

Rerefons urbans
Propostes per a l'Anella Verda d'Igualada

URBAN
BACK
GROUNDS

Projects for the Green Belt of Igualada

Álvaro Clua (ed.)

Rerefons urbans

Propostes per a l'Anella Verda d'Igualada

URBAN
BACK
GROUNDS

Projects for the Green Belt of Igualada

Laboratori d'Urbanisme de Barcelona

Amb la col·laboració de:

Ref. 2021 SGR 00590

Desembre de 2023

© Laboratori d'Urbanisme de Barcelona
Departament d'Urbanisme, Territori i Paisatge
Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona
Universitat Politècnica de Catalunya

© Dels textos i imatges, els seus respectius autors

© Álvaro Clua, editor
amb Jordi Franquesa, Àlex Gimenez, Robert de Paauw, Sebastià Jornet
i Manuel Ruisánchez, professors
i l'estudiantat d'Urbanística 6-Matí del curs 2022-23

Disseny i producció: LUB. Álvaro Clua amb Alia Bennani (estudiant ETSAB, 2023)
Correcció de textos: Lucille Banham (anglès) / Servei de Llengües UPC (català)
Impressió: LLARdigital, S.L.
DL B 21618-2023
ISBN paper: 978-84-10008-11-3
ISBN digital: 978-84-10008-12-0
DOI: 10.5821/ebook-9788410008120

Álvaro Clua (ed.)

Rerefons urbans

Propostes per a l'Anella Verda d'Igualada

URBAN
BACK
GROUNDS

Projects for the Green Belt of Igualada

	Pròleg	9
	<i>Foreword</i>	
	Marc Castells i Berzosa <i>Alcalde d'Igualada</i>	
Una mirada alternativa a la forma de la ciutat	Rerefons urbans	15
	<i>Urban backgrounds</i>	
	<i>An alternative view on the form of the city</i>	
	Álvaro Clua <i>Coordinador d'Urbanística 6-M UPC-ETSAB</i>	
	Igualada, fons i figura	43
	<i>Igualada's figure and background</i>	
La ciutat 'vista a dreta i esquerra...'		71
	<i>The city 'seen right-to-left...'</i>	
	Exploracions intencionades	125
	<i>Previsited explorations</i>	
	Embastar projectes	169
	<i>Outlining projects</i>	
	Igualada a contrallum	233
	<i>Igualada in backlight</i>	
	Álex Giménez <i>Professor UPC-ETSAB</i>	

Pròleg

Foreword

Marc Castells i Berzosa
Alcalde d'Igualada

Un dels grans reptes que tenim les ciutats contemporànies que ens enfrontem als impactes derivats de les crisis climàtiques, mediambientals i econòmiques és fer una profunda reflexió sobre la relació i els vincles que tenim amb el nostre entorn natural. En aquesta era de creixement accelerat, és imperatiu que les ciutats adoptem una perspectiva renovada i sostenible en la nostra vinculació amb la natura que ens envolta.

Les urbs han de reconèixer la seva dependència intrínseca dels recursos naturals. Des de la provisió d'aigua fins a la producció d'aliments i la mitigació dels impactes del clima, l'entorn natural és fonamental per al benestar urbà i per a la millora de la qualitat de vida. La gestió adequada dels recursos hídrics, la promoció de l'agricultura sostenible i la preservació dels espais verds dins de les ciutats són elements essencials per assegurar una coexistència harmoniosa entre la vida urbana i el medi ambient.

Les ciutats han de prioritzar la planificació urbana sostenible. Aquesta planificació no només ha de tenir en compte l'eficiència energètica o, entre altres, la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, sinó també la creació d'espais verds accessibles per a la població. La introducció de sistemes de transport públic eficients, la promoció de l'ús de la bicicleta i la millora de les infraestructures per a vianants són passos crucials per minimitzar l'impacte ambiental.

L'educació ambiental té també un paper fonamental en aquest procés de repensar la vinculació entre les ciutats i el seu entorn natural. Fomentar la consciència ambiental entre els ciutadans, des de les edats més primerenques fins a l'edat adulta, és clau per aconseguir un canvi cultural cap a pràctiques més sostenibles.

One of the significant challenges faced by contemporary cities in addressing the impacts of climate, environmental and economic crises is to deeply reflect on the relationship and ties we have with our natural environment. In this era of rapid growth, it is imperative for cities to adopt a renewed, sustainable perspective in our connection with the surrounding nature.

Urban areas must acknowledge their intrinsic dependence on natural resources. From water supply to food production and climate impact mitigation, the natural environment is fundamental for urban well-being and improving the quality of life. Proper management of water resources, the promotion of sustainable agriculture and the preservation of green spaces within cities are essential elements to ensure harmonious coexistence between urban life and the environment.

Cities need to prioritize sustainable urban planning. This planning should not only consider energy efficiency or the reduction of greenhouse gas emissions, but also the creation of accessible green spaces for the population. Introducing efficient public transport systems, promoting bicycle use and enhancing pedestrian infrastructure are crucial steps to minimize environmental impact.

Environmental education also plays a fundamental role in rethinking the connection between cities and their natural environment. Fostering environmental awareness among citizens, from an early age to adulthood, is key to achieving a cultural shift towards more sustainable practices.

Twenty-first century cities are challenged to reconsider their relationship with the natural environment in combating climate change. Through a combination of sustainable urban planning, environmental

education and technological innovation, cities can become agents of positive change, ensuring a greener and healthier future for future generations.

In his renowned book *Cities in Evolution*, Patrick Geddes, credited with the motto “Think Global, Act Local”, wrote: “Local character is thus no mere accidental old-world quaintness, as its mimics think and say. It is attained only in the course of adequate grasp and treatment of the whole environment, and in active sympathy with the essential and characteristic life of the place concerned.”

Rethink... and act.

In Igualada, in recent years, we have been rethinking our ties with the territory where we are situated. We have also taken action by promoting projects that expand green areas within the urban fabric. These include the Central Park and Biollac as emblematic spaces; the construction of bike lanes to encourage sustainable mobility and the practice of exercise for a healthier life; the future Via Blava route, which will connect Igualada with the sea; traffic calming measures; and, among many other initiatives, the Green Belt, a project you have learnt about through your university.

Last March, we opened the last section of the Green Belt, which completed the 13-kilometre route around the city, connecting it with the surrounding environment.

The project began over ten years ago with the aim of creating a set of paths for walking or cycling around the perimeter of the city of Igualada, enjoying its natural surroundings. The aim was to create a new green infrastructure for sustainable mobility by establishing a network of perimetral free spaces suit-

Les ciutats del segle XXI tenen un desafiament, repensar la seva vinculació amb l'entorn natural en la lluita contra el canvi climàtic. Mitjançant una combinació de planificació urbana sostenible, educació ambiental i innovació tecnològica, les ciutats poden esdevenir agents de canvi positius, que garanteixi un futur més verd i saludable per a les generacions venidores.

En el seu cèlebre llibre *Cities in evolution*, Patrick Geddes, a qui s'atribueix el lema “Think Global, Act Local”, escrivia: “Local character is thus no mere accidental old-world quaintness, as its mimics think and say. It is attained only in course of adequate grasp and treatment of the whole environment, and in active sympathy with the essential and characteristic life of the place concerned.”

Repensar... i actuar.

En aquest sentit, a Igualada, en els darrers anys no només hem estat repensant els nostres vincles amb el territori on estem situats, sinó que també hem actuat, impulsant projectes com l'ampliació de zones verdes dins la trama urbana —amb el Parc Central i el biollac com a espais emblemàtics—; la construcció de carrils bici per fomentar la mobilitat sostenible i la pràctica d'exercici per a una vida més saludable; la futura Via Blava, que unirà Igualada amb el mar; mesures per a la pacificació del trànsit i, entre moltes altres iniciatives, l'Anella Verda, un projecte que heu pogut conèixer a través de la vostra universitat.

El mes de març passat vam obrir el darrer tram de l'Anella Verda, amb què tancàvem el circuit de 13 quilòmetres de cinturó verd que envolta la ciutat i la connecta amb l'entorn.

El projecte es va iniciar fa més de deu anys, amb l'objectiu de generar un conjunt d'itineraris i recorreguts que permetés recórrer, a peu o amb bicicleta, el perímetre de la ciutat d'Igualada i gaudir del seu entorn natural, crear una nova infraestructura verda de mobilitat sostenible establint un sistema d'espais lliures perimetrals que funcionin en xarxa, aptes per fer-hi activitats d'oci respectuoses amb el medi ambient, i adequant i recuperant una bona part dels espais que estaven degradats o infrautilitzats, un recorregut que permetés recuperar i integrar, encara més, la natura a la ciutat, amb espais emblemàtics com Les Guixeres —que ha estat reconegut amb diversos premis d'arquitectura i paisatgisme internacionals—, l'entorn del riu Anoia o el tram de les Maioles, amb un mirador a la Conca d'Òdena amb la serralada de Montserrat al fons.

Fa deu anys vam repensar com es podien connectar paisatgísticament i ecològicament aquests espais amb la ciutat i avui, deu anys després, és una realitat, que ha estat molt ben acollida per la ciutadania, que se l'ha fet seva des del primer dia.

Com assenyalava abans, aquest repensar la vinculació de la ciutat amb el territori es farà mitjançant una combinació de planificació urbana sostenible, de bracet amb la formació i la innovació, per tal de fer d'Igualada una ciutat més amable i més saludable.

Així, al costat de l'aposta per un model de ciutat líder en qualitat de vida per als nostres ciutadans, també apostem per un model de ciutat universitària. Al Campus Universitari Igualada-Universitat de Lleida actualment s'hi imparteixen vuit titulacions, entre graus, dobles graus i màsters. En l'àmbit de les enginyeries, ofereix el grau en Enginyeria Infor-

able for environmentally respectful leisure activities, adapting and reclaiming spaces that were degraded or underused. The route allowed for further recovery and integration of nature into the city, with emblematic spaces such as Les Guixeres, which has been recognized with several international architecture and landscape awards, the surroundings of the Anoia River, or the stretch of Maioles, with a viewpoint of the Conca d'Òdena and the Montserrat mountain range in the background.

Ten years ago, we rethought how to connect these spaces with the city in terms of landscape and ecology. Today, ten years later, the Green Belt is a reality that has been warmly welcomed by the citizens, who have embraced it since day one.

As mentioned earlier, this rethinking of the city's connection with the territory will be achieved through a combination of sustainable urban planning, along with education and innovation.

Our commitment to making Igualada a friendlier, healthier city is based on the pillar of sustainable planning, and on the pillars of education and innovation.

Thus, alongside our commitment to a city model that leads to quality of life for our citizens, we aim for a university city model. The Igualada-University of Lleida Campus currently offers eight degrees including undergraduate, double degrees and master's programmes. In the field of engineering, it offers the degree in Computer Engineering, the degree in Industrial Organization and Logistics Engineering (it is the only public university in Catalonia where this degree is available), the degree in Chemical Engineering, and the master's degree in Leather Engineering, which is unique in its specialization in Europe.

In the field of health, the Igualada-UdL University Campus offers the degree in Nursing and the double degree in Human Nutrition and Dietetics and Physiotherapy. In the field of economics and business, the Igualada campus offers the degree in Business Administration (ADE) and the double degree in Industrial Organization and Logistics Engineering and Business Administration (ADE).

Knowledge and talent creation are essential for progress and having them at home ensures our future. Creating synergies between the university, students and the reality that surrounds them, in this case, that of our city, Igualada, is progress.

It is a source of pride for our city that the university, an indispensable cradle of knowledge, has promoted this project on our Green Belt. The inclusion of a project in the curriculum of the Barcelona School of Architecture at the Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) to improve the relationship between Igualada and the Green Belt is an initiative for which we are grateful, as it will provide us with knowledge about this relationship and undoubtedly help us to improve it.

Congratulations on the excellent work done by the students and teachers at the School of Architecture. This work is a gift to our city.

màtica; el grau en Enginyeria en Organització Industrial i Logística —és l'única universitat pública catalana on es pot cursar—; el grau en Enginyeria Química, i el màster universitari en Enginyeria del Cuir, únic a Europa en la seva especialitat. Pel que fa a l'àmbit de la salut, el Campus Universitari Igualada-UdL ofereix el grau en Infermeria i el doble grau en Nutrició Humana i Dietètica i en Fisioteràpia. En l'àmbit d'economia i empresa, el campus igualadí també ofereix el grau en Administració i Direcció d'Empreses (ADE) i el doble grau en Enginyeria en Organització Industrial i Logística i en Administració i Direcció d'Empreses (ADE).

El coneixement i la creació de talent són indispensables per progressar, i tenir-los a casa és assegurar-nos el futur. Crear sinergies entre la universitat, els estudiants i la realitat que els envolta, en aquest cas la nostra ciutat, Igualada, és progrés.

En aquest sentit, és un orgull per a la nostra ciutat que la universitat, bressol imprescindible de coneixement, hagi impulsat aquest projecte al voltant de la nostra Anella Verda. Que l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona de la Universitat Politècnica de Catalunya hagi inclòs en el seu currículum educatiu un projecte per millorar la relació entre Igualada i l'Anella Verda és una aposta per la qual donem les gràcies, ja que ens aportarà coneixement sobre aquesta relació i ens ajudarà, ben segur, a millorar-la.

Enhorabona per l'excel·lent feina que han fet estudiants i docents de l'ETSAB, una feina que és un regal per a la nostra ciutat.

Marc Castells i Berzosa
Alcalde d'Igualada

Rerefons urbans.

Una mirada alternativa
a la forma de la ciutat

Urban backgrounds.

*An alternative view on
the form of the city*

Álvaro Clua

Dr. Architecte

Coordinador d'Urbanística 6-M UPC-ETSAB

There is a striking paradox in the fact that, from that which is called architecture, commonly designing the world of buildings, the ground is excluded, in that the very area in which man has produced the most architecture – one could say that man has most “architected” – in the course of his history, is precisely the ground itself.

TVK, Trévelo & Viger-Kohler Architects

La forma de les ciutats és l'expressió sintètica d'una manera d'habitar el territori. La posició, la geometria dels traçats o la manera de delimitar-se o estendre's responen, en gran mesura, a la relació amb el substrat geofísic. La seva “figura”, per tant, no és només resultat d'una cultura urbanística determinada o d'un criteri de disseny específic, sinó també d'un diàleg o confrontació amb el “fons”.

En l'àmbit de l'urbanisme, el dibuix de figura-fons és potser una de les representacions més eloqüents d'una ciutat (Desimini 2016). El seu ús, present des dels inicis de la cartografia de les ciutats, ha permès comprendre'n l'estructura bàsica i essencial, i fins i tot ha inspirat algunes de les representacions urbanes més emblemàtiques, com ara la *Pianta Grande di Roma* de Giambattista Nolli (1748).

Des de la teoria urbanística, aquest mètode de dibuix ha permès també il·lustrar mirades crítiques sobre la ciutat contemporània, com ara les tesis per a la revisió de la ciutat moderna proposades a *Collage city* (Rowe i Koetter 1978). En aquest cas, el dibuix de figura-fons va permetre diferenciar la forma de la ciutat moderna respecte dels traçats de

The form of cities is the synthetic expression of a way of inhabiting the territory. Their position, geometry and the way they are delimited or extended is, to a large extent, a response to interaction with the geophysical substrate. Therefore, their “figure” is the result not only of a specific urban culture or a design culture, but also of a dialogue or confrontation with the “background”.

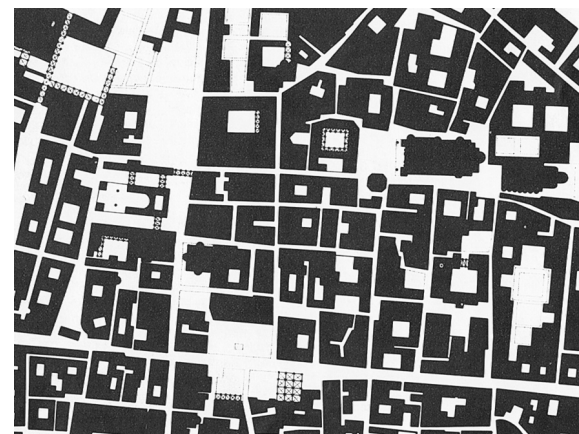
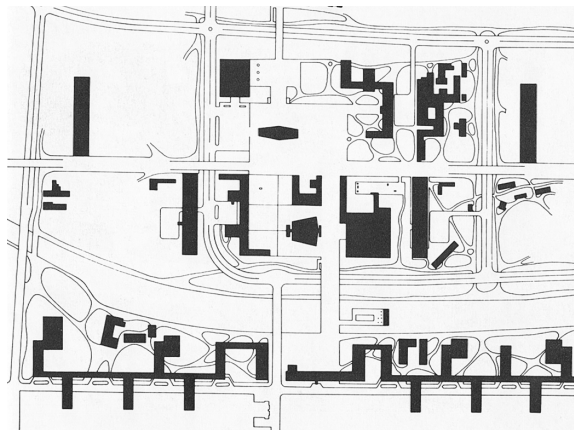
In the field of urbanism, the figure-ground map is perhaps one of the most eloquent representations of a city (Desimini 2016). The use of this technique since the beginnings of city cartography has allowed an understanding of the basic, essential structure of urban construction and has even inspired some of the most emblematic representations, such as Giambattista Nolli's *Pianta Grande di Roma* (1748).

In terms of urban theory, this drawing method has allowed the illustration of critical perspectives on the contemporary city, such as the theses for reviewing the modern city proposed in *Collage City* (Rowe and Koetter 1978). In this case, the figure-ground drawing made it possible to differentiate the form of the modern city from the layout of the medieval

Saint-Dié i Parma, una comparativa entre la ciutat moderna i la ciutat medieval.

Saint-Dié and Parma, a comparison between the modern city and the medieval city.

Rowe, Colin, i Fred Koetter. *Collage City*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press, 1978, pp. 66-67.

city: “The one is almost all white, the other almost all black; the one an accumulation of solids in largely unmanipulated void, the other an accumulation of voids in largely unmanipulated solid; and, in both cases, the fundamental ground promotes an entirely different category of figure—in the one *object*, in the other *space*.”

From the point of view of Gestalt psychology, the *figure* is the element on which the view is focused, while the *background* is what remains behind it. One might be regarded as the opposite of the other, although they do not have the same presence. Although *figure* —the city—and *ground*—the support— are two realities that could also be identified as complementary, they do not always respond to a balanced dialogue. The figure is usually the most evident and marked expression, the image by which each city is qualified, and the material with which urbanism has traditionally worked. The figure of a city might be understood as the combination of urban fabrics and monuments (Rossi 1966), the built forms or the most remarkable open spaces. It is usually the definition of what is human over the preexisting natural territory. Consequently, building a city has involved analysing and combining these

la ciutat medieval: “Una és gairebé blanca i l'altra gairebé negra; una és una acumulació de sòlids en un buit majoritàriament sense manipular, l'altra és una acumulació de buits en un sòlid majoritàriament sense manipular, i en ambdós casos el fons promou una categoria enterament diferent de figura: en un cas, *objecte* i, en l'altre, *espai*”.

Des de la psicologia de la Gestalt, la *figura* és l'element on se centra la mirada, mentre que el *fons* és el que queda darrere. L'una pressuposa l'altre, encara que no ho faci amb la mateixa presència. Tot i que *figura* —ciutat— i *fons* —suport— són dues realitats que podrien identificar-se també com a complementàries, no sempre responen a un diàleg equilibrat. La figura n'és habitualment l'expressió més evident i marcada, imatge amb què diferenciem una ciutat de l'altra, i també la matèria amb què l'urbanisme ha treballat clàssicament. Podríem definir la figura d'una ciutat pels teixits i monuments (Rossi 1966), les formes construïdes o els espais lliures més identificatius. És habitualment la definició del que és humà sobre el territori natural previ. I construir ciutat ha implicat, en conseqüència, analitzar i combinar aquests ingredients una vegada

i una altra. En definitiva, parlar de forma urbana ha implicat habitualment referir-nos a la *figura*.

No obstant això, aquesta figura només és una part de la expressió de les ciutats. A sota o al darrere, és possible —i pertinent— reconèixer-hi el fons, el sòl, els espais de darrere. Aquests rerefons urbans — *urban backgrounds*— es poden detectar en primera instància al territori obert que envolta les ciutats, a les seves vores urbanes (Galindo i Clua 2021). Però també són visibles a l'interior, als plecs que apareixen als salts topogràfics, en el reconeixement de l'orografia interior, en els buits informals que les peces de ciutat deixen entre si (Carsten 2000). La lectura comparada de plànols o ortofotografies històriques permet descobrir el mosaic, la textura i el relleu d'aquest suport sobre el qual la figura s'ha construït amb el pas del temps.

La figura contra el fons

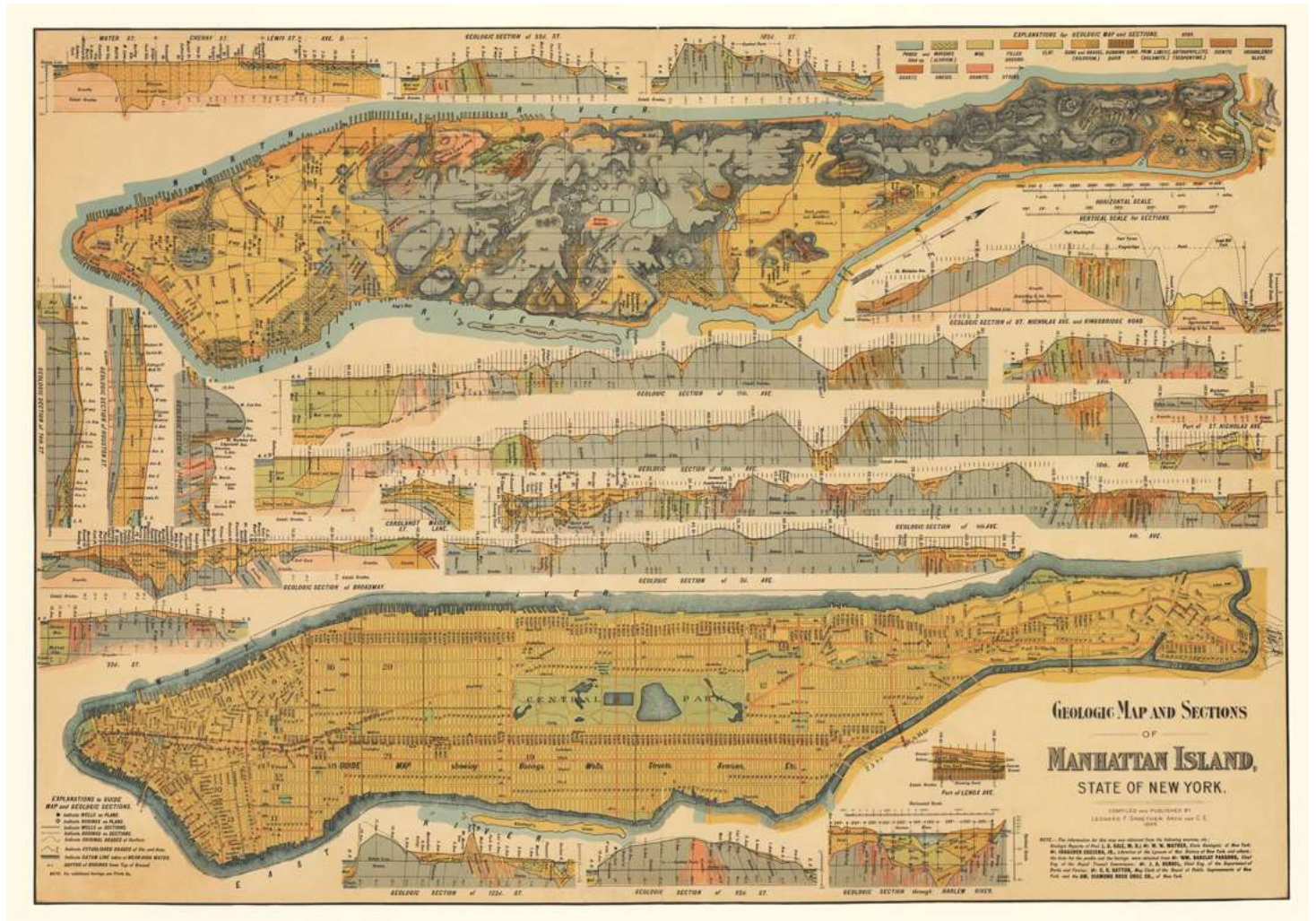
El fons ha estat habitualment supeditat a la figura. Històricament, la delimitació emmurallada de l'espai ciutadà respecte al territori obert connotava una clara diferenciació en relació amb els privilegis, les taxes, el caràcter o fins i tot les mitologies associades (Corboz 2009). Ser a dins de la ciutat comportava un estatus singular i de seguretat respecte a la vulnerabilitat de l'habitant del territori, exposat a les inclemències de la naturalesa desconeguda. Per això, la civilització i la cultura s'associaven a la ciutat, mentre que l'espai fora muralles era un lloc ple de perills i desconeixement. Construir ciutat —i, per tant, “figura”— implicava un acte d'artificialització del que és natural: implicava llaurar i colonitzar el sòl, subdividir-lo i pavimentar-lo, dotar-lo d'infraestructures, modelar-lo i, en alguns casos, amagar-lo o geometritzar-lo. La construcció de la ciutat tenia per objecte final construir un entorn artificial preparat per a l'activitat humana i l'eclosió de la vida urbana.

ingredients repeatedly. In short, talking about urban form has usually meant referring to the *figure*.

However, this figure is only one part of the expressions of the city. Below or behind it, it is possible—and relevant—to recognize the ground. These *urban backgrounds* can be initially detected in the open territory surrounding cities, in the urban edges (Galindo and Clua 2021). But they are also visible inside the urban context, in the folds that appear in the topographic transitions, in the recognition of the interior orography, in the informal voids that the city elements leave between each other (Carsten 2000). A comparative reading of historical maps or aerial photographs make possible the discovery of the mosaic, texture and topography of this support on which the figure has been constructed over time.

The figure against the background

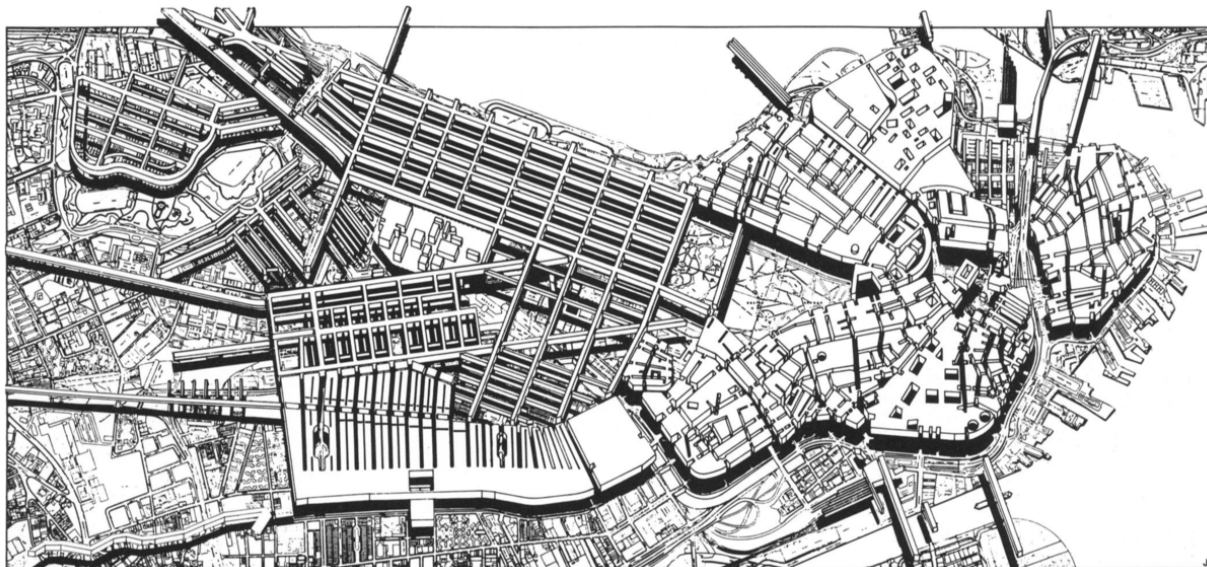
The background has traditionally been subordinate to the figure. Since the history of cities, the walled delimitation of urban space in relation to the open territory has connoted a clear differentiation in terms of privileges, taxes, character and even associated mythologies (Corboz 2009). Being inside the city entailed a unique status and a sense of security compared to the vulnerability of the inhabitants of the territory, who were exposed to uncertainties of an unknown nature. That is why civilization and culture were associated with the city, while the space outside the walls was seen as a place full of dangers and unfamiliarity. Building a city—and therefore a “figure”—involved an act of artificializing what is natural: cultivating and colonizing the land, subdividing and paving it, providing infrastructure, shaping it, and in some cases, hiding or geometrizing it. The construction of the city aimed to create an artificial environment prepared for human activity and the blossoming of urban life.

1898, Mapa geologic i seccions de l'Illa de Manhattan, Estat de New York

1898, Geologic Map and Sections of Manhattan Island, State of New York

Leonard F. Gaether. Arch and C.E.

Dibuix analític de la ciutat de Boston.

Analytic drawing of the city of Boston.

Gandelonas, Mario. *X-Urbanism: Architecture and the American City*. New York: Princeton Architectural Press, 1999.

La regularitat ha estat sovint l'argument de la figura de la ciutat. El desenvolupament, per exemple, de les retícules arreu del món i, especialment, en les ciutats americanes, va permetre observar com àmplies zones de relleu irregular acabaven pautades per rigoroses rasants i malles (Busquets 2019). El cas de l'illa de Manhattan a Nova York n'és un dels més eloqüents, ja que pràcticament tota la seva topografia original va ser esmorteïda per la força del Commissioners' Plan (1811). En aquest sentit, cal fer un esment especial dels ja icònics treballs de Mario Gandelonas, on malla i fons geogràfics són representats amb el dramatisme que va implicar construir-los (Gandelonas 1999).

Anys més tard, l'extensiva construcció dels eixamples que van succeir a l'enderrocament de les muralles a mitjan segle XIX a Europa va deixar fotografies on es retratava el contrast entre la geometria regular dels nous traçats i la matriu biofísica irregular, on se situaven les noves plataformes dissenyades per a una mobilitat eficaç i una nova salubritat urbana: els carrers i les avingudes modernes. Desmuntar les

Regularity has often been an argument for the figure of the city. The development of grid patterns worldwide and especially in American cities allowed for the observation of how extensive areas of irregular relief were ultimately regulated by rigorous street grades and grids (Busquets 2019). The case of Manhattan Island in New York is one of the most eloquent examples, as almost its entire original topography was subdued by the force of the Commissioners' Plan (1811). In this regard, iconic works by Mario Gandelonas are notable. In them, grids and geographical backgrounds are depicted with the dramaticism that was involved in constructing them (Gandelonas 1999).

Years later, the extensive construction of expansion areas that followed the demolition of city walls in the mid-nineteenth century in Europe resulted in photographs that depict the contrast between the regular geometry of the new layouts and the irregular bio-physical matrix. The new areas contained platforms designed for efficient mobility and urban health: modern streets and avenues. Dismantling the

La construcció de l'Avinguda Gran Via de les Corts Catalanes posà en evidència el contrast entre el sòl natural i el carrer com a infraestructura superposada.

The construction of the Gran Via de les Corts Catalanes Avenue highlighted the contrast between the natural ground and the street as an overlaid infrastructure.

Arxiu Cerdà, 1895

walls prompted the medieval city to establish a new tense encounter with the natural environment and led to the consolidation of an “urbanizing” perspective, defined by the extension of the figure of the city across the open territory (Cerdà 1867).

The twentieth century was also an iconic stage in the consolidation of the city as an artificial and artful construction in relation to the ground. Technological development made dredging and excavation extremely easy, allowing for the shaping and geometrization of the topography, the blurring of natural contours, their expansion and redefinition, and even the creation of new coastal lines. As a result, the ground has become not only a support for human habitat, but also the key material for the city construction (TVK 2021). In many cases, it seems that topography has not been a starting point for layouts, but rather a difficulty to be overcome. In this line, it is relevant to emphasize the entire artistic, urban planning and architectural imaginary that has explored the possibilities of multiple ground, a strategy of distancing from ground level (Ruby and Ruby 2005). This

muralles va permetre a la ciutat medieval iniciar un nou retrobament tens amb el medi natural i la consolidació d'una mirada “urbanitzadora”, és a dir, des del punt de vista de qui estén la *figura* de la ciutat territori enllà (Cerdà 1867).

El segle xx ha estat també un escenari icònic en la consolidació de la ciutat com a construcció artificial i artificiosa en relació amb el sòl. El desenvolupament tecnològic ha permès dragar i excavar amb extrema facilitat, modelar la topografia i geometritzar-la, difuminar els contorns naturals, ampliar-los i redefinir, fins i tot, noves línies del mar. Ha resultat que el sòl no només era un suport per a l'hàbitat humà, sinó també la matèria clau per la construcció de la ciutat (TVK 2021). En molts casos, sembla que la topografia no ha estat un punt de partida dels traçats, sinó més aviat com una dificultat que calia dissipar. En aquest línia, és pertinent subratllar tot l'imaginari artístic, però també urbanístic i arquitectònic, que ha explorat les possibilitats d'un sòl múltiple, d'una estratègia de distanciament respecte de la cota zero (Ruby i Ruby 2005). Serà el

Topogràfic de l'istme que separa el centre històric d'Estocolm amb Södermalm, Slussen.

Topographic map of the isthmus that links the old city centre of Stockholm and Södermalm, Slussen.

Teknisk Tidskrift, 1932

Proposta de *mat-building* per la reconstrucció de Frankfurt-Römerberg, 1963.

Mat-building for the reconstruction of Frankfurt-Römerberg, 1963.

George Candilis, Alexis Josic and Shadrach Woods

moment de, per exemple, les il·lustracions de Richard W. Rummell per al *Future New York* (1911), de les tridimensionals escenografies de *Metropolis* (Fritz Lang 1926), de les ciutats superposades de Lazar Khidekel (1922-1929), de les megaestructures situacionistes o, sobretot, de la teorització i posada en pràctica del *terrain artificiel* de Le Corbusier el 1933 com a fórmula per construir ciutats tot preservant —pretesament— el mantell verd de la natura (Le Corbusier 1933). Anys més tard, Team X explorarà amb profusió les possibilitats de multiplicar el sòl, de construir carrers elevats, ciutats superposades —*mat-buildings*— o complexos espais tridimensionals on la cota zero es difumina (Smithson i Smithson 2005), l'ombra dels quals avui es pot resseguir a moltes ciutats i metròpolis de diferents contextos (Busquets i Correa, 2006; Frampton, Wong i Solomon, 2012).

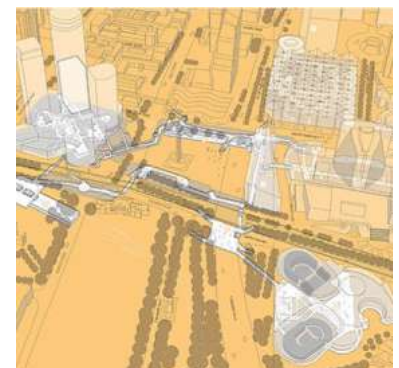
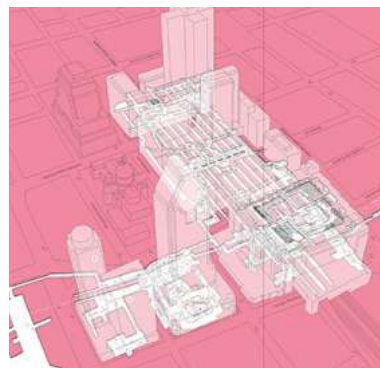
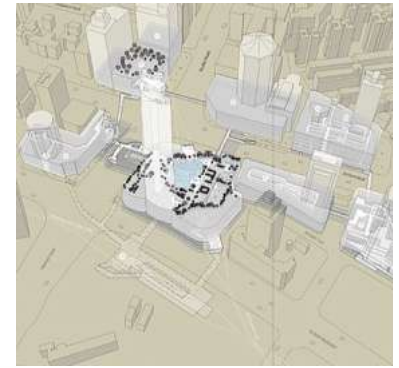
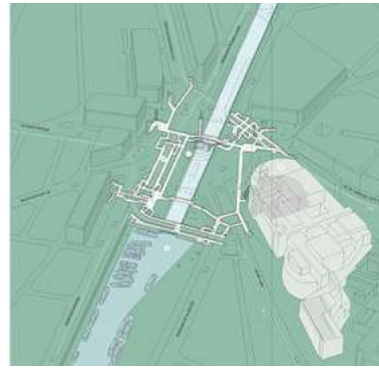
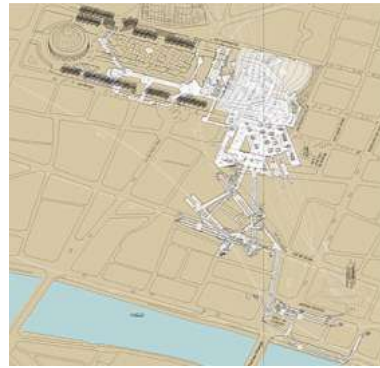
Com a corollari d'aquesta aproximació, el segle xx comportarà també l'extensiva exploració del subsòl com a espai públic i col·lectiu. Destaquem aquí els primers dibuixos d'Eugène Hénard dels passatges per

imaginary includes Richard W. Rummell's illustrations for *Future New York* (1911), the three-dimensional scenography of *Metropolis* (Fritz Lang 1926), Lazar Khidekel's superimposed cities (1922-1929), Situationist megastructures, and above all, Le Corbusier's theorization and implementation of the *terrain artificiel* in 1933 as a formula for building cities while supposedly preserving the green mantle of nature (Le Corbusier 1933). Years later, Team X extensively explored the possibilities of multiplying the ground, building elevated streets, superimposed cities —*mat-buildings*— or complex three-dimensional spaces where the ground level is blurred (Smithson and Smithson 2005). The consequences of this can be found in many cities and metropolises in different contexts today (Busquets and Correa 2006; Frampton, Wong, and Solomon 2012).

As a corollary of this approach, the twentieth century witnessed extensive exploration of the underground level as a public and collective space. Here, we highlight Eugène Hénard's early drawings of pedestrian passages beneath the well-known *carrefour*

à *giration* or his famous *rue future* (Hénard 1982) and Édouard Utudjian's manifestos of 1933 and 1952 advocating for *underground urbanism* (Utudjian 1952), the emergence of iconic urban projects with subterranean spaces like the Rockefeller Center (Raymond Hood 1929-1939), Dominique Perrault's recent architectural explorations (Perrault 2016), and the pragmatic eruption of a constellation of passages and metro and railway stations that have proliferated under cities (Mangin, Girodo, and Seura Architectes 2016). As recent studies observe, the colonization of the underground has introduced a new field of identification in contemporary urbanity, and an intense way of experiencing the metropolitan condition (Sterling and Carmody 1993; Vinyes 2015; Clua 2017).

a vianants per dessota del conegut *carrefour à giration* o la seva cèlebre *rue future* (Hénard 1982), així com els manifestos d'Édouard Utudjian de 1933 i 1952 en pro d'un *urbanisme subterrani* (Utudjian 1952), l'aparició de projectes urbans icònics amb soterranis com el Rockefeller Center (Raymond Hood 1929-1939), les recents exploracions arquitectòniques de Dominique Perrault (Perrault 2016) o l'eclosió pragmàtica d'una constel·lació de passatges i estacions de metro i ferrocarril que han excavat les ciutats (Mangin, Girodo i Seura Architectes 2016). Tal com observen estudis recents, es podria dir que la colonització del subsòl ha acabat introduint un nou camp d'identificació de la urbanitat contemporània, així com una manera intensa d'experimentar la condició metropolitana (Sterling i Carmody, 1993; Vinyes 2015; Clua 2017).

Estacions de metro i ferrocarril al subsòl de París
Metro and railway stations in the underground level of Paris.

Mangin, David i Marion Girodo.
Mangroves Urbaines: Du Métro à La Ville. Paris, Montréal, Singapour.
Paris: La Découverte Editions, 2016.

Retrobar-se amb la matriu biofísica

“Sous le pavés, la plage!”, exclamava l’icònic missatge de la protesta del maig de 1968 a París. Agafat en un sentit literal, potser aquesta també podria ser una clarificadora expressió d’un nou equilibri entre fons i figura a les ciutats. Avui moltes de les infraestructures que van estructurar la metròpolis moderna poden ser objecte d’optimització, reducció o eliminació. Esborrar, reciclar, buidar, són accions cada cop més pertinents en la pràctica i en la docència de la urbanística, per aproximar-se a un urbanisme més sostractiu que no pas additiu, més intensificador que extensiu, menys mineral i més porós (Stoner 2018). El resultat d’aquestes accions obre un ampli escenari d’oportunitats per a la innovació en programes i estratègies. I també és quan el substrat —el fons— pot tornar a aflorar, quan el valor de les traces de la hidrologia, de les dinàmiques ecosistèmiques d’aquests llocs es poden tornar a reconèixer. Recuperar el sòl, aquell que ha quedat habitualment amagat darrere la figura, pot ser l’ocasió per a una nova ecologia del sistema urbà, per a la reactivació dels denominats *serveis ecosistèmics* al servei de la metròpolis.

Meeting again with the background

“Sous le pavés, la plage!” stated the iconic message of the May 1968 protest in Paris. Taken literally, this could be an enlightening expression of a new balance between background and figure in cities. Today, much of the infrastructure that shaped the modern metropolis can be optimized, reduced or eliminated. Erasing, recycling and emptying are becoming relevant actions in the practice and teaching of architecture. The aim is a subtractive rather than additive urbanism, more of an intensifying than an extending approach that is less mineral and more porous (Stoner 2018). The result of these actions provides a wide range of opportunities for innovation in programmes and strategies. It is also when the substrate—the background—can reappear, when the value of the hydrological traces and the ecosystem dynamics of these places can be recognized once again. Recovering the ground, the one that has typically remained hidden behind the figure, can be an opportunity for a new ecology of the urban system, for the reactivation of what are known as *ecosystem services* for the metropolis.

L’estudi *The Wild City* mostra els canvis que es derivarien de deixar la ciutat sense manteniment durant 100 anys. Exemplifica de forma eloqüent els processos de renaturalització que constant i subtilment estan impactant sobre la ciutat com a artífici.

The study *The Wild City* examines the changes that would result from leaving the city without maintenance for 100 years. It eloquently exemplifies the processes of renaturalization that are constantly and subtly impacting the city as an artifact.

Giovanni Bellotti and Erik Revellé (Why Factory, TU Delft, 2011).

The “pioneers” of the following urbanized areas live within a complex system of relations with other species.

Animals have some very specific natural characteristics that can’t be found in other cities: this is due the unique way walk, the movement, as well as the breath waters.

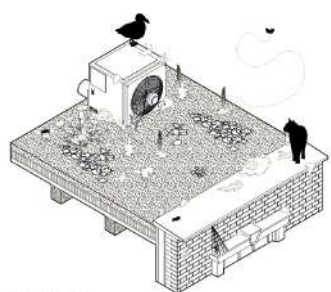
The following drawings show the relations connecting some of the places within the third city and local species (microscopies 1, 2 and 3), as well as the potential evolution of an “island” (microscopy 4, 5 and 6).

Isidis in herua
Cyrtoparia pugilis
Argemone villosa
Oxytropis rubicincta
Asplenium trichomanes
Pteris aquilina
Pterodroma leucorhoa
Columba palumbus
Columba palumbus
Coturnicops blythii
Bombus terrestris
Apis mellifera
Formica ruginosa
Stratiotermis
Lactuca vitrea
Oligoneurus vulgaris

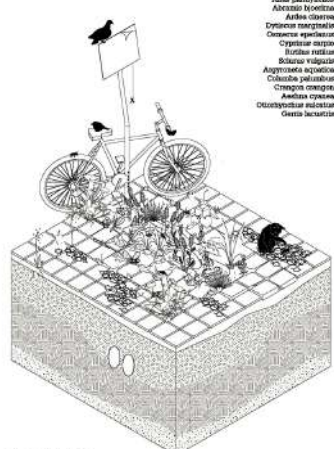
Pipistrellus pipistrellus
Stratiotermis
Aphis fabae
Asplenium trichomanes
Alexandria leucosticta
Asplenium trichomanes
Asplenium trichomanes
Asplenium trichomanes
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii
Coturnicops blythii

Poa compressa
Chenopodium rubrum
Taraxacum officinale
Sedum spectabile
Convolvulus sepium
Poa annua
Sedum acre
Oenothera biennis
Plantago officinalis
Polygonum vulgare
Celastrus scandens
Musa domestica
Senecio jacobaea
Veronica vulgaris
Urtica dioica

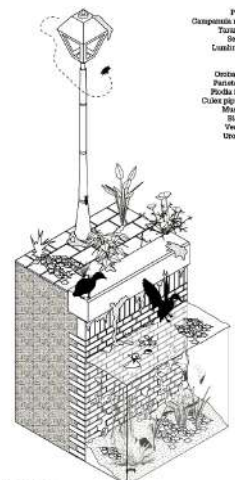
Cyrtoparia pugilis
Argemone villosa
Oxytropis rubicincta
Asplenium trichomanes
Pteris aquilina
Pterodroma leucorhoa
Columba palumbus
Columba palumbus
Coturnicops blythii
Bombus terrestris
Apis mellifera
Formica ruginosa
Stratiotermis
Lactuca vitrea
Oligoneurus vulgaris

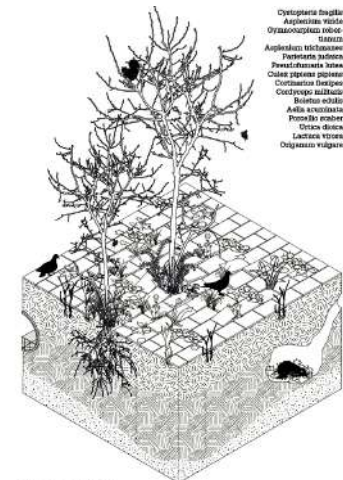
microscopy 1, rooftop

microscopy 2, pocket

microscopy 3, canal edge

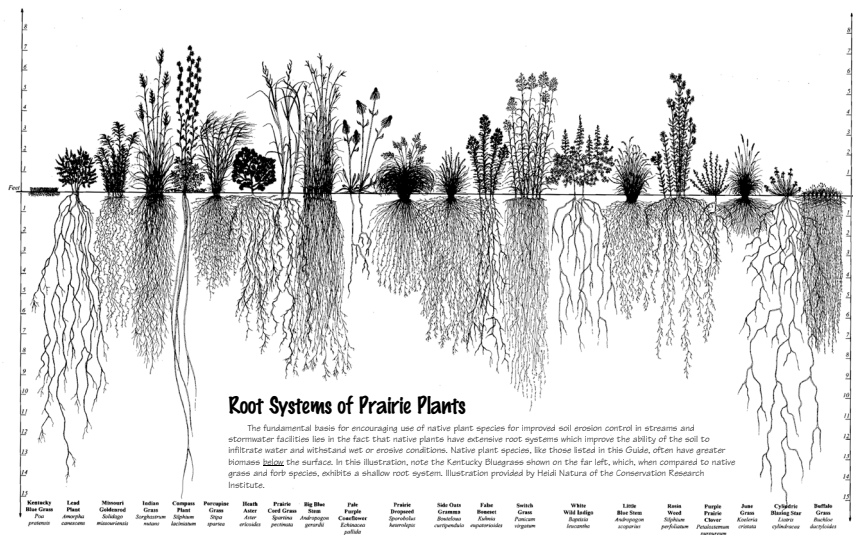

microscopy 4, growing tree

L'arquitectura en particular i la ciutat en general pot ser entesa com una reconfiguració de la superfície de la Terra. Aquest modelatge no només s'ha de veure com una qüestió epidèrmica sinó també com una intervenció on hi intervé el subsòl de forma activa. Imatge comparativa del sistema d'arrels de les plantes de la praderia nord-americana.

Architecture, in particular, and the city in general, can be understood as a reconfiguration of the Earth's surface. This shaping should not only be seen as an epidermal matter but also as an intervention where the ground actively participates. Comparative image of the root system of plants in the North American prairie.

Conservation Research Institute, Heidi Natura

These terms refer to a contemporary approach to what has historically been known as *natural capital* (Schumacher 1973) or, later, *environmental services* (Study of Critical Environmental Problems 1970). In 2005, the report prepared by the Millennium Ecosystem Assessment, organized by the United Nations, synthesized these services into four main categories or functions.

The first and foundational function is that of providing *support*. Cities have been built on the natural substrate; they are the platform that provides a certain defensive condition and proximity to resources or what largely determined their permanence over time. Indeed, although the supporting function may seem obvious, it should not be underestimated: the survival of cities and their structure are often linked to their more or less stable support.

The second ecosystem service is *cultural*, which means the “non-material benefits that people obtain from ecosystems through spiritual enrichment, cognitive development, reflection, recreation, and aesthetic experiences” (Millennium Ecosystem Assessment 2005). This dimension

Amb aquest termes es fa referència a una aproximació contemporània al que s'havia conegut històricament com a *capital natural* (Schumacher 1973) o posteriorment *serveis ambientals* (Study of Critical Environmental Problems 1970). L'any 2005, l'informe elaborat per Millennium Ecosystem Assessment, organitzat per les Nacions Unides, va sintetitzar aquests serveis en quatre categories o funcions principals.

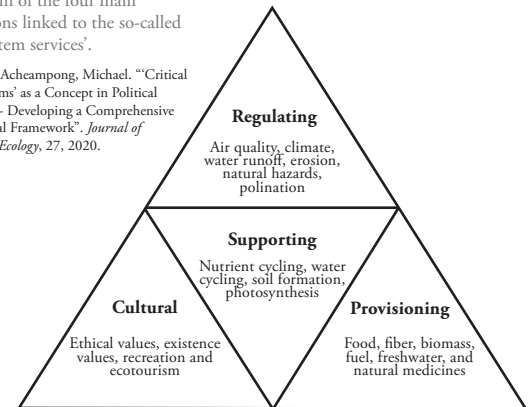
La primera i sobre la qual se situen les altres tres és la funció bàsica de donar *suport*. Sobre el substrat natural, les ciutats s'han construït, són l'escenari que permet subratllar una determinada condició defensiva, proximitat als recursos o el que en marca, en gran mesura, la permanència en el temps. Tot i que la funció de suport podria semblar òbvia, no s'ha de menystenir: la supervivència de les ciutats i la seva estructura sovint està vinculada al seu suport més o menys estable.

El segon servei ecosistèmic és el *cultural*, és a dir, aquells “beneficis no materials que les persones obtenen dels ecosistemes a través de l'enriquiment espiritual, el desenvolupament cognitiu, la reflexió, la

Diagrama de les quatre funcions principals vinculades als anomenats 'serveis ecosistèmics'.

Diagram of the four main functions linked to the so-called 'ecosystem services'.

Basat en Acheampong, Michael. “Critical Ecosystems’ as a Concept in Political Ecology - Developing a Comprehensive Analytical Framework”. *Journal of Political Ecology*, 27, 2020.

Vista dels horts d'autoproducció que voregen la Siedlung de Römerstadt a Frankfurt. Masterplan: Ernst May, Herbert Boehm, Wolfgang Bangert. Arquitectura: Ernst May, Carl-Hermann Rudloff, Karl Blattner, Gustav Schaupp, Franz Schuster. Disseny de jardins: Leberecht Migge. 1928

View of the self-production gardens surrounding the Römerstadt Siedlung in Frankfurt. Masterplan: Ernst May, Herbert Boehm, Wolfgang Bangert. Architecture: Ernst May, Carl-Hermann Rudloff, Karl Blattner, Gustav Schaupp, Franz Schuster. Garden design: Leberecht Migge. 1928.

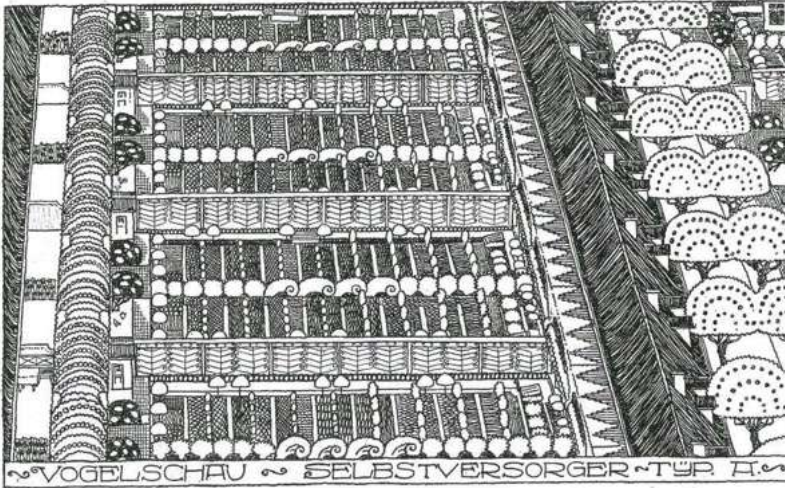
www.ernst-may-gesellschaft.de

recreació i les experiències estètiques” (Millennium Ecosystem Assessment 2005). Aquesta dimensió té una llarga tradició des dels orígens del paisatgisme, fet que ha permès la incorporació habitual de parcs i jardineria urbana a l’interior de la ciutat com a factor de gaudi ciutadà. Apostar per un redescobrimient del sòl en clau cultural és encara avui un argument essencial i prioritari, imprescindible fins i tot. Nous programes d’ús esportiu, de lleure, de contemplació o de relax, artístics o pedagògics estan adjectivant les possibilitats dels espais naturals a les ciutats i han esdevingut, *de facto*, equipaments públics sense arquitectura. Tot i que, en aquest camp, l’extensa tradició de disseny de l’espai públic és evident, cal innovar per actualitzar-la segons els nous requeriments i el nou context mediambiental.

El tercer servei ecosistèmic és el de *proveir* l’ésser humà de productes obtinguts de la natura: aigua, aliments, primeres matèries, energia. Recuperar la productivitat de proximitat als territoris urbans i periurbans és avui un punt ineludible per fer verídica un consum alimentari de quilòmetre 0. Es tracta d’una aproximació no gens evident, en què cal treballar amb imaginació i a múltiples escales perquè sigui raonable, que conjugui

has a long tradition dating back to the origins of landscape design, and has allowed the regular incorporation of parks and urban gardening into the city as a factor of urban comfort. Emphasizing a rediscovery of the ground from a cultural perspective is still an essential, prioritized and even indispensable argument today. New programmes for sports, leisure, contemplation, relaxation, art or education adjectivize the possibilities of natural spaces in cities and have become, *de facto*, public facilities without architecture. In this field, the extensive tradition of designing public space should be considered. However, innovation is needed to update it according to new requirements and the new environmental context.

The third ecosystem service is to *provide* human beings with products obtained from nature: water, food, raw materials and energy. Restoring proximity productivity to urban and peri-urban territories is now unavoidable to make local food consumption a reality. This is by no means an obvious approach. It requires imaginative work at multiple scales to make it feasible, combining extensive and intensive

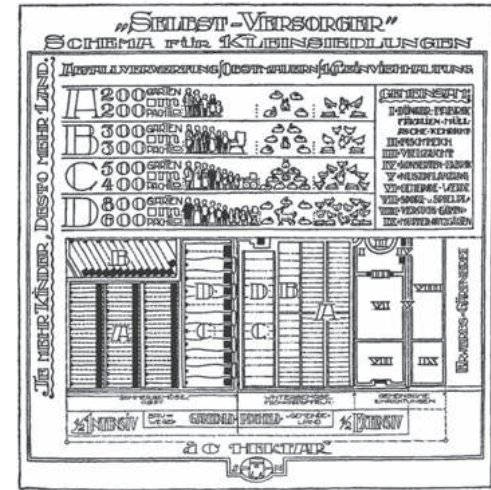
Perspectiva i diagrama d'una *Siedlung* autosuficient, on es descriuen la distribució i la quantitat de productes necessaris per alimentar diferents unitats familiars.

Perspective and diagram for self-sufficient *Siedlung* settlement, with the description of the distribution and quantity of products necessary to feed different families.

Dibuix de Leberecht Migge, 1919

agriculture, manual and technological methods, gardens and farms, parks and agricultural areas. Considering this function would allow more active dialogue with the substrate, not only as a platform, but also as an operational resource, not only as a static setting but also as an active and proactive space. In a context of energy and food crisis, this could be an effective path, as were the great experiences of agricultural self-sufficiency in the German *siedlungs* of Frankfurt or more recent self-sufficient energy communities such as Vauban (Freiburg) or BedZED (London).

Finally, the fourth ecosystem service is the regulation of ecosystems. This function vindicates nature as an appropriate solution for the externalities generated by nature itself and refers to the activation of natural resources to control pollution, guide the impact of flooding, reduce the heat island effect, promote reproduction processes of fauna and flora, and foster the interesting symbiosis between the more natural and the urban ecosystem (McDowell 2017; Rossano 2021).

agricultures extensives i intensives, manuals i tecnològiques, horts i hortetes, parcs i zones agràries. Considerar aquesta funció permetria apostar per un diàleg més actiu amb el substrat, ja no només com una plataforma sinó també com un recurs operatiu, ja no només com a escenari estàtic sinó també com a espai actiu i proactiu. En un context de crisi energètica i alimentària, potser és aquest un camí eficaç, com ho foren anys enllà les grans experiències d'autosuficiència agrícola de les *siedlungen* alemanyes a Frankfurt o més recents comunitats energètiques autosuficients com Vauban (Freiburg) o BedZED (London).

Finalment, el quart servei ecosistèmic és el de regulació dels ecosistemes. Aquesta funció reivindica la naturalesa com a solució apropiada per a les externalitats generades per la mateixa naturalesa i fa referència a l'activació dels recursos naturals per controlar la contaminació, guiar l'impacte de les inundacions sobrevingudes, reduir l'efecte illa de calor, afavorir processos de reproducció de fauna i flora, o, també, fomentar la simbiosi interessant entre l'ecosistema més natural i l'urbà (McDowell 2017; Rossano 2021).

Fotografia preparatòria de l'obra "Le Terrain vague". Aquesta imatge molt probablement es va fer a la zona on més tard es va construir el Boulevard Périphérique (París).

Preparatory photograph of the artwork "Le Terrain vague". This image was most likely taken in the area where the Boulevard Périphérique (Paris) was later built.

Man Ray, 1932

L'any 1961 Ben Vautier exposa fotografies d'espais industrials abandonats; amb el rètol "terrain vague", en referència a aquells espais erms o desatesos que queden dins de l'entorn urbà o en els seus límits. Amb aquesta acció s'intentava donar un nou significat i valor artístic a aquests llocs oblidats.

In 1961, Ben Vautier exhibited photographs of abandoned industrial spaces with the label "terrain vague", referring to those vacant or neglected spaces within or on the outskirts of the urban context. With this action, he aimed to give a new meaning and artistic value to these forgotten places,

Ben Vautier, 1961

Eines i estratègies per 'refigurar' el fons

La ciutat d'avui pot trobar en els espais del 'rerefons' un àmbit estratègic per millorar també la seva figura i la seva relació amb el territori que la sosté i l'envolta. Cal, però, actualitzar o reenfocar les eines amb què el disseny urbà s'hi acostava. A continuació es proposen tres aproximacions clau per entomar un diàleg *vis-à-vis* entre el fons i la figura de la ciutat.

1. Noves urbanitats al límit

El redescobriments dels espais que constitueixen els rerefons urbans són una ocasió per imaginar noves formes d'*urbanitat*, és a dir, noves formes de relació entre l'entorn construït, les persones i els ecosistemes naturals a les ciutats (De Solà-Morales, M. 2008, Atelier Bow-Wow, 2010). L'escenari ja existeix, així com els personatges que, al llarg del temps, han anat sedimentant i significant aquests espais: rieres mig amagades, descampats com a *terrain vague* (De Solà-Morales 1996), talls topogràfics, àrees abandonades, infraestructures en desús. Tot i que ho sembli, cap no és un espai buit, sinó que ja tenen elements i usos més o menys informals que els defineixen. Cal, per tant, posar l'accent en noves formes de relació

Tools and strategies for 'refiguring' the backgrounds

Today's city can find in the urban backgrounds a strategic area to improve its form and its relationship with the surrounding territory. However, the tools with which urban design approaches the background need to be updated or refocused. Below, three key approaches are presented to engage in a dialogue *vis-à-vis* between the background and the city's figure.

1. New urbanities at the edge

The rediscovery of spaces that constitute urban backgrounds is an opportunity to imagine new forms of *urbanity*, new ways of relating the built environment, people and natural ecosystems in cities (De Solà-Morales, M. 2008; Atelier Bow-Wow 2010). The setting already exists, as do the features that have, over time, shaped and given meaning to these spaces: partially hidden streams, vacant lots as *terrain vague* (De Solà-Morales, I. 1996), topographic cuts, abandoned areas and disused infrastructures. Despite appearances, none of these are empty spaces; they already have elements and more or less informal uses that define them. Therefore, the focus should be on new ways of relating these elements to the city nearby,

Fotograma de la pel·lícula “Terrain vague” dirigida per Marcel Carné. La pel·lícula retrata la vida quotidiana en un polígon d'habitatges a la perifèria de París, on els espais erms i els descampats són l'escenari principal de la trama.

Frame from the movie “Terrain vague” directed by Marcel Carné. The film portrays the daily life in a housing estate on the outskirts of Paris, where vacant lots and wastelands serve as the settings for the story.

Marcel Carné, 1960

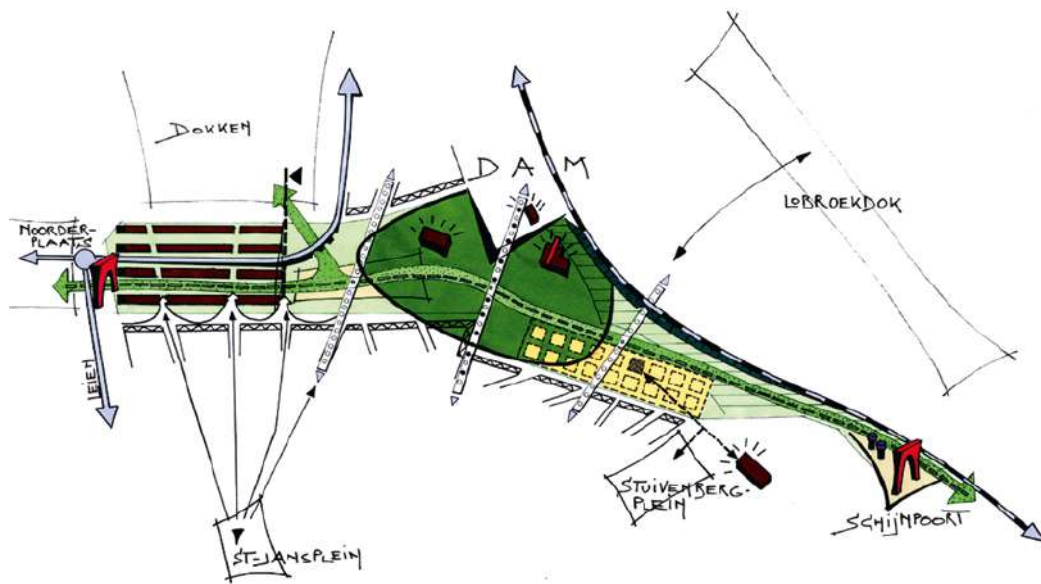

between peri-urban activities and the incorporation of new civic programmes linked to the new urban metabolism. To imagine a new *urbanity* there means providing new reasons to reappropriate these places, rethinking them as a new *figure* of the city.

Despite the diverse condition of these urban backgrounds, two are the most common project strategies: *linking* and *(re)signifying*. The first action alludes to the transitional nature of the space, located between consolidated city fragments. Bringing one part closer to the other is almost always the starting point, since it is where spatial and social discontinuities, activities or difficulties in fragile and capillary mobility appear (Institut pour la Ville en Mouvement 2017). However, this discontinuity is not necessarily expressed in the impossibility of moving from one side to the other—often, this is resolved—but in the ability to do so in a friendly manner by accompanying and guiding itineraries. Linking means exploring new forms of articulation, in which unique architectures emerge and where urbanization, infrastructure and landscape play a different role. In many cases, these forms are atypical in terms of a more classical understanding of public space (Parcerisa and Crosas 2013).

entre aquests elements i la ciutat que té a tocar, entre les activitats periurbanes i la incorporació de nous programes cívics i lligats al nou metabolisme urbà. Imaginar una nova *urbanitat* allà vol dir dotar de nous motius que ajudin a reapropiar-se d'aquests llocs, repensar-los com a *espai-figura* de la ciutat.

Tot i la diversa condició d'aquests rerefons urbans, dues són les estratègies de projecte més habituals: *enllaçar* i *(re)significar*. La primera acció al·ludeix a la condició d'espai transitiu, encaixat entre peces de ciutat ja consolidades. Aproximar una vora i l'altra és quasi sempre el punt de partida, ja que és allà on apareixen discontinuïtats espacials, socials, en les activitats o impedàncies per a la mobilitat més capil·lar (Institut pour la Ville en Mouvement 2017). Però aquesta discontinuïtat no necessàriament s'expressa en la impossibilitat de transitar d'una banda a l'altra—molt sovint està resolta—, sinó en la capacitat de fer-ho de manera amable, acompanyant i pantant els itineraris. Enllaçar vol dir explorar noves formes d'articulació on sorgeixen arquitectures singulars i on urbanització, infraestructura i paisatge adopten un rol diferent i, en molts casos, impropri respecte de la seva condició més clàssica (Parcerisa i Crosas 2013).

Strategies and structural elements

- 'De Buik', Main area of the park 10 Ha
- Green corridor E/W
- 'De Kop' neighbourhood
- Link with the surroundings
- 'Weefsel' Green dagger
- 'Kop en Staart', Gates of the park
- Façades with quality
- Important topographic feature
- Railway tracks
- 'Ribben' N/S connections for soft/public transport
- Water towers
- Open air sports zone
- Structuring projects

La segona acció és *(re)significar* aquests llocs com a enclavaments amb entitat pròpia, especialment aquells que per la posició que tenen o les activitats que s'hi fan són llindars de pas habituals. Els rerefons urbans no necessàriament han de continuar sent llegits com a suport de la mateixa ciutat o espais que s'han "d'urbanitzar", sinó que poden esdevenir llocs amb un significat i una identitat propis, un *fons* convertit en *figura*. Per fer-ho és necessari repensar-ne el disseny des de dintre i no exclusivament com a extensió de les lògiques dels teixits adjacents.

(Re)significar implica també imaginar nous programes en aquests espais, capaços d'activar els atributs i recursos propis dels límits. Cal portar la urbanitat *al límit*, és a dir, ponderar l'entesa d'una urbanitat pròpia de la ciutat intensa i compacta, incloent-hi la programació flexible, la dinàmica dels sistemes naturals, la producció i les infraestructures com a nous elements en l'equació. Es podrien considerar els espais urbans del rerefons com grans equipaments plurifuncionals per a la ciutat, per a la metròpoli?

The second action is *(re)signifying* these places as enclaves with their own identity, especially those that, due to their position or the activities carried out, are daily passageways for citizens. Urban backgrounds do not necessarily have to be always seen as a mere support for the city or spaces that need to be "urbanized". Instead, they can become places with their own meaning and identity, a background turned into a *figure*. To achieve this, it is necessary to rethink their design from within and not exclusively as an extension of adjacent urban fabrics.

(Re)signifying also involves imagining new programmes for these spaces by activating their attributes and resources. Bringing urbanity *to the edge* means re-understanding the canonical expression of urbanity within the intense and compact city, and including more flexible programming, the dynamics of natural systems, production and the infrastructure as new elements in the equation. Could urban backgrounds be considered large multifunctional facilities for the city, for the metropolis?

El Park Spoor Noord (Anvers) és un exemple rellevant de transformació urbana d'espais ferroviaris i industrials en zones verdes i de lleure per la comunitat. S'ubica en un espai de frontissa, en un rerefons urbà que ha esdevingut estratègic en la continuïtat urbana. Diagrama de les estratègies consensuades amb els agents implicats en el disseny del nou parc, 2001.

Park Spoor Noord (Antwerp) is a relevant example of urban transformation of railway and industrial areas into green and leisure zones for the community. It is located in a fringe space, in an urban background that has become strategic for the urban continuity. Diagram of the strategies agreed with the agents involved in the design of the new park, 2001.

Lamberts, Ellen; Vandenbroecke, Heidi, i Sofie Schoeters, eds. *Park Spoor Noord. Van idee tot park*. Antwerpen: Stadsplanning Antwerpen, 2011

L'Acid Mine Drainage & Art Park és un projecte dissenyat per Julie Bargmann (DIRT Studio) i completat el 2005 a Vintondale, Pennsylvania. La proposta, en la qual van participar activament artistes, un historiador, un enginyer hidròleg i la comunitat local, va consistir en la provisió de nous espais per al lleure juntament amb un sistema de basses de purificació del drenatge d'àcid provinent de les mines abandonades del carbó.

The Acid Mine Drainage & Art Park is a project designed by Julie Bargmann (DIRT Studio) and completed in 2005 in Vintondale, Pennsylvania. The proposal, in which artists, a historian, a hydrologist, and the local community actively participated, provided new recreational spaces along with a system of purification ponds for the acid drainage coming from the abandoned coal mines.

Imatges de DIRT Studio + Stancy Levy (*Testing the Waters*, Documenta Kassel 2002)

2. Building with nature

Natural structures are one of the elements that have the most significant presence in urban backgrounds. They are fragile presences that are often associated with waterways and almost always affected by urban growth forecasts. They are usually considered areas to be decided on that are dispensable and therefore replaceable. In the logic of classic urbanism, they are seen as the opposite of elements that have the status, rights and privileges of what is fully *urban*. Consequently, time has often led to two possible responses: the progressive artificialization of this nature to achieve neutral and “urbanized” spaces that are safe and controlled, geometric and concreted, or the abandonment of these natural structures, which results in naturalized spaces with scarce or no management to preserve their ecological quality and provide the necessary control.

However, a third approach to this nature exists: its appropriation as agricultural production space. The proximity of these spaces to the city has often resulted in small plots cultivated by citizens, which may be accessible on foot or by bicycle from consolidated

2. Construir amb la natura

Un dels elements amb més presència en els rerefons urbans són les estructures naturals. Són entitats fràgils sovint vinculades a línies d'aigua i quasi sempre afectades per previsiones de creixement urbanístic. Són habitualment considerades com a àrees en guaret, prescindibles i, per tant, reemplaçables. En la lògica de l'urbanisme més clàssic són lligides com a contraposició d'allò que no té l'estatus, els drets i els privilegis d'allò que és plenament *urbà*. En conseqüència, és habitual que el temps hagi anat propiciant alternativament dues possibles respostes: o bé la progressiva artificialització d'aquesta natura per aconseguir espais neutres i “urbanitzats”, segurs i controlats, geomètrics i formigonats, o bé l'abandonament d'aquestes estructures naturals, que genera espais naturalitzats però amb una escassa o nul·la gestió per preservar-ne la qualitat ecològica i fer-ne el control necessari.

No obstant això, ha existit i existeix també una tercera via d'aproximació a aquesta natura: l'apropiació com a espai de producció agrícola. La proximitat d'aquests espais a la ciutat s'ha traduït habitu-

alment en petits horts conreats per ciutadans i que sovint són accessibles a peu o amb bicicleta des dels nuclis urbans consolidats. En alguns casos, fins i tot, aquest gra petit en la divisió de la terra ha anat acompanyat de la clusterització de diverses unitats productives en el que podríem anomenar comunitats agrícoles, és a dir, l'agrupació d'horts urbans i la provisió d'espais d'ús comú, com ara magatzems, fonts o llocs de pícnic i trobada.

Tot i que aquestes realitats —més o menys informals— han permès visibilitzar aquests espais dins la ciutadania que els cuida i també han permès un cert control de l'ecosistema, es pot entrar en contradicció amb una mirada més oberta i integrada d'aquests espais. Introduir nous programes públics, incorporar itineraris per a vianants o ciclistes o conceptualitzar-los com a espai de gaudi per a tota la ciutadania porta sovint a conflictes amb la mateixa gestió d'aquesta producció agrícola, que no deixa d'estar subjecta al règim de producció privada o col·lectiva. Tal com demostren experiències reconegudes com ara el Parc Agrari del Delta del Llobregat, convertir

urban centres. In some cases, this small-scale division of land has been accompanied by the clustering of several productive units in what could be called agricultural communities, that is, the grouping of urban gardens and the provision of shared spaces, such as warehouses, fountains or picnic and meeting areas.

These realities—which are more or less informal—have allowed these spaces to become visible for the citizens who care for them and have provided a certain level of control over the ecosystem. However, they can contradict a more open, integrated view of the spaces. Introducing new public programmes, incorporating pedestrian or bicycle routes, or conceptualizing them as spaces for leisure often leads to conflicts with the management of this agricultural production, which remains subject to private or collective production regimes. As demonstrated by recognized experiences such as the Parc Agrari del Delta del Llobregat (near Barcelona), turning spaces close to cities into agricultural parks is not without contradictions and conflicts, precisely due to their dual condition as *park + agricultural land*.

L'exposició "Capital agricole: chantiers pour une ville cultivée" del 2019 va obrir la impulsó la discussió sobre el rol de l'agricultura en la ciutat contemporània, imaginant fórmules per reintroduir-la en els teixits urbans més consolidats.

The exhibition "Capital agricole: chantiers pour une ville cultivée," which took place in 2019, aimed to initiate and foster discussions about the role of agriculture in contemporary cities. It sought to explore innovative approaches to reintegrate agriculture into well-established urban areas.

Fotografia Pavillon de l'Arsenal, 2019.

Award-winning examples such as the recovery of the irrigation system in the thermal gardens of Caldes de Montbui (Cíclica, CAVAA, 2013-2015) also show that promoting agricultural production is not contradictory to providing new spaces for leisure and environmental management.

Cultivating and producing food near, within and for cities is increasingly becoming a reality in discussions about the functional, social, health and economic sustainability of urban contexts. Recent exhibitions such as “Capital agricole. Chantiers pour une ville cultivée” at the Pavillon de l’Arsenal in Paris (October 2018 - February 2019) (Rosenstiehl 2019) or explorations of urban agricultural production (Sommariva 2014) show interest in the recovery of hybrid models between cultivated and inhabited spaces. These aim to find a certain agricultural urbanism within the compact European metropolis. Therefore, it is necessary to go beyond and recognize urban backgrounds as an opportunity to become *productive* green infrastructures; a strategic part of the city’s kitchen.

els espais pròxims a les ciutats en parcs agraris no és aliena a contradiccions i conflictes precisament per la seva doble condició de *parc + espai agrari*. Exemples premiats com la recuperació del sistema de reg a les hortes termals a Caldes de Montbui (Cíclica, CAVAA, 2013-2015), mostren també com fomentar la producció agrària no és contradictori amb la provisió de nous espais per al lleure i la gestió ambiental.

Conrear i produir menjar prop de les ciutats, a les ciutats, és cada vegada una realitat més present en les discussions sobre la sostenibilitat funcional, social, sanitària i també econòmica dels contextos urbans. Recents exposicions com “Capital agricole. Chantiers pour une ville cultivée”, al Pavillon de l’Arsenal de París (octubre 2018-febrer 2019) (Rosenstiehl 2019) o exploracions sobre la producció agrícola urbana (Sommariva 2014) manifesten l’interès per la recuperació de models híbrids entre l’espai cultivat i l’espai habitat, per mirar de trobar un cert urbanisme agrícola dins la metròpolis compacta europea. Cal, per tant, anar més enllà i reconèixer els rerefons urbans com una oportunitat

La recuperació del sistema de reg a les hortes termals a Caldes de Montbui és un exemple clar de projecte de co-creació per a la regeneració de sòl agrícola en espais periurbans juntament amb la apropiació ciutadana amb nous itineraris per vianants.

The recovery of the irrigation system in the thermal gardens of Caldes de Montbui is a clear example of a co-creation project for the regeneration of agricultural land in peri-urban areas, along with citizen appropriation with new pedestrian routes.

Cíclica, CAVAA, 2013-2015

per esdevenir infraestructures verdes *productives*, part estratègica del rebost de la ciutat.

Aquest canvi d'òptica ha de permetre també reintroduir visions més sistèmiques i menys puntuals de la distribució de la natura a la ciutat, reconèixer el factor dinàmic de la natura com una condició més en el projecte urbà i del paisatge. Fins i tot, permetre aproximar-se al disseny d'aquests espais no només com a espais passius o serveis culturals, sinó com a espais proactius en la gestió de l'aigua, l'adaptació al canvi climàtic i en l'augment de la urbanitat d'aquests espais, sovint marcats per la inseguretat o la condició de límit oblidat. Els rerefons urbans poden esdevenir veritables infraestructures *ecològiques i socials*.

Treballar amb la natura implica especialment subratllar la *secció* que inclou el subsòl com a mode essencial d'aproximar-se al projecte. El terreny no és una superfície, com tampoc un perfil dibuixat com una línia que divideix el sòl de l'aire, sinó una 'secció profunda', on és necessari reconèixer la seva geologia, els processos d'erosió i infiltració, les estructures d'arrelament, la hidrologia i la porositat del terra (Carlisle i Pevzner 2012).

A nivell disciplinar, treballar des del disseny urbà amb la natura implica, finalment, reconèixer-ne

This change in perspective must also allow for more systemic and less exceptional views of the distribution of nature in the city, in which the dynamic factor of nature is acknowledged as an additional condition in urban and landscape design. Moreover, it allows an approach to the design of these spaces not only as passive or cultural service areas but as proactive spaces in water management, adaptation to climate change, and in increasing the urbanity of these areas that are often-marked by insecurity or forgotten limit conditions. Urban backgrounds can become true *ecological and social infrastructures*.

Working with nature emphasizes the *section* that includes the subsurface as an essential way to approach a project. The terrain is not just a surface or a profile drawn as a line that divides the ground from the air. Instead, it is a 'deep section' in which geology, erosion and infiltration processes, root structures, hydrology and soil porosity must be recognised (Carlisle and Pevzner 2012).

At disciplinary level, working with nature in urban design also involves recognizing its specific condition since its ingredients and languages often come from other disciplines (McHarg 1971; Forman, Dramstad, and Olson 1996). However, just as urban planning did decades ago with the incorporation of sociology or engineering, health and hygiene, geography

El projecte "Oyster-ecture" repensa la secció dels molls de New York mitjançant la introducció d'un nou escull d'ostres que redueix la força de l'aigua, la purifica i potencia la vida marina. Es tracta d'una estratègia davant el canvi climàtic i l'augment del nivell del mar.

The "Oyster-ecture" project rethinks the section of the New York docks by introducing a new oyster reef that reduces the force of the water, purifies it, and enhances aqueous marine life. This is a strategy in response to climate change and sea level rise.

SCAPE / Landscape Architecture, 2010.

or network analysis, it is now unquestionable that ecology must be incorporated as a new design factor. This is not exactly an apology for interdisciplinarity as an abstract value, but rather an effort to embrace a more robust, updated urban discipline, which can introduce creative thinking in a new framework for discussing cities and territories.

3. *New platforms for active mobility*

Discussing urban backgrounds as potential green infrastructures also leads to the recognition of a more or less evident systemic condition. Although this network condition is linked to the path of water, it can also serve as a track to establish new routes that can interconnect with neighbouring municipalities. The advantages are evident: by following water's traces, it is possible to traverse the territory with a certain continuity, overcoming railway and road lines, enclosures and properties. However, doing this also requires a detailed design that can align the water's gradients with those of pedestrians and cyclists, approach rivers without disturbing them, seek ways to leverage their connectivity, and preserve their ecological value.

Recent and upcoming works like the urban master plan Vies Blaves Barcelona (JLP Jornet, Llop, Pastor Arquitectes *et al.*, 2017) aim to provide a new

la condició específica, ja que els seus ingredients i llenguatges sovint provenen d'altres disciplines (McHarg 1971; Forman, Dramstad i Olson 1996). No obstant això, com ja va fer l'urbanisme fa dècades amb la incorporació de la sociologia o l'enginyeria, la salut i l'higienisme, la geografia o l'anàlisi de xarxes, ja és indiscutible que cal incorporar l'ecologia com a nou factor de disseny. No es tracta ben bé d'una apologia de la interdisciplinarietat com a desiderata universal *per se*, sinó més aviat al contrari, es tracta d'apostar per una disciplina urbanística més robusta i actualitzada, capaç d'introduir el pensament creatiu en un nou marc de discussió de les ciutats i els territoris.

3. *Noves plataformes per a la mobilitat activa*

Parlar dels rerefons urbans com a potencials infraestructures verdes porta també a reconèixer una condició sistèmica més o menys evident. Tot i que aquesta condició de xarxa està vinculada al pas de l'aigua, sovint també pot ser la pista per establir nous camins capaços d'interconnectar-se amb els municipis pròxims. Els avantatges són evidents: seguint les traces de l'aigua és possible discórrer pel territori amb una certa continuïtat, superant línies ferroviàries i viàries, recintes i propietats. D'altra banda, però, fer-ho exigeix també un disseny detallat, capaç d'encaixar les rasants de l'aigua amb les

Maqueta de 3,5x7m on s'ensamblen fins a cinc estrats geològics de diferents punts de la Terra i on es exploren les interaccions entre l'arquitectura i el sòl.

A 3.5x7m model where up to five geological layers from different parts of the Earth are assembled, exploring the interactions between architecture and the ground.

The Earth is Architecture, Bienal de Venècia 2021, TVK.

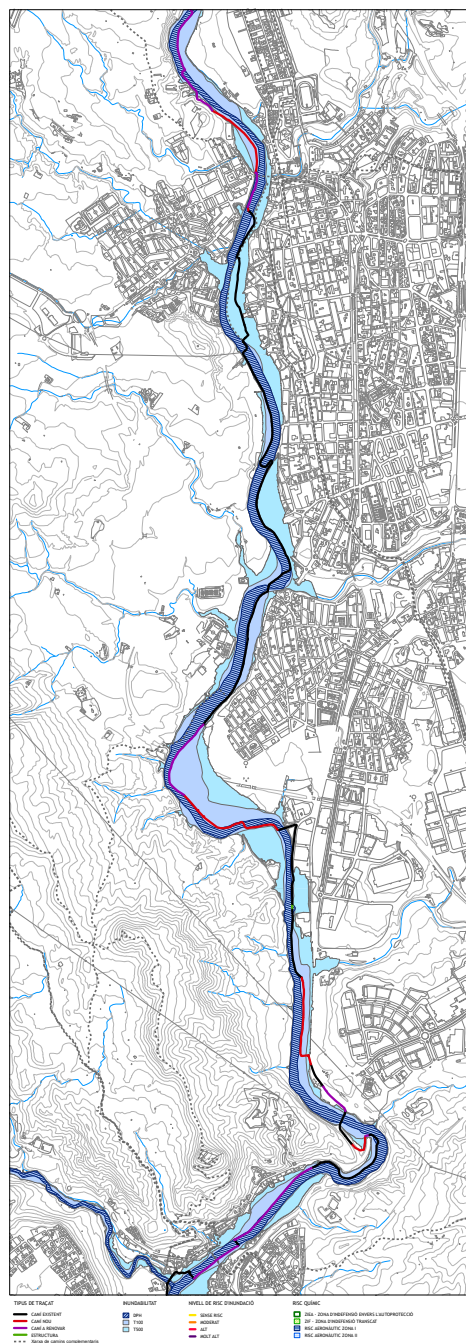
rasants del vianant i el ciclista, d'apropar-se als rius sense tocar-los, cercant maneres d'aprofitar-ne la connectivitat i preservar-ne el valor ecològic.

En aquesta línia apunten treballs recents i pròxims com el pla director urbanístic Vies Blaves Barcelona (JLP Jornet, Llop, Pastor Arquitectes *et al.*, 2017), una proposta que busca proporcionar una estructura nova de camins al llarg dels rius Anoia, Cardener i Llobregat. El projecte és especialment interessant en la seva vinculació als municipis que travessa, ja que els atorga un grau més alt d'accessibilitat tova no només lligada al lleure, sinó també a la mobilitat activa pel territori.

Finalment, cal fer esment també d'aquells espais de rerefons que tenen a veure amb les traces històriques que comunicaven els nuclis habitats. Avui són encara carrers amb la rasant més suau possible, vinculada en els orígens al transport amb tracció animal. Però aquests carrers es perllonguen fora dels nuclis i es converteixen sovint en carreteres de més capacitat i velocitat, cosa que hi fa molt difícil i insegur el pas de vianants i ciclistes. Reforçar la mobilitat activa en aquestes antigues traces pot ser un desllorigador de la mobilitat sostenible. L'augment de bicicletes elèctriques, així com altres VMP (vehicles de mobilitat personal), pot esdevenir el que ja és possible en altres països europeus de més tradició ciclista: la mobilitat intermunicipal amb modes més actius.

La figura dels rerefons urbans

Tal com s'ha presentat, el diàleg entre la figura i el fons ha estat històricament un diàleg asimètric, marcat per la preponderància de la primera respecte del segon. No obstant això, sembla clar que el segon és clau per actualitzar les ciutats respecte dels reptes mediambientals i productius, de la mobilitat i la gestió dels recursos, com ara l'aigua. Per això cal reivindicar els espais del rerefons de la ciutat

El Pla Director Urbanístic de les Vies Blaves (Jornet-Llop-Pastor, 2017) ha permès potenciar les potencialitats del territori de les lleres dels rius Llobregat, Anoia i Cardener mitjançant el traçat d'itineraris continus per vianants i ciclistes. Es tracta d'una infraestructura territorial per a la mobilitat activa i pel redescobrim del patrimoni natural i històric.

The Pla Director Urbanístic de les Vies Blaves (Jornet-Llop-Pastor, 2017) has allowed enhancing the potential of the territories along the rivers Llobregat, Anoia, and Cardener, through the design of continuous routes for pedestrians and cyclists. It represents a territorial infrastructure for active mobility and the rediscovery of natural and historical heritage.

Proposta de traçat de la Via Blava pel riu Anoia al seu pas per Igualada. PDU Vies Blaves (Jornet, Llop, Pastor Arquitectes *et al.*, 2017).

structure of pedestrian and cycling paths along the rivers Anoia, Cardener and Llobregat. The project is particularly interesting in its interconnection with the streets of the towns it crosses, as it grants them a higher degree of soft accessibility that is not only linked to leisure, but also to active mobility throughout the territory.

Finally, background spaces should be mentioned that are related to the historical traces that used to connect inhabited villages. Today, these are still the streets with the least gradient, as they were originally designed for transportation with animal traction. However, these streets extend beyond the urban area and often become roads with higher capacity and speed, making them difficult and unsafe for pedestrians and cyclists. Enhancing active mobility in these old traces can trigger sustainable mobility. The increase in electric bicycles and other personal mobility vehicles (PMVs) can enable what is already possible in other European countries that have a stronger cycling tradition: inter-municipal mobility with more active modes.

From background to foreground

The dialogue between figure and ground has historically been asymmetric and marked by the preponderance of the former over the latter. However, it is clear that the latter is crucial for updating cities in terms of environmental and productive challenges, mobility and the management of resources, such as water. Therefore, the spaces in the city's background must be reclaimed as areas with their own proactive identity, which can question the form of the consolidated city.

This identity can primarily be reclaimed through *citizen appropriation*. These spaces need to be open for communal use, not privatized, but rather utilized collectively and diversely, incorporating a mix of temporary and permanent uses. Appropriating them involves imagining new programmes and functions while ensuring

com a espais amb identitat pròpia i proactiva, capaços d'interpel·lar la forma de la ciutat consolidada.

Aquesta identitat és possible reivindicar-la en primer lloc des de la mateixa *apropiació ciutadana*. Cal obrir aquests espais a l'ús comunitari i no privatitzat, a l'ús col·lectiu i múltiple, allunyar-los de l'especialització per introduir-hi barreja d'usos i possibilitats, efímeres i permanents. Apropiar-se'n implica, per tant, imaginar nous programes i funcions, però també proveir-los d'una bona accessibilitat i serveis. Per apropiar-se'n cal poder arribar-hi.

D'altra banda, els espais que constitueixen els rerefons urbans tenen un *rol diferent* segons el grau de consolidació de la forma urbana (Abraham 2009). En els casos en què la ciutat és més compacta, és assenyat imaginar que podrien esdevenir espais d'articulació efectiva per a la *forma urbis*, és a dir, capaços d'enllaçar millor les peces però també de reforçar la ciutat central i fer-la més integrada (Parcerisa 2012). Articular, és a dir, posar en relació dues o més parts de ciutat comporta una aproximació al disseny urbà específica i singular.

En canvi, en la ciutat més oberta i dispersa, però també en la ciutat complexa contemporània en general, allà on la ciutat es dissol en un mosaic de teixits diversos, és el rerefons el que pot adoptar el rol de dibuixar fins i tot *una nova figura* de la ciutat. Així va succeir en casos històrics com la reestructuració de Boston amb l'Emerald Necklace Park de F. L. Olmsted (1878), el Pla de George Kessler per a Dallas (1910-1930) o també la planificació del creixement de Copenhaguen amb el conegut *Fingerplanen* (S. E. Rasmussen, 1947). Més recentment, són moltes les ciutats que estan repensant el seu model precisament des de la incorporació d'espais oblidats o derivats de la infraestructura viària com a nova figuració de la ciutat.

Vitòria-Gasteiz ho fa des de 1993, desenvolupant no només l'Anella Verda perimetral, sinó també teixint una infraestructura verda interior aprofitant el redisseny d'avingudes i espais d'oportunitat. La ciutat d'Anvers té, desde el propi *Structure Plan* de Bernardo Secchi i Paola Viganò (2003-2007) fins als concursos més recents, diversos projectes per a la reconversió del Ring viari (Singel) en una infraestructura verda metropolitana. De forma similar, el *Boulevard Périphérique* a París és un tema sensible des de fa un parell de dècades, amb els treballs de TVK per incorporar-lo millor als teixits menuts de la ciutat i que esdevingui una figura més present en els moviments de vianants i ciclistes. Aquests i tants altres exemples en què la formalització d'una infraestructura verda és sobre la taula posen en evidència la rellevància d'incorporar els espais del rerefons com a definidors

good accessibility and services. To claim ownership, people must be able to access these spaces.

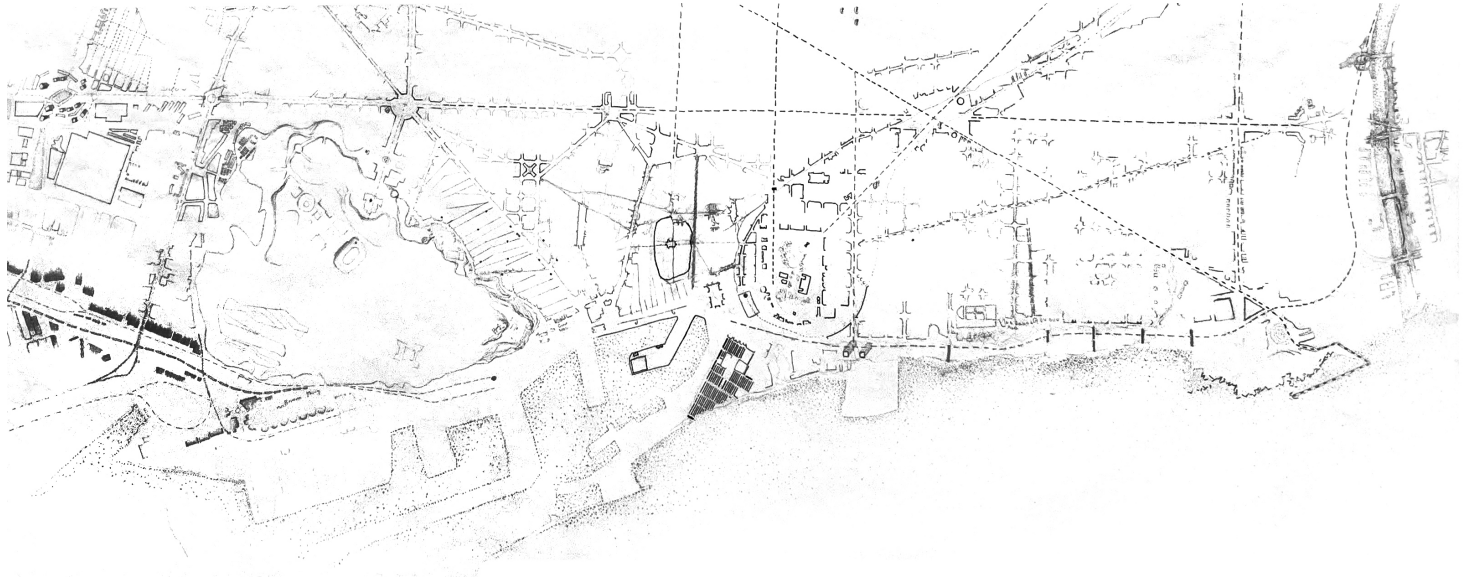
Spaces that constitute urban backgrounds have a *different role* depending on the degree of urban form consolidation (Abraham 2009). In cases where the city is more compact, it is reasonable to consider them as spaces for effective urban articulation, which can better connect different parts of the city and reinforce its central areas to make it more integrated (Parcerisa 2012). Articulation means establishing a connection between two or more parts of the city, and it involves a specific and singular approach to urban design.

Conversely, in more open and dispersed cities, and in complex contemporary cities in general where the urban fabric dissolves into a mosaic of diverse textures, the background can provide a new shape for the city figure. This has happened in historical cases such as the restructuring of Boston with F.L. Olmsted's Emerald Necklace Park (1878), George Kessler's Plan for Dallas (1910-1930) or Copenhagen's planning with the well-known *Fingerplanen* by S.E. Rasmussen (1947). More recently, many cities are rethinking their models precisely by incorporating forgotten or derived spaces from road infrastructure as a new city image. For instance, since 1993, Vitoria-Gasteiz has been developing not only the peripheral Green Belt but also an interior green infrastructure by redesigning avenues and opportunity spaces. In turn, the city of Antwerp has developed several projects for the transformation of the Ring road (Singel) into metropolitan green infrastructure, starting from Bernardo Secchi and Paola Viganò's *Structure Plan* (2003-2007) to recent urban competitions. Similarly, the Boulevard Périphérique in Paris has been a sensitive issue for a couple of decades, with TVK's work to better integrate it into the small urban fabric and make it more present in pedestrian and cyclist movements. These and many other examples, in which the formalization of green infrastructure is on the table, highlight the relevance of incorpo-

Maqueta d'exploració sobre les possibilitats del Ring De Singel a Anvers com a nova infraestructura verda i social.

Exploratory model on the possibilities of the Ring De Singel in Antwerp as a new green and social infrastructure.

Secchi, Bernardo, i Paola Viganò. *Antwerp, Territory of a New Modernity*. Amsterdam: Idea Books, 2009.

Mapa col·laboratiu dels espais de transició entre les diferents parts de la ciutat i l'entorn de Barcelona.

Collaborative map of the transition spaces between parts of the city and the surroundings of Barcelona..

MBArch, ETSAB, 2022.

rating background spaces as definers of a new urban model based on the idea of what it might be called the “in-between city” (Cabrera 2009).

In conclusion, the preposition “between” (“inter” in Latin) may be the one that best describes the background condition. These are *intermediary* or *interface* spaces, acting as strategic ecotones between urban and natural ecosystems. But they are also *interstitial* spaces, not only in the sense of residual areas but, above all, in the etymological sense of “inter” + “statum”, being in between (Clua 2017). Urban backgrounds should also be places to stay, not just transit areas. They should be vindicated as spaces for *interaction* and exchange with the city's figure.

In this regard, this book proposes projects located within urban backgrounds, on the basis that the figure of the city can be discussed from the precise intervention focused on these hidden spaces. This might be reasonable considering the fact that this was always the case in the foundation and history of cities.

d'un nou model de ciutat basat, precisament, en l'*entre-ciutat* (Cabrera 2009).

En definitiva, és precisament la preposició “entre” la posició que descriuria millor la seva condició. Són espais *inter-medís* o d'*inter-fase*, que actuen com a ecotons estratègics entre els ecosistemes urbans i naturals. Però també són espais *inter-sticials* no només en la seva acció com a espai residual, sinó també, i sobretot, en el seu sentit etimològic, “inter” + “statum”, estar entre (Clua 2017). Cal que els rerefons urbans siguin també espais d'estada i no només espais de pas del trànsit. Cal també vindicar-los com a espais de la *inter-acció* i l'*inter-canvi* amb la figura de la ciutat.

En aquest sentit, aquest llibre proposa projectes en els espais que hi ha als rerefons urbans, sobre la base que, efectivament, es pot discutir la *figura* de la ciutat des de la precisa i intencionada intervenció d'aquests espais amagats. Segurament això és possible perquè sempre ha estat així en la fundació i la història de les ciutats.

Bibliografía Bibliography

Abraham, Anders. *A new nature. 9 Architectural conditions between liquid and solid*. København: The Royal Danish Academy of Fine Arts, School of Architecture, 2009.

Atelier Bow-Wow. *Behaviorology*. New York: Rizzoli, 2010.

Busquets, Joan. *Urban Grids: handbook for regular city design*. Harvard: ORO Editions, 2019.

Busquets, Joan, i Felipe Correa. *Cities X Lines: A new lens for the urbanistic project*. Rovereto: Nicolodi, 2006.

Cabrera, David. 'Figuraciones de La Ciudad Región de Granada'. Tesis doctoral. Universidad de Granada, 2009.

Carlisle, Stephanie, i Nicholas Pevzner. 'The Performative Ground: Rediscovering the Deep Section'. *Scenario Journal*, no. 02, 2012.

Cerdà, Ildefons. *Teoría general de la urbanización y aplicación de sus principios y doctrinas a la reforma y ensanche de Barcelona*. Madrid: Imprenta Española, 1867.

Clua, Álvaro. 'Underground Urbanity: From the Carrefour à Étages Multiples to the "Inner Street"'. *VLC Arquitectura. Research Journal* 4, no. 1 (2017): 61–95.

Clua, Álvaro. 'La condición intersticial en los proyectos de articulación urbana. Del Slussen al Estocolmo de Tage William-Olsson en cuatro tiempos'. Tesis doctoral. Universitat Politècnica de Catalunya, 2017.

Corboz, André. *Sortons enfin du labyrinthe!* Infolio, 2009.

De Solà-Morales, Ignasi. 'Terrain Vague'. *Quaderns d'arquitectura i Urbanisme* 212: 34–43, 1996.

De Solà-Morales, Manuel. *De cosas urbanas*. Barcelona: Gustavo Gili, 2008.

Desimini, Jill. *Cartographic grounds: projecting the landscape imaginary*. New York: Princeton Architectural Press, 2016.

Forman, Richard TT., W. E. Dramstad, and J. D. Olson. *Landscape Ecology Principles in Landscape Architecture and Land-Use Planning*. New York: Island Press, 1996.

Frampton, Adam, Clara Wong, i Jonathan D. Solomon. *Cities without ground: A Hong Kong guidebook*. Rafael, California: Oro Editions, 2012.

Galindo, Julián, i Álvaro Clua, eds. *Edge housing. El projecte residencial de vora*. Barcelona: Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori, Universitat Politècnica de Catalunya, 2021.

Gandelsonas, Mario. *X-Urbanism: architecture and the american city*. New York: Princeton Architectural Press, 1999.

Hénard, Eugène. *Etudes Sur Les Transformations de Paris et Autres Écrits Sur l'urbanisme*. Paris: L'Équerre, 1982.

Institut pour la Ville en Mouvement. *Passages: Transitional Spaces for the 21st-Century City*. Paris: Actar, 2017.

Juel-Christiansen, Carsten, ed. *Transitions. Space in the dispersed city*. København: The Architectural Magazine, 2000.

- Le Corbusier. *La ville radieuse: éléments d'une doctrine d'urbanisme pour l'équipement de la civilisation machiniste*. Paris: Vincent, Fréal & Cie, 1933.
- McDowell, Seth. *Water index. Design strategies for drought, flooding and contamination*. Actar Publishers, 2017.
- McHarg, Ian L. *Design with Nature*. New York: Doubleday-Natural History Press, 1971.
- Millennium Ecosystem Assessment (MEA). *Ecosystems and human well-being: synthesis*. Washington: Island Press, 2005.
- Parcerisa, Josep. *Forma Urbis: cinco ciudades bajo sospecha*. Barcelona: Laboratori d'Urbanisme de Barcelona, 2012.
- Parcerisa, Josep, i Carles Crosas, eds. *Barcelona Enllaços/Links/Enlaces*. Barcelona: Laboratori d'Urbanisme de Barcelona, 2013.
- Perrault, Dominique. *Groundscapes. Other topographies*. Orléans: HXX, 2016.
- Rosenstiehl, Augustin. *Capital agricole: chantiers pour une ville cultivée*. Paris: Pavillon de l'Arsenal, 2019.
- Rossano, Frédéric. *Floodscapes: contemporary landscape strategies in times of climate change*. Rotterdam: nai010 publishers, 2021.
- Rossi, Aldo. *L'architettura della città*. Padua: Marsilio Editori, 1966.
- Rowe, Colin, i Fred Koetter. *Collage City*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press, 1978.
- Ruby, Ilka, i Andreas Ruby. *Groundscapes: el reencuentro con el suelo en la arquitectura contemporánea*. Gustavo Gili, 2005.
- Schumacher, Ernst F. *Small is beautiful*. Blond & Briggs, 1973.
- Smithson, Alison, i Peter Smithson. *The charged void: urbanism*. New York: The Monacelli Press, 2005.
- Sommariva, Emanuele. *Creating City. Urban Agriculture. Strategies for City Resilience*. Trento: LISTt Lab, 2014.
- Sterling, Raymond, i John Carmody. *Underground space design*. New York: Van Nostrand Reinhold, 1993.
- Stoner, Jill. *Towards a minor architecture*. Madrid: Bartlebooth, 2018.
- Study of Critical Environmental Problems (SCEP). *Man's impact on the global environment*. Cambridge: MIT Press, 1970.
- TVK, Pierre Alain Trévelo, Antoine Viger-Kohler, Alexandre Bullier, David Enon, David Malaud, Mathieu Mercuriali, i Océane Ragoucy. *The earth is architecture*. Leipzig: Spector Books, 2021.
- Utudjian, Édouard. *L'urbanisme souterrain*. Paris: Presses Universitaires de France, 1952.
- Vinyes, Rosina. 'Barcelona oculta: la rellevància del subsòl en una gran ciutat contemporània'. Tesi doctoral, Universitat Politècnica de Catalunya, 2015.

Igualada, fons i figura

*Igualada's figure and
background*

Reptes i oportunitats de les ciutats intermèdies.

El cas d'Igualada

Challenges and opportunities of intermediate cities.

The case of Igualada

La ciutat d'Igualada

Igualada és una ciutat situada a la Conca d'Òdena i acull uns 40.700 habitants. Té l'origen l'any 1000, precisament en el punt d'encreuament de dos camins importants: el camí ral de Barcelona a Lleida i el que connectava Manresa, Òdena i Montbui fins a Tarragona. Aquesta condició de cruïlla és potser un dels elements més definitoris del seu caràcter, no només per la seva condició de cap de comarca, com a espai on s'esdevé l'intercanvi comercial i social, sinó també pel seu impacte en termes urbanístics¹. La seva fundació com a enclavament entre altres municipis previs ja consolidats (Òdena, Montbui, Vilanova del Camí) va fer que, encara avui, sigui un dels municipis amb el terme municipal més petit (8 km²) de Catalunya en relació amb la població. La seva història de creixement ha estat, per tant, una història de progressives ampliacions del terme, com ara l'annexió de 600 ha de sòl del municipi d'Òdena l'any 1925. Avui en dia només un 57% es pot considerar terreny no edificat, considerant un 24% d'edificacions i un 19% del sistema viari. Si afegim els sòls restants relatius a les parcel·les urbanes (27%), només un 30% del terme municipal són encara espais lliures i porosos. Aquest fet consolida la ciutat d'Igualada com una ciutat molt compacta, amb escassos espais buits a l'interior i amb expectatives de creixement ben definides.

Actualment, Igualada disposa d'una rica estructura d'equipaments públics de diferents rangs. L'Hospital Universitari d'Igualada, el Complex Esportiu Les Comes o el clúster d'equipaments educatius a l'entorn de l'Estadi Atlètic Municipal en són tres exemples clars. Al mateix temps, tal com s'esmenta al pròleg, els

¹ Aquest text s'inspira en l'entrevista a l'arquitecte Pere Puig, el 13 de febrer de 2023, amb motiu d'aquest curs.

Mapa excursionista on es mostra un itinerari entre Tarragona i Roses per la muntanya. Igualada apareix en el creuament entre aquesta ruta, el camí de Barcelona a Lleida, ca. 1910

Hiking map showing a route between Tarragona and Roses through the mountains. Igualada appears at the intersection of this route and the Barcelona to Lleida road, ca. 1910.

E. Pont, Fons del Centre Excursionista de Catalunya (CEC), Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Planta i vista de la ciutat
d'Igualada el 1859

Plan and view of the city of
Igualada, 1859

Cortesia del Museu de la Pell d'Igualada,
Cal Granotes

The city of Igualada

Igualada is a city located in the Conca d'Òdena (Catalonia) with a population of around 40,700 inhabitants. It originated in the year 1000, precisely at the crossroads of two important roads: the road from Barcelona to Lleida and the one that connected Manresa, Òdena, and Montbui to Tarragona. This condition of being a crossroads is perhaps one of the most defining elements of its character, not only as the capital of the region, a space where commercial and social exchanges take place, but also in terms of its urban impact¹. Its foundation as a settlement between other previously established municipalities (Òdena, Montbui, Vilanova del Camí) means that even today it has one of the smallest municipal territories (8 km²) in Catalonia in relation to its population. The history of its growth has been a sequence of progressive expansions of the land, such as the annexation of 600 hectares from the municipality of Òdena in 1925. Today, only 57% can be considered non-built-up land, with 24% consisting of buildings and 19% comprising the road system. If we add the remaining land related to urban plots (27%), only 30% of the municipal area remains as open and porous spaces. This shows that Igualada is a very compact city, with few empty spaces inside of it and well-defined growth areas.

Currently, Igualada has a rich range of public facilities at various levels. The Igualada University Hospital, the Les Comes Sports Complex, and the cluster of educational facilities around the Municipal Athletic Stadium are three clear examples. At the same time, as mentioned in the introduction, there have been improvements in the city's access infrastructure in recent years, such as the construction of the Southern Bypass (C-37), the imminent covering of the train tracks and the undergrounding of the station, and naturally, the consolidation of the A-2 as a high-capacity highway

¹ This text is inspired by an interview with architect Pere Puig on 13 February 2023, on the occasion of this course.

darrers anys s'ha avançat en la millora de les infraestructures d'accés a la ciutat, com ara la construcció de la Ronda Sud (C-37), la imminent cobertura de les vies del tren i el soterrament de l'estació o, naturalment, la consolidació de l'A-2 com a eix vertebrador d'alta capacitat per al territori. La proximitat a l'Àrea Metropolitana de Barcelona —especialment en vehicle privat i autobusos regulars— fa que prop de 16.000 habitants treballin fora de la comarca, cosa que produeix un intens moviment pendular quotidià².

No obstant això, Igualada és també una ciutat amb una alta activitat industrial pròpia, provinent en part de la seva llarga història vinculada al tèxtil. Entre els diferents polígons industrials destaca, en primer lloc, el Rec d'Igualada, un districte establert al llarg de canal de reg que irrigava les hortes vora el riu Anoia i accionava l'històric Molí de l'Abadia. Aquesta infraestructura hidràulica va permetre la instal·lació, cap al segle XIV, d'adoberies que preparaven i assecaven la pell, blanquers i, posteriorment, cotoneres i vapors amb edificis com el de la Igualadina Cotonera (Pascual et al. 2022). Aquesta activitat va arribar a estar a ple rendiment al segle XIX, amb més de 300 adoberies de pell i subproductes de la pell. Avui en dia, una bona part del barri ha perdut l'activitat industrial, tot i que encara unes 28 fàbriques resten en actiu a ple rendiment. Altres han estat reconvertides en museus, com ara Cal Boyer (Museu de la Pell) o Cal Granotes (rehabilitació emblemàtica de l'arquitecte Pere Puig, 1985). El barri també conviu amb el conegut Rec.0, un festival de moda, cultura i gastronomia que, dues vegades a l'any, transforma els carrers i indústries abandonades en botigues outlet, amb música, cuina de carrer, etc. Durant quatre dies el Rec es converteix en un espai de referència i atracció.

² Informe trimestral del teixit empresarial i mercat del treball, de la Cambra de l'Anoia i el Gabinet d'Estudis Econòmics de la Cambra de Barcelona, 2021.

Mapa del circuit pel Rec.0, 2022
Map of the Rec.0 itineraries, 2022

<https://www.rec0.com/>

Vista del Polígon Industrial Les Comes en construcció, 1983
View of Les Comes industrial area under construction, 1983

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Plànol del Rec amb la ubicació de les adoberies i les hortes que reberen dret d'aigua, principis segle XX

Map of the Rec neighbourhood with the location of tanneries and water-fed gardens, early 20th Century.

Gubern, Magí. «El Rec d'Igualada». *Miscel·lanea Aigualatensia*, 2006, 353-88.

Panoràmica d'Igualada. En primer pla, el riu Anoia i el barri del Rec, 1961-03-05

Panoramic view of Igualada. In the foreground, the Anoia River and the Rec neighborhood, 1961-03-05

SACE (Servicios Aéreos Comerciales Españoles); Rodríguez Escalona, Carlos. Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

D'altra banda, el Polígon Industrial de Les Comes és, actualment, l'espai industrial més actiu i extens d'Igualada. Situat entre Òdena i l'antiga N-II, avui són més de 400 grans i petites empreses que s'hi han instal·lat, entre les quals destaca la indústria manufacturera: 21 del tèxtil, 23 de la metal·lúrgia, 22 de subministraments industrials, 9 d'arts gràfiques, 14 de fusteria i construcció, o 6 indústries químiques³. Es tracta d'un polígon estratègic per la seva posició pròxima a la A-II i on darrerament s'hi han fet esforços per millorar la qualitat de la urbanització.

Finalment, Igualada té prop de 15.688 habitatges, dels quals 4.285 són per una persona, 4.532 per dues persones, 3.130 per tres persones i 3.742 per més de tres persones (Cens municipal de 2022). La mitjana d'edat a Igualada es de 43,3 anys i les famílies més joves es distribueixen en els sectors de baixa densitat (Les Comes, Sant Jaume de ses Oliveres, etc.). D'aquestes dades es pot inferir que a Igualada, com a moltes ciutats del nostre entorn econòmic, cultural i social, les famílies tendeixen a encongir-se i la necessitat d'un parc d'habitatge potser més petit i sens dubte més elàstic en les seves formes, comença a esdevenir una prioritat.

És també rellevant subratllar com actualment només hi ha una quarantena de solars sense edificar al cor d'Igualada, segons el Cadastre. En canvi, als barris periurbans, més enllà de les rieres, és on es troben les oportunitats de construcció de nous habitatges. A Igualada destaca novament Sant Jaume de ses Oliveres, amb uns 120 solars disponibles per a habitatges unifamiliars. Altres sectors de Sant Maure (Santa Margarida de Montbui) o Vilanova del Camí també ofereixen sectors en procés de desenvolupament. Ara bé, al cor d'Igualada sí que és possible imaginar redensificacions de parcel·les que no han esgotat l'edificabilitat en relació amb el seu context pròxim.

³ Dades de: www.poligonlescomes.com/estructura-empresarial/ (juny de 2023)

for the whole region. Proximity to the Barcelona Metropolitan Area, especially by private vehicle and regular buses, means that about 16,000 inhabitants work outside the region, resulting in significant daily commuting².

However, Igualada is also a city with a high level of industrial activity, partly due to its long history linked to textile production. Among the industrial estates, the Rec d'Igualada neighbourhood stands out. This is a district established along the irrigation canal that watered the vegetable gardens near the Anoia River and powered the historic Molí de l'Abadia (Abbey Mill). This hydraulic infrastructure allowed for the installation of tanneries that prepared and dried leather, bleacheries, and later cotton industries and steam-powered mills with prominent buildings like the Igualadina Cotonera (Pascual *et al.* 2022). This activity reached its peak in the nineteenth century, with over 300 leather tanneries and associated industries. Now, a significant part of the district has lost its activity, although there are still about 28 factories operating at full capacity. Others have been converted into museums, such as Cal Boyer (Leather Museum) or Cal Granotes (an eighteenth century building rehabilitated by the architect Pere Puig in 1985). The district also coexists with the well-known *Rec.0*, a fashion, culture and gastronomy festival that transforms the abandoned streets and industries into outlet stores, accompanied by music, street food, etc. For four days, *Rec.0* becomes a reference and attraction.

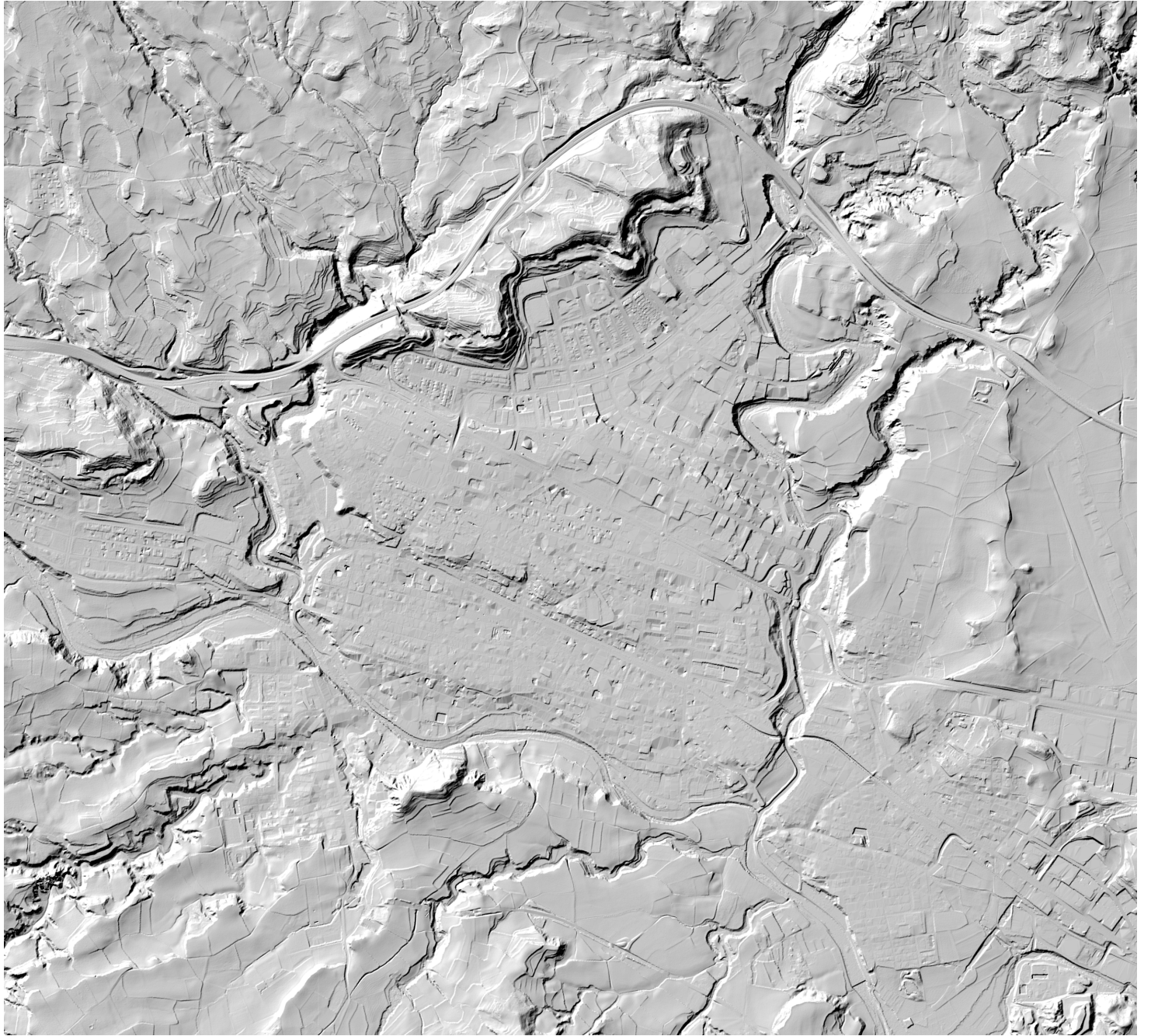
The Les Comes Industrial Estate is currently the most active, extensive industrial space in Igualada. Located between Òdena and the N-II road, over 400 large and small companies have been established there, including 21 textile manufacturers, 23 metallurgical companies, 22 industrial supplies companies, 9 graphic arts

² *Informe trimestral del teixit empresarial i mercat del treball*, published by the Cambra de l'Anoia and the Gabinet d'Estudis Econòmics de la Cambra de Barcelona, 2021.

Sòl natural, sòl transformat. Model d'elevació del terreny (2m) d'Igualada i entorns.

Natural ground, transformed ground. Digital elevation model (2m) of Igualada and its surroundings.

Elaboració pròpia a partir de dades disponibles a l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Més d'un centenar podrien augmentar el nombre d'habitatges a partir de remuntes o de reconstruccions *ex novo* de les edificacions prèvies.

Igualada 1977, en globus i a ras de terra

Com era Igualada fa cinc dècades? Una de les imatges més eloqüents de la figura d'Igualada és l'elaborada al Laboratori d'Urbanisme de Barcelona (arquitectes: Josep Parcerisa i Oriol Clos), amb motiu del Congrés de Cultura Catalana celebrat entre els anys 1975 i 1977. El plànol formava part d'una sèrie de 13 cartografies de Comarques confeccionades recomponent materials de diversa procedència, convenientment manipulats i redibuixats per cada equip. Aquests mapes, presentats amb enquadraments de 250 x 100 centímetres a l'escala 1:10 000, tenien per objecte donar una imatge sintètica de la identitat dels territoris catalans i alhora van permetre posar en relleu una necessària cultura de la descripció en l'àmbit de l'urbanisme (De Solà-Morales i Parcerisa 1979).

Aquest plànol de la comarca de l'Anoia ens mostra una Igualada en retrospectiva, fa poc menys de 50 anys. La ciutat apareix al centre, amb el parcel·lari representat amb el màxim detall que adjectiva el centre històric, els primers eixamples i, en línia discontinua, els traçats del que més tard esdevindrà el Polígon Industrial Les Comes. La ciutat d'Igualada és compacta i té uns límits clars marcats per les traces de rieres i el riu Anoia. Això configura una imatge de ciutat connectada amb múltiples punts, un fet que més recentment va donar peu a noves intervencions com ara el pont de Fàtima (Pere Puig Arquitectura 2008). El dibuix s'entreté a representar teixits més enllà dels esvorancs geogràfics, com el ja mencionat barri de Fàtima, el Pla d'Òdena, Vilanova del Camí o Sant Maure.

Al dibuix també hi és present el sistema viari, que ens ofereix almenys dues interpretacions simul-

companies, 14 carpentry and construction companies, and 6 chemical industries³. This is a strategically positioned industrial estate due to its proximity to the A-2 highway, and efforts have recently been made to improve the quality of the urbanization.

Lastly, Igualada has around 15,688 housing units, of which 4,285 are inhabited by one person, 4,532 by two people, 3,130 by three people, and 3,742 by more than three people (Municipal census of 2022). The average age in Igualada is 43.3 years, and younger families are distributed in low-density sectors such as Les Comes and Sant Jaume de ses Oliveres. From these data, it can be inferred that in Igualada, like many cities in our economic, cultural and social environment, families tend to shrink, and the need for a housing market that may be smaller and undoubtedly more flexible in its form is becoming a priority.

Currently, there are only about forty undeveloped plots in the heart of Igualada, according to the Spanish Cadastre. However, in the peri-urban neighbourhoods beyond the streams, opportunities for constructing new housing can be found. Sant Jaume de ses Oliveres stands out once again, with around 120 plots available for single-family homes. Other sectors in Sant Maure (Santa Margarida de Montbui) or Vilanova del Camí offer areas in the process of development. However, in the heart of Igualada, it is possible to promote the densification of a number of plots that have not exhausted their building capacity. More than a hundred plots could increase the number of housing units through renovations or the reconstruction of existing buildings.

Igualada 1977, from a balloon and at ground level

What was Igualada like five decades ago? One of the most eloquent images of Igualada is that created at the Barcelona Urbanism Laboratory (architects: Josep Parcerisa and Oriol Clos), on the occasion of

(dreta i pàgina següent)
Plànol d'Igualada i la Conca d'Òdena. Aquest és un dels 13 plànols presentats al Congrés de Cultura Catalana (1975-77) com a part de l'atles *La identitat del territori català. Les comarques*. Original: 250 x 100 cm, a escala 1:10.000.

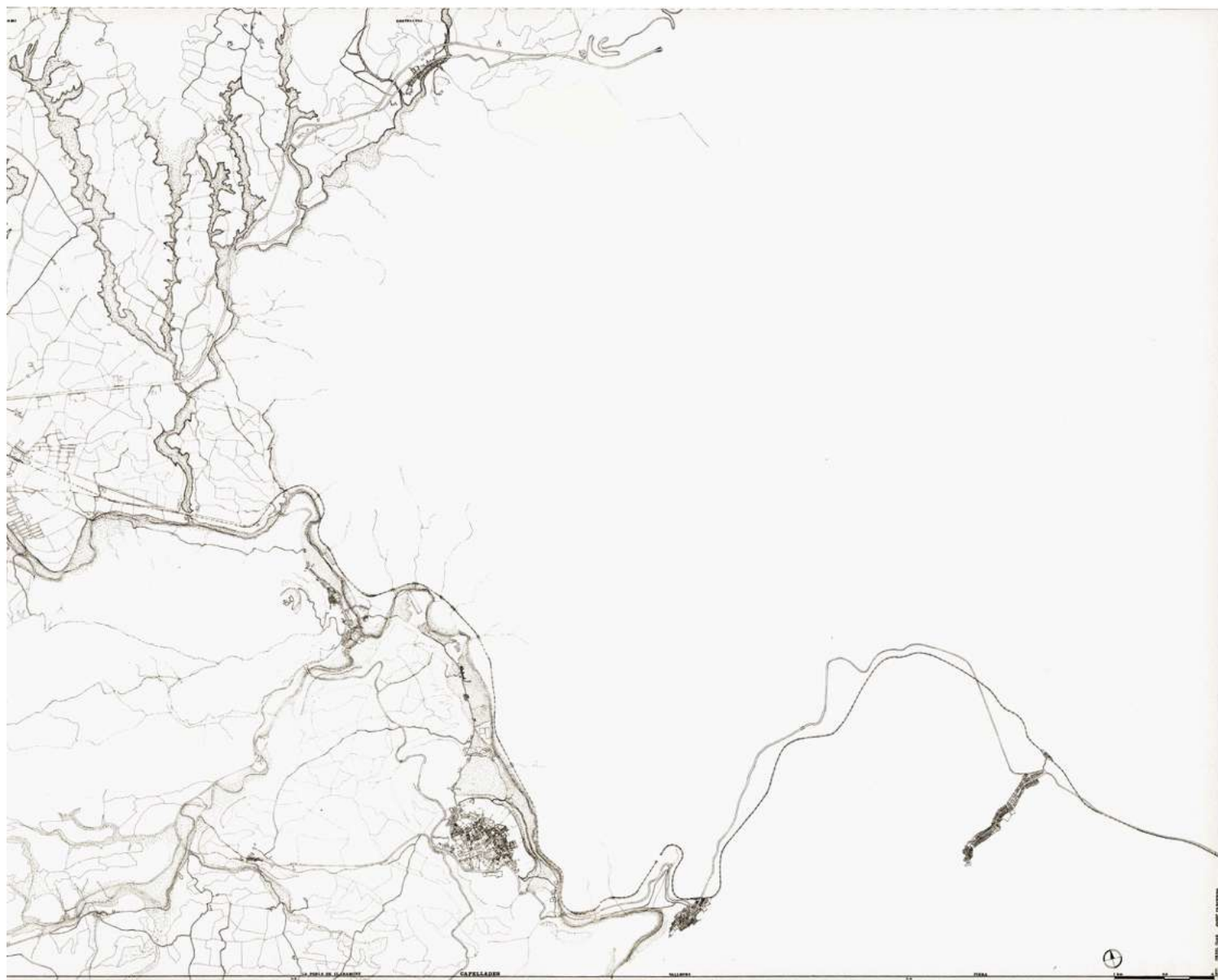
(right and next page) Plan of Igualada and Conca d'Òdena. This is one of the 13 drawings presented at the Congress of Catalan Culture (1975-77), being part of the atlas *The identity of Catalan territory. The Comarques*. Original drawing: 250 x 100 cm, at the scale 1:10.000

Jospe Parcerisa i Oriol Clos, Laboratori d'Urbanisme de Barcelona

³ Data from: www.poligonlescomes.com/estructura-empresarial/ (June 2023)

tànies de la ciutat: la radial i la paral·lela. D'una banda, el pinyol central continua concentrant les traces dels camins d'accés, així com les geometries irregulars provinents dels camins "a sang" que enllaçaven amb els municipis pròxims. D'altra banda, Igualada també pot ser llegida com la consecució de traçats que, com una homotècia de l'històric camí de Sant Jaume, han guiat els creixements cap a Òdena: rambla de Sant Isidre i rambla Nova, passeig Verdaguer, la N-II (actual avinguda Catalunya) i el ferrocarril (inaugurat el 1893 i que el plànol mostra com arribava encara fins a l'actual avinguda Balmaes).

Però el plànol de 1977 no només explica la figura de les ciutats de l'Anoia, sinó també el seu fons geogràfic. Al rerefons destaca amb delicat puntillisme les traces de la hidrologia que talla el territori amb les icòniques margues blaves. La Conca d'Òdena s'explica en aquest dibuix com un sistema de plataformes dramàticament cisellades per torrents i rierols, amb el riu Anoia al centre. L'aigua i els primers camins agrícoles són l'expressió d'aquest fons.

En aquest sentit, si s'observa amb detall l'enquadrament a Igualada, hi destaca, en primer lloc l'àmbit fluvial. Es tracta d'un dibuix que honora en certa forma el mateix origen del seu nom: *aqualata*, és a dir, allà on l'aigua s'eixampla, fent referència a l'origen —llegendari— d'aquell indret com a ample estany d'aigua (Segura 1907; Torras 1982; Vives i Miret 2007). Vora el riu, grans parcel·les sembla que indiquen l'existència d'un teixit més industrial, com l'esmentat rec d'Igualada. Fins i tot es pot resseguir la traça d'aquell canal que va permetre la consolidació d'aquest barri (Gubern 2006).

Tot i que el plànol de 1977 no en parla de manera explícita, la topografia és present en el dibuix. És possible intuir-la naturalment a partir del dibuix de les línies —o polígons— d'aigua, però també

the Congress of Catalan Culture held between 1975 and 1977. The map was part of a series of 13 cartographies of Catalan counties, made by reassembling materials from various sources, suitably manipulated and redrawn by each team. These maps, presented in frames measuring 250 x 100 centimetres at a scale of 1:10,000, aimed to provide a synthetic image of the identity of the Catalan territories and to highlight the necessary culture of description in the field of urban planning (De Solà-Morales and Parcerisa 1979).

This map of the region of l'Anoia shows us a retrospective of Igualada, less than 50 years ago. The city is depicted at the centre, with the urban layout represented in great detail, including the historic centre, the early expansion areas, and, in a discontinuous line, the outlines of what would later become the Les Comes Industrial Park. Igualada is compact and has clear boundaries marked by the traces of streams and the Anoia River. This configuration presents an image of a city connected by multiple bridges, a fact that has recently given rise to new interventions such as the Fàtima Bridge (Pere Puig Arquitectura 2008). The drawing also carefully represents neighbourhoods beyond the geographic gaps, such as the aforementioned Fàtima neighbourhood, Pla d'Òdena, Vilanova del Camí and Sant Maure.

The road network is also present in the drawing. It offers at least two simultaneous interpretations of the city: radial and parallel. The central core continues to concentrate the traces of access roads, and the irregular geometries derived from the historic paths that connected with the neighbouring municipalities. Igualada can also be read by a street layout that, like a homothetic iteration of the historic Sant Jaume's way, organized growth towards Òdena: the Rambla de Sant Isidre and the Rambla Nova, Passeig Verdaguer, the N-II (currently Avinguda Catalunya), and the railway (opened in 1893 and shown on the map still reaching Avinguda Balmaes).

Fons *vs* figura. Vista de Sant Maure (Santa Margarida de Montbui) des d'Igualada, a l'altra banda del riu Anoia.

Figure vs ground. View of Sant Maure (Santa Margarida de Montbui) from Igualada, at the other side of the river Anoia.

Marina Lillo, 2023

The 1977 map not only explains the shape of the cities in Anoia but also their geographic background. In the background, the traces of hydrology that cut through the territory along with the iconic “margues blaves” stand out in the drawing. The Conca d’Òdena basin is explained in this drawing as a system of platforms dramatically shaped by streams, with the Anoia River at the centre. Water and the thin agricultural paths are the essential expression of this background.

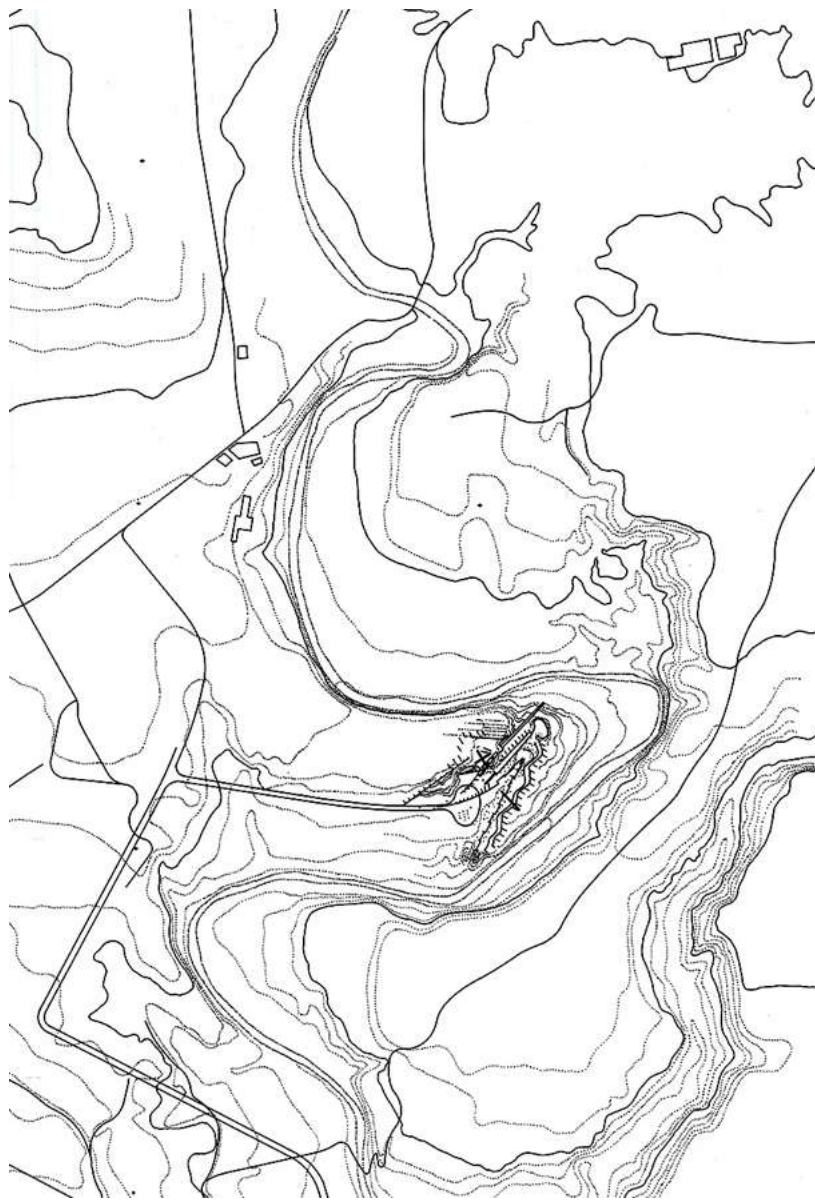
If we observe the area of Igualada in detail, the river area stands out. It is a drawing that, in a way, honours the very origin of its name: *aqualata*, meaning where the water expands, which refers to the legendary origin of that place as a wide stretch of water (Segura 1907; Torras 1982; Vives and Miret 2007). Along the river, large plots seem to indicate the existence of more industrial fabric, such as the aforementioned Rec d’Igualada. It is even possible to trace the course of the canal that prompted the consolidation of this neighbourhood (Gubern 2006).

Although the 1977 map does not explicitly draw it, the topography is present in the drawing. It can be observed in the drawing of the lines or polygons of water, and in the diagonal layout that organizes the fabrics and seeks gentler slopes. Thus, Igualada is synthetically shaped by three relevant terraces: the level near the Anoia River, the platform where Igualada was founded—now occupied by the Town Hall square—and the platform defined by the Passeig Verdaguer and beyond. This organization implies that, currently, transversal movements are still the most difficult ones and, in a way, the city operates in a system of significantly horizontal bands. The recent construction of mechanical stairs on Sant Magí Street or the latent disconnection of the Rec from the rest of the city are two examples that illustrate this underlying topographical challenge.

en els traçats diagonals que organitzen els teixits i busquen rasants més suaus. Igualada queda conformada de manera sintètica per tres aterrossaments rellevants: el nivell vora el riu Anoia, la plataforma on es funda Igualada i avui es troba la plaça de l'Ajuntament, i la cota definida del passeig Verdaguer enllà. Aquesta condició implica que, actualment, els moviments transversals siguin encara els més difícils i, d'alguna manera, la ciutat acabi funcionant en un sistema de bandes sensiblement horitzontals. La recent construcció d'escaleres mecàniques al carrer Sant Magí o la desconnexió latent del Rec respecte de la resta de la ciutat són dos exemples que il·lustren bé aquesta dificultat topogràfica subjacent.

Finalment, el dibuix del suport geogràfic també deixa ben explicada la posició d'obres que, més tard, esdevindran icòniques. En primer lloc destaca la posició del *Zemen+iri*, proposat per Enric Miralles i Carme Pinós en un dels revolts de la riera d'Òdena (1985-1994), al final del traçat del Polígon Industrial Les Comes. L'obra, àmpliament reconeguda, posa en relleu un moviment d'arrelament intens amb el territori, amb el seu fons geogràfic. El cementiri es dissenya com un itinerari descendent que solca la topografia existent cap a la riera d'Òdena, amb els nínxols que actuen com a contraforts: "Así el cementerio es un paseo excavado en tierra que recorriendo la parcela de una punta a otra, volviendo hacia atrás para volver otra vez hasta descender a la riera como un camino descendente por una pendiente. Los nichos son los muros de contención de este paseo." (*Memoria del proyecto*, abril de 1987)

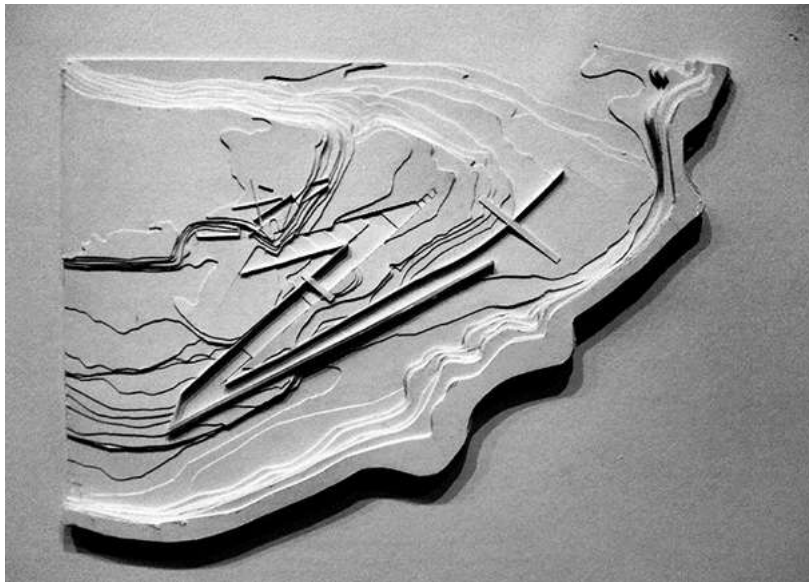
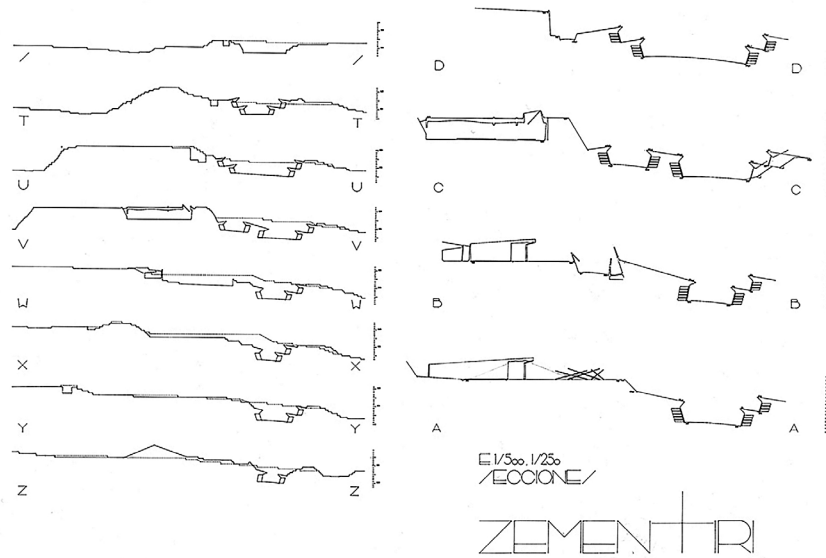
El suport geogràfic on se situa Igualada pot ser experimentat també des de les cotes altes de les Guixeres, un espai que el plànol de 1977 descriu amb un subtil dibuix clinomètric. El projecte de Batlle i Roig (2018) recupera —amb recursos mínims— l'accessibilitat a través de les mines de guix que

Plànol d'emplaçament del Cementiri d'Igualada. El projecte convida a una experiència intensa d'arrelament en el suport geogràfic.

Site plan of the Igualada Cemetery. The project fosters a profound experience of the geographic support.

Cortesía de homenajenricmiralles.wordpress.com

El Cementiri d'Igualada és un projecte topogràfic, una exemple eloqüent de projecte del rerefons urbà. Maqueta d'una versió preliminar i seccions.

The Igualada Cemetery is a topographic project, an eloquent example of designing the urban background. Model of a preliminary version and sections.

Cortesia de homenajecrimiralles.wordpress.com

Finally, the drawing of the geographic support also explains the position of projects that later became iconic. Primarily is the location of *Zemen+iri* (cemetery), proposed by Enric Miralles and Carme Pinós in one of the meanders of the Riera d'Òdena (1985-1994), at the end of the Les Comes industrial area. This project offers a strong connection with the territory and with the ground. The cemetery is designed as a descending route that cuts through the topography towards the Riera d'Òdena stream, with the niches acting as retaining walls: "Thus, the cemetery is a walk excavated in the earth that traverses the plot from one end to the other, going back to descend to the river like a path descends a slope. The niches are the retaining walls of this walk" (*Memoria del projecto*, April 1987).

The geographic support where Igualada is located can also be experienced from the highest point of Les Guixeres, a space described in the 1977 map with a subtle clinometric drawing. The recent project by Batlle i Roig (2018) enables new accessibility within the historic gypsum mines that shaped this landscape (Guixeres de Claret and de Pelfort). This was achieved with minimum resources and by incorporating a system of green channels and water retention areas that help renaturalize the path. The project is built with a long path made of luminescent concrete of 1.2 metres wide, regularly accompanied by granite pieces that function both as seats and water overflow devices. The route ascends until a viewpoint. From there it is possible to observe the condition of a city delimited by the topography, in a strategic position in the centre of the Conca d'Òdena Basin.

The Anella Verda green belt of Igualada, a space in the urban background

This is the name of a set of circumferential routes for pedestrians and cyclists that surround the city of Igualada. It is a recently inaugurated project that allows travel along the outskirts of the city with

van construir aquest paisatge (guixeres de Claret i de Pelfort), tot incorporant un sistema de cunetes verdes i zones de retenció de l'aigua que ajuden a renaturalitzar el recorregut. El projecte es concreta en un llarg camí poligonal de formigó luminescent d'1,2 m acompanyat puntualment de peces de granit que funcionen com a seients i de sobreeixidors d'aigua. Aquest itinerari discorre de manera ascendent fins a arribar al punt de mirador que vola sobre Les Comes. Des d'allà és possible observar la condició de ciutat delimitada per la topografia, al bell mig de la Conca d'Òdena.

L'Anella Verda d'Igualada, espai al rerefons

Amb aquest nom es coneix avui el conjunt d'itineraris circumval·lars per a vianants i ciclistes que envolten la ciutat d'Igualada. Es tracta d'un projecte inaugurat recentment i que permet discórrer per les vores de la ciutat amb un recorregut pràcticament independent respecte de la circulació rodada. Tot i que l'Anella Verda també incorpora dues anelles addicionals interiors, la més llarga té una longitud de 13,11 km i enllaça les riberes del riu Anoia, la

a route that is practically independent from road traffic. Although the Green Ring also incorporates two additional inner rings, the longest one is 13.11 km long and connects the banks of the Anoia River, the Riera d'Òdena stream, the rear part of the Les Comes industrial area and the Igualada Cemetery. It ascends to the aforementioned viewpoint of Les Guixeres and descends again to the river passing by a flat pedestrian crossing over the Torrent de l'Espelt stream, in the shadow of the Fàtima neighbourhood and the bridge that, since 2008, has allowed for easier access to the sports and educational facilities near the Municipal Stadium. The Anella Verda green belt has been and continues to be an area of recognized value for the citizens, rediscovered during lockdowns resulting from the pandemic, and currently one of the hidden treasures of the surrounding territory.

However, as is the case with other green belts in cities like Manresa or Sabadell, these routes sometimes have difficult access or few points of connection with the city. In other cases, the green belts cross areas of poor urban quality, with urban spaces in the

L'Anella Verda és un recorregut organitzat en tres anelles principals. La més llarga ressegueix el riu Anoia, la riera d'Òdena, Les Guixeres i la riera de l'Espelt. Un total de 13,11 km amb itineraris propis per vianants i ciclistes.

The Anella Verda green belt is a system of routes organized into three main itineraries. The longest one follows the Anoia River, the Òdena stream, Les Guixeres, and the Espelt stream. It is a 13.11 km path for pedestrians and cyclists.

Fotografia Anna Salvador Nomen, 2023

Ajuntament d'Igualada, 2022

background: large road and railway infrastructure, topographic changes, or peri-urban and industrial uses. The green belts are created as pathways for pedestrians and cyclists, but they also reactivate areas where old peripheral activities come into play and conflict with new users. All this leads us to envision a second moment of reflection and planning to come up with new strategies: could the Anella Verda green belt of Igualada become a daily itinerary with a more interconnected structure with the city streets? How could athletes and private gardeners, cyclists and productive activities coexist? Could the Anella Verda become not only a cultural ecosystem service but also a service for production and regulation?

Forecasts for Igualada

To imagine new horizons for the Anella Verda area, the city's existing projects need to be understood. In this sense, it could be said that Igualada handles two future images simultaneously. The first is described in the General Urban Plan (Pla General d'Ordenació) that was approved in 1986 and updated in 2005 as a text with numerous subsequent

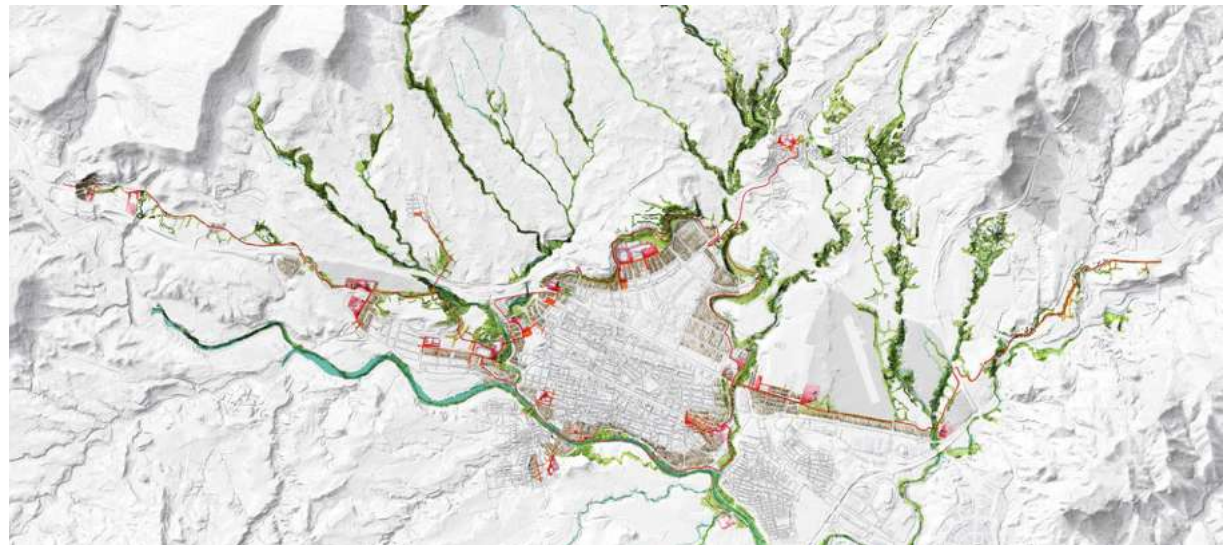
riera d'Òdena, la part posterior del Polígon Industrial Les Comes i el Cementiri d'Igualada, s'enfila al mirador de les Guixeres i acaba novament al riu a través d'un pas a peu pla pel torrent de l'Espelt, a l'ombra del barri de Fàtima i del pont que va permetre, des del 2008, apropar els equipaments esportius i educatius vora l'Estadi Municipal. L'Anella Verda ha estat i és un àmbit amb reconegut valor per part de la ciutadania, redescobert especialment durant els confinaments derivats de la pandèmia i actualment un dels tresors que amaga el territori proper.

No obstant això, tal com succeeix amb altres anelles verdes a ciutats com Manresa o Sabadell, aquests itineraris tenen —en alguns casos— un accés difícil o ofereixen pocs punts d'enllaç amb la ciutat. En d'altres, les anelles travessen espais d'escassa qualitat urbana, llocs urbans al rerefons: grans infraestructures viàries i ferroviàries, salts topogràfics o usos periurbans i industrials. Les anelles neixen com fils per a vianants i ciclistes, però també reactiven àrees on antigues activitats perifèriques entren en joc

L'Anella Verda com a connector entre l'activitat econòmica i la residència. Plànol d'ordenació del Pla Director Urbanístic de l'Activitat Econòmica de la Conca d'Òdena i Modificació Puntual del PDUCO

The Anella Verda green belt as a connector between economic activity and residence. Plànol d'ordenació del Pla Director Urbanístic de l'Activitat Econòmica de la Conca d'Òdena i Modificació Puntual del PDUCO.

Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme, Col·lectiu CCRS, 2022

i conflicte amb els nous usuaris. Tot això porta a imaginar-se un segon moment de reflexió i projecte, per concebre estratègies: podria l'Anella Verda d'Igualada esdevenir un itinerari quotidià, amb una estructura més enllaçada amb els carrers de la ciutat? Com es podria fer conviure esportistes i horts privats, ciclistes i activitats productives? Podria l'Anella Verda esdevenir no només un servei ecosistèmic cultural sinó també productiu i de regulació?

Previsions per a Igualada

Per imaginar nous horitzons entorn de l'Anella Verda cal prèviament conèixer quines perspectives hi té ja la ciutat. En aquest sentit, es podria dir que Igualada maneja, simultàniament, dues imatges de futur. La primera està descrita en el Pla General d'Ordenació que va ser aprovat el 1986 i que el 2005 va ser actualitzat com a text refós amb les nombroses modificacions puntuals efectuades amb posterioritat. La imatge —encara vigent— pràcticament reflecteix la realitat actual, amb algunes diferències en relació amb alguns sectors encara no desenvolupats, com ara el Pla de la Maça, o altres de més petits, com ara el sector oriental del Parc Central. Als municipis adjacents cal fer esment d'àmbits de vora en què encara es pot construir, com ara el barri de Sant Nicolau a Vilanova del Camí, el sector industrial al Pla de la Masia (Òdena) o l'ARE a Santa Margarida de Montbui.

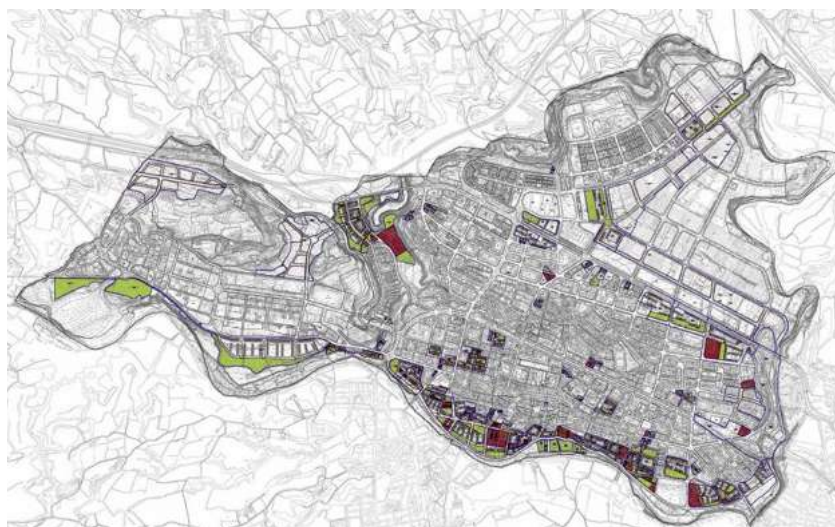
A Igualada, el 2006 es va iniciar l'elaboració d'un nou POUM amb la intenció de créixer fins a 50.000 habitants (10.000 més que els actuals) i potenciar el pas cap a una ciutat que diversifiqués la condició de ciutat manufacturera amb més pes dels serveis i els equipaments al servei de tot l'entorn comarcal. Finalment, aquest nou POUM 2009 no va veure la llum i el 2010 es va retirar, ja que va suscitar una oposició generalitzada respecte a les propostes de transformació del Rec.

specific modifications. The image, which is still valid, practically reflects the current reality, with some differences regarding certain sectors that have not yet been developed, such as the Pla de la Maça area, or smaller sectors like the eastern area of the Parc Central. In adjacent municipalities, there are areas where construction is still possible, such as the Sant Nicolau neighbourhood in Vilanova del Camí, the industrial sector in the Pla de la Masia (Òdena) or the Area of Economic Restructuring (ARE) in Santa Margarida de Montbui.

In Igualada in 2006, the elaboration of a new Urban Development Plan (Pla d'Ordenació Urbanística Municipal, POUM) began with the intention of growing to 50,000 inhabitants (10,000 more than the current population) and promoting the transition to a city that diversifies its condition as a manufacturing city, with a greater emphasis on services and facilities serving the entire regional area. However, this new 2009 POUM was withdrawn in 2010 due to widespread opposition to the proposed transformation of the Rec district.

Pla d'Ordenació Urbanística Municipal d'Igualada del 2009 (no aprovat).

The Municipal Urban Planning Plan of Igualada from 2009 (not approved).

Challenges for Igualada

One of the responses of cities to environmental, social, food and economic emergencies is to rethink their connection with the territory in which they are located. It is of great importance to reconnect with the geographical support and its ecosystem dynamics. New synergies need to be established between the city and its surroundings, between the figure and the background.

These challenges are present everywhere, but they take on special relevance in cities like Igualada, cities that have functioned historically as capitals of a specific territorial or landscape unit, particularly those that, due to their limited size, offer a comprehensive understanding of the whole. Nearly 40% of the population lives in intermediate cities of Catalonia, with populations ranging from 20,000 to 120,000 inhabitants. These cities act as meeting places for other nearby small towns, establishing complex network relationships and distributed centralities. The population of rural or dispersed urban areas often finds in these cities the opportunity to access basic facilities (such as schools, hospitals, administration and markets) and services (jobs, technology and transportation). This type of city has often constituted the first step in the transition from rural to urban life (Llop *et al.* 2019).

In these intermediate cities, an urban discussion about their general form is relevant. Architects and urban planners are often called upon to define the horizons of these cities in the short and medium term, either through the development of specific architectural and urban projects or through the drafting of comprehensive urban or strategic plans in dialogue with planning layers that determine each area of the territory. In these cases, it is necessary to develop a singular design approach that addresses the different scales simultaneously, incorporating

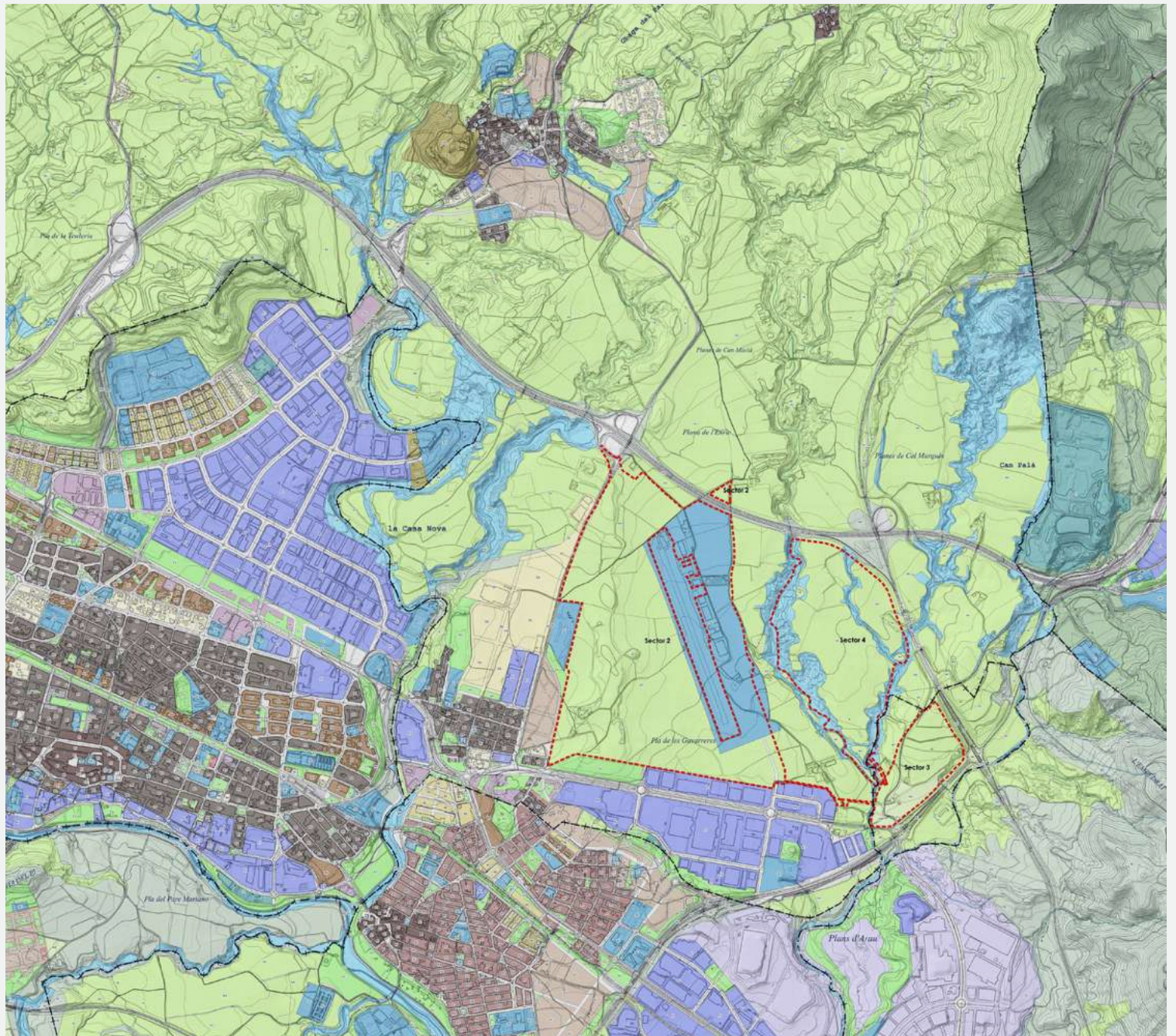
Reptes de futur

Una de les respostes de les ciutats davant les urgències mediambientals, socials, alimentàries i econòmiques consisteix a repensar la vinculació que tenen amb el territori on estan situades. Té una importància prioritària retrobar-se amb el suport geogràfic i les seves dinàmiques ecosistèmiques. És necessari establir noves sinergies entre la ciutat i el que l'envolta, entre la figura i el fons.

Aquests reptes són latents arreu, però adopten un to especial en aquelles ciutats com Igualada, aquelles que històricament han funcionat com a capitals d'una unitat territorial o paisatgística determinada i especialment aquelles que, per la seva mida acotada, ofereixen una comprensió àgil del conjunt. A les ciutats intermèdies de Catalunya, entre 20.000 i 120.000 habitants, hi viu prop del 40 % de la població i són enclavaments que actuen com a espais de trobada per a altres petits nuclis propers, amb els quals estableixen complexes relacions en xarxa, de centralitats distribuïdes. La població dels nuclis rurals o d'urbanització dispersa sovint troba en aquestes ciutats l'oportunitat per accedir a equipaments bàsics (com ara escoles, hospitals, Administració, mercats) i també serveis (llocs de feina, tecnologia, transport). Aquest tipus de ciutat ha constituït sovint el primer pas de la transició del món rural a l'urbà (Llop *et al.* 2019).

En aquestes ciutats intermèdies com Igualada esdevé natural la discussió urbanística sobre la seva forma general. Sovint es crida els arquitectes urbanistes perquè defineixin els horitzons d'aquestes ciutats a curt i mitjà terminis, sigui mitjançant el desenvolupament d'arquitectures i projectes urbans específics o bé amb la redacció de plans urbanístics o estratègics de conjunt i en diàleg amb les diferents capes del planejament que determinen cada espai del territori. En aquests casos, cal desenvolupar

par una mirada projectual singular, que aborda les diferents escales simultàniament i en què conceptes com *model de ciutat*, *estratègies urbanístiques*, *processos*, *agents*, *infraestructures* o definició de nous *programes* entren en joc.

Més enllà de les clares diferències entre ciutats, és cert que n'hi ha moltes que comparteixen problemàtiques similars, entre les quals podríem destacar fins a cinc reptes contemporanis també pel cas de la ciutat d'Igualada:

(1) Sobre les ciutats intermèdies sovint hi plenen previsions de **creixement urbà** que no estan actualitzats i que, si es feien, podrien entrar en greu conflicte amb la preservació dels valors naturals del territori circumdant. Aquestes previsions sovint són desproporcionades respecte de la tendència demogràfica real i les necessitats d'accés al parc de l'habitatge. Per això delimitar les ciutats, consolidar-ne les vores i activar processos de regeneració interna són estratègies pertinents en aquestes ciutats.

(2) Una **mobilitat urbana i interurbana** quasi exclusivament basada en l'automòbil —vehicle privat— i agreujada amb una baixa eficàcia del transport públic més enllà del seu enllaç pendular amb les ciutats metropolitanes pròximes. Tot i això, són ciutats amb una mida que hauria de convidar a caminar i configuren territoris on l'accés interurbà podria diversificar-se per afavorir les formes de mobilitat més actives.

(3) La **producció agrària** pròxima a aquestes ciutats sovint combina petits horts d'autoproducció —potser informals— amb grans unitats agroforestals fortament industrialitzades i, en conseqüència, amb una progressiva reducció de la diversitat ecològica. Tot i disposar d'espais agrícoles i ramaders de proximitat, aquests recursos no sempre reverteixen en un consum de quilòmetre 0. Complexes cadenes alimentàries poden acabar d'allunyar el camp dels seus veïns i productors.

concepts such as the *city model*, *urban strategies*, *processes*, *agents*, *infrastructure* and the definition of new *programmes*.

Beyond the clear differences between cities, it is true that many of them share similar issues. Five contemporary challenges could be highlighted for the case of Igualada:

(1) Intermediate cities often face unrealistic **urban growth** planning forecasts. If implemented, they could seriously conflict with the preservation of the natural values of the surrounding territory. These forecasts often exceed the real demographic trend and housing access needs. Therefore, defining the boundaries of cities, consolidating their edges, and activating processes of internal regeneration are relevant strategies.

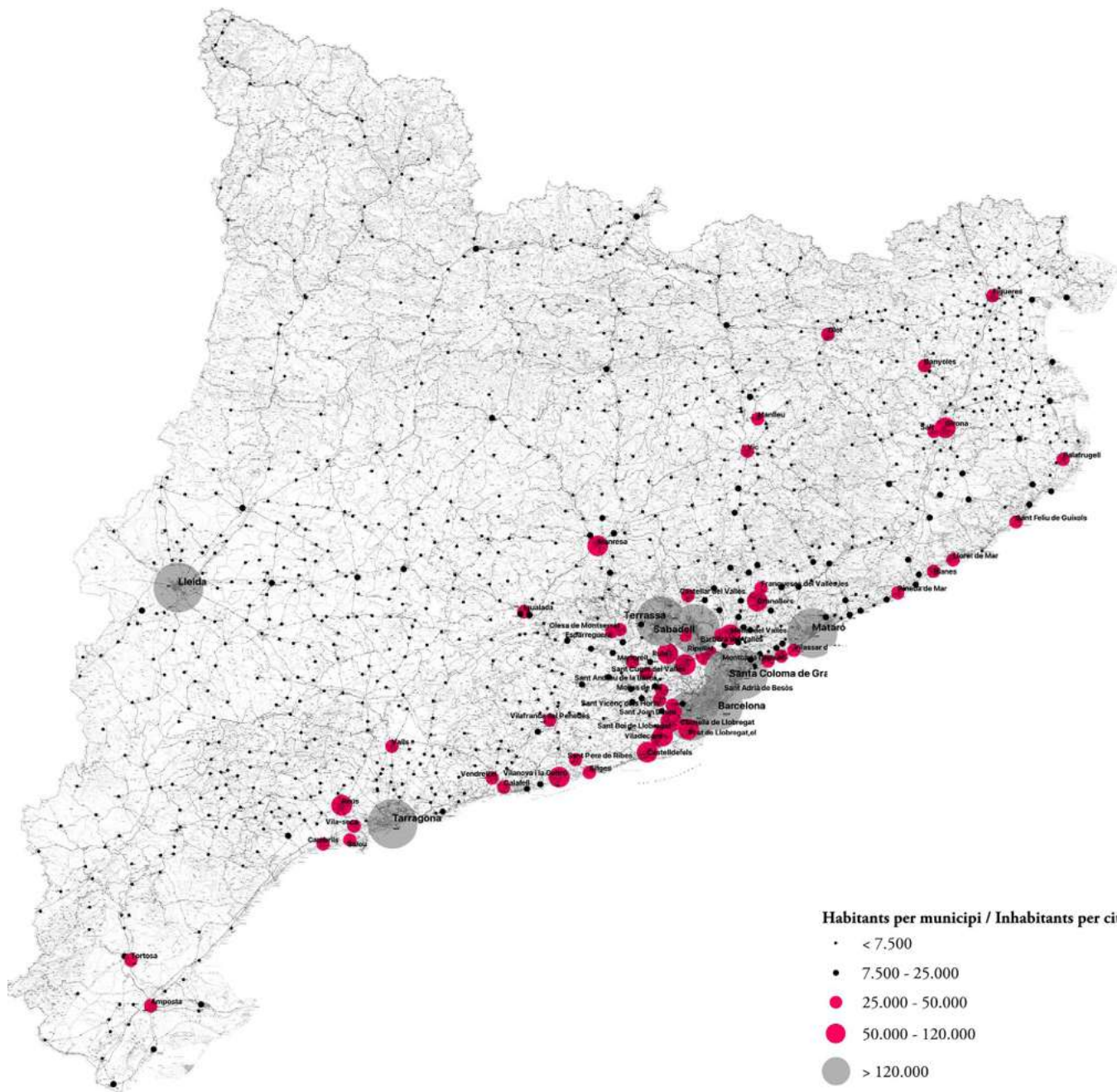
(2) **Urban and interurban mobility** in these cities is almost exclusively based on private cars and further aggravated by the low efficiency of public transportation beyond its connection with nearby metropolitan cities. However, these cities are of a size that should encourage walking and should configure territories where interurban access could diversify to promote more active forms of mobility.

(3) **Agricultural production** near these cities often combines small self-production plots—perhaps informal—with large agroforestry units that are highly industrialized and, consequently, lead to a progressive reduction in ecological diversity. Despite having agricultural and livestock spaces in proximity, these resources do not always translate into consumption of local goods. Complex food chains can further alienate the countryside from its nearby neighbours and producers.

Distribució de les ciutats intermèdies (magenta) en relació als petits municipis (negre) i les grans ciutats (gris) de Catalunya.

Map of the intermediate cities (magenta) in relation to the small towns (black) and larger cities (gray) in Catalonia.

Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat, 2023

Nus d'enllaç amb la A-2, entre Igualada i Òdena / Horts de Vilanova del Camí / Polígon industrial Les Comes / Sant Maure (Santa Margarida de Montbui).

The interchange node with the A-2, between Igualada and Òdena / Vegetable gardens of Vilanova del Camí / Les Comes industrial estate / Sant Maure (Santa Margarida de Montbui)

Google Earth, 2023

(4) La proliferació de grans **plataformes logístiques** o industrials situades en espais d'alta accessibilitat adjectiven els paisatges pròxims a les ciutats intermèdies. No obstant això, la seva inserció sovint menysté les dinàmiques i el gra dels petits nuclis rurals o els efectes sobre les estructures preexistents. Aquestes grans superfícies sovint es reproduïxen en cada terme municipal de manera poc sinèrgica. Però, tot i això, sembla que grans empreses logístiques necessiten grans parcel·les per a les seves operacions.

(5) Les **infraestructures blaves** —rius, torrents, rieres—, que històricament havien definit la figura de la ciutat, avui són cada vegada més presents en l'imaginari que cal preservar i cuidar. Però, tot i aquest reconeixement, són encara necessàries accions que ajudin a recuperar-ne la dinàmica natural, que ajudin a encabir-hi nous requeriments socials, lúdics, paisatgístics, i també que ajudin a adaptar les ciutats als efectes del canvi climàtic.

(4) The proliferation of large **logistics or industrial platforms** located in highly accessible areas deeply mark the landscapes near intermediate cities. However, their integration often neglects the dynamics and scale of small rural towns or the effects on preexisting structures. These large surfaces are often reproduced in each municipality in a non-synergistic way. Nevertheless, it seems that large logistics companies require large plots for their operations.

(5) **Blue infrastructures** —rivers and streams— that have historically defined the city's character are increasingly present in the collective imagination and need to be preserved and cared for. However, despite this recognition, actions are still required to help restore their natural dynamics, accommodate new social, recreational and landscape requirements, and adapt cities to the effects of the climate change.

This book presents possible responses to these challenges based on the development of projects to improve the relationship between the city of Igualada and the surrounding new Anella Verda green belt. The projects have been carried out by more than 120 students in Urban Design course 6 (M)-2023 at the Barcelona School of Architecture (Polytechnic University of Catalonia). The course was organized in studios led by a group of professors from the Department of Urbanism, Territory and Landscape: Robert De Paauw, Jordi Franquesa, Àlex Giménez, Sebastià Jornet, Manuel Ruisánchez and Álvaro Clua (coordinator). It benefited from the collaboration of Marc Castells, Mayor of Igualada, and Carlota Carner, Councillor for Urbanism, Governance and Talent of Igualada City Council.

Aquest llibre presenta respostes possibles a aquests reptes a partir del desenvolupament de projectes per millorar la relació entre la ciutat d'Igualada i la nova Anella Verda que l'envolta. Els projectes han estat realitzats per més de 120 estudiants en el curs d'Urbanística 6(M)-2023, a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (Universitat Politècnica de Catalunya). El curs ha estat organitzat en tallers de projectes dirigits pels professors del Departament d'Urbanisme, Territori i Paisatge Robert De Paauw, Jordi Franquesa, Àlex Giménez, Sebastià Jornet, Manuel Ruisánchez i Álvaro Clua (coordinador). També ha comptat amb la col·laboració de Marc Castells, Alcalde d'Igualada, i Carlota Carner, regidora d'Urbanisme, Governació i Talent de l'Ajuntament d'Igualada.

Bibliografia Bibliography

De Solà-Morales, Manuel, i Josep Parcerisa. «La forma di un paese». *Lotus International*, 23, 1979.

Gubern, Magí. «El Rec d'Igualada». *Miscellanea Aqualatensia*, 353-88, 2006.

Llop, Josep Maria, Borja M. Iglesias, Rodrigo Vargas, i Francesca Blanc. «Las ciudades intermedias: concepto y dimensiones». *Ciudades*, 22: 23-43, 2019.

Parcerisa, Josep. «La presència de l'arquitectura a la ciutat: un bon exemple a Igualada». *Quaderns d'arquitectura i urbanisme*, 268-269: 28, 2017.

Pascual, Pere, Gemma Estrada, Josep Riba, i Carme Ferreras. *El Rec D'Igualada. Un estudi socioeconòmic sobre la formació i el desenvolupament d'un barri industrial*. Igualada: Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada, 2022.

Segura, Joan. *Historia d'Igualada*. Barcelona: Estampa d'Eugeni Subirana, 1907.

Torras, Josep Maria. *Igualada: una història en imatges*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau, 1982.

Vives, Marta, i Maria Teresa Miret. *D'Aqualata a IGD: 50 documents, 50 mirades a la història d'Igualada*. Igualada: Consell Comarcal de l'Anoia, Generalitat de Catalunya, Ajuntament d'Igualada, 2007.

Imatges del curs d'Urbanística 6M (2023). Presentació de l'Alcalde Marc Castells, visita a Igualada i sessions de taller a l'ETSAB.

Images of the Urban Design course 6M (2023). Presentation by the Mayor of Igualada, Mr. Marc Castells, visit to Igualada, and workshop sessions at the ETSAB.

Álvaro Clua, 2023

La ciutat ‘vista a
dreta i esquerra...’

*The city ‘seen right-
to-left...’*

Una seqüència de fotografies tot passejant per
les vores d'Igualada, fins al Cementiri

*A sequence of photographs taken while walking along the
edges of Igualada, towards the Cemetery*

* Parafraçant a Enric Miralles. ‘Cosas vistas a izquierda y derecha (sin gafas)’. Tesi Doctoral.
Universitat Politècnica de Catalunya, 1987.

01
Enquadrant Montserrat
Mar Fayas Prohens

41.596829, 1.625578

02

Igualada a mig aire

Wenhua Chen

41.596745, 1.625539

03

Margues blaves a Sant Maure

Mar Fayas Prohens

41.575187, 1.615467

04

Gra i teixit

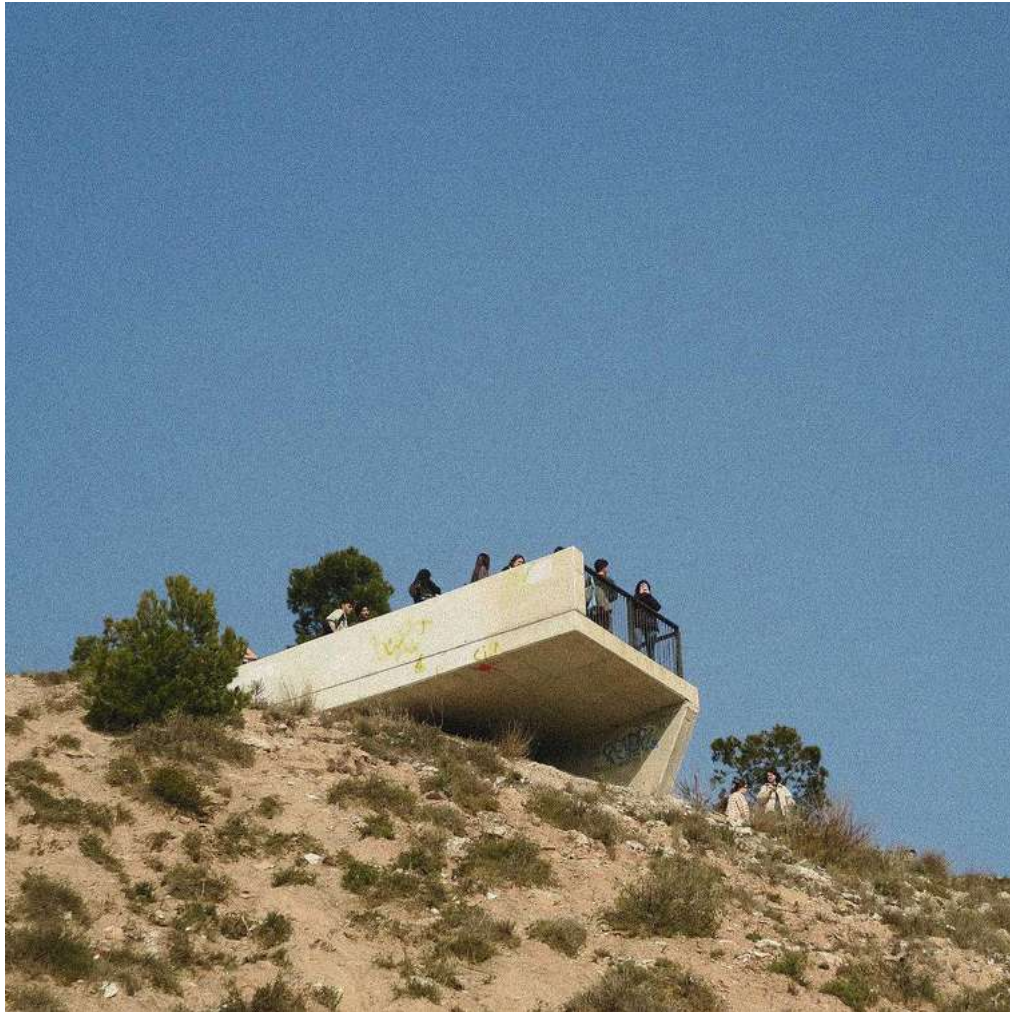
Nerea Domingo

41.596754, 1.625541

05
Camí de les Guixeres
Nazarena Etchegaray

41.597673, 1.623735

06

Mirador de les Guixeres

Marina Lillo García

41.595852, 1.625110

07

Contrarelleu

Arnau Cuadras Sánchez

41.593315, 1.619367

08

Plataforma i altioplà

Arnau Cuadras Sánchez

41.589924, 1.616682

09

Forma i silueta

Marta Raso Espadalé

41.593986, 1.622160

10

Retallant el cel
Àlex Baqué Coromina

41.579269, 1.609014

11

Desplaçaments en tres dimensions

Anna Clivillé Cabré

41.587389, 1.607180

12

Rerefons urbans

Mar Fayas Prohens

41.587250, 1.604724

13

Els límits de l'Anella Verda

Ana Díaz Dossi

41.585992, 1.604816

14

Solcant l'Anella

Wenhua Chen

41.586904, 1.604391

15

Parc Central, parc (re)centrat

Arnau Cuadras Sánchez

41.585719, 1.626138

16

Enlaire

Arnau Cuadras Sánchez

41.587025, 1.623377

17

Esperant l'enllaç amb Barcelona

Arnau Cuadras Sánchez

41.577691, 1.630055

18

Passeig de Jacint Verdaguer

Arnau Cuadras Sánchez

41.579737, 1.624860

19

Producció i postproducció

Àlex Coromina Baqué

41.581311, 1.607361

20

Reconversió

Gerard Gomila

41.579705, 1.608507

21

Escenaris (post)industrials

Jordi Rosa Garcia

41.580111, 1.606983

22

Territori i hàbitat

Marina Lillo García

41.584553, 1.607246

23

Composicions i ocupacions

Pere Antón Parellada

41.579900, 1.607878

24

Processos fluids

Marina Lillo García

41.595549, 1.623002

25

A l'exterior...

Martina Cases

41.576513, 1.612980

26

... o a l'interior

Mariona Gaspar Rengel

41.577139, 1.614124

27

Enquadrant el riu
Àlex Coromina Baqué

41.579708, 1.608289

28

Velles presències

Mireia Parramon Verdú

41.576460, 1.612978

29

Contraplans

Marta Raso Espadalé

41.576796, 1.612052

30

La silueta del Rec

Marta Raso Espadalé

41.577535, 1.610546

31

Les petjades del Rec
Albert Arumí Masramon

41.577650, 1.610214

32

El Rec des de l'aigua
Quim Mercader Ruff

41.576455, 1.614472

33

Noves (velles) fàbriques

Silvia Sierra, Marta Martín

41.576792, 1.613586

34

Arts murals

Arnau Cuadras Sánchez

41.576626, 1.615819

35

Sortint d'Igualada

Francisco García Sánchez

41.594250, 1.612501

36

Territoris construits

Francisco García Sánchez

41.596648, 1.613343

37

L'Anella Verda

Anna Salvador Nomen

41.585553, 1.635964

38

Conca i Anella

Anna Salvador Nomen

41.588776, 1.635148

39

Creuant la Riera

Anna Salvador Nomen

41.587949, 1.634708

40

Margues Blaves

Anna Salvador Nomen

41.588532, 1.634882

41

Espais intermedis

Anna Salvador Nomen

41.587500, 1.634298

42

Plataformes i logística

Anna Salvador Nomen

41.588841, 1.635055

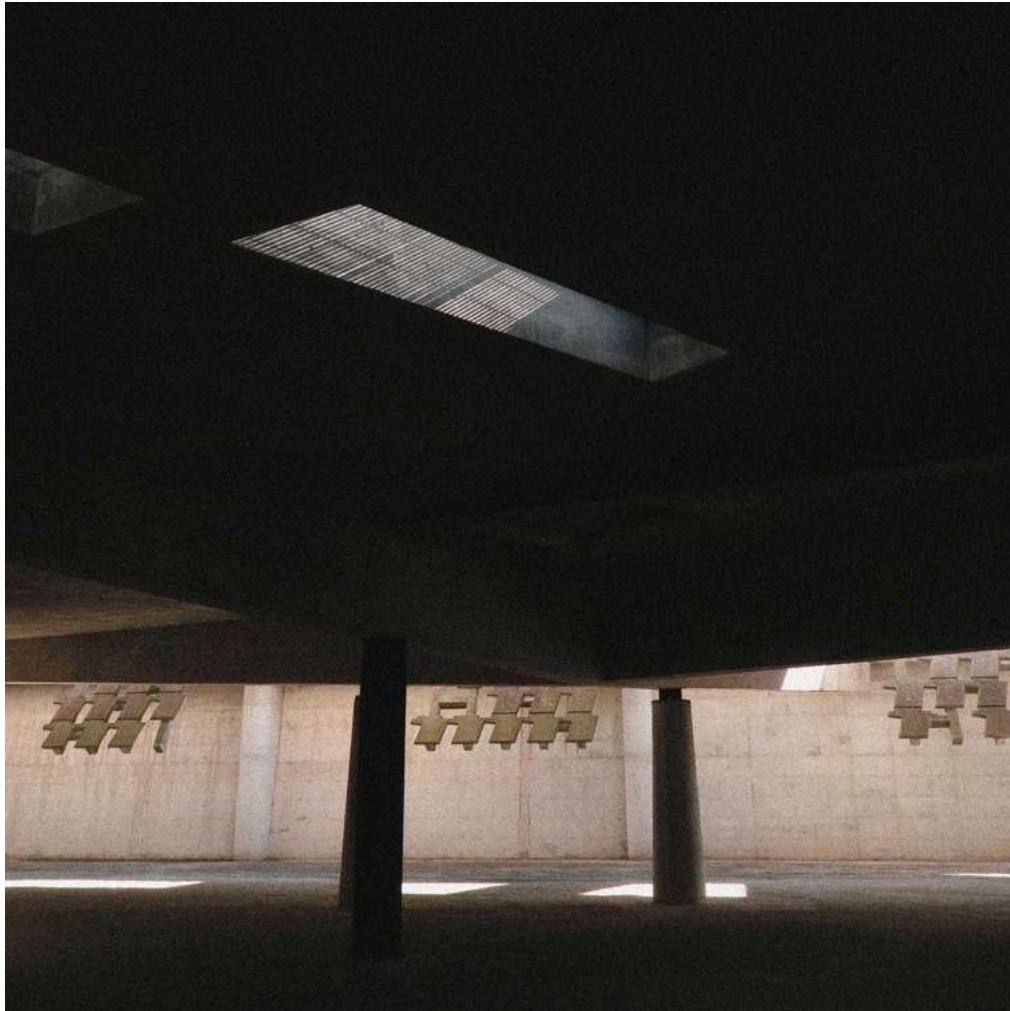

43

Del subsòl al sòl. Cementiri d'Igualada

Juan Tudela Berges

41.592248, 1.637507

44

El pes de l'ombra

Marina Lillo García

41.592641, 1.637249

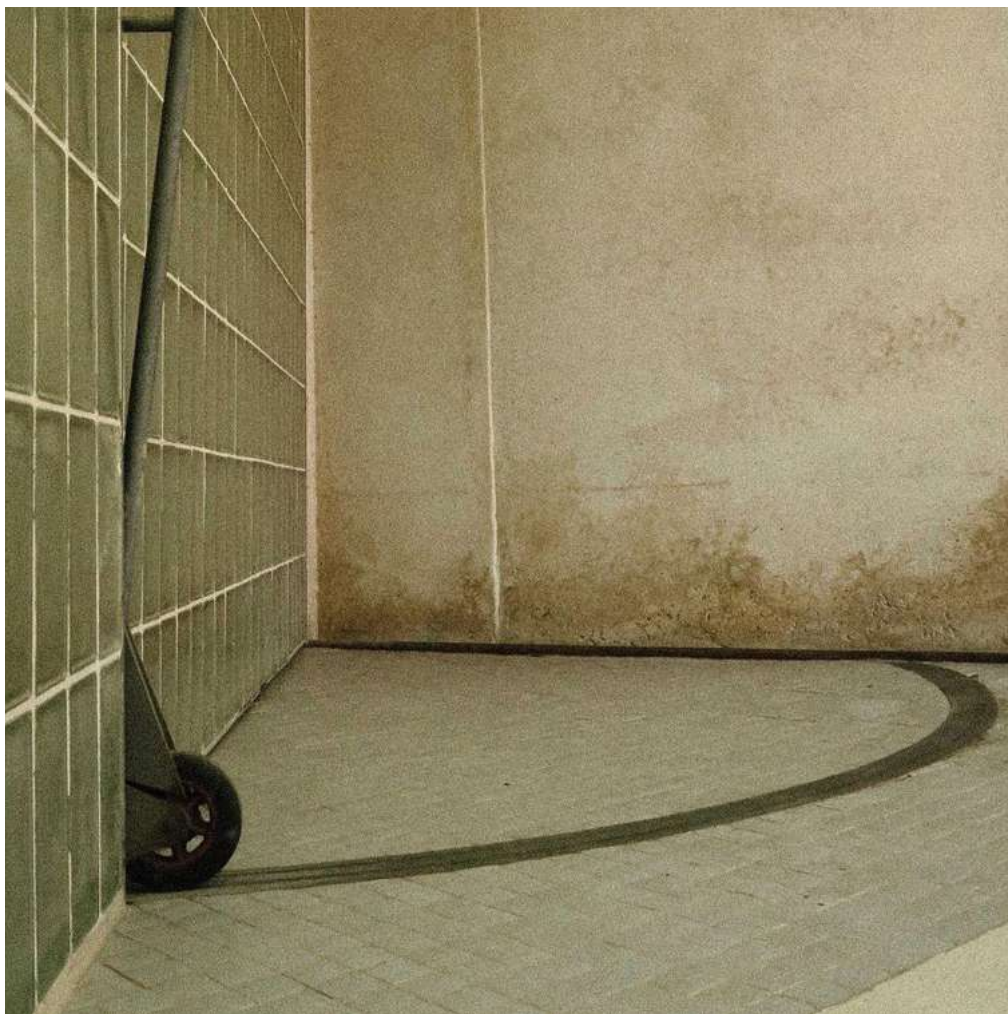

45

Fissures al relleu

Zac Martí

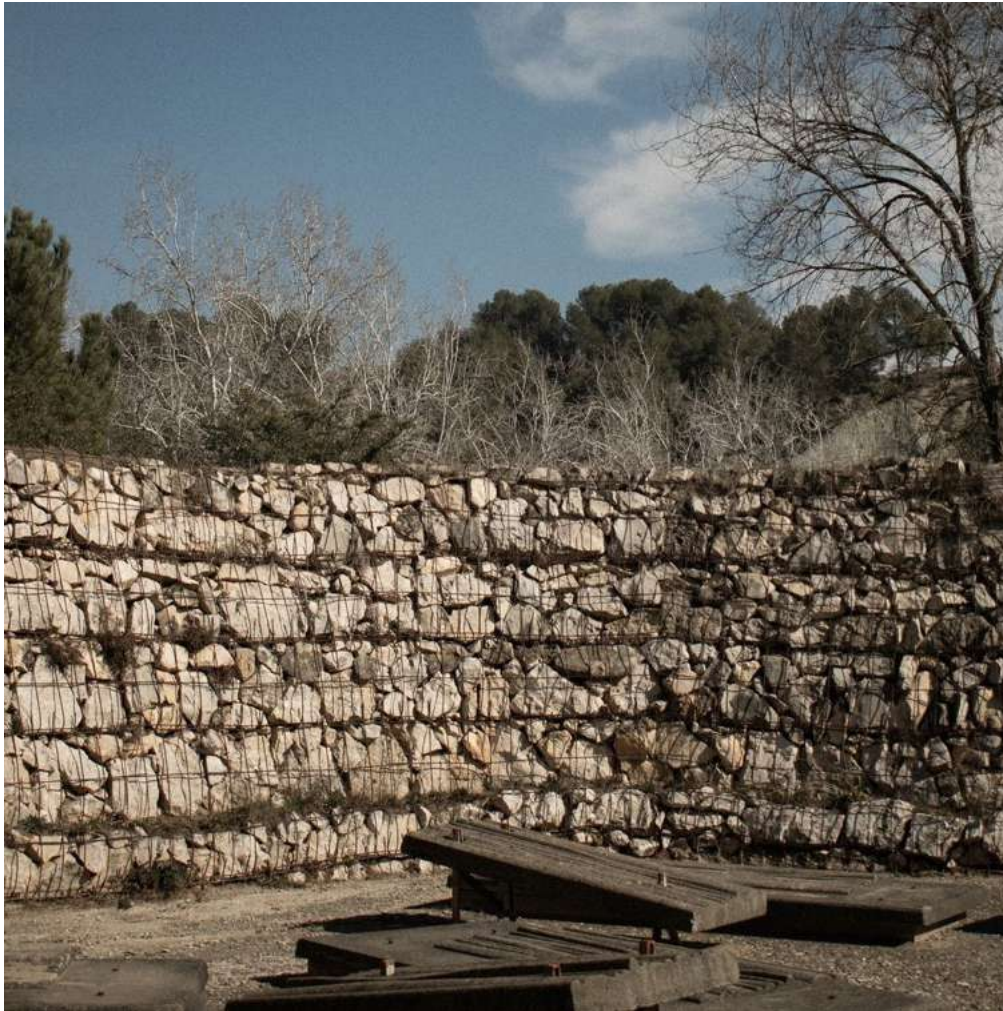
41.592854, 1.637670

46

Línea i corba
Marina Lillo García

41.592402, 1.636921

47

Figura i fons

Marta Raso Espadalé

41.593105, 1.638345

48

Ombres i diagonals
Marta Raso Espadalé

41.593105, 1.638345

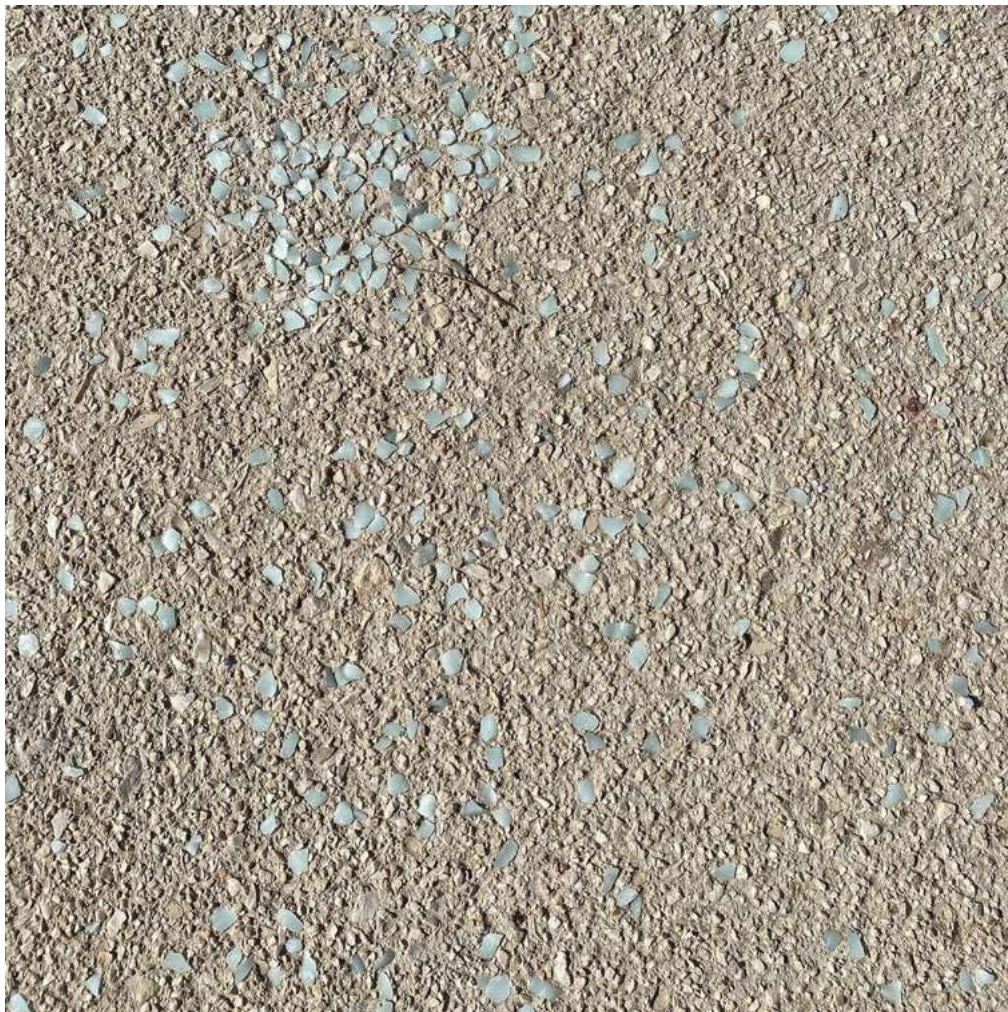

49

Murs de pedra

Marina Lillo García

41.593019, 1.638360

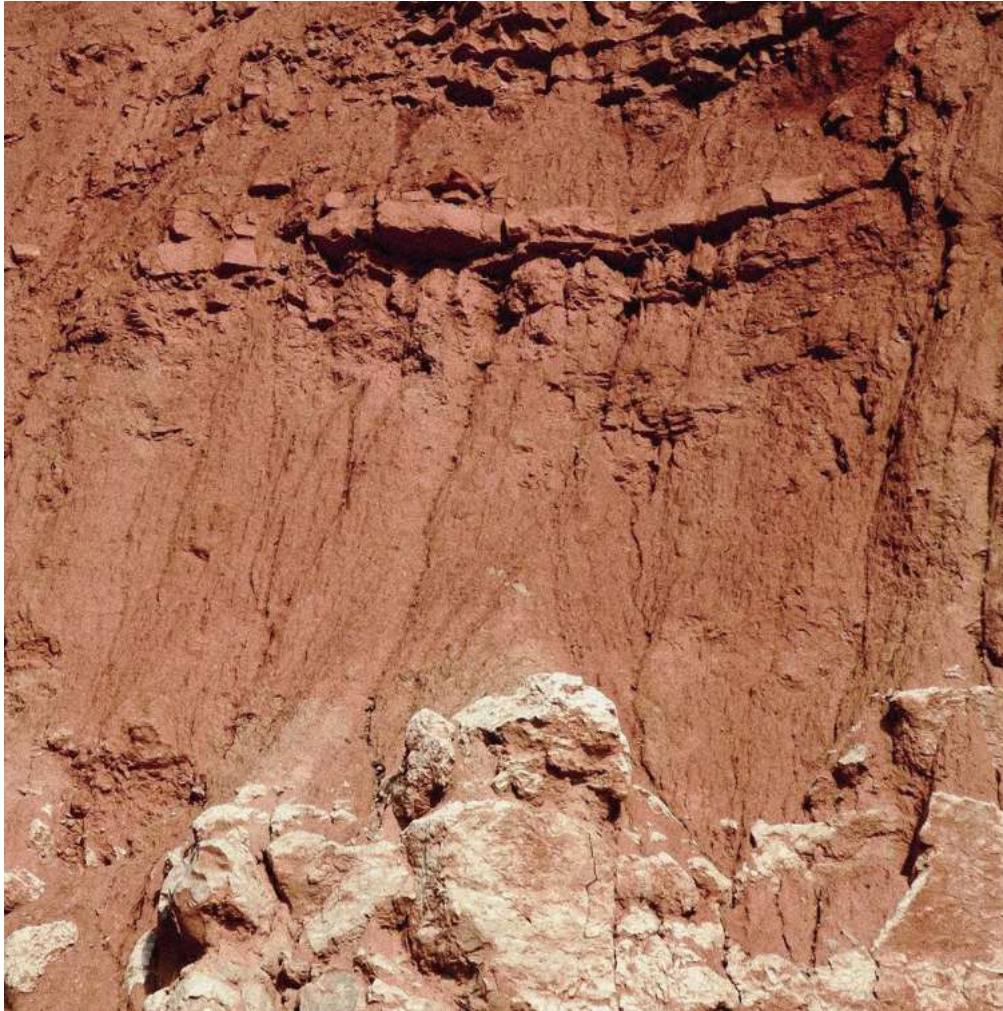

50

Trepitjant les Guixeres

Paula De Miguel Carrasco

41.596884, 1.625016

51

Les Guixeres

Marina Lillo García

41.596884, 1.625016

52

Les Guixeres

Marina Lillo García

41.596884, 1.625016

Exploracions
intencionades

*Previsited
explorations*

Una col·lecció de cartografies interpretatives d'Igualada
i l'Anella Verda des de dalt d'un globus

*A collection of interpretative maps of Igualada
and the Anella Verda green belt from a balloon*

Conèixer un territori és l'acció que ha de precedir qualsevol projecte. Per fer-ho cal aproximar-se amb una doble actitud: amb un desig de sorprendre's per la realitat mateixa i, al mateix temps, amb una mirada intencionada, és a dir, amb intuïcions prèvies. Com a arquitectes interessats/des en la millora dels entorns urbans, és recomanable que l'anàlisi urbanística no sigui asèptica, és a dir, cal que estigui encaminada a l'acció crítica. Què hi ha en aquest espai que podria ser o funcionar millor?

A continuació es presenten una col·lecció de cartografies interpretatives que volen donar resposta a una o varies de les següents preguntes:

Igualada, abans i després

Què ha canviat en la forma d'Igualada des del 1970 fins ara? La comparació abans-després permet reconèixer tendències a futur, traces oblidades o també presències que es mantenen al llarg del temps.

Igualada en relleu

Quina és la forma que deixa l'aigua en el territori? Rius, rieres (cobertes o no), canals, conques hidrogràfiques i àrees d'inundació a Igualada.

Anella verda d'Igualada

L'Anella Verda avui és un itinerari continu per caminar i anar en bicicleta. Quins són els espais que l'acompanyen i també punts d'interès (miradors, espais d'aparcament, serveis...)?

Igualada, radial i paral·lela

Igualada s'ha estructurat històricament a partir de la construcció i consolidació de teixits sobre eixos radials d'accés i a partir d'un seguit de camins i rondes homotètiques. Quina és l'estructura viària actual?

Igualada a peu

És possible sortir caminant fàcilment des de la Plaça de l'Ajuntament d'Igualada al territori obert? Quina qualitat urbana, rasant i activitats tenen aquests itineraris?

Getting to know a territory is an action that should precede any project. To achieve this, one must approach it with two attitudes: with a desire to be surprised by the reality and with an intentional approach, that is, with previous intuitions. As architects who are interested in improving urban environments, urban analysis should not be aseptic. Instead, it should be aimed at critical action. What could be improved or function better in this space?

Below are a collection of interpretive cartographies that seek to answer one or several of the following questions:

Igualada, before and after

What changed in the form of Igualada from 1970 until now? A before-and-after comparison allows us to recognize future trends, forgotten traces or even presences that have remained over time.

Igualada's topography

What form does water leave on the territory? Discover the rivers, streams (covered or not), canals, hydrographic basins and flood areas in Igualada.

The Anella Verda green belt of Igualada

The Anella Verda is now a continuous route for walking and cycling. What spaces accompany it and what points of interest (viewpoints, parking spaces, services)?

Igualada, a radial and parallel city

Historically, Igualada has been structured around the construction and consolidation of fabrics along radial access axes and along a series of parallel roads and roundabouts. What is the current road structure?

Igualada on foot

Is it easy to walk from the Town Hall Square of Igualada to open territory? What is the urban quality, slope, and activities of these itineraries?

Active Igualada

What are the businesses (small businesses, shopping centres, etc.) in the city of Igualada, and what structures configure them (axes, nodes, activity condensers)? What is the commercial structure around the Anella Verda green belt?

Living in Igualada

How is the resident population distributed in Igualada? What potential for residential growth is possible? What morphological characteristics do the fabrics that make up the city have?

Igualada today

The news reflects the social life of the city. Many news items have a relevant spatial impact (conflict points, races and events, urban transformations). What is the geolocated cartography of the news published in recent years about Igualada?

Igualada centres

What are the reference public spaces in Igualada? Where do people gather? What are the historical centres and the new centres? What is their relationship with the city?

Productive Igualada

What are the industrial areas near Igualada? What is produced there? How is it accessed, and what is the urban landscape and heritage value? The Rec neighbourhood in Igualada is a unique case.

Future Igualada

What does current planning say about the urban future of Igualada? What lessons can be drawn from the planning that has not been approved or is still in progress?

Igualada activa

Quins són els comerços (petit comerç, centres comercials, etc...) a la ciutat d'Igualada i quines estructures configuren (eixos, nodes, condensadors d'activitats)? Quina és l'estructura del comerç a l'entorn de l'Anella Verda?

Igualada per viure

Com es distribueix la població resident a Igualada? Quin potencial de creixement residencial és possible? Quines característiques morfològiques tenen els teixits que constitueixen la ciutat?

Igualada avui

Les notícies són reflexe de la vida social a la ciutat. Moltes d'elles tenen un impacte espacial rellevant (punts de conflicte, curses i esdeveniments, transformacions urbanístiques...). Quina és la cartografia geolocalitzada de les notícies de la premsa publicades en els darrers anys sobre Igualada?

Igualada-centres

Quins són els espais públics de referència d'Igualada? On es troba la gent? Quin són els centres històrics i els nous centres? Quina és la seva relació amb la ciutat?

Igualada productiva

Quines i com són les àrees industrials pròximes a Igualada? Què es produeix? Com s'hi accedeix i quin és el paisatge urbà i valors patrimonials? El barri del Rec d'Igualada és un cas singular.

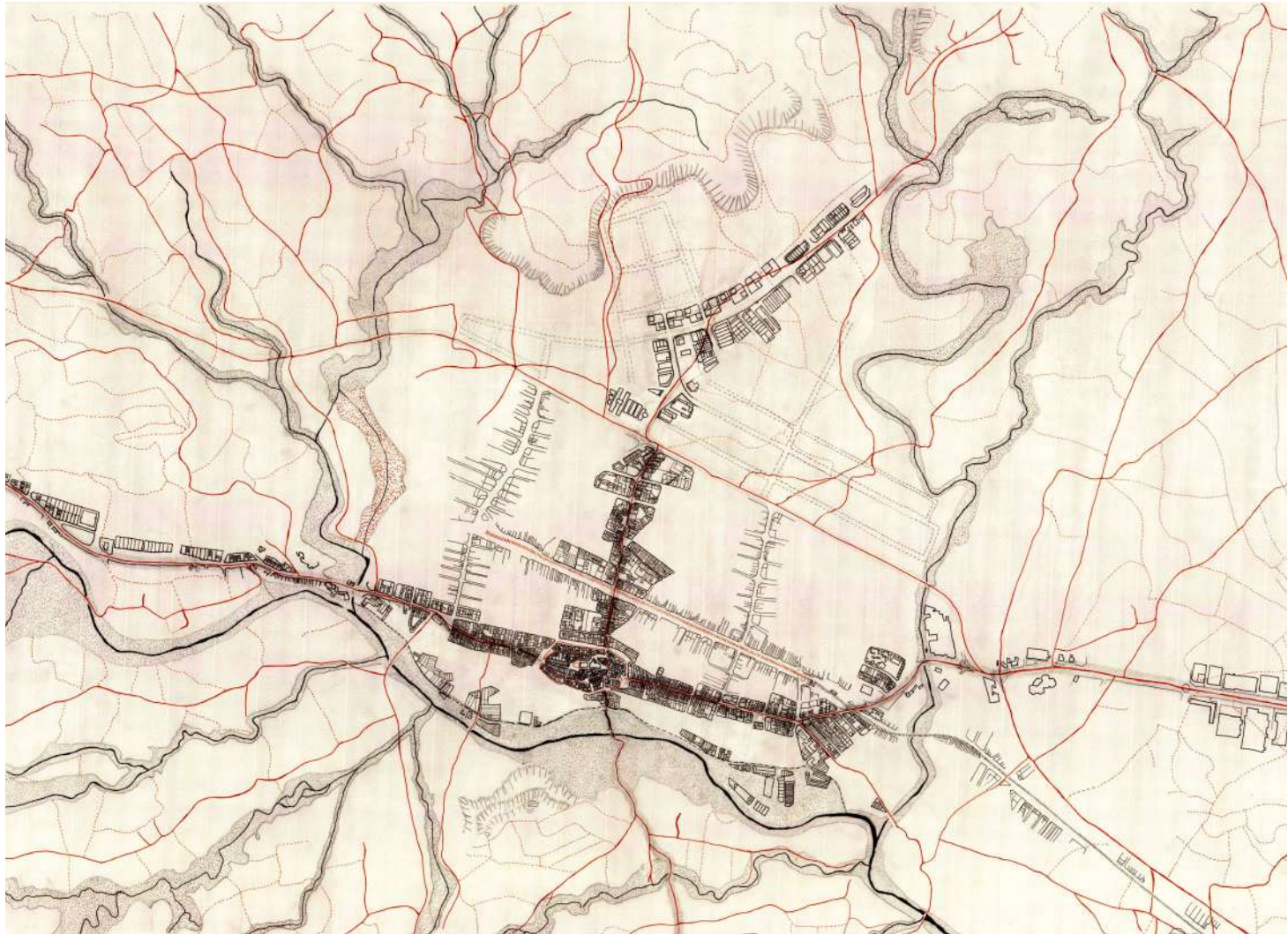
Igualada futura

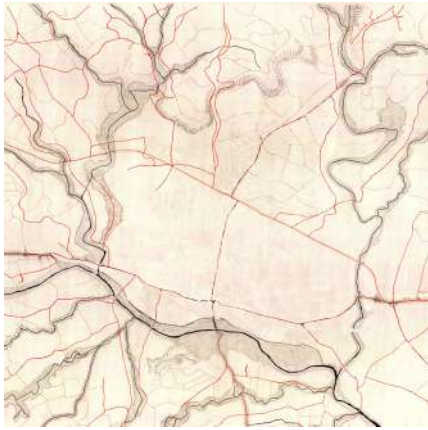
Què diu el planejament vigent sobre el futur urbanístic d'Igualada? Què lliçons es poden extreure dels planejaments no aprovats o en curs?

Traces i permanències dels camins històrics

Traces and remains of the historical paths

Francisco García + Anna Salvador
Taller Á. Gimenez

Evolució de la ciutat en el temps

Igualada, abans i després
Igualada, before and after

Marta Raso Espadale
Taller R.De Paauw

1977 / 2023

1200

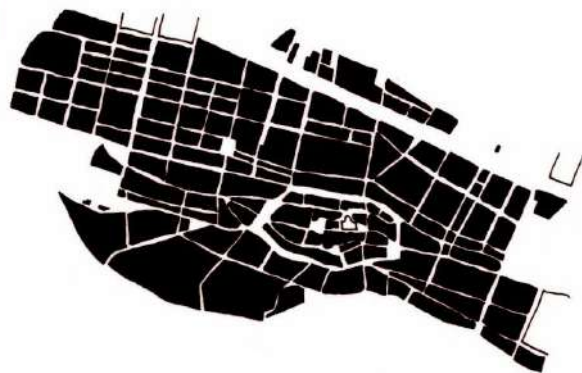
1367

1463

1930

EXISTENT...MATEIX US	
	EDIFICI DE L'AJUNTAMENT 1880
	PISCINA DEL MÓL NOU 1933
	FABRICA PUNTO BLANCO 1936
	BASILICA DE SANTA MARIA S XVI
	CERCLE MERCANTIL 1899
	ESCOLES GARCIA FOSSAS 1936
	PARROQUIA DE LA SAGRADA FAMILIA 1965
	ARIL DEL SANT CRIST 1931
	CEMENTIRI 1817
	ESGLÉSIA DEL ROSER 1806
	ADOBERIA PELFORT 1917
	ADOBERIA BALCELLS 1914
	EDIFICI INDUSTRIAL 1914
	ATENEU IGUALADI DE LA CLASSE OBRERA 1878
	LA ELECTRICA IGUALADINA 1903
	COLLEGI ST. JOSEP DE LES ESCOLES PIES 1854
	NOU PARC CEMENTIRI 1991
EXISTENT...DESUS	
	ADOBERIA (FABRICA COLOM) 1919
	CELLER I MOLI D'OLI 1921
	LA IGUALADA COTONERA 1842
	ADOBERIA DE CAL SABATER I ANPLIACIO 1912-1919
	MOLI DE BOIX
CANVI D'US...INDUSTRIAL	
	MOLI DE L'ABADIA S XII
CANVI D'US...CULTURAL	
	EDIFICI DE L'ESCOLA PIA S XVI XVII
	MUSEU COMARCAL DE L'ANGUA 1897
	ANTIC ESCORXADOR MUNICIPAL 1903
	CASINO FOMENT 1888
	CASA BOYER 1884
	CASA PADRÓ I SERRALS S XVIII
	MARIA DE CAN BUSGUE
CANVI D'US...COMERCIAL	
	ANTICS GARATGES DE LA HISPANO IGUALADINA 1921
	SALÚ ROSA 1924
	FABRICA I XEMENEIA 1891
	ANTIGA FABRICA ROCA I OLS 1923
	ANTIGA FABRICA VILANOVA 1949-1951
ENDERROCATS	
	MARIA DE CAN FRIBAS S XVIII-1900
	CAL GRANOTES

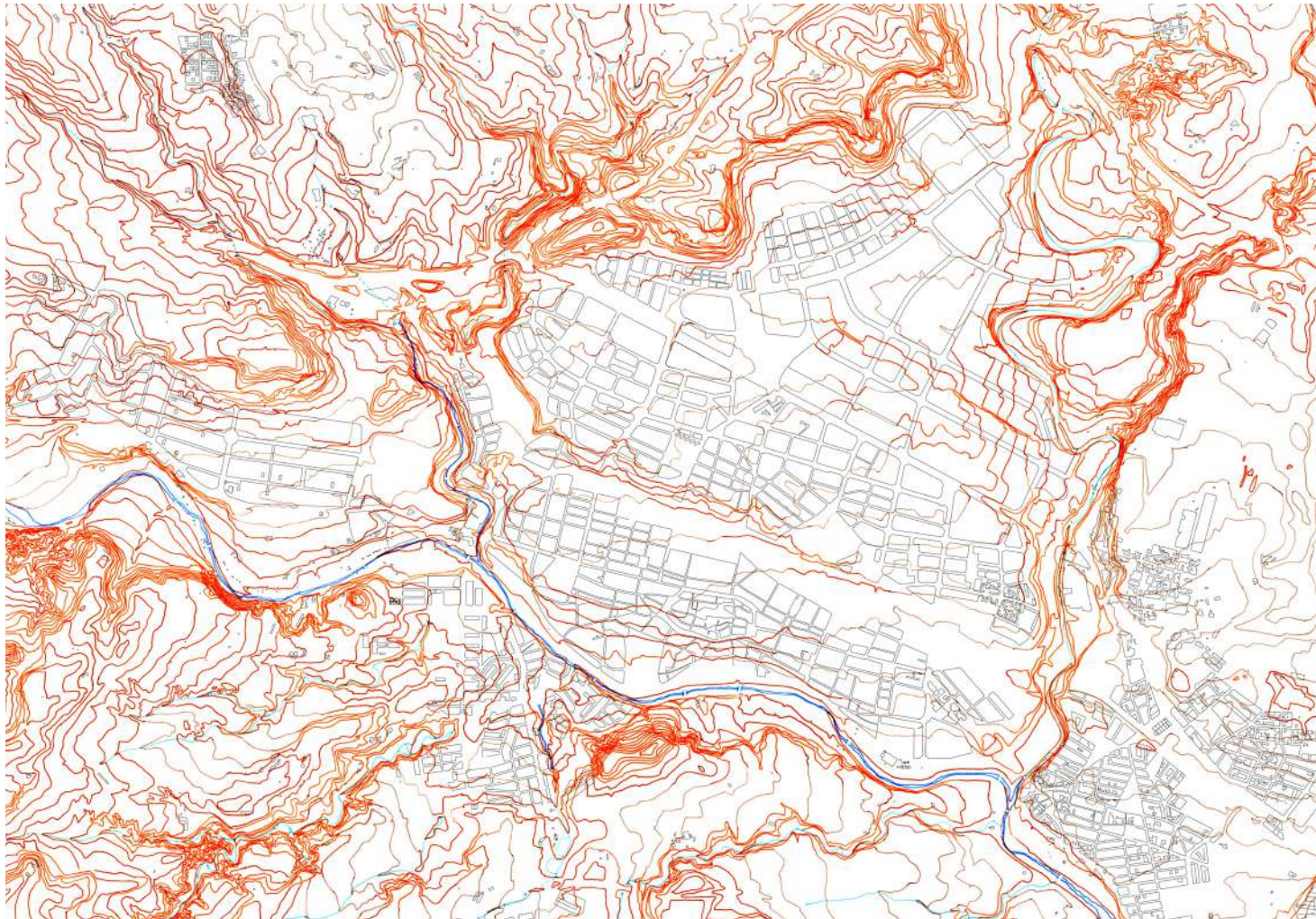

La forma del relleu vs la forma de la ciutat

The shape of the topography vs the form of the city

Andrea Masgoret + Estela Juan
Taller J. Franquesa

- Relativament accidentat ■
- Desnivell molt pronunciat ■
- Relativament pla ■
- Molt cabal d'aigua ■
- Poc cabal d'aigua ■

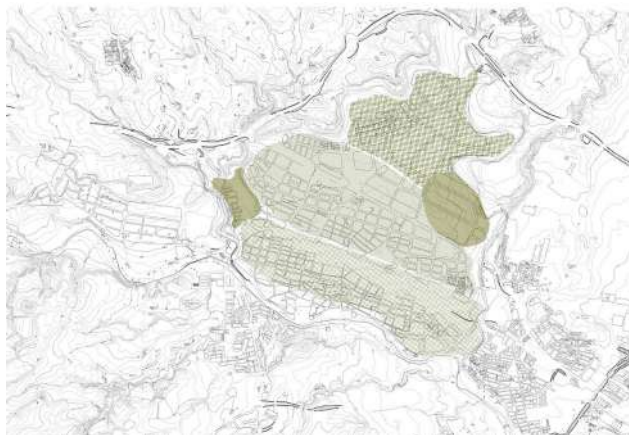
Espais d'oportunitat

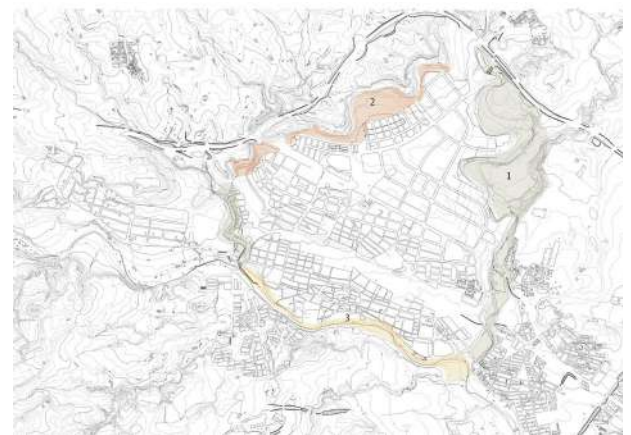
Anella Verda

Terrasses

Tipologies

Anatomia de la infraestructura verda d'Igualada

Anatomy of the green infrastructure of Igualada

Marina Lillo + Laia Oriol
Taller Á.Clua

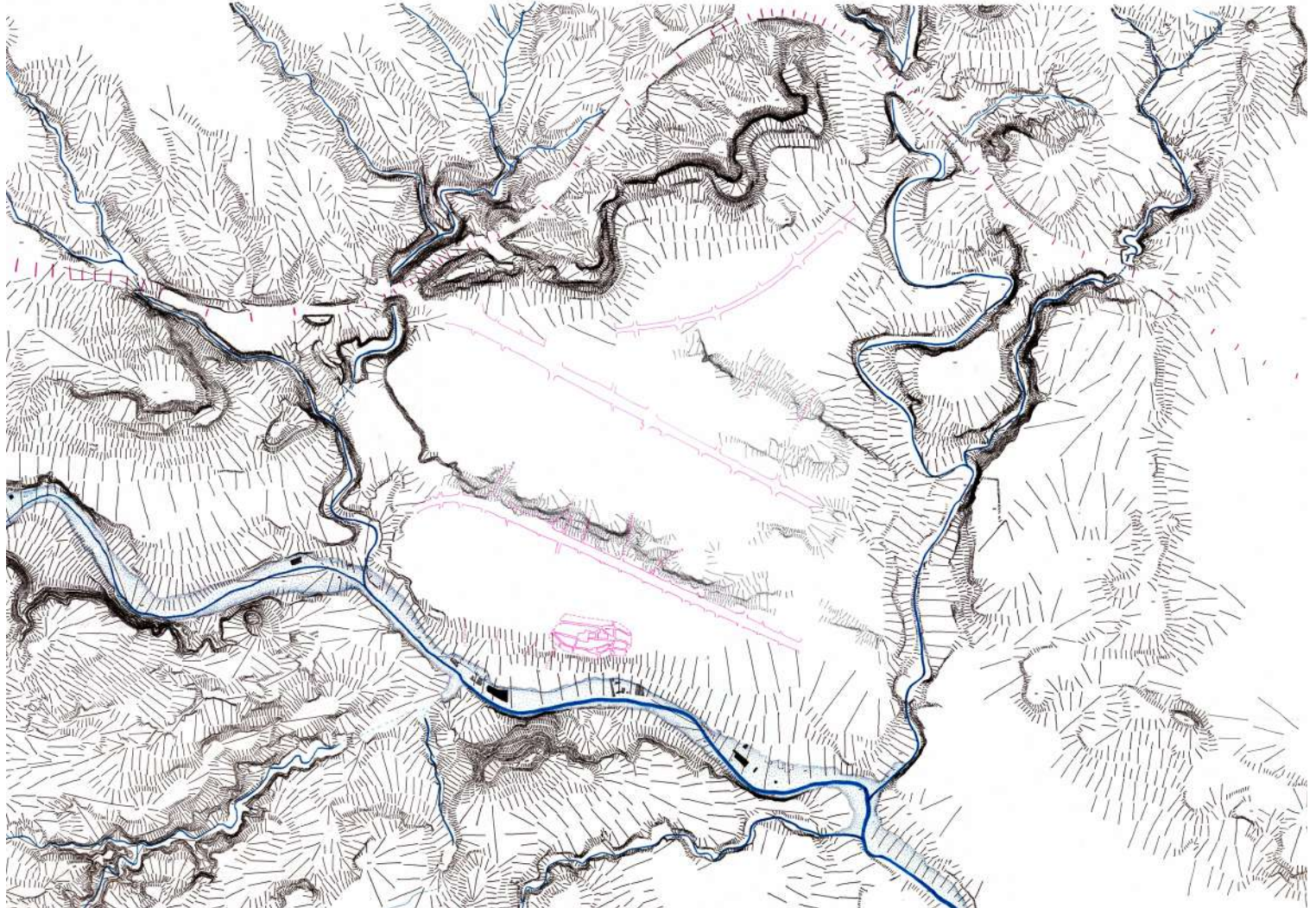

Igualada, entre rius i rieres

Igualada, a city between rivers and streams

Marina Roca + Arnau Parés
Taller Á.Clua

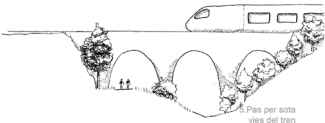
Vores urbanes: usos i seccions

Urban edges: uses and sections

Mariona Gaspar + Paula Pagès
Taller R. De Paauw

4. Riera d'Odena

5. Pass per sota vies del tren

6. Mirador de Montserrat

7. Camí de les Guixeres

8. Carretera BC-1031

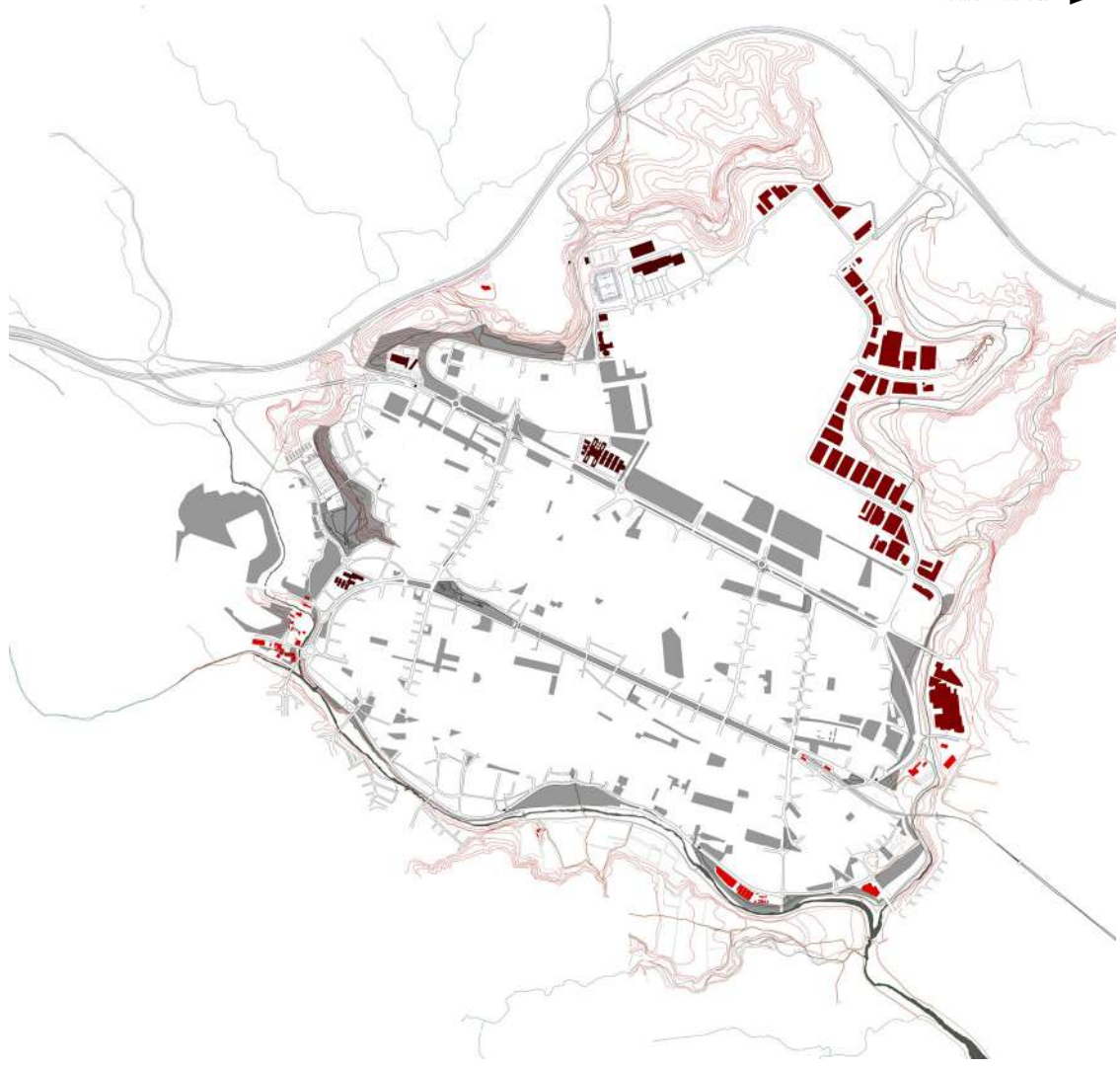

9. Passeig Mossén Jacint Verdaguer

10. Av. de Catalunya

Edificacions	■	Vies aprop de l'Anella Verda	—
Indústria	■	Corbes de nivell	—
Equipaments	■	Rius i rieres	—
Zones verdes	■	Rec	—
Anella Verda	■	Conreu	—
		Portes a l'Anella Verda	▶

Quan el riu Anoia inunda el barri del Rec

When the River Anoia floods the Rec district

Període de retorn:
500 anys
100 anys
10 anys

Corbes cada 5m

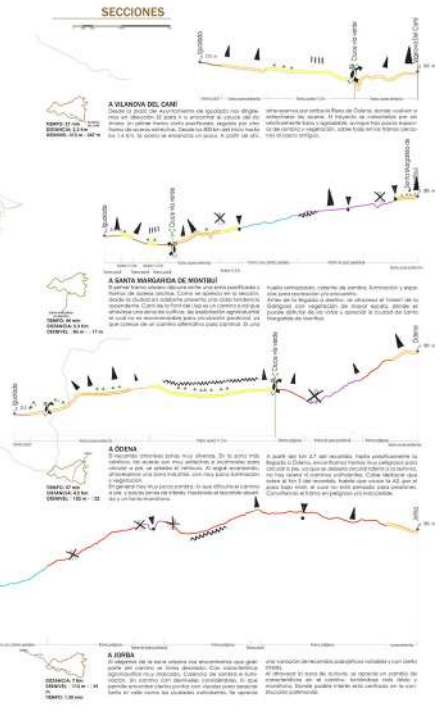
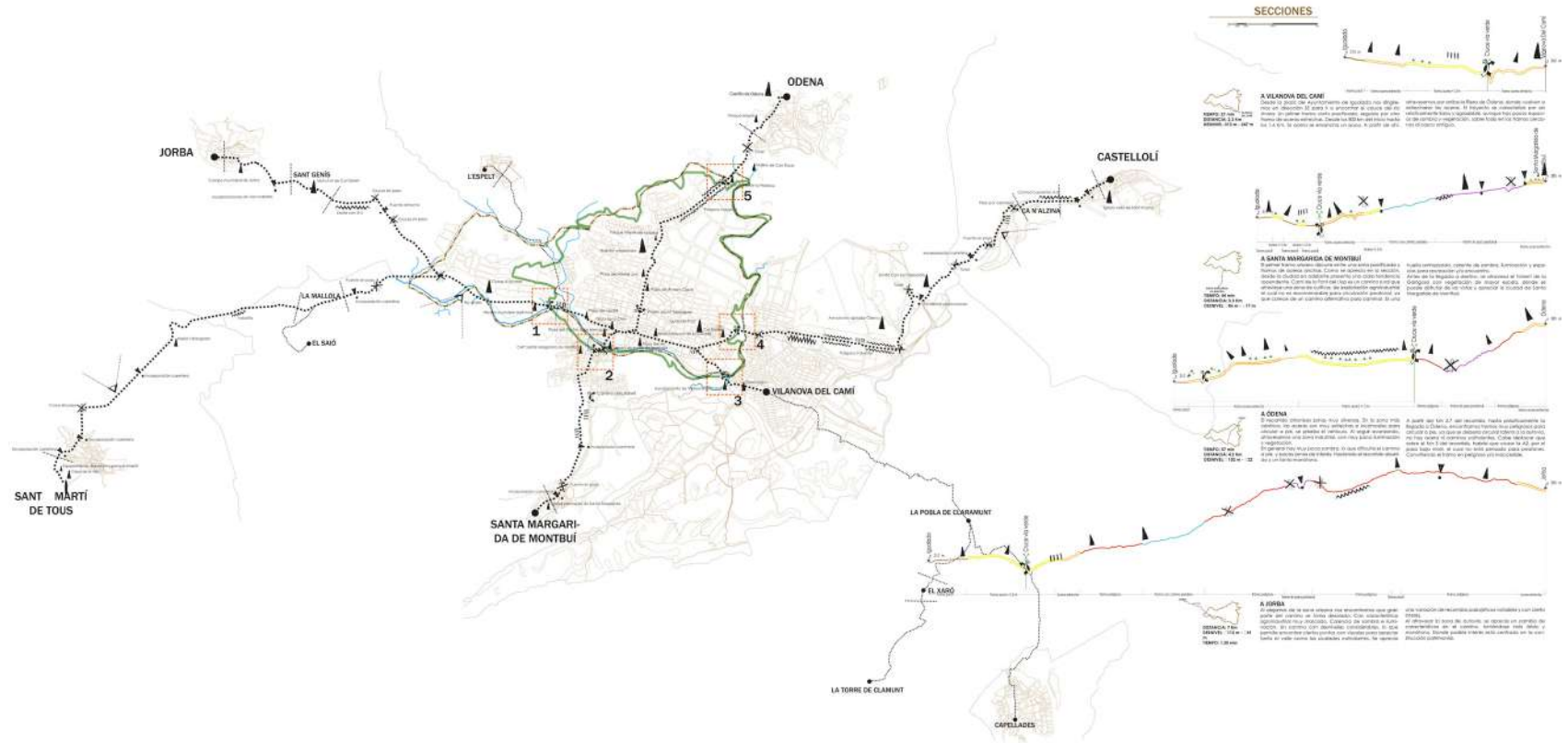
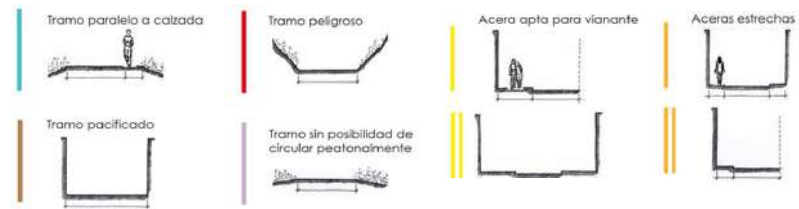
Pablo Acebes
Taller S.Jornet

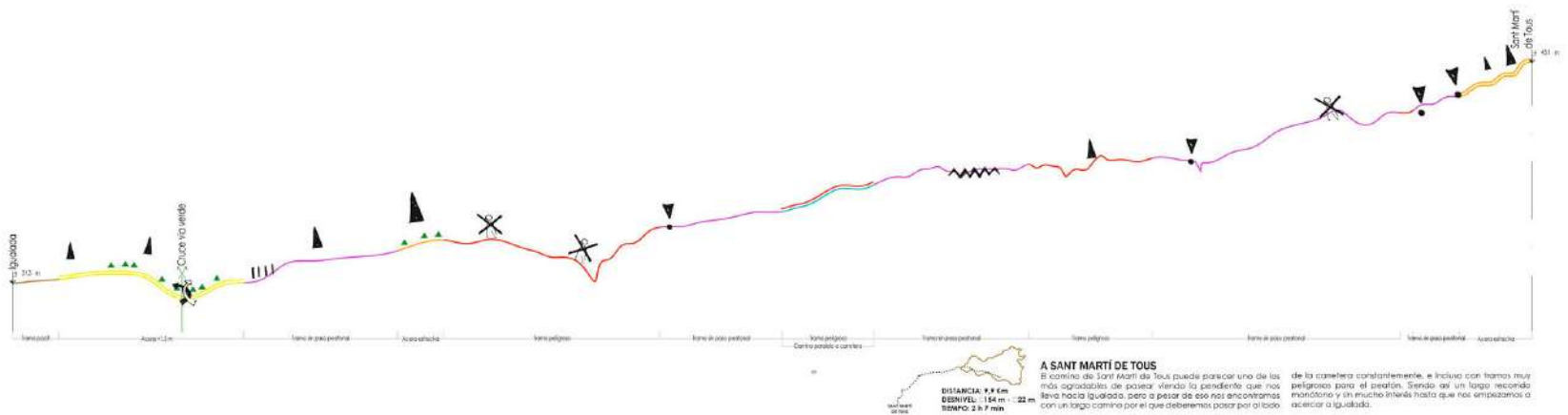
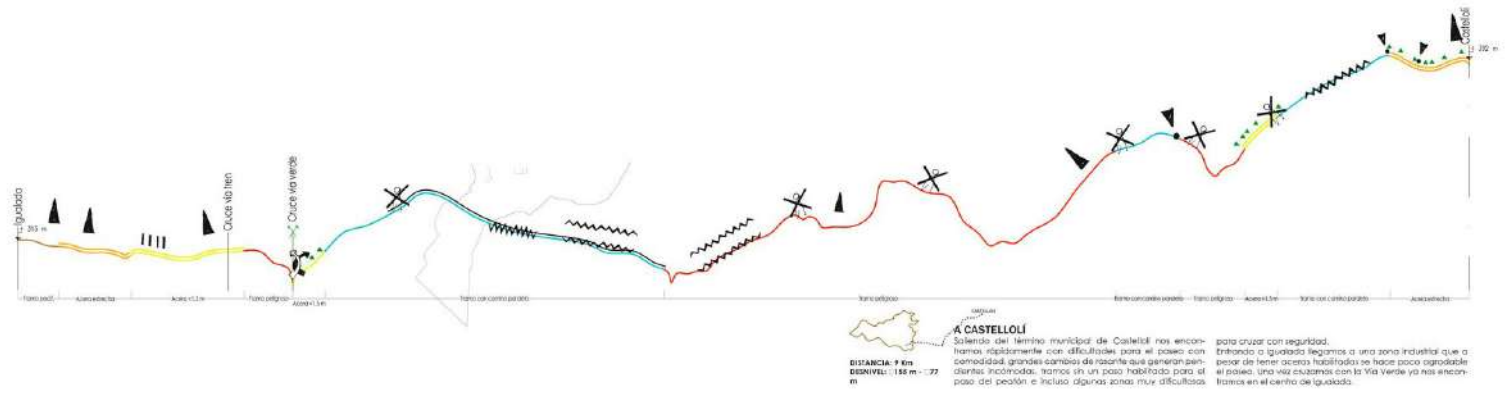
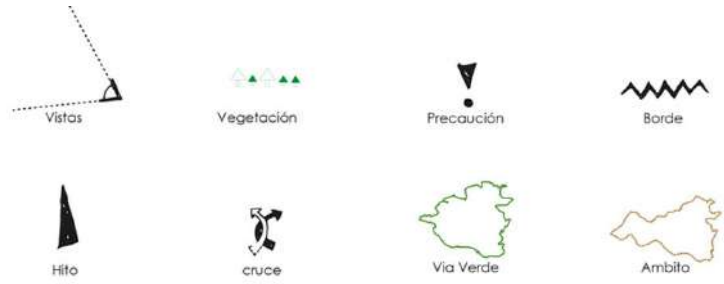

Mobilitat activa entre municipis. Pendants i accessibilitat

Active mobility between towns. Slope and accessibility

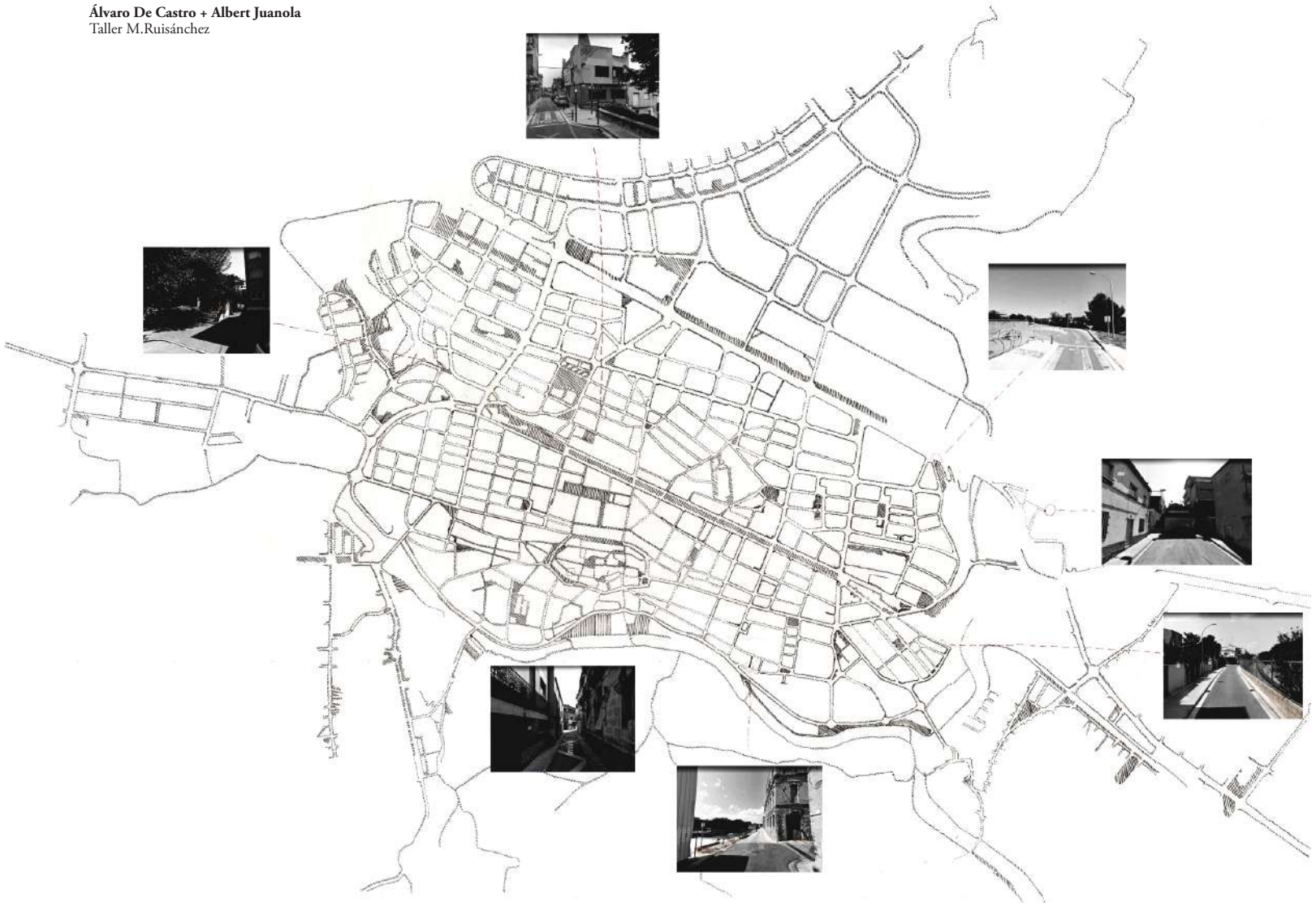
Aniol Sancho + Ximena Suarez
Taller J. Franquesa

Voreres amples, voreres estretes
Wide sidewalks, narrow sidewalks

Álvaro De Castro + Albert Juanola
Taller M.Ruisánchez

Del centre a l'Anella. Infraestructura caminable

From the centre to the Anella. Walkable infrastructure

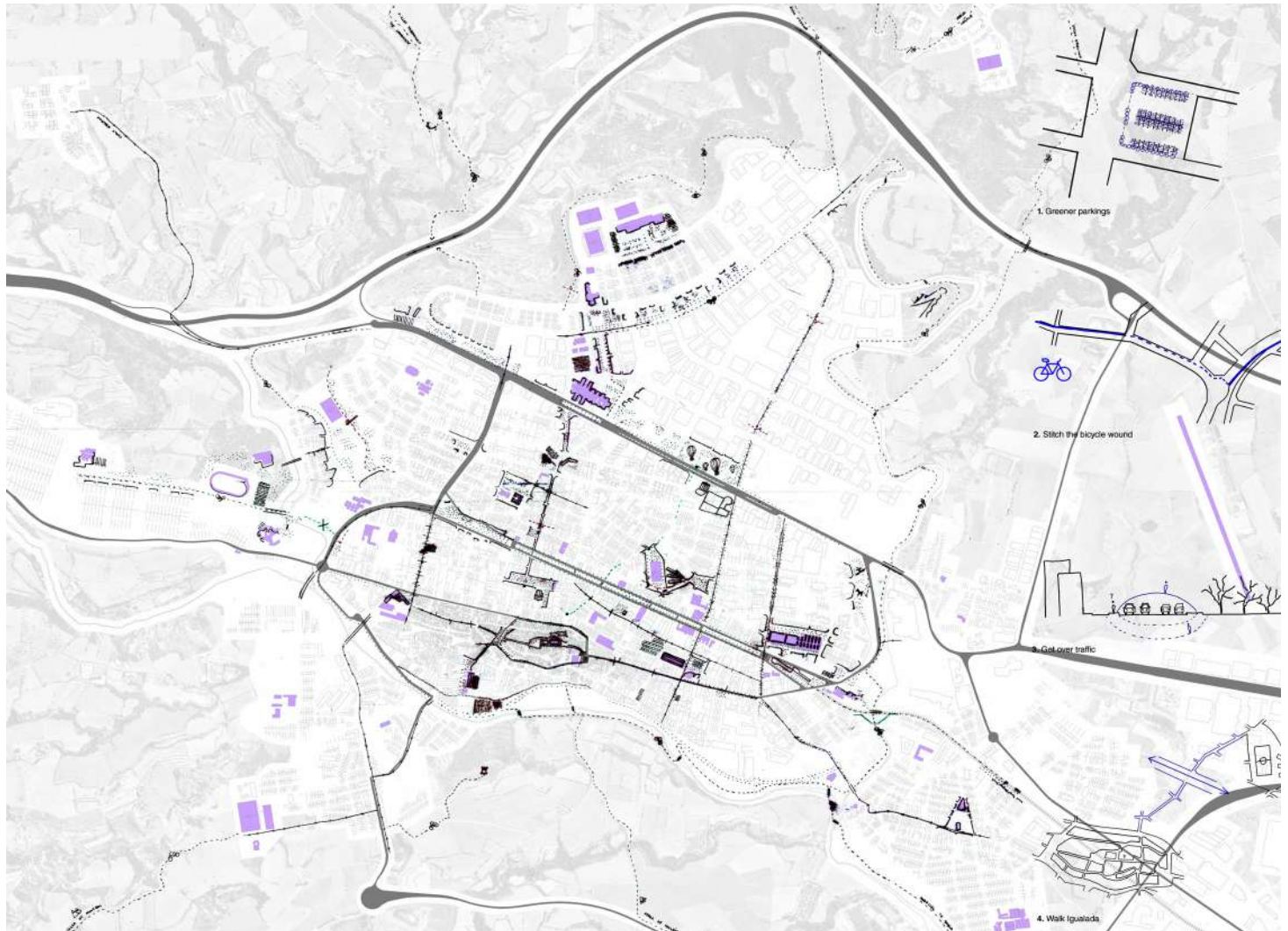
Paula Rotter + Carla Mené
Taller Á. Clua

Itineraris per a vianants i bicicletes

Pedestrian itineraries and bike infrastructure

Àlex Coromina + Gerard Gomila
Taller Á. Giménez

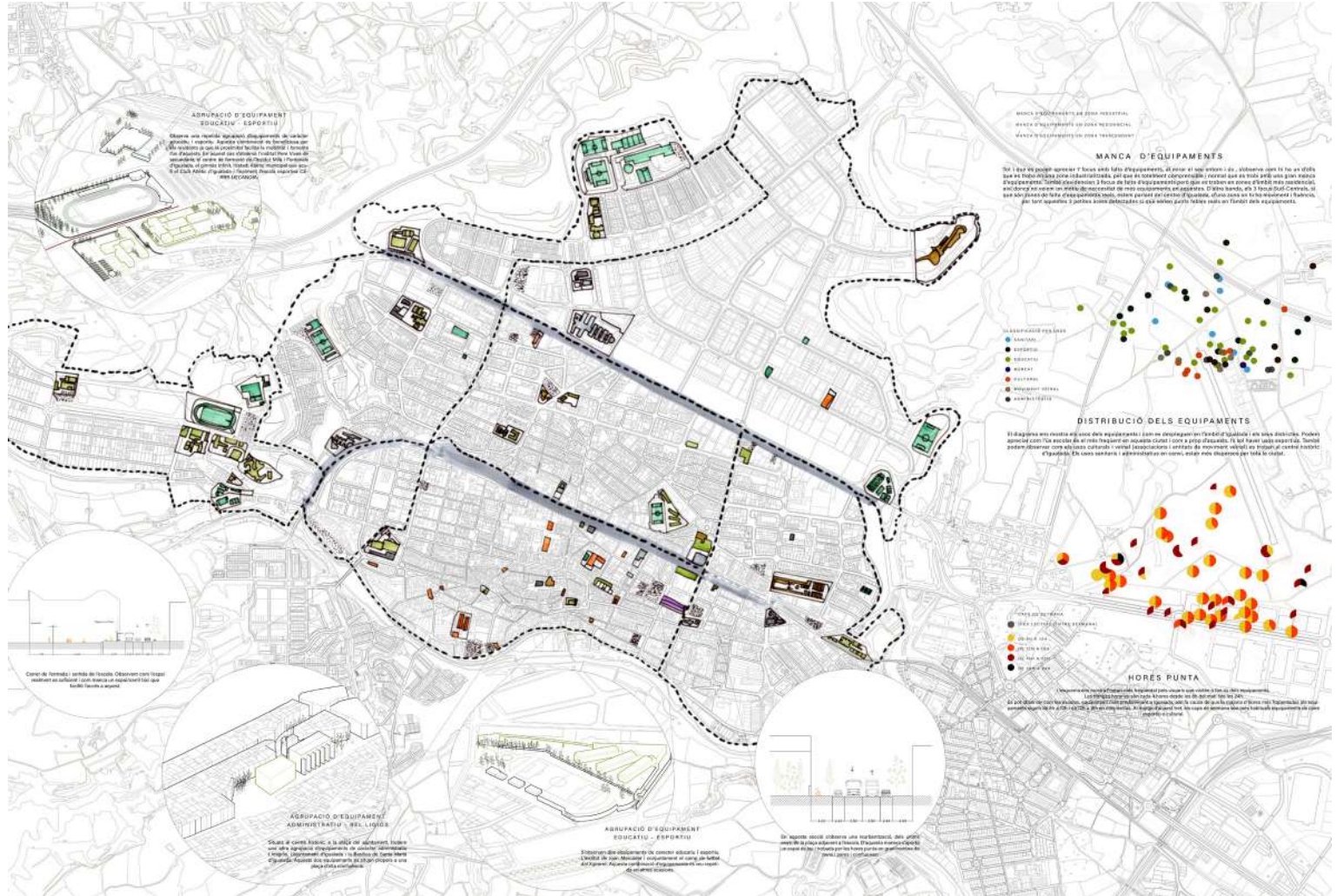

La Igualada equipada

Servicis and facilities of Igualada

Clara Calvera + Elsa Parellada
Taller R. De Pauw

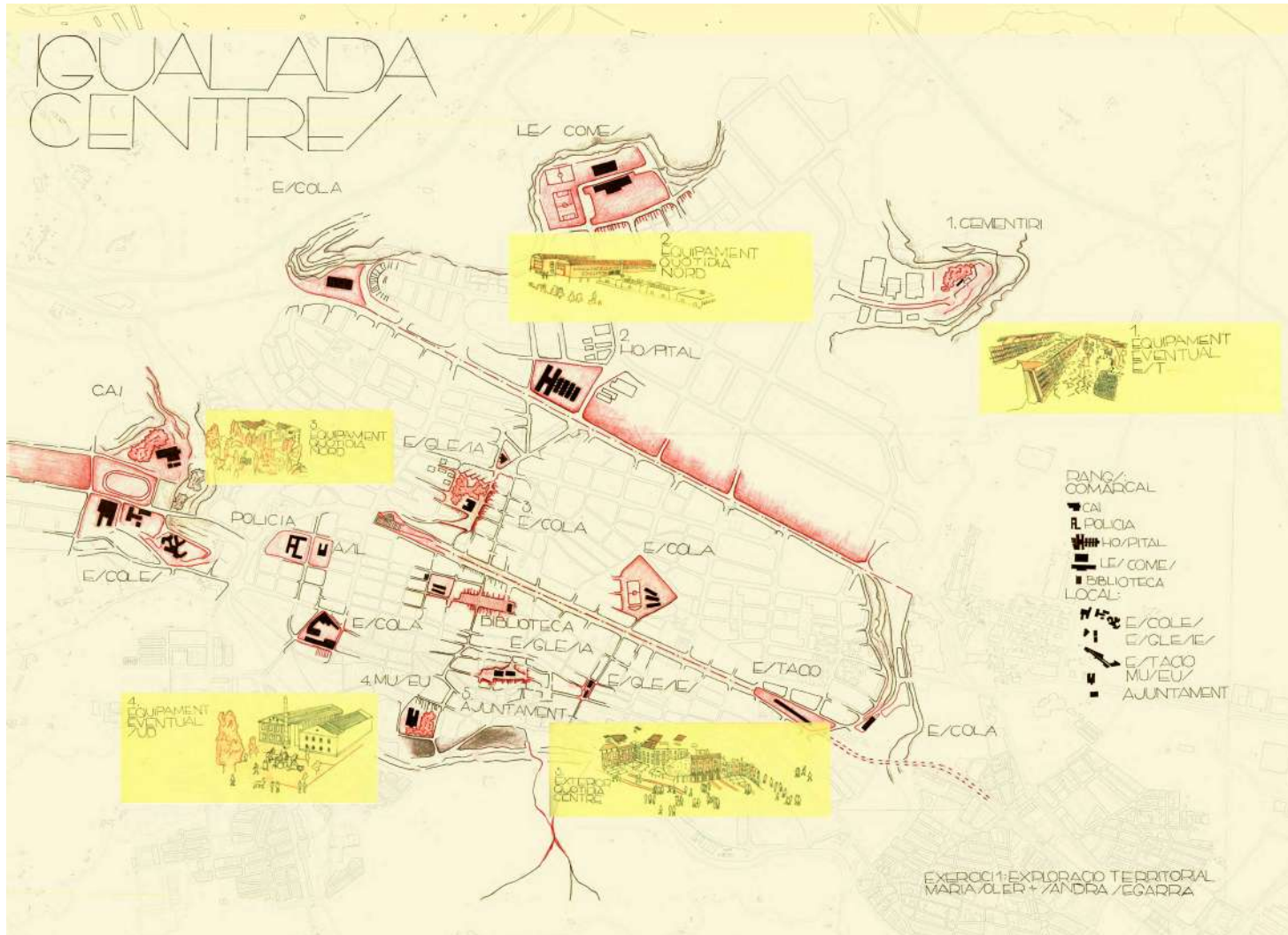

Equipaments públics i centralitats

Centralities and public facilities

Sandra Segarra + Maria Soler
Taller M. Ruisánchez

Equipaments

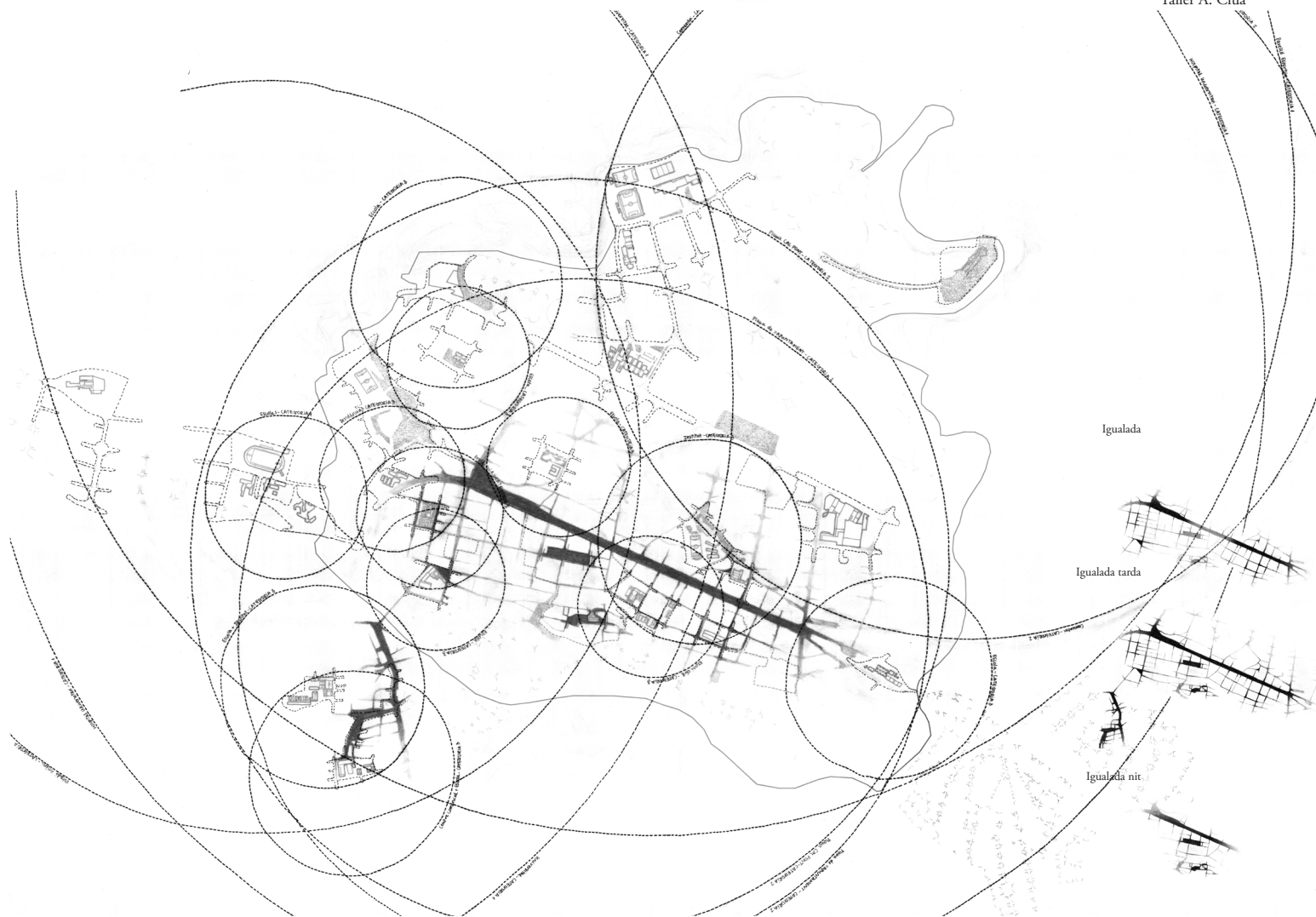

Centralitats

Centralities

Zones comercials	Activitat_To go to	Activitat_Through it	Categoria 01_Intermunicipal
Topografia	Places	Sense activitat	Categoria 02_Municipal
Anella Verda	Espais Verds / Parcs	Influència	Categoria 03_Zones

Carmen Albertí + Helena Bonet
Taller Á. Clua

Places de barri i passejos urbans

Neighbourhood squares and urban boulevards

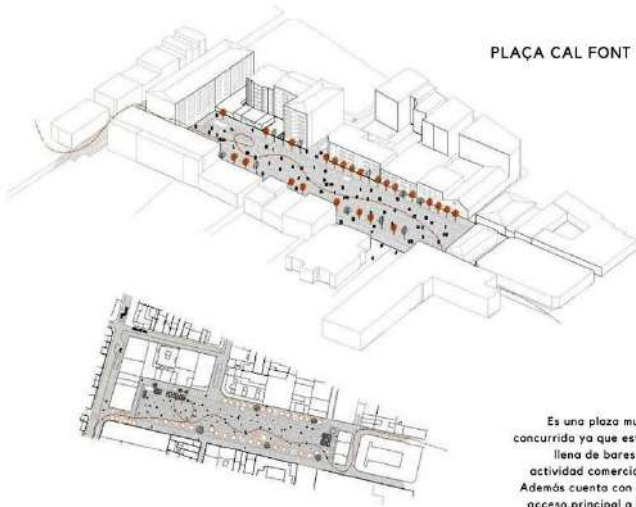
Nerea Teijero + Marta Martín
Taller J. Franquesa

PARC DELS SET CAMINS

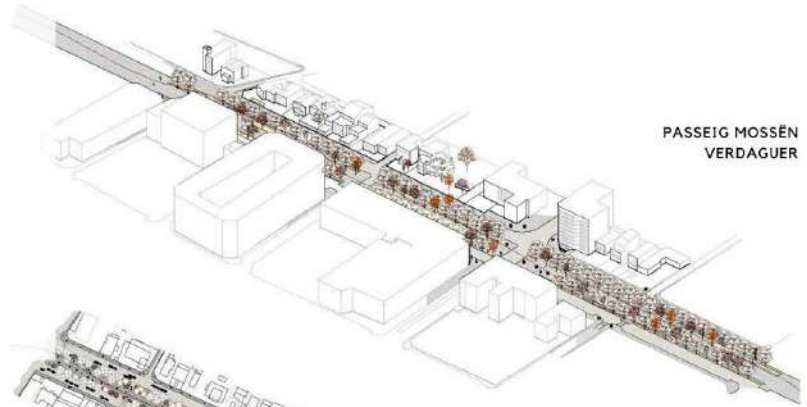

Ubicado en un barrio residencial, en el límite entre casas unifamiliares y grandes edificios. Es un lugar de ocio y reposo para los vecinos del barrio.

PLAÇA CAL FONT

Es una plaza muy concurrida ya que está llena de bares y actividad comercial. Además cuenta con el acceso principal a la Biblioteca Central y al Teatro Aurora.

PASSEIG MOSSÈN VERDAGUER

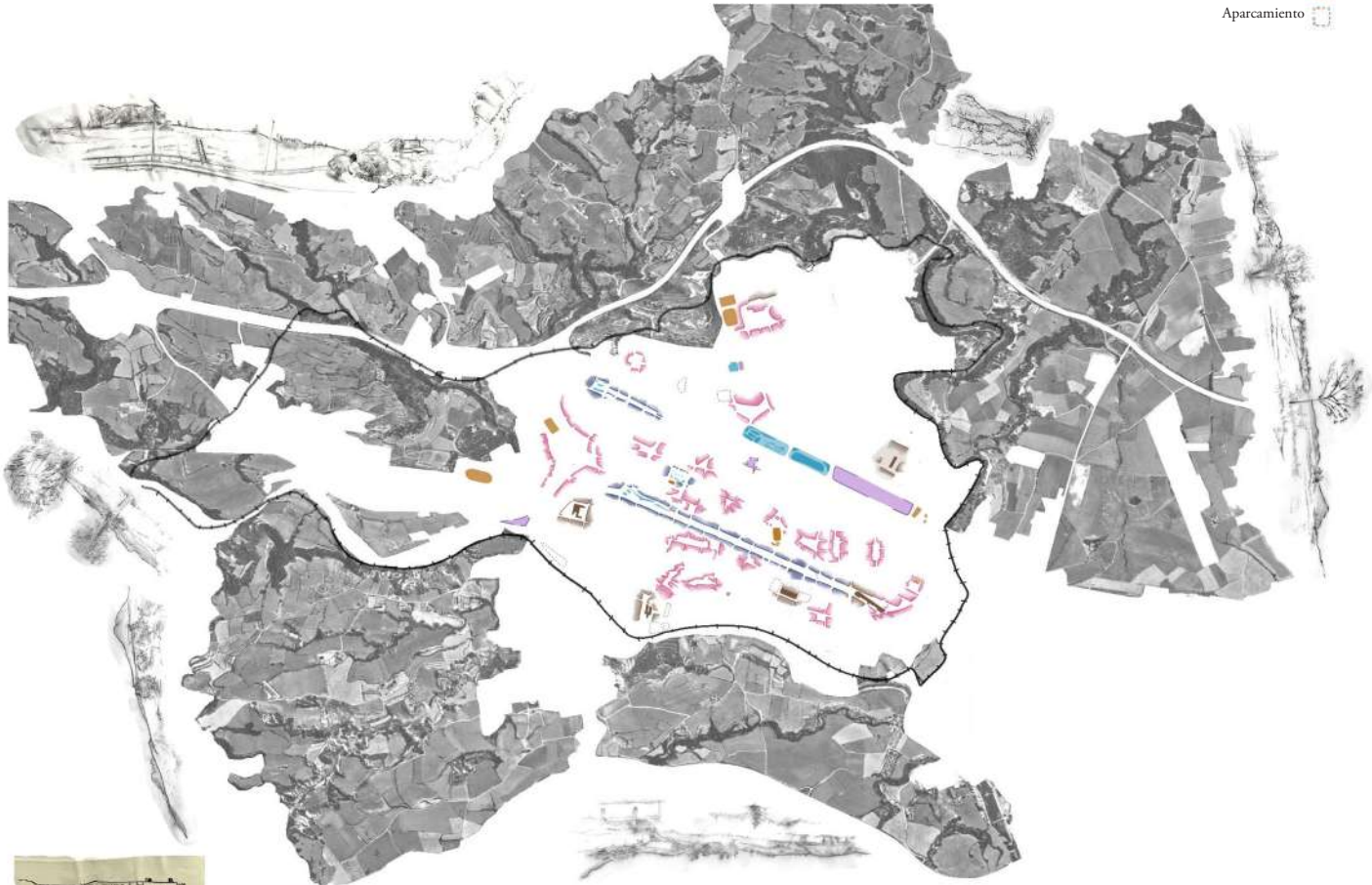
El paseo forma parte de uno de los recorridos internos de l'Anella Verda, cruza prácticamente toda Igualada comunicando desde el parque de la estación vieja hasta la estación actual de Igualada, es por ese motivo que pasan a diario miles de personas.

PLAÇA DEL 6 DE JUNY

Es una de las plazas orientadas al deporte que posee Igualada, su principal actividad es la pista de baloncesto y las porterías de fútbol. Aparte cuenta con un espacio de juegos para los más pequeños y una zona de relax para los más mayores.

- Hitos
- Espacios de reposo
- Deportivos
- Deshabitado
- Espacios de recorrido
- Aparcamiento

Para servir al viajero
El vacío en el espacio público

Plaza de la
Estación
El espacio abierto ocupado
por el coche

Parque de la
estación vieja
Actividad y límites en el
espacio público

Plaza Cal Past
Centros de actividad de
Iquitos

Estructures comercials: centres comercials i comerç al detall

Comercial structures: shopping malls and retail

Zhang Zhouneng + Zhu Rongjia
Taller A. Clua

Activitat comercial en relació amb l'Anella Verda

Relationship between shops and the Green Belt

Rebecca Ramos + Anna Diaz
Taller R.De Pauw

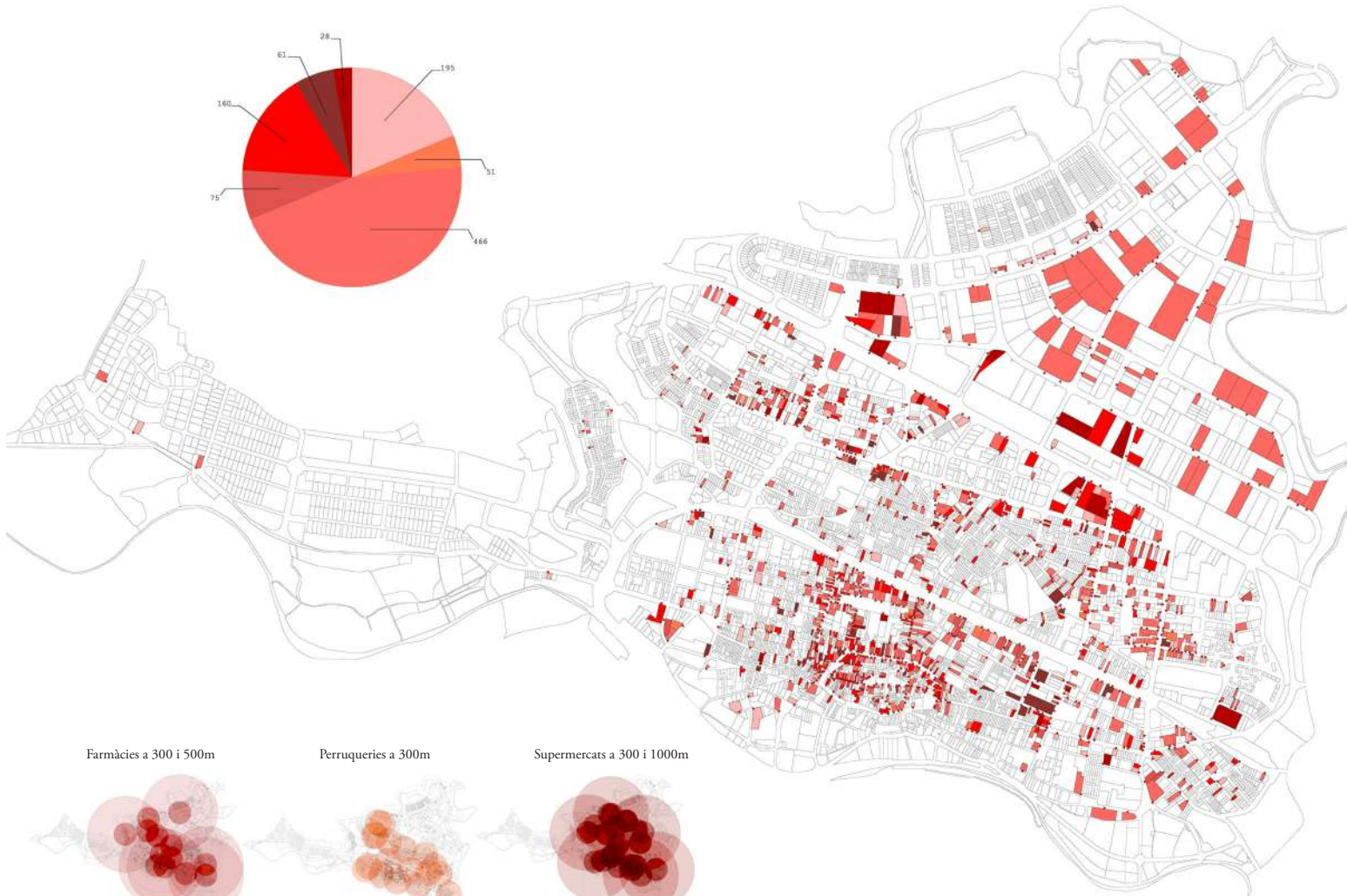
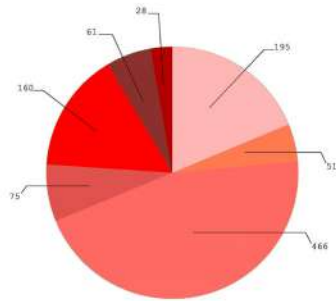

Tipus de comerços i serveis

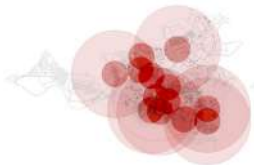
Type of shops and services

Xavier Luquin + Montse Miranda
Taller S.Jornet

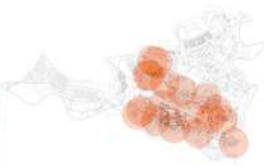
- Alimentació petit comerç ■
- Alimentació cadenes ■
- Comerç diari ■
- Comerç no-periòdic ■
- Restauració ■
- Serveis sanitaris ■
- Serveis ■

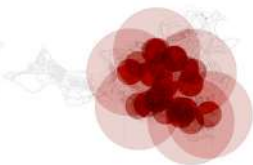
Farmàcies a 300 i 500m

Perruqueries a 300m

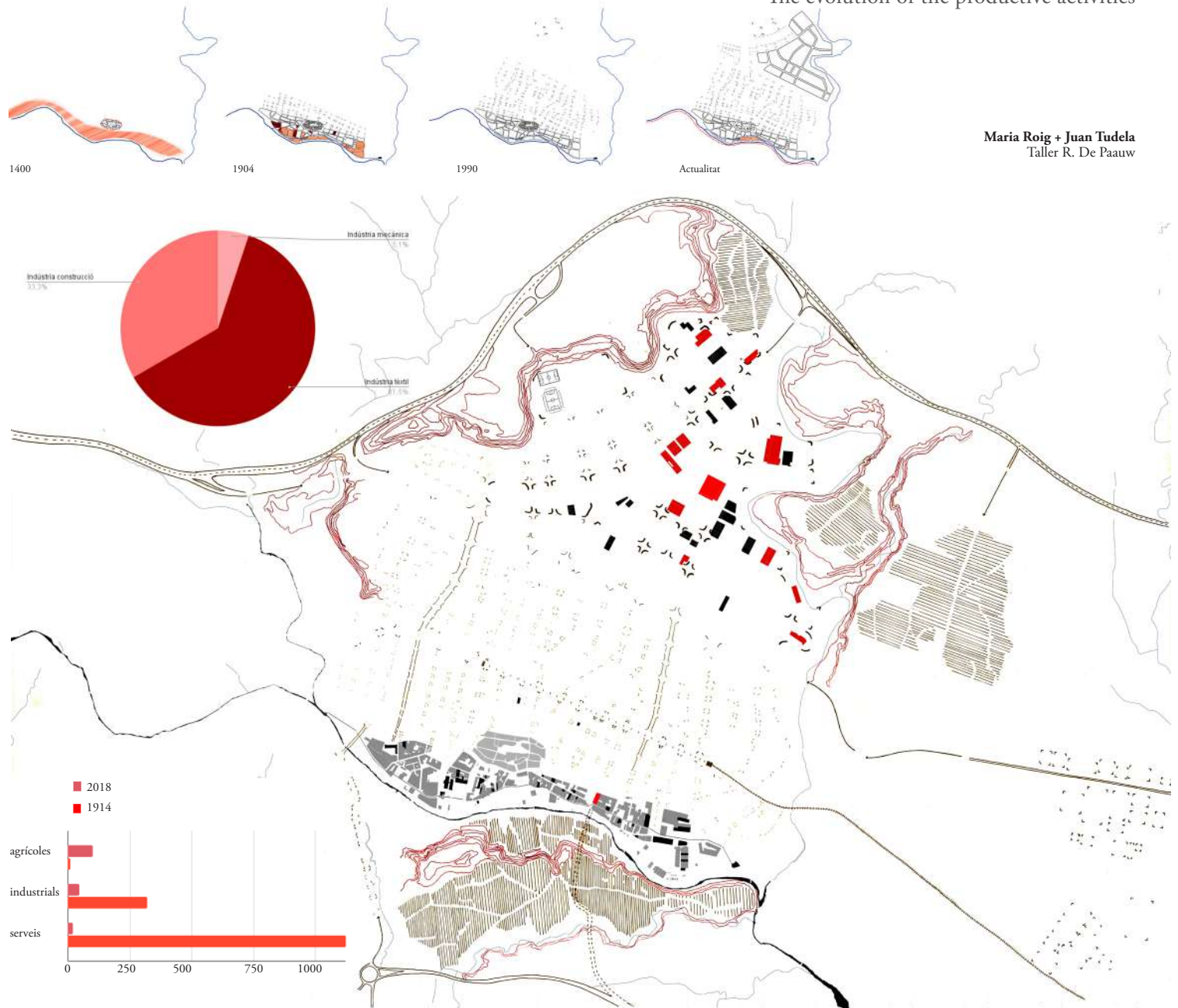
Supermercats a 300 i 1000m

Activitat productiva en evolució

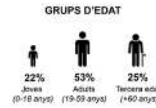
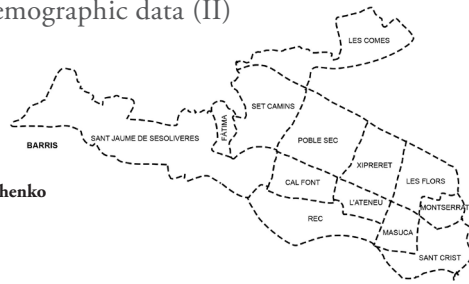
The evolution of the productive activities

Maria Roig + Juan Tudela
Taller R. De Pauw

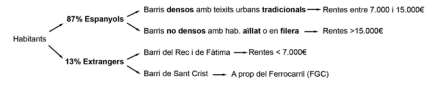

Teixits i dades demogràfiques (II)

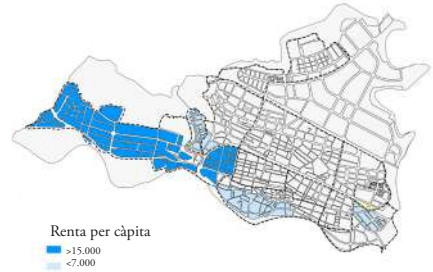
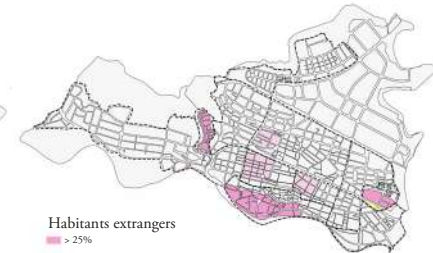
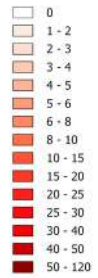
Urban tissues and demographic data (II)

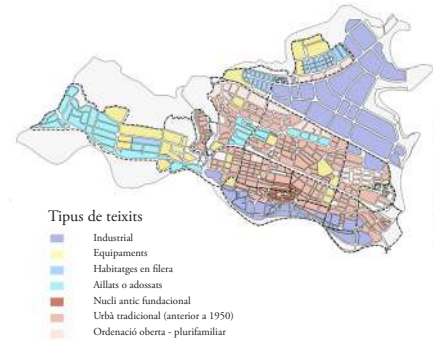
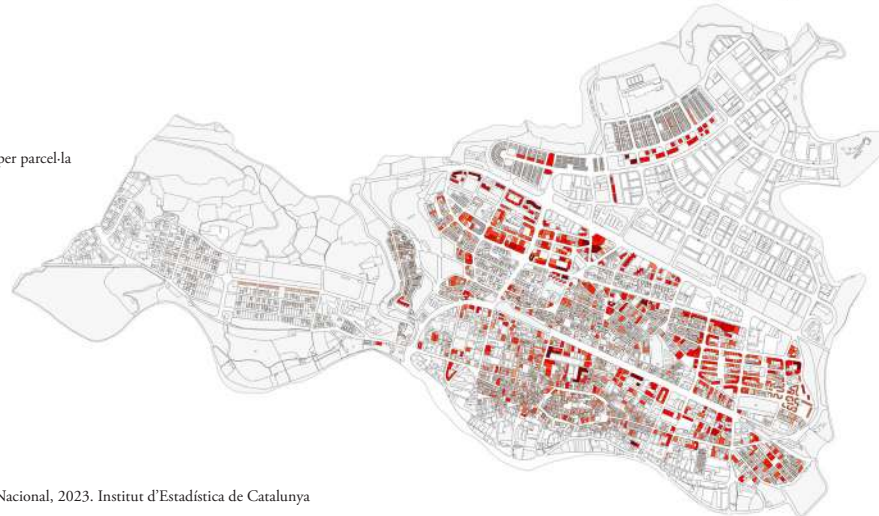
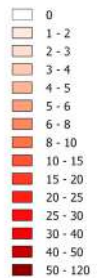
Clàudia Cantero + Arcen Fomchenko
Taller J. Franquesa

Densitat d'habitatges (habitatges/ha)

Nº d'habitatges per parcel·la

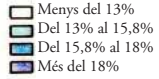
Font: Cadastre Nacional, 2023. Institut d'Estadística de Catalunya

Teixits i dades demogràfiques

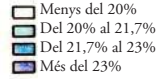
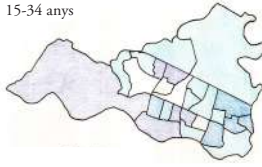
Urban tissues and demographic data

Distribució de la població per edats (Cens Municipal 2021)

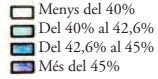
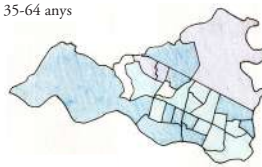
0-14 anys

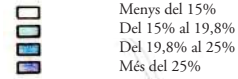
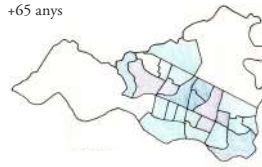
15-34 anys

35-64 anys

+65 anys

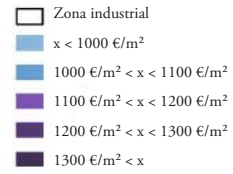
Jynwell Maloles + Neus Cardona
Taller M. Ruisánchez

Habitatges, indústria i parcel·les buides

Housing, industry and empty plots

Natalia Juárez + Ander Carrera
Taller Á. Clua

Habitatge i ocupació del sòl

Housing and land occupation

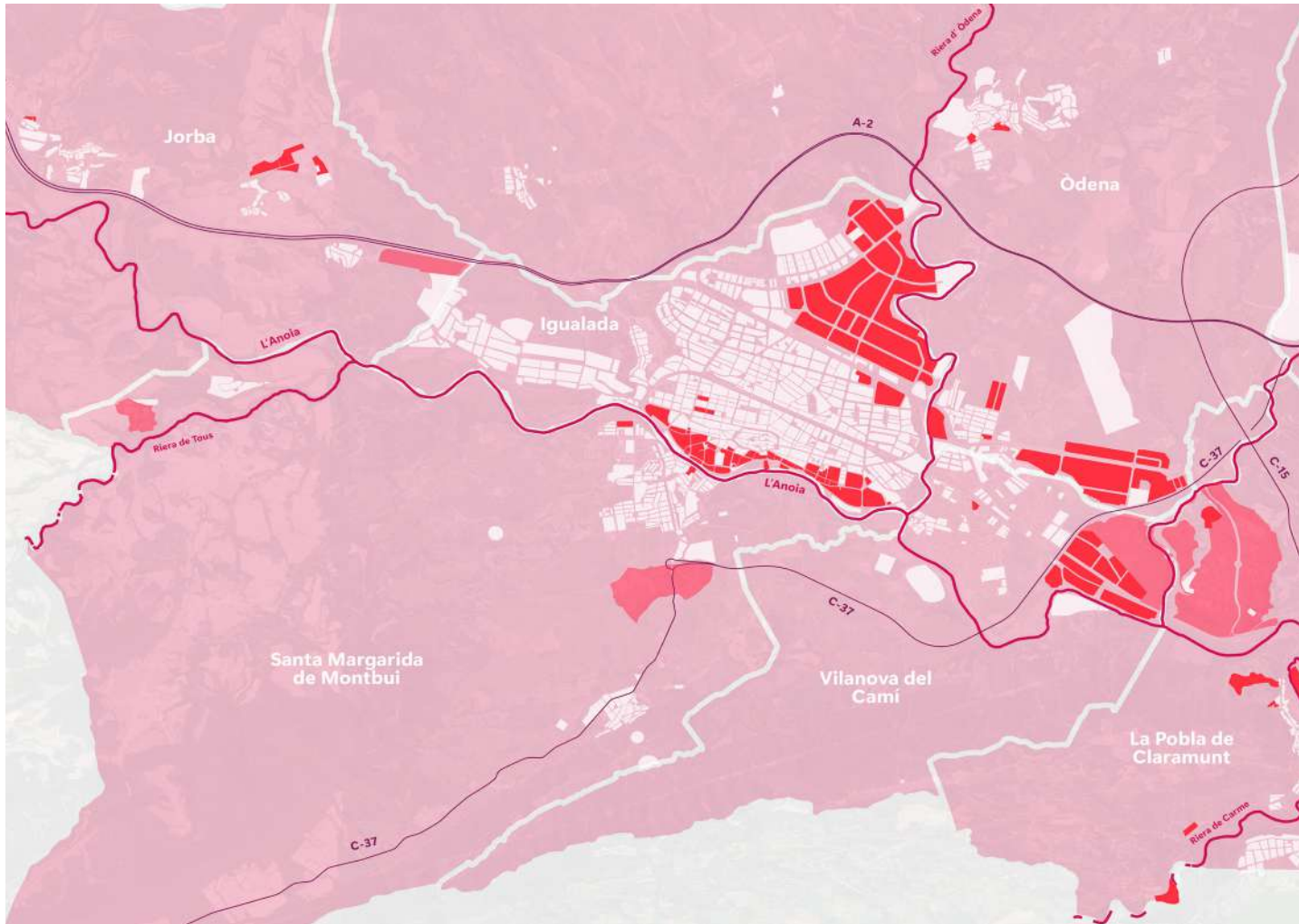
Laia García + Albert Massana
Taller A.Clua

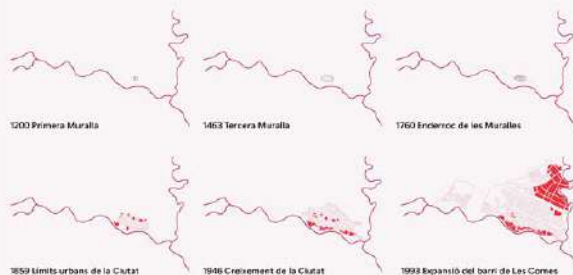
El teixit productiu a la Conca d'Òdena

The productive fabric of the Conca d'Òdena region

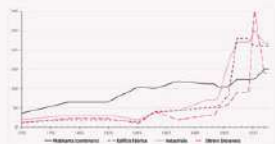
Andrea Díaz Navarro + Joan Altet Pujol
Taller S.Jornet

Creixement urbà d'Igualada en relació amb la seva activitat industrial

Relació històrica entre el creixement industrial i demogràfic d'Igualada.

Any	Habitants Ciutat	Habitants Barri	Habitants Ciutat	Habitants Barri
1800	1.800	45	0	0
1810	1.400	25	0	0
1820	2.000	40	0	0
1830	2.000	40	0	0
1840	2.000	40	0	0
1850	2.000	40	0	0
1860	2.000	40	0	0
1870	2.000	40	0	0
1880	2.000	40	0	0
1890	2.000	40	0	0
1900	2.000	40	0	0
1910	2.000	40	0	0
1920	2.000	40	0	0
1930	2.000	40	0	0
1940	2.000	40	0	0
1950	2.000	40	0	0
1960	2.000	40	0	0
1970	2.000	40	0	0
1980	2.000	40	0	0
1990	2.000	40	0	0
1993	2.000	40	0	0

Font: Els avencos tècnics en la indústria tèxtil d'Igualada (1804-1930). Joan Claverol i Vila.

Inventari del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental

Estat actual i condició de les edificacions existents

- Indústria i habitatges desenvolupats de qualitat (N)
- Manufactura (N)
- Temps de construcció i mètode de construcció (N)
- Tipus de construcció i mètode de construcció (N)
- Servici d'atenció al client (N)
- Col·lecció d'artefactes (N)
- Indústria i habitatges desenvolupats de qualitat (N)
- Temps de construcció i mètode de construcció (N)
- Tipus de construcció i mètode de construcció (N)
- Servici d'atenció al client (N)
- Col·lecció d'artefactes (N)
- Indústria i habitatges desenvolupats de qualitat (N)
- Temps de construcció i mètode de construcció (N)
- Tipus de construcció i mètode de construcció (N)
- Servici d'atenció al client (N)
- Col·lecció d'artefactes (N)

El Polígon Industrial Les Comes es troba situat en un creixement immobiliari al centre de Catalunya, Igualada. Les considerem una polígon sense industrial a nivell de 45 minuts de Barcelona. Un polígon ben comunicat i amb accés fàcil (de qualitat) regió.

El Polígon industrial Les Comes es troba immers en un projecte de modernització i millora de les seves infraestructures, amb l'objectiu d'incrementar-ne la seva competitivitat.

Ja compta avui amb una cobertura àmplia i satisfactoria pel que fa a la distribució d'aigua potable, gas i energia elèctrica, pel que fa a la telefonia i la fibra, i també pel que fa a la xarxa de sanejament i la recollida de residus sòlids.

Amò aquesta renovació integral evocada per fasos, es milloraran aspectes com l'entorn públic i l'eficiència energètica, l'accésibilitat i la mobilitat, l'establiment dels venços públics i els turismes, la promoció de modes de transport sostenibles, la qualitat de la vida i, en definitiva, la seva competitivitat a nivell de jerarquia i competitivitat o l'entorn.

Polígon Industrial Les Comes Classificació productiva N°

- Indústria i habitatges desenvolupats de qualitat (N)
- Manufactura (N)
- Temps de construcció i mètode de construcció (N)
- Tipus de construcció i mètode de construcció (N)
- Servici d'atenció al client (N)
- Col·lecció d'artefactes (N)
- Indústria i habitatges desenvolupats de qualitat (N)
- Temps de construcció i mètode de construcció (N)
- Tipus de construcció i mètode de construcció (N)
- Servici d'atenció al client (N)
- Col·lecció d'artefactes (N)
- Indústria i habitatges desenvolupats de qualitat (N)
- Temps de construcció i mètode de construcció (N)
- Tipus de construcció i mètode de construcció (N)
- Servici d'atenció al client (N)
- Col·lecció d'artefactes (N)

El barri del Rec és un barri històric d'Igualada situat al centre de la ciutat. Aquest barri és conegut per la seva arquitectura i patrimoni cultural, i és considerat un dels bars més emblemàtics de la ciutat.

El barri del Rec va ser construït al segle XIX i des de llavors ha estat la bar de moltes famílies i comunitats. L'arquitectura del barri és rica de fetes, amb carrers estrets i cases de pedra i maó. A més, el barri és conegut per les seves plaçotes i patis, que són espais verds i tranquils al mig de la ciutat.

En els últims anys, el barri del Rec ha superat una renovació i un auge turístic. Moltes de les cases i edificis històrics han estat restaurats i convertits en hotels, restaurants i botigues, i el barri ha esdevingut un lloc popular per visitar i gaudir de la cultura i la història d'Igualada.

En resum, el barri del Rec és un barri històric i culturalment ric que ofereix una àmplia gamma d'oportunitats per conèixer la ciutat i gaudir del patrimoni i la cultura. La seva arquitectura, patis i plaçotes, i el seu patrimoni cultural al conegut com un indret únic i atractiu per visitar a Igualada.

Proposta de POUM - Pla d'Ordenació Urbanística Municipal 2009

Proposal for the Igualada Plan 2009

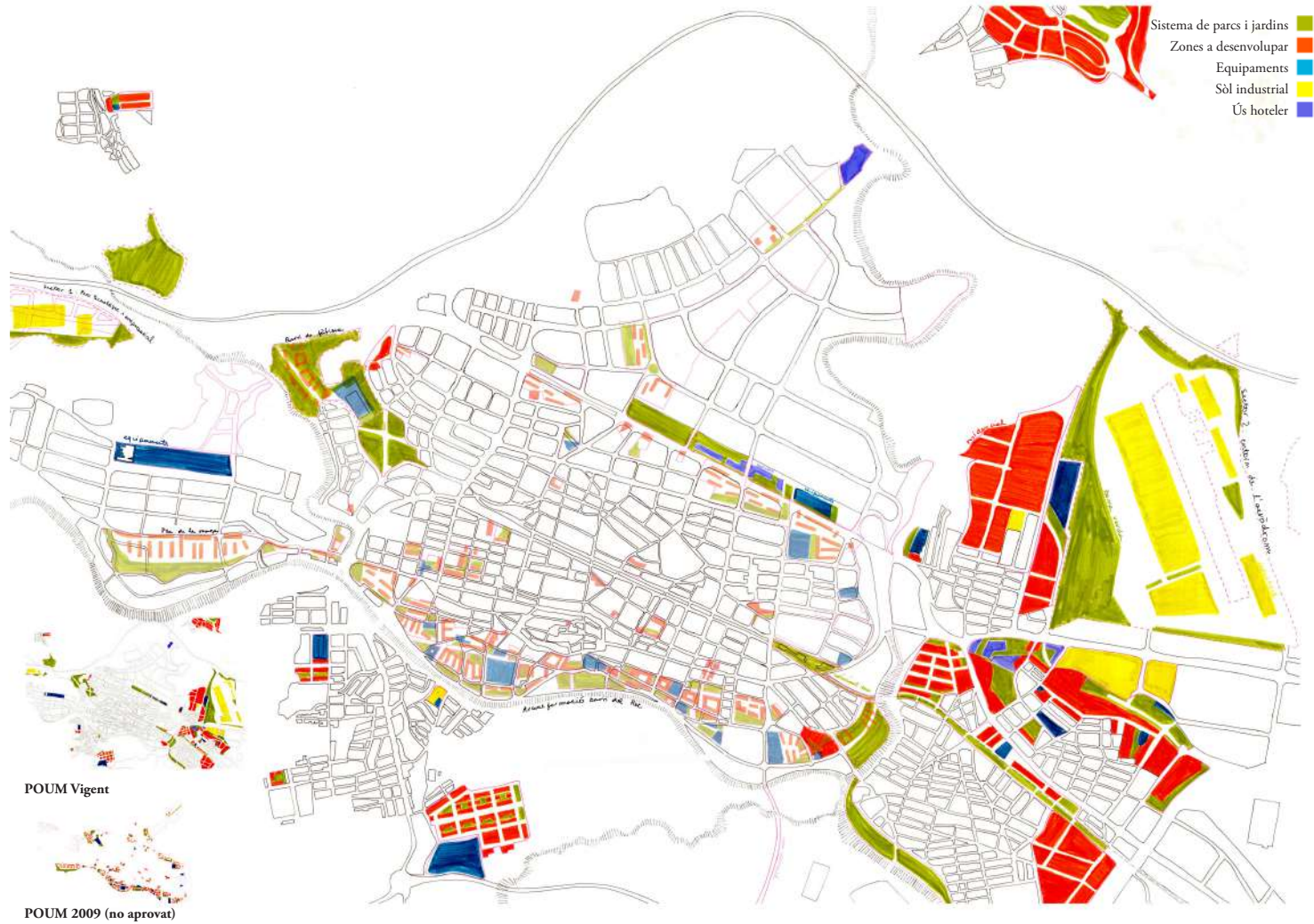
Antonio Llena + Luis Antonio
Taller R. De Paauw

Comparació entre el POUM vigent no desenvolupat i el POUM 2009

Comparison between the current Igualada Plan and the POUM 2009

Maria Piedrafito + Mireia Parramon
Taller A. Clua

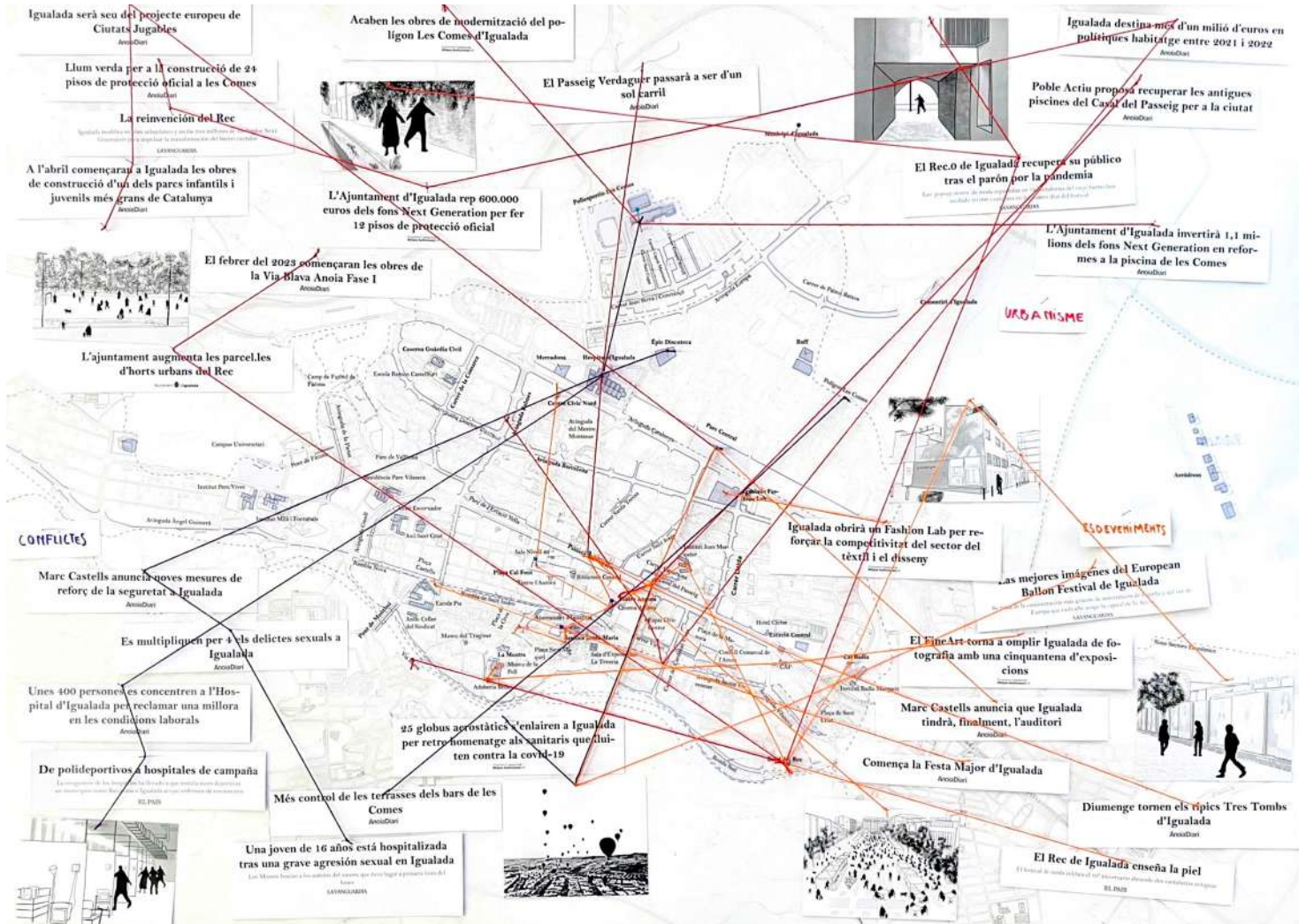
POUM Vigent

POUM 2009 (no aprovat)

Notícies recents

Recent news

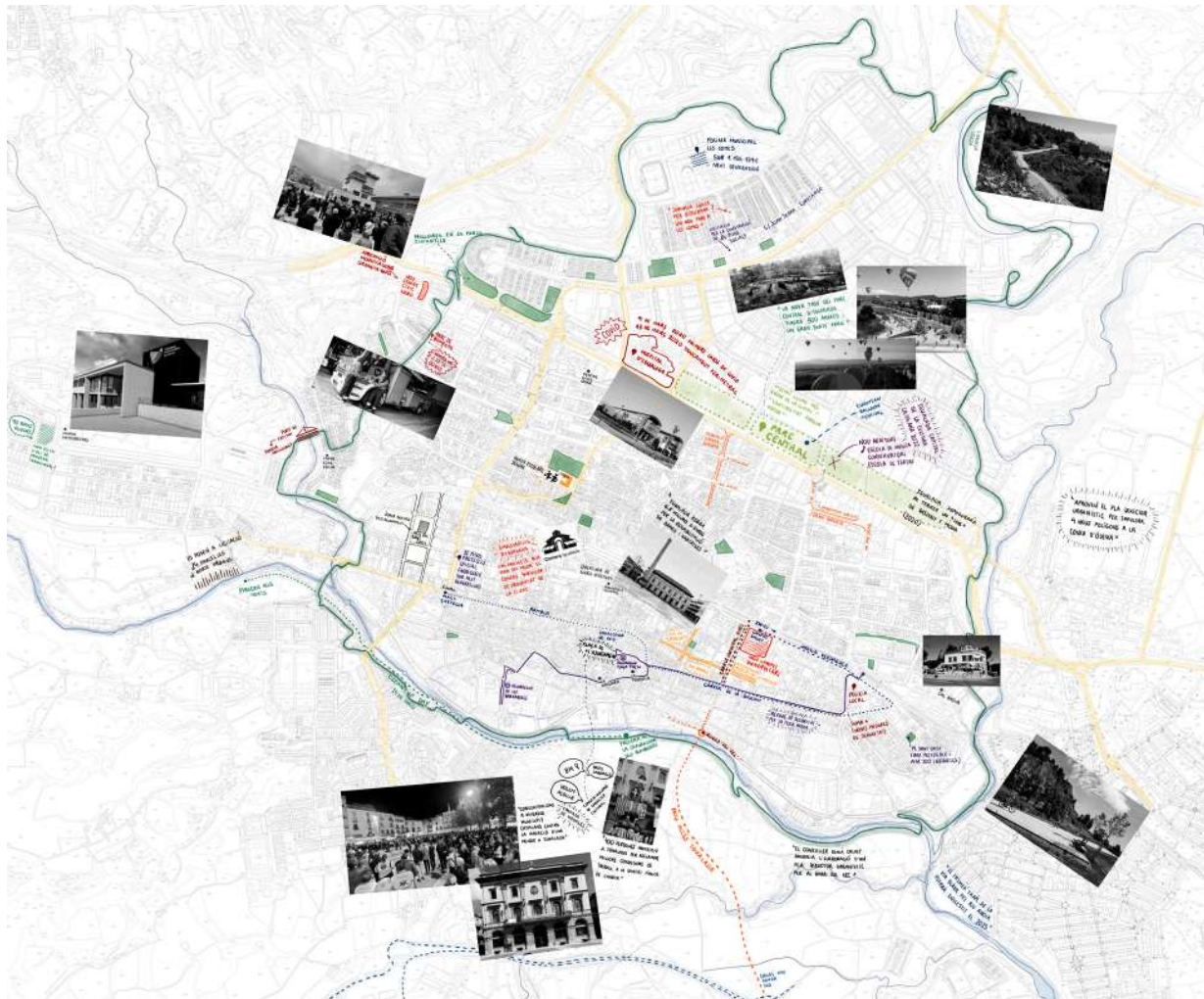
Esperança Salas + Silvia Sierra
Taller S.Jornet

L'actualitat a Igualada

News from Igualada

Ivet Llobera + Mariola Trias
Taller Á.Clua

- La nova fira del Parc Central d'Igualada tindrà 300 estalls i un gran skate park**

20 gener 2023

Igualada inaugurarà en febrer de 2023 un "hub" de disseny i moda

26 juliol 2023
- Un incendi crema una fàbrica de sabons a Odèsa**

22 gener 2023

Les obres per desdoblir part de la C-15 i fer el format 2+1 començaran l'octubre

25 novembre 2022
- El primer tram de la Via Blava del nu Àncora està estalviat el 2025**

7 abril 2022

Concentracions a diversos municipis catalans contra la violació d'una menor a Igualada

15 novembre 2022
- Emblemàtic Igualada, un projecte que posa en valor el comerç singular i de proximitat de la ciutat**

16 febrer 2023

Elle Tres Tombs d'Igualada compleixen 200 anys sense interrupcions

23 gener 2023
- El parc de bombers de la regió central només tenen un 2,22% de dones bombers**

15 febrer 2023

Igualada tindrà un carrer de doble sentit com a accés directe al nou edifici del Rec amb la rotonda sud

3 febrer 2023
- Aproven el pla director urbanístic per impulsar quatre nous polígons a la Conca d'Odèsa**

1 febrer 2023

Igualada impulsa un projecte per protegir les rutes que més fan servir als infants per anar a escola

1 febrer 2023
- Quatre-centes persones protesten a Igualada per reclamar millors condicions de treball a la sanitat pública de l'Àncora**

1 febrer 2023

Igualada aprofita modificacions urbanístiques pel nu centre cívic i el nou campus

27 juny 2023
- Un nou eix amable per als vianants unirà el nucli antic amb el mercat de la Masca**

8 febrer 2023

El conceller Demia Calvet anuncia l'elaboració d'un pla director urbanístic per al barri del Rec

27 juny 2023
- Es posen a licitació 24 parcel·les d'horta urbana al Rec**

16 abril 2023

La Generalitat proposa actuacions per millorar l'eix Diagonal

23 juny 2023
- El 3 de juny festa de les robes**

28 juny 2023

El 14 de maig, clean-up day al riu Anóia

6 maig 2023
- Milions en 24 parcs infantils d'Igualada**

15 juliol 2023

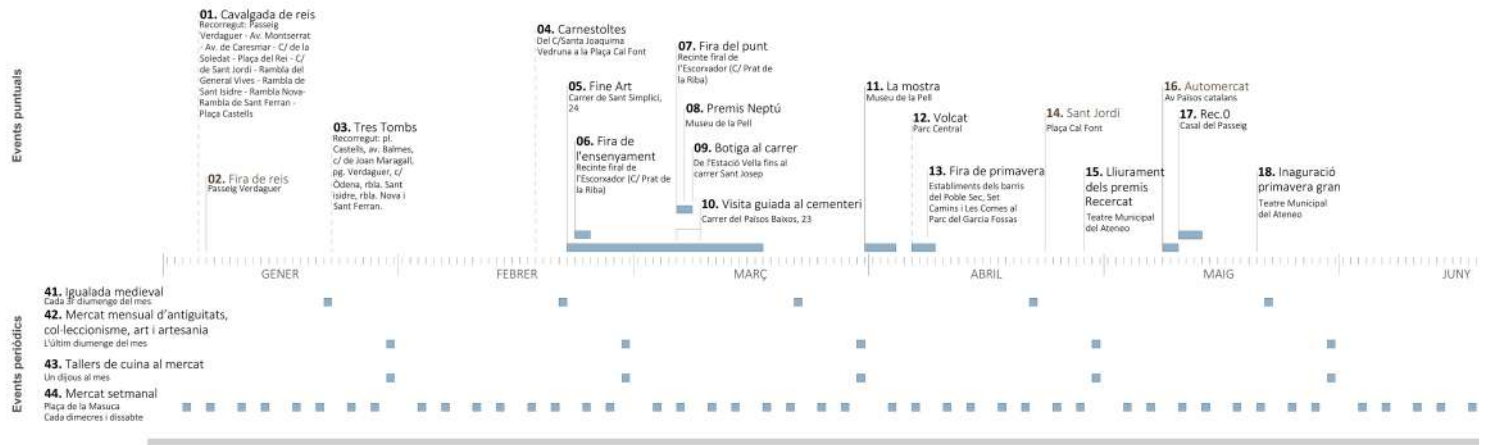
Primer cinc casos de coronavirus a Igualada

1 febrer 2020

Festes i tradicions

Events and traditions

Mireia Català + Alba Bardi
Taller J. Franquesa

00.
Número d'event
Event que provoca un recorregut
Event que passa en un lloc en concret
Event que passa en un període de temps determinat

19. Gaspar Design Fest
Kiosk del Rec

20. Flama del Canigó
Plaça de l'Ajuntament

21. Revetlla de la nit de Sant Joan
Recinte firal de l'Escomador (C/ Prat de la Ribà)

22. Certamen de Música Jove
Pati del Museu de la pell

23. European Balloon Festival
Parc central

24. Exposició XXè aniversari colla gegantera del Bisbalet
Sala municipal d'exposicions

25. Festa Major de Sant Bartomeu d'Igualada.
Sala municipal d'exposicions

26. Grossa festa
Sala municipal d'exposicions

27. Festa dels 15 anys de Dessota
Plaça ajuntament

28. Diada de Catalunya
Plaça ajuntament

29. Lliurament XVIII Premis al Compromís Cultural
Teatre Municipal del Ateneo

30. 7a Jornada Gastronòmica de les plantes oblidades.
Espai Cívic Centre, Plaça Espai Cívic Centre, Plaça del Gasogen, Pati de les Escolpiques, Pati, Pista i Teatre de l'Ateneu Igualadí

31. Festa del trenet
Parc central

32. Tast Anoià
Rambla Sant Isidre

33. Cursa popular
Parc Central

34. Igualada Slow Shopping
Barri del Rec

35. Made IGD
Museu de la pell

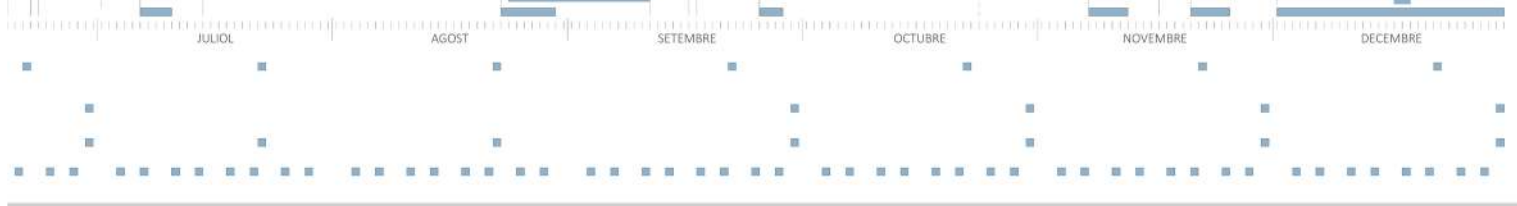
36. La gran festa del vi
Rambla Sant Isidre

37. Zoom Festival
Teatre Municipal del Ateneo

38. Encesa dels llums de nadal
Plaça del mercat de la masuca

39. Activitats de nadal

40. Fira de nadal
Barri de la Font-vella.

12

13

14

15

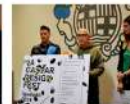
16

17

18

19

20

21

22

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

Embastar projectes

Outlining projects

v. Ajuntar o assegurar provisionalment amb una costura de punts llargs o bastes (allò que s'ha de cosir després).

v. To draw the main shape or edge of something.

La mirada des de l'arquitectura i l'urbanisme sempre és *performativa*, és a dir, encaminada a l'acció transformadora del medi on habitem. Aquesta acció té per finalitat última identificar situacions on les coses podrien ser d'una altra manera i imaginar-hi sol·lucions que ajudin a millorar la relació entre les persones, la ciutat i el medi natural.

A la ciutat aquesta acció transformadora es pot vehicular en primer lloc amb la formalització de *projecte urbans*, essent aquesta la formulació que ha inspirat una bona pràctica del disseny urbà des de l'ETSAB, i que es va sintetitzar a la *Revista UR* en cinc elements principals: “1. efectes territorials més enllà de la seva àrea d'actuació; 2. caràcter complex i interdependent del seu contingut, superació de la monofuncionalitat (...), barreja d'usos, usuaris, ritmes temporals i orientacions visuals; 3. escala intermitja, susceptible de ser executada totalment en un plaç màxim de pocs anys; 4. càrrega voluntarista de fer arquitectura de la ciutat, independent de l'arquitectura dels edificis; 5. component públic important en la inversió i dels usos col·lectius en el programa.”¹. Aquesta manera de mirar el projecte de ciutat ha donat i segueix donant lloc a moltes de les millors transformacions de la ciutat feta entesa ‘peça a peça’. En ciutats com Medellín, per exemple, aquesta forma d'apropar-se al projecte s'ha adaptat i destil·lat amb el nom de *projecto urbano integral*², es

¹ De Solà-Morales, Manuel. «La segunda historia del proyecto urbano». *Revista UR* 5: 21-27, 1985.

² Terme utilitzat per l'arquitecte Alejandro Echeverri per denominar els projectes desenvolupats a Medellín durant l'alcaldia de Sergio Fajardo

From the perspective of architecture and urbanism, the approach to reality is always *performative*, meaning it is directed towards transformative action in the environment we inhabit. This action ultimately aims to identify situations where things could be different and to imagine solutions that help improve the relationship between people, the city and the natural environment.

In the city, this transformative action can be channelled primarily through the formalization of *urban projects* (“projecte urbà”). This formulation, which has inspired good practices in urban design from the Barcelona School of Architecture (ETSAB), was described in the *UR journal* in five main elements: “1. territorial effects beyond their area of intervention; 2. complex and interdependent character of their contents; overcoming monofunctionality (...); the mixture of uses, users, timing and visual orientations; 3. intermediate scale, to be completed within a maximum time limit of five years; 4. voluntarily adoption of the duty to carry out architecture of the city, independent from the architecture of buildings; 5. The important public component in the investment and community uses in the programme”¹. This way of looking at city projects has given rise to and continues to lead to many of the best transformations of the city, understood as a ‘piece by piece’ process. In cities like Medellín, for example, this approach has been adapted and distilled under the name of

¹ De Solà-Morales, Manuel. «La segunda historia del proyecto urbano». *Revista UR* 5: 21-27, 1985.

“proyecto urbano integral” (*integral urban project*)², which points to specific and strategic interventions that integrate social processes and urban objectives to operate effectively in a specific location.

Today, this synthetic approach to the city project has been enriched with long, complex, multi-agent processes, in which an increasing number of variables come into play: from the complexity of analysing urban data to the introduction of participatory processes and citizen engagement, from dialogue with the current regulatory framework to exploratory foresight, from controlling architectural form to introducing dynamics of natural systems, from the scale of urban space to the systemic dimension.

The urban project, or more broadly, the *urbanistic project*, now includes a wide range of approaches to the city project³: from architecture projects for the city to master plans, landscape projects, urban acupuncture or tissue regeneration processes⁴, among others. However, despite the complexity that characterizes these urban planning practices, it is true that projects must be *simple* to be sustainable over time. Simplicity means focusing on strong ideas that, with a minimum of formal resources, can be understood and provoke the desired change. Simple means being

² The term used by architect Alejandro Echeverri to name the projects developed in Medellín during the period of Major Sergio Fajardo (2003-2008) and currently an area of work explored at the Urban EAFIT centre (Medellín).

³ Busquets, Joan, and Felipe Correa. *Cities X lines: a new lens for the urbanistic project*. Rovereto: Nicolodi, 2006.

⁴ Crosas, Carles, and Álvaro Clua, ed. *Re-mix. Urban production landscapes*. Barcelona: Laboratori d'Urbanisme de Barcelona, Ajuntament de L'Hospitalet, 2018.

a dir, intervencions puntuals, específiques i també estratègiques, que integren processos socials i objectius urbans per operar resolutivament en un lloc concret.

Efectivament, avui aquesta aproximació sintètica del projecte de ciutat s'ha enriquit amb processos llargs, complexes i multiagents, on cada vegada més variables hi entren en joc: des de la complexitat de l'anàlisi de les dades urbanes fins a la introducció de processos participatius i d'apropiació ciutadana, des del diàleg amb el marc normatiu vigent fins a la perspectiva més explorativa, des del control de la forma arquitectònica fins a la introducció de les dinàmiques dels sistemes naturals, des de l'escala de l'espai urbà fins la dimensió sistèmica.

El projecte urbà, o de forma més àmplia, el *projecte urbanístic* avui inclou un ampli ventall d'aproximacions vers el projecte de ciutat³: des de projectes d'arquitectura de la ciutat, masterplans, projectes de paisatge o d'acupuntura urbana, processos de regeneració de teixits⁴, etc. Però tot i la complexitat que adjectiva aquestes pràctiques de la disciplina urbanística, és també cert que els projectes, per que siguin sostenibles en el temps, han de ser *senzills*. Senzills implica apuntar a idees força que, amb el mínim de recursos formals, puguin comprendre's i provocar el canvi que es desitja. Senzill vol

(2003-2008) i actualment àrea de treball explorada des de Centre Urban EAFIT (Medellín).

³ Busquets, Joan, i Felipe Correa. *Cities X lines: a new lens for the urbanistic project*. Rovereto: Nicolodi, 2006.

⁴ Crosas, Carles, i Álvaro Clua, ed. *Re-mix. Urban production landscapes*. Barcelona: Laboratori d'Urbanisme de Barcelona, Ajuntament de L'Hospitalet, 2018.

dir *sintètic*, que és la capacitat de resumir en pocs gestos formals una complexitat desitjada. Senzill no necessàriament implica la obvietat, sinó encertar en la potència de les coses evidents que tant sovint romanen amagades en la percepció complexa de la realitat urbana.

Projectar implica una acció de síntesi creativa i, per tant, no resulta del resultat lineal de la superposició de capes d'informació urbanística. En canvi, els projectes urbanístics poden trobar un espai propi en la generació del que podríem denominar 'fenòmens urbans', és a dir, en la posada en joc de les relacions latents en un àmbit concret format tant pels elements urbans com a tals, així com per context socioeconòmic o el seu suport geogràfic (*background*).

A continuació es presenten una selecció de projectes *embastats* per l'Anella Verda d'Igualada, atenent a les següents preguntes: Com apropar la ciutat al territori que l'envolta i el sostè? Com dotar de qualitat a la vora urbana d'Igualada? Quins nous usos, estratègies i accions podrien dotar d'una major integració urbana de l'Anella Verda?

Embastar un projecte⁵ fa referència als primers estadis del projecte urbanístic, vol dir assumir que no són projectes acabats, però on sí es dibuixa la seva silueta, preparada per desenvolupar-se en fases posteriors amb major detall. Els projectes apunten idees urbanes i les encaixen, després de les validacions preliminars oportunes en relació

⁵ Aquesta expressió s'utilitza en el mateix sentit proposat en el programa del curs d'Urbanística VI de l'ETSAB de 2021, coordinat pel Prof. Josep Parcerisa.

synthetic, which is the ability to summarize in a few formal gestures a desired complexity. Simple does not necessarily imply obviousness, but rather succeeding in the power of evident things that often remain hidden in the complex perception of urban reality.

Designing implies an action of creative synthesis and, therefore, does not result from the linear outcome of the superimposition of layers of urban information. Instead, urbanistic projects can find their own space in the generation of what we could call 'urban phenomena', that is, in bringing into play latent relationships in a specific area formed by the urban elements themselves and by the socio-economic context or geographic support (*background*).

Below, we present a selection of projects outlined for the Anella Verda of Igualada, which address the following questions: How can we bring the city closer to the surrounding territory and support it? How can we provide quality to the urban edge of Igualada? What new uses, strategies and actions could provide greater urban integration of the Anella Verda?

Outlining a project⁵ refers to the initial stages of urban design, meaning that they are not finished projects but where their silhouette is drawn, prepared to be developed in later phases with more detail. The projects point out urban ideas and fit them, after the appropriate preliminary validations in relation to the real context and existing planning. Outlining implies recognizing a primal form, although not necessarily its precise geometry or complete resolution concern-

⁵ This expression is used in the same sense proposed in the program of the Urban Design VI course at ETSAB in 2021, coordinated by Prof. Josep Parcerisa.

ing the corresponding urban management processes. It implies recognizing which relationships are intended to be achieved and pointing out how to do it.

The projects are presented at two resolution scales. The first is what has been called an *urban strategy*. These are projects that address a general overview of the Anella Verda of Igualada and articulate, under the same narrative, the definition of a set of specific projects. These proposals could be seen as preliminary strategic or master plans. In these cases, the most common representation is using diagrams or plan views.

The second group of proposals are *urban projects* or intermediate-sized projects based on the previous general strategy. Their resolution could be seen as initial studies aimed at the later development of derived planning. Therefore, in this case, the proposal is presented along with a comparison with the current planning (POUM 2005) or the proposed POUM 2009 (not approved), the planned programme, an approach to the social agents involved, and the description of its development in temporal phases. In these cases, the proposal is illustrated with the usual tools of an architectural or urbanization project: detailed sections, volumes or working models, programme diagrams or plans.

al context real i el planejament vigent. Embastar implica reconèixer una forma primigènia, tot i que no necessàriament la seva geometria precisa ni la seva resolució completa en relació als processos de gestió urbanística corresponents. Implica reconèixer quines relacions es volen aconseguir i apuntar el mode com fer-ho.

Els projectes es presenten a dues escales de resolució diferent. D'una banda el que s'ha anomenat *estratègia urbana*, és a dir, projectes que aborden una mirada general sobre el conjunt de l'Anella Verda d'Igualada i articulen, sota un mateix fil narratiu, la definició d'un conjunt de propostes específiques. Són propostes que podrien ser llegides com plans estratègics o directors preliminars. En aquests casos és la representació diagramàtica o en planta la representació més habitual.

En segon lloc es recullen també *projectes urbans* o de dimensió intermitja desenvolupats a partir de l'estratègia general prèvia. La seva resolució podria ser llegit com estudis inicials encaminats al desenvolupament posterior d'un planejament derivat. Per això en aquest cas es presenta, a més de la pròpia proposta formal, el contrast amb el planejament vigent (POUM 2005) o el POUM 2009 (no aprovat), el programa previst, una aproximació als agents socials implicats i la descripció del seu desenvolupament en fases temporals. En aquest cas la proposta s'il·lustra amb les eines pròpies d'un projecte arquitectònic o d'urbanització: seccions de detall, volumetries o maquetes de treball, diagrames de programa o plantes acotades.

Una ciutat més ecosistèmica

An ecosystemic city

Estratègia urbana

Igualada es desenvolupa a la vall del riu Anoia, encaixada entre diversos torrents, rierols i talussos. Es proposen una sèrie d'intervencions al llarg de la ciutat emprant l'aigua, els equipaments educatius i la mateixa Anella Verda com a fil conductor.

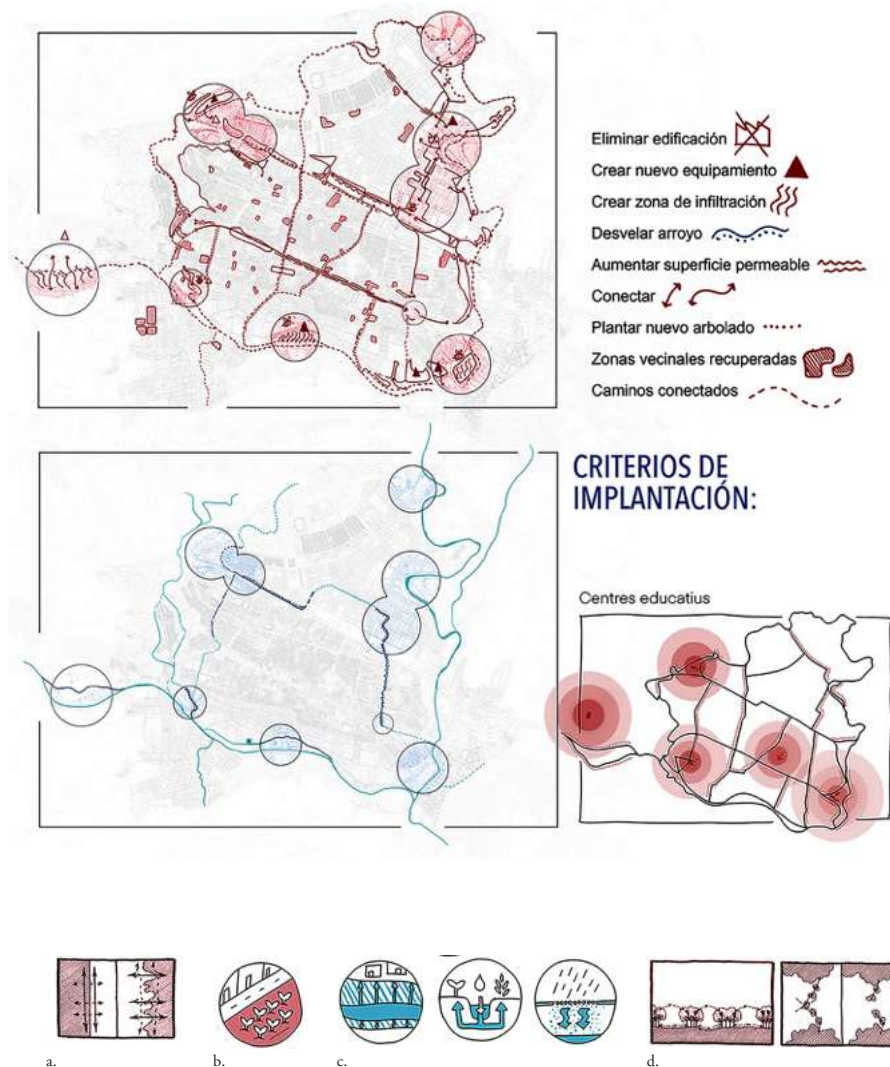
S'hi configuren nous paisatges agroalimentaris des de la topografia, la hidrologia i la vegetació. S'hi introdueixen nous equipaments relacionats amb la formació i la vinculació cultural dels habitants amb el paisatge i els seus sistemes, com ara centres d'interpretació d'ocells, zones de recerca d'assaig ecosistèmic, illes de biodiversitat, àrees de compostatge... Es dota la ciutat de corredors verds que augmenten la interconnexió per a les espècies i la permeabilitat, aprofitant eixos històrics i antics rierols soterrats. Es busca una sobirania popular i alimentària més gran, alliberant els descampats per a l'ús veïnal. Es generen grans zones de control ecosistèmic principalment vinculades a l'aigua: superfícies d'infiltració, aiguamolls i zones d'inundació controlada.

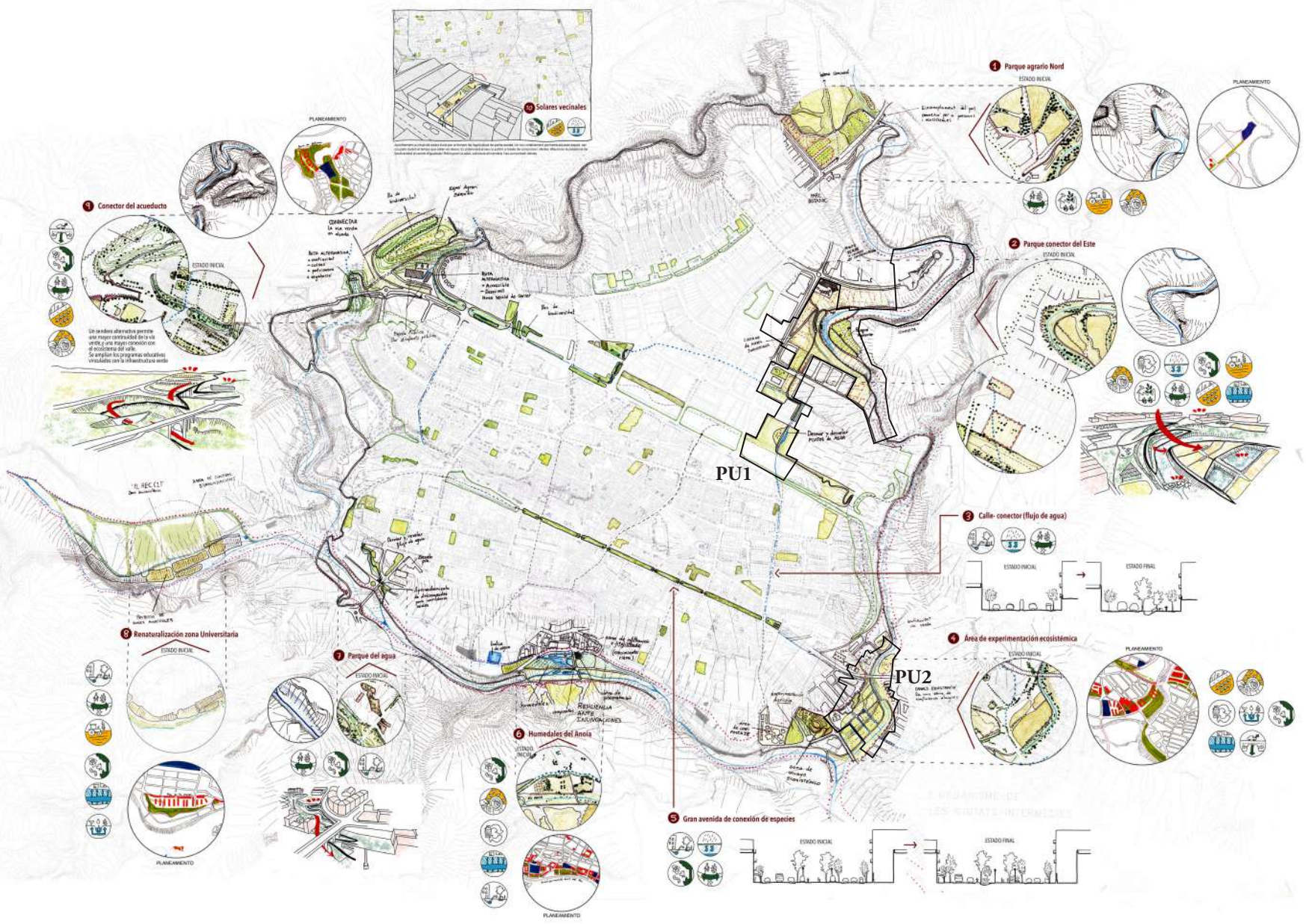
Urban strategy

Igualada unfolds in the valley of the Anoia River, nestled between several torrents, streams, and slopes. A series of interventions are proposed throughout the city, using water, educational facilities, and the Green Ring itself as guiding threads.

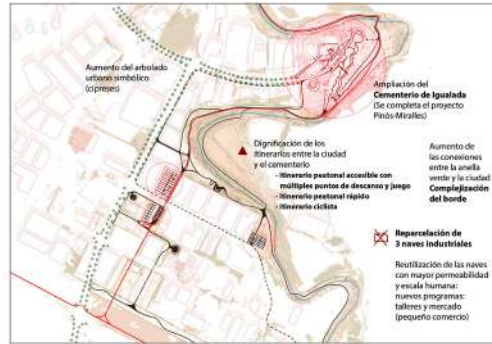
New agri-food landscapes are shaped through topography, hydrology, and vegetation. New facilities are introduced, linked to the education and cultural connection of the inhabitants with the landscape and its systems, such as bird interpretation centers, ecosystems research areas, biodiversity islands, composting areas, etc. Green corridors with enhanced interconnectivity and permeability for species are created, leveraging historical axes and old buried streams. The aim is to achieve greater popular and food sovereignty by freeing vacant lots for communal use. Large areas of ecosystem control are generated, mainly related to water: infiltration surfaces, wetlands, and controlled flood zones.

Marina Lillo + Laia Oriol
Taller Á. Clua

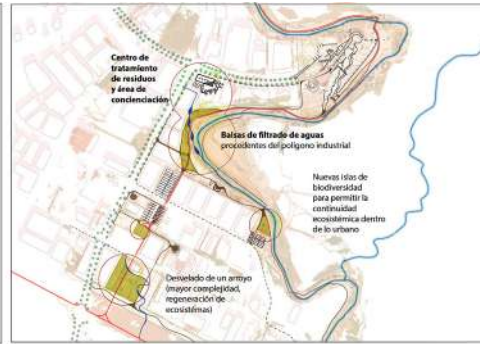

FASE 1: Infraestructura verda com a servei cultural

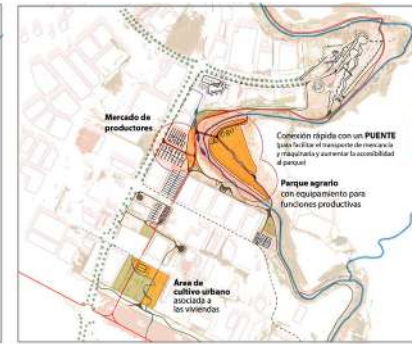
Línea de temps

FASE 2: Infraestructura verda com a servei ecosistèmic

5 anys

FASE 3: Infraestructura verda com a servei productiu

10 anys

15 anys

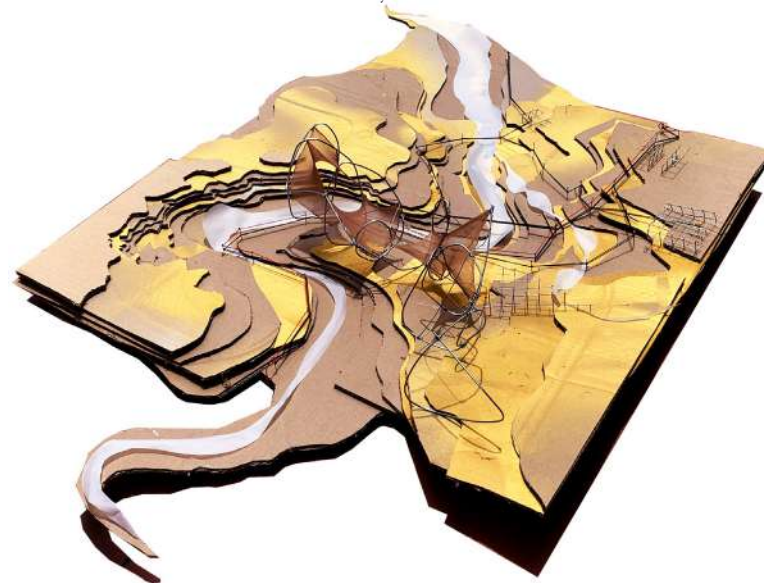
Projecte urbà 1

El primer projecte proposa la transformació de la riera d'Òdena i l'Anella Verda en el punt de tangència amb el Polígon Industrial de Les Comes, a prop del cementiri d'Igualada. En primer lloc, es proposen nous itineraris accessibles per enllaçar la cota del polígon amb la riera i el cementiri. Aquests camins s'endinsen progressivament cap al polígon industrial en direcció al centre d'Igualada, amb què es recuperen antic rierols avui pràcticament invisibles. La proposta es completa amb un tractament d'aigua de pluja a partir d'un sistema esglaonat de basses de laminació i fitodepuració. Finalment, es planteja l'activació de les vores de la riera amb la formalització de nous espais de producció agrària i un centre de conscienciació del tractament de residus. L'objectiu és que aquest àmbit ofereixi serveis ecosistèmics nous, siguin productius, de gestió de l'aigua o educatius.

Urban project 1

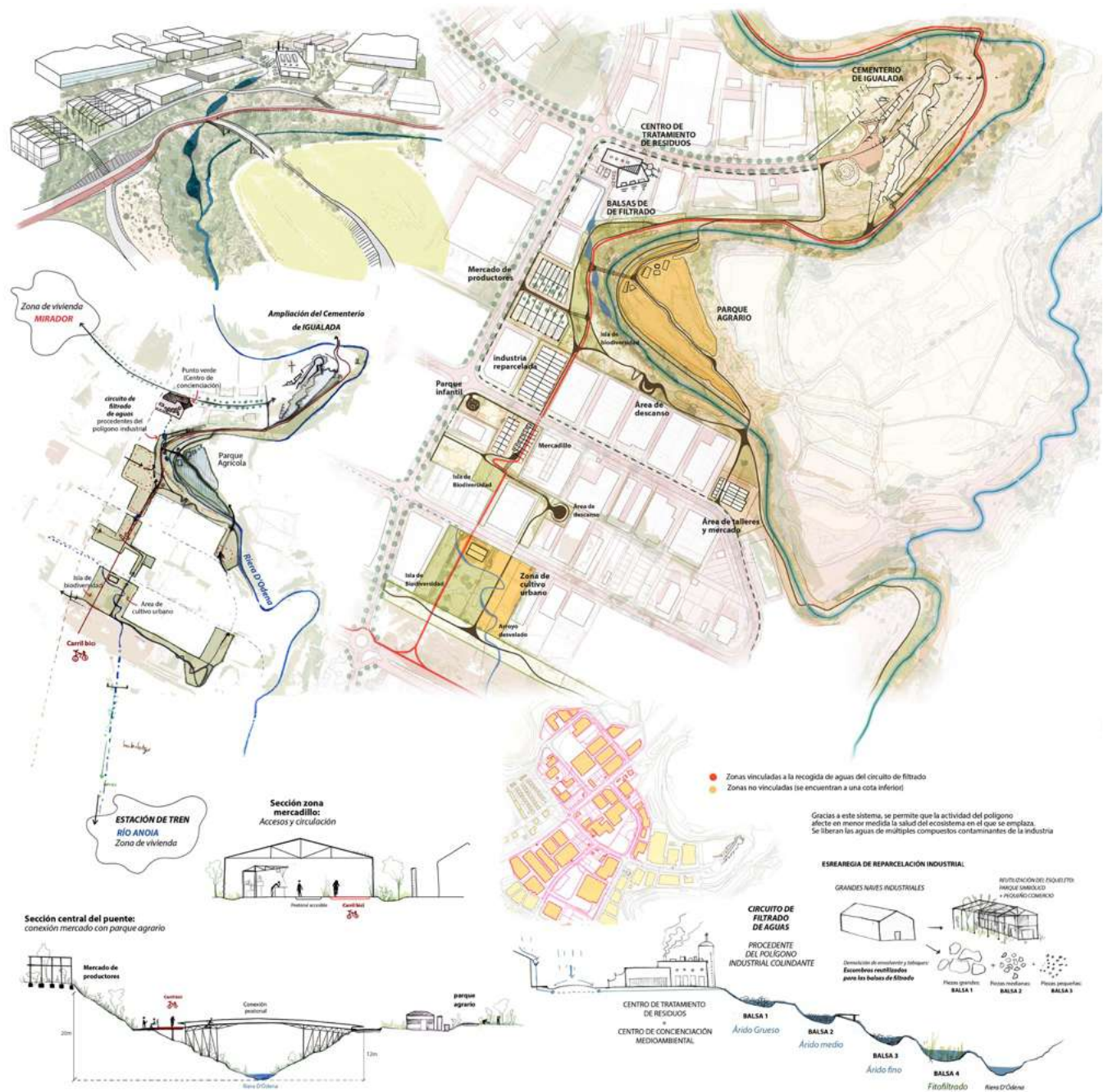
The first urban project proposes the transformation of the Òdena stream and the Anella Verda green belt next to the Les Comes industrial area, by the Igualada Cemetery. Firstly, new accessible itineraries are proposed to connect the level of the industrial fabric with the stream and the cemetery. These paths progressively penetrate the industrial estate towards the center of Igualada, recovering hidden ancient streams. The proposal is complemented by a rainwater treatment using a stepped system of retention ponds and phytodepuration. Finally, new spaces for agricultural production and a waste treatment awareness center are proposed. The objective is to offer new ecosystem services, whether productive, water management, or educational.

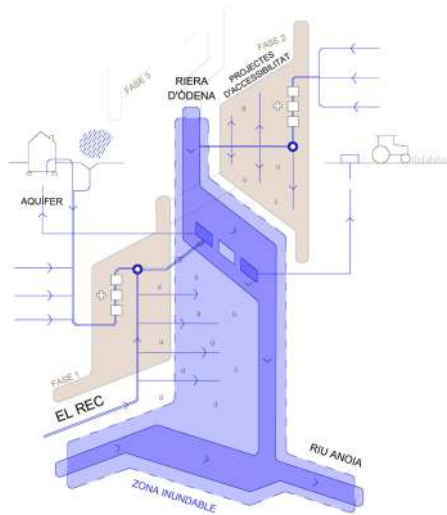
Marina Lillo
Taller Á. Clua

Estat actual

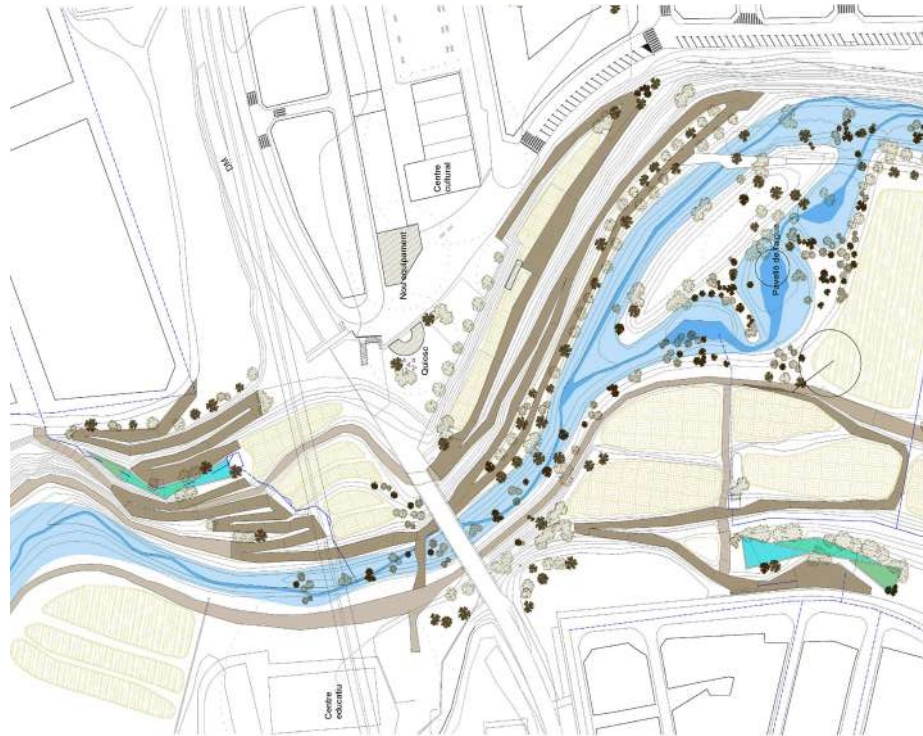
Projecte urbà 2

El segon projecte urbà es localitza en l'espai que forma la riera d'Òdena entre Vilanova del Camí i Igualada, i entre la carretera de Vilanova i l'actual línia de ferrocarril FGC. És una zona de discontinuïtat urbana però també un àmbit de gran potencial ecològic. La proposta vol donar forma, programa i accessibilitat mitjançant l'extensió de l'antic Rec com a forma de regadiu d'aquest espai; la incorporació d'un sistema de gestió de l'aigua de pluja i de recàrrega intencionada dels aqüífers, i la construcció d'una xarxa de camins accessibles que ajudin a salvar el salt de cota entre la ciutat i la riera. Un nou equipament cívic completa la vora de Vilanova.

Urban project 2

The second urban project is located in the space formed by the riera d'Òdena stream between Vilanova del Camí and Igualada, and between the Carretera de Vilanova road and the current FGC railway line. It is an area of urban discontinuity but also of great ecological potential. The proposal aims to shape, set new programs, and provide accessibility by extending the old irrigation canal -el Rec- as a way of watering this space. It also includes the implementation of a rainwater management system and intentional recharge of aquifers, as well as the construction of an accessible network of paths to help bridge the level difference between the city and the stream. A new civic facility completes the urban edge of Vilanova.

Laia Oriol
Taller Á. Clua

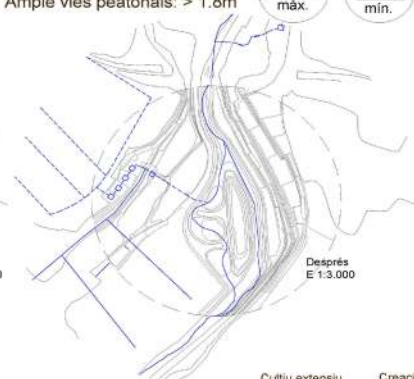
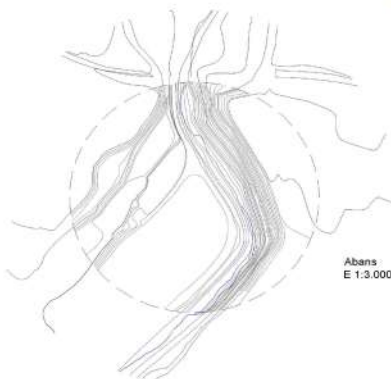
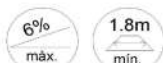
Planta proposta

Estat actual

INTERVENCIÓ TOPOGRÀFICA

Criteris d'accessibilitat
 Pendent de noves vies: < 6%
 Ample vies peatonals: > 1.8m

PROGRAMA

NOU EQUIPAMENT: GIMNÀS RURAL

Activitats dirigides del Gimnàs Rural (Horari d'estiu)

	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
7h	loga		loga			loga	
8h		Manteniment de l'hort		Construcció de murs de Pedra Seca		Poda i manteniment de fruiters	
9h					Neteja del torrent	vermut!	
10h							
18h	jocs infantils	Iniciació a l'hort	hls (infantil)	Manteniment de l'hort	ciclisme en grup		
19h							
20h	Grup running	Construcció de murs de Pedra Seca	Grup running		dances	dances	
21h							

Altres serveis

De dilluns a dissabte

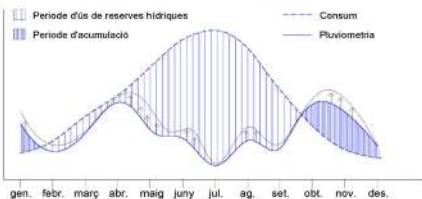
- Prèstec de bicicletes
- Reparació de bicicletes
- Vestuaris i dutxes
- Servei quiropràctic
- Bar
- Llar d'infants
- Cooperativa d'aliments
- Suport i préstec pels horts

Espais: Pavelló de l'aigua / Parc agrari / Anella verda / Plaça del pont

MILLORA DEL FUNCIONAMENT HÍDRIC

Reducció del volum d'escorrentia i els cabals punta
 Infiltració i recàrrega d'aqüífers
 Depuració i reutilització de l'aigua
 Creació d'hàbitats, afavorint la biodiversitat
 Protecció i conservació dels ecosistemes i del cicle de l'aigua

Gràfic extret de TFM Parc productiu del Torrent dels Aïous

Cultiu extensiu

Creació d'hàbitats

Nous itineraris peatonals

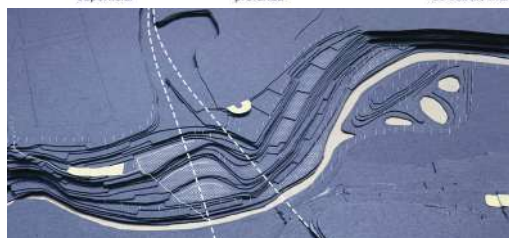
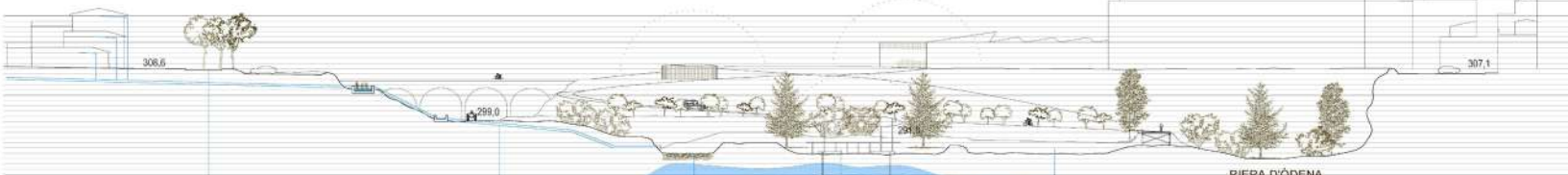
Ampliació de vies verdes

Horts urbans

Nou equipament GIMNÀS RURAL

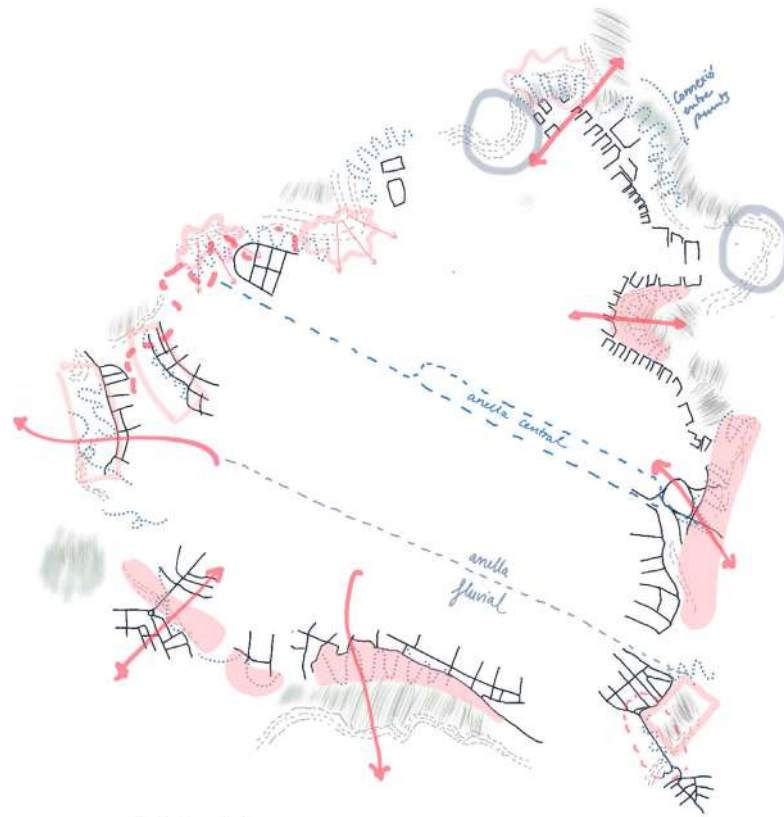

COTA DE RECOLLIDA
 COTA DE SANEJAMENT
 COTA D'ÚS
 COTA D'ESCORRENTIA

L'Anella Verda com a parc productiu

The Anella Verda as a productive park

Estrategia urbana

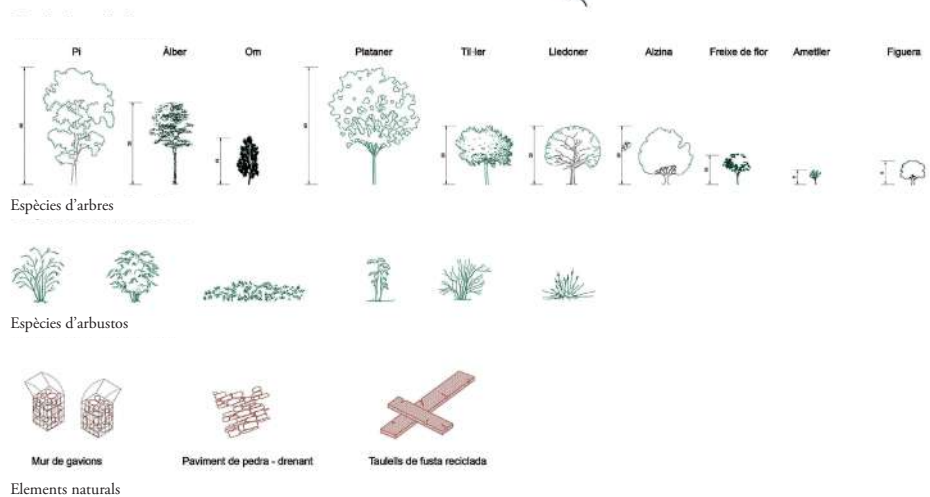
L'Anella Verda d'Igualada és una ampla banda feta d'aigua, arbres i arbustives, d'itineraris, conreus i viaductes, d'espais residuals i indústries, de camins i carreteres. És un espai divers, adaptat a cada situació urbana. El projecte busca donar resposta a l'especificitat i la problemàtica de cada indret, establint nous programes, enllaços i espais.

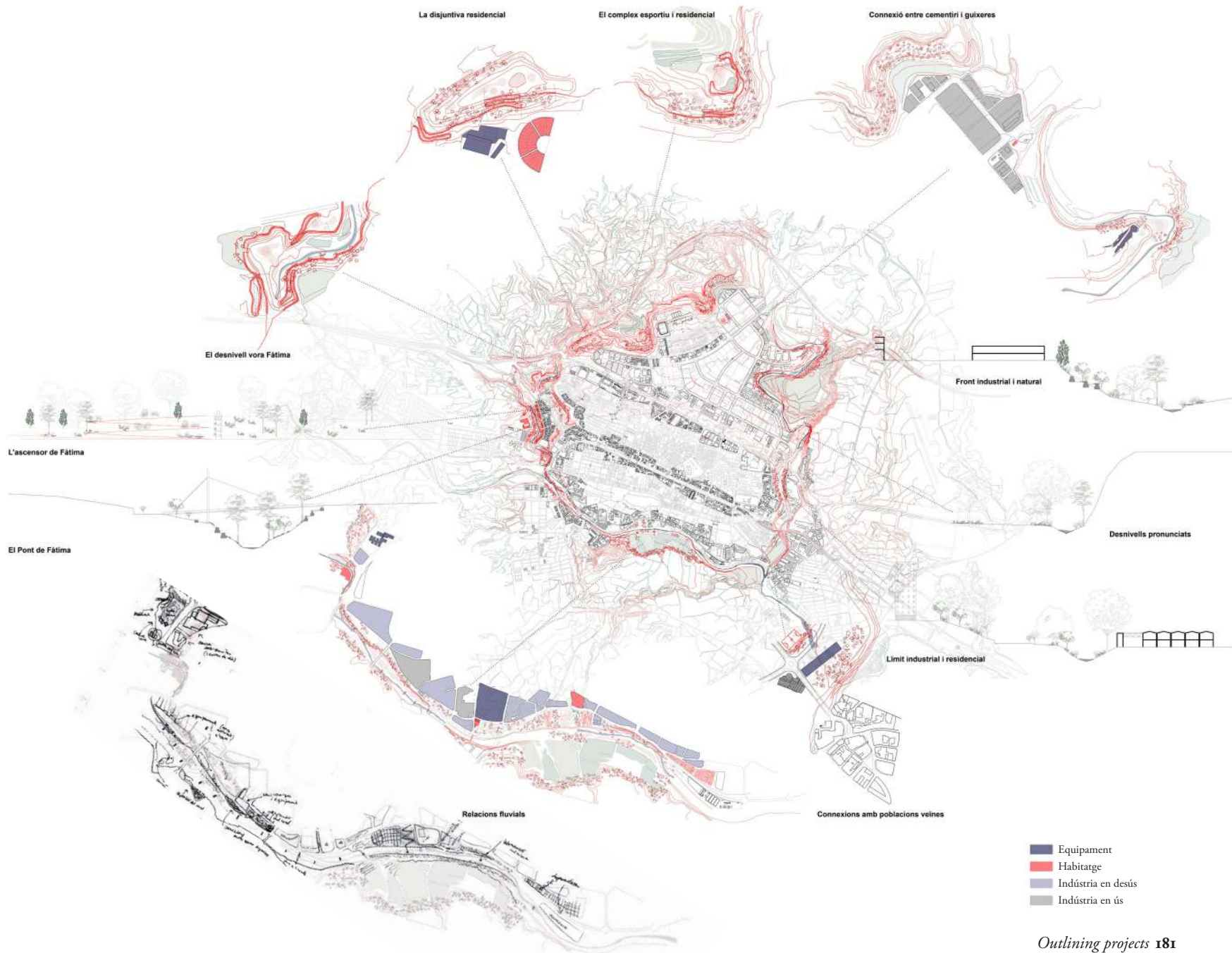
Urban strategy

The Green Belt of Igualada is a broad band made of water and trees, routes and crops, viaducts and residual spaces or industries. It's a diverse space, adapted to each urban situation. The project aims to respond to the specificity and issues of each location, establishing new programs, connections, and spaces.

Laia Tuset + Marc Vendrell

Taller M. Ruisánchez

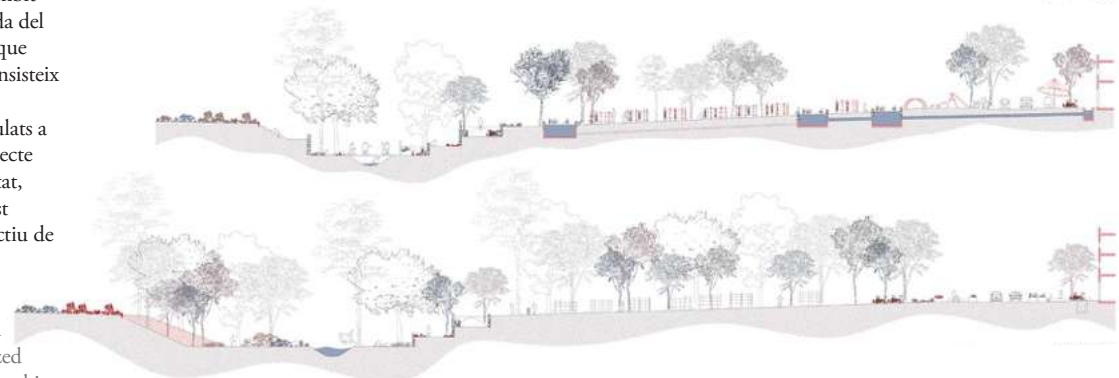
Projecte urbà

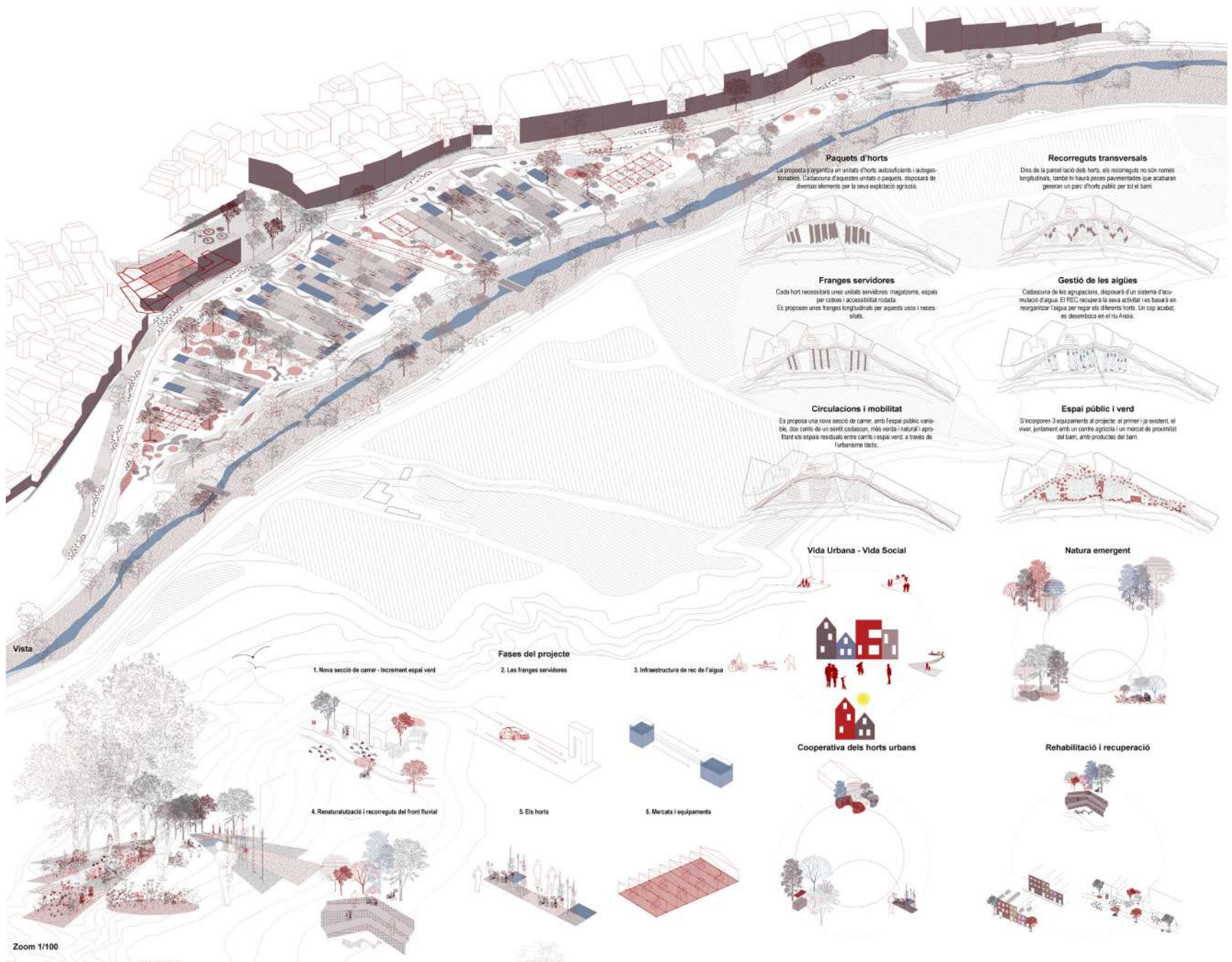
L'espai entre la ronda del Rec i el riu Anoia és avui un espai poc utilitzat. S'estructura amb un pendent suau cap al riu i és un espai que es pot inundar en períodes de pluja intensos. L'àmbit té unes 3 ha i només un carrer —la Baixada del Carme— el travessa fins a arribar al pont que comunica amb l'altra riba. La proposta consisteix a renaturalitzar aquest sector amb un nou sistema d'horts urbans, equipaments vinculats a la producció agrícola i l'intercanvi. El projecte es vol construir amb materials de proximitat, amb solucions basades en la natura. Aquest espai podria esdevenir un nou parc productiu de referència per a la ciutat.

Urban project

The space between the Ronda del Rec and the Anoia River is currently an underutilized area. It is gently sloping towards the river and is prone to flooding during periods of heavy rain. The area covers approximately 3 hectares and has only one street, the “Baixada del Carme,” which crosses it to the bridge that links with the other side. The proposal aims to re-naturalize this sector by introducing a new system of urban gardens, facilities related to agricultural production and exchange. The project intends to use locally-sourced materials and nature-based solutions. This space could transform into a new productive park, setting a reference for the city, with a focus on sustainable and ecological practices related to urban agriculture and communal exchange.

Marc Vendrell
Taller M. Ruisánchez

Paquets d'horts

La proposta s'organitza en unitats d'horts autòctones i autogestionables. Cadascuna d'aquestes unitats o paquets disposarà de diversos elements per la seva explotació agrícola.

Recorreguts transversals

Dins de la parcel·lació dels horts, els recorreguts no són només longitudinals, també hi haurà peçes pavimentades que acabaran generant un parc d'horts públic per tot el barri.

Franges servidores

Cada hort necessitarà unes unitats servidores: magatzem, espai per cotxes i accessibilitat rodada. Es proposen unes franges longitudinals per aquests usos i necessitats.

Gestió de les aigües

Cada hort de les agrupacions disposarà d'un sistema d'acumulació d'aigua. El REC recollirà la seva activitat i es basarà en reorganitzar l'aigua per regar els diferents horts. Un cop acabat, es desemboca en el riu Ansoa.

Circulacions i mobilitat

Es proposa una nova secció de carrer, amb l'espai públic variable, des d'un sentit d'edificacions més verda i natural, aprofitant els espais residuals entre carrer i espai verd, a través de l'urbanisme tàctic.

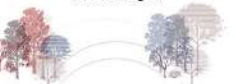
Espai públic i verd

S'incorporen 3 equipaments al projecte: el primer ja existent, el viver, juntament amb un centre agrícola i un mercat de proximitat del barri, amb productes del barri.

Vida Urbana - Vida Social

Natura emergent

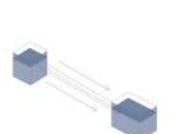
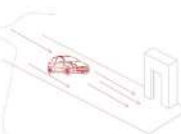

Fases del projecte

1. Nova secció de carrer - Increment espai verd

2. Les franges servidores

3. Infraestructura de rec de l'aigua

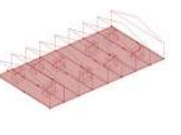
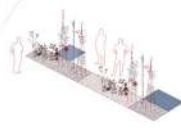
Cooperativa dels horts urbans

Rehabilitació i recuperació

4. Renaturalització i recorreguts del front fluvial

5. Els horts

6. Mercats i equipaments

Vista

Zoom 1/100

Els camins antics del futur

The old paths of the future

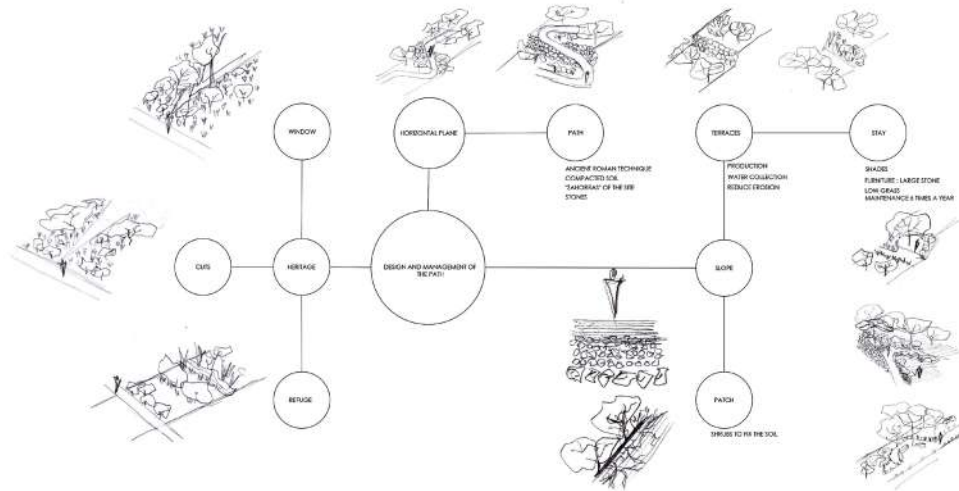
Estratègia i projecte urbà

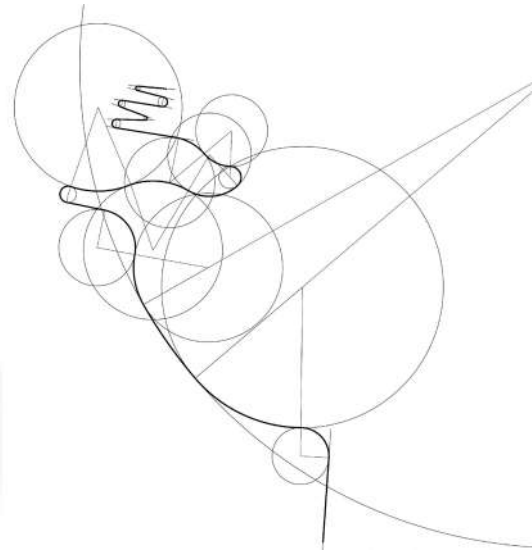
La relació d'Igualada amb el territori va més enllà de l'Anella Verda, també més enllà de l'autovia A-II. Del barri de les Comes surt un de molts camins "a sang" que relligaven el nucli històric amb l'espai agrícola i els boscos de la conca d'Òdena. Aquest camí s'enfila fins a la font de Can Masarnau. La proposta consisteix a reconèixer-ne el valor paisatgístic i apropar-lo a la ciutadania mitjançant el redisseny puntual de la rasant (< 6%), el traçat d'un nou accés més directe a la font aprofitant els aterrossaments existents i la provisió de nou arbrat i espais d'estada que millorin les condicions de confort. Aquest projecte pot ser entès com una proposta "pilot", que es podria reproduir en altres camins d'Igualada.

Strategy and urban project

The relationship between Igualada and the territory goes beyond the Green Ring, and also beyond the A-II highway. In the neighborhood of Les Comes, one of the many "sang" paths emerges, connecting the historical center with the agricultural space and forests of the Conca d'Òdena. This path climbs up to the Font de Can Masarnau. The proposal aims to recognize its landscape value and bring it closer to the citizens through the punctual redesign of its route (<6%), tracing a new more direct access to the Font by utilizing existing terraces and providing new trees and resting areas to enhance comfort conditions. This project can be seen as a 'pilot' proposal that could be replicated in other paths of Igualada.

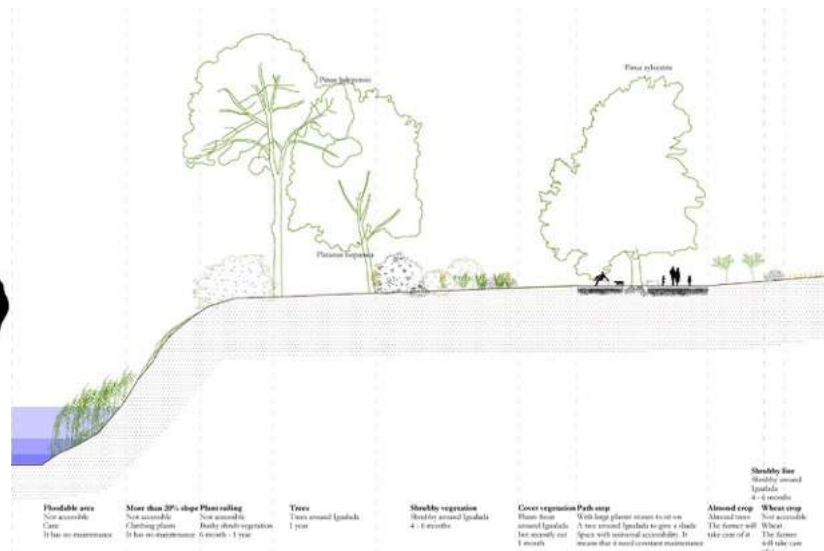
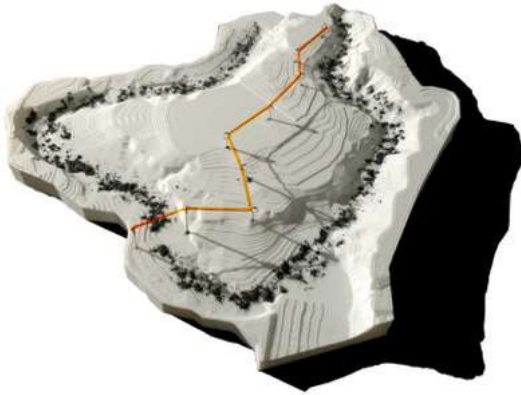
Francisco García Sánchez
Taller A. Giménez

L'Anella Verda: de fil a xarxa

The Anella Verda: from line to network

Estratègia i projecte urbà

A l'altra banda d'Igualada, l'Anella Verda envolta el Polígon Industrial de Les Comes. Però la riba esquerra de la riera d'Òdena té un salt topogràfic rellevant. Mitjançant solucions constructives que tenen un cost i un impacte baixos, s'hi projecta un nou itinerari d'accés fins a la plana agrícola de la Casa Nova, sense interrompre l'activitat productiva. Aquest passeig travessa els antics horts possiblement en desús i genera espais per descansar-hi i observar el paisatge. La biodiversitat de les espècies de plantes autòctones és present en el projecte, que, tot i ser de mínima intervenció, busca generar una Anella Verda més integrada: del fil a la xarxa.

Strategy and urban project

On the other side of Igualada, the Anella Verda green belt surrounds the industrial estate of Les Comes. However, the left bank of the Riera d'Òdena has a significant topographic change. Through low-cost and low-impact construction solutions, a new access route is planned to the agricultural plain of Casa Nova, without interrupting productive activity. This pathway crosses the old orchards, possibly unused, and creates spaces to rest and observe the landscape. The project incorporates the biodiversity of native plant species and, despite its minimal intervention, aims to create a more integrated Anella Verda: from being a single line to becoming a network.

Anna Salvador Nomen
Taller A. Giménez

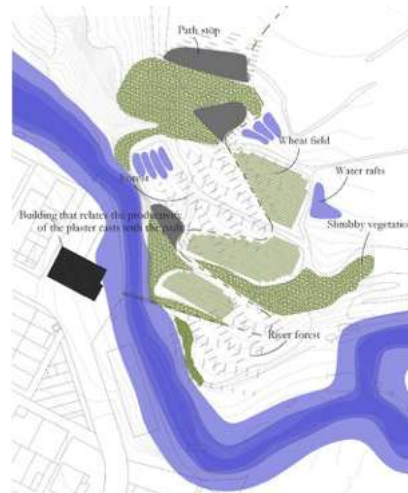

Diagrama de la distribució de la vegetació, zones inundables i zones d'estada

Esquema del traçat del nou camí

Vista de l'inici de l'itinerari. Polígon Industrial Les Comes

Vista del nou pont sobre la Riera d'Òdena i els horts preexistents

A mig camí del nou itinerari apareixen zones d'estada i miradors cap a Igualada.

Recosir l'Anella Verda

Stitching up the Anella Verda

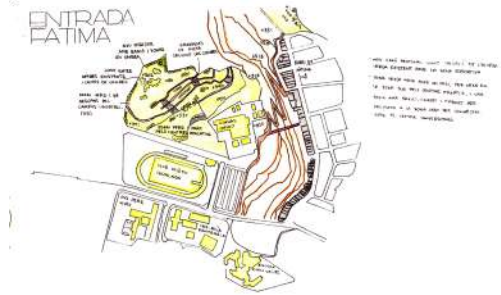
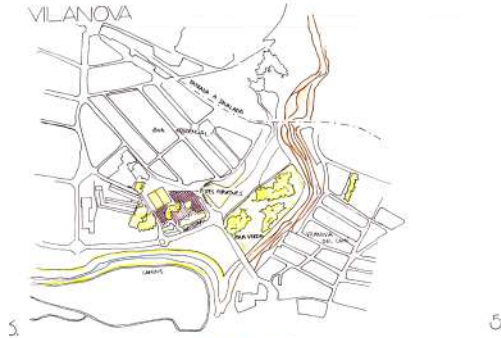
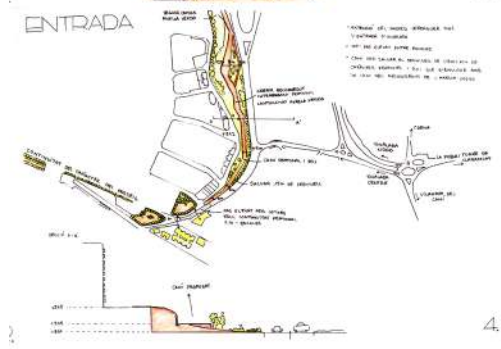
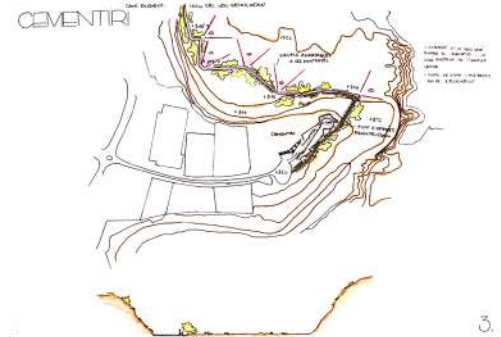
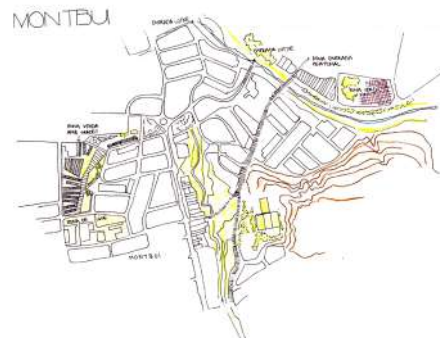
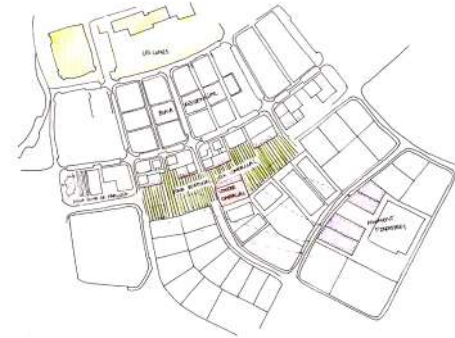
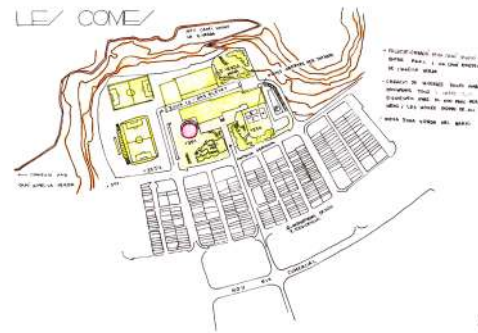
Estratègia urbana

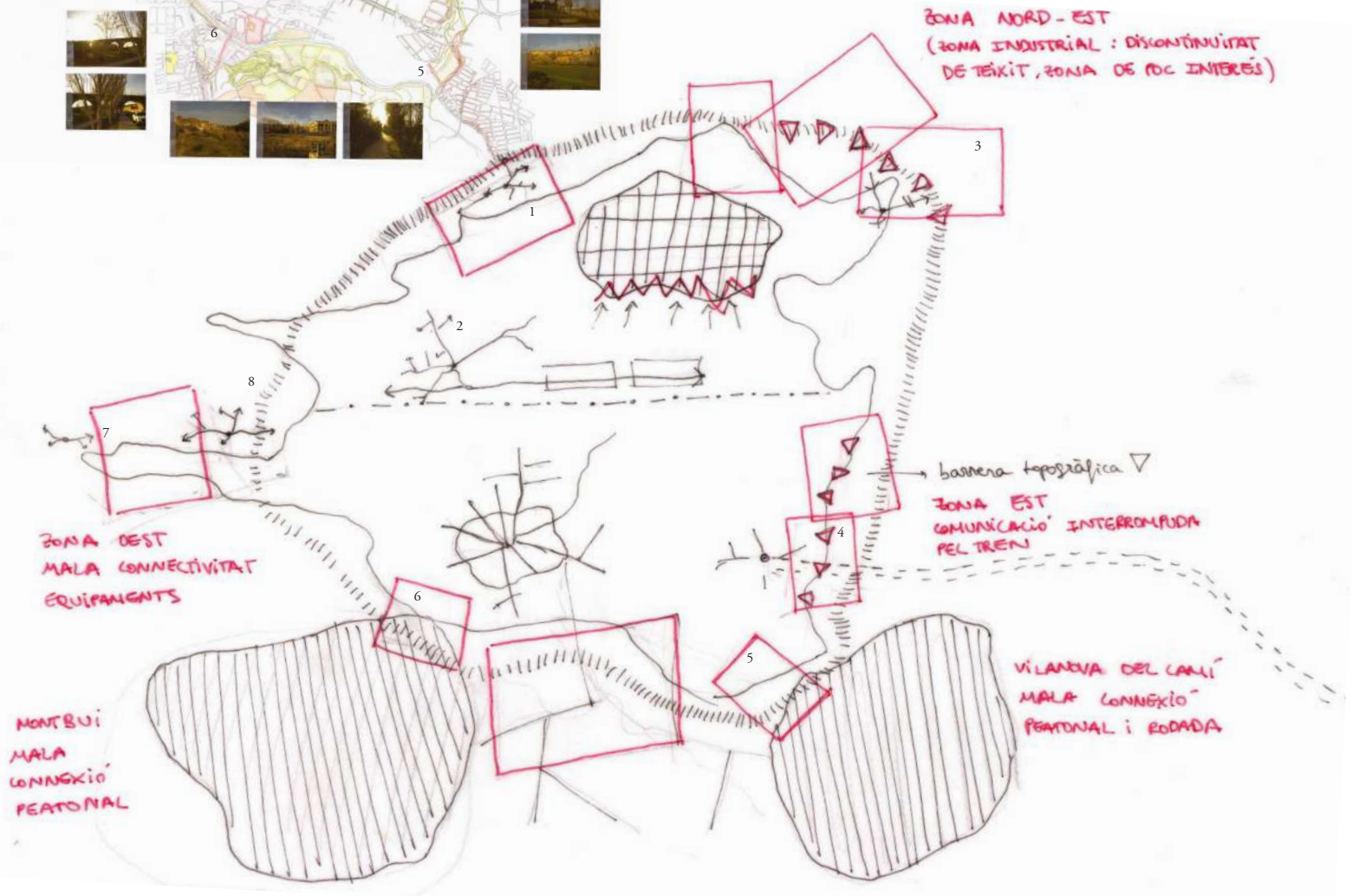
L'Anella Verda d'Igualada ha permès retrobar-se amb el límit de la ciutat d'Igualada. Però és fonamentalment un itinerari circumval·lar continu. La proposta vol intensificar, en canvi, les relacions transversals, mitjançant la diversificació dels itineraris, la ubicació de nous espais de centralitat i la millora de l'accessibilitat. Algunes de les propostes són la reconexió del cementiri amb l'Anella Verda, la millora del barri de Montserrat amb la cota més baixa de l'avinguda Montserrat o el disseny d'un nou itinerari per a vianants des del barri de Fàtima fins a la cota de la riera de l'Espelt.

Urban strategy

The Anella Verda green belt of Igualada has allowed reconnecting with the city's boundary. However, it is primarily a continuous circumferential route. The proposal aims to intensify transversal relationships instead by diversifying the itineraries, locating new central spaces, and improving accessibility. Some of the suggestions include reconnecting the Cemetery with the Green Ring, enhancing the Montserrat Neighborhood with the lower part of Avinguda Montserrat, or designing a new pedestrian route from the Fàtima Neighborhood to the level of the Riera de l'Espelt.

Sandra Segarra + Maria Soler
Taller M. Ruisánchez

Relligar els límits

Binding the edges

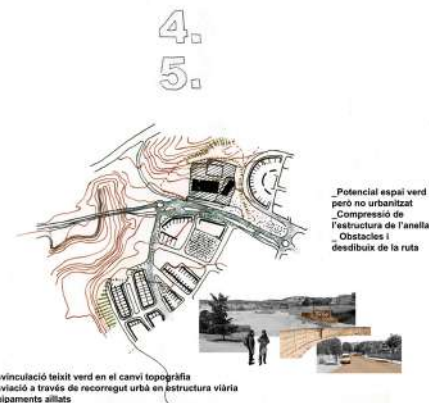
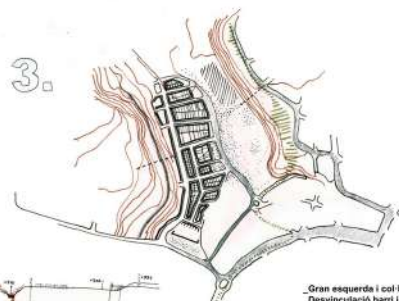
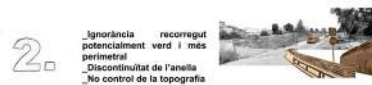
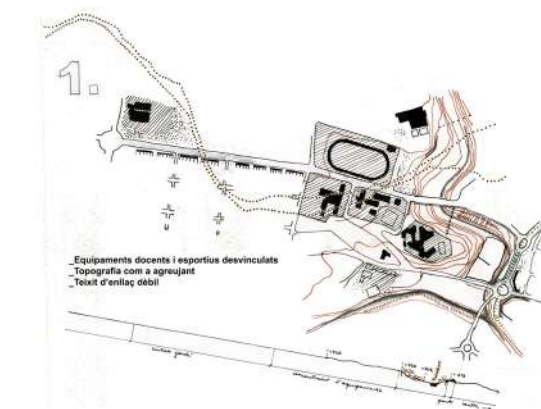
Estratègia urbana

La recent inauguració de l'Anella Verda és l'ocasió per repensar-la també com a espai de relació entre la Igualada central i els nuclis que queden a l'altra banda. La proposta estratègica reconeix fins a deu punts allà on la continuïtat urbana és més fràgil, on també coincideix que les activitats comercials es fan menys presents. Tres són les capes clau per comprendre aquests àmbits: el viari, els usos i la topografia. En cadascun es descriuen les mancances per enfocar el projecte urbà.

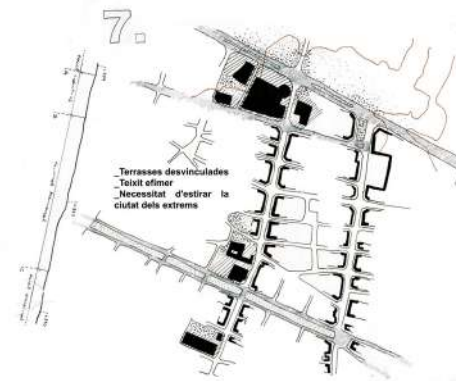
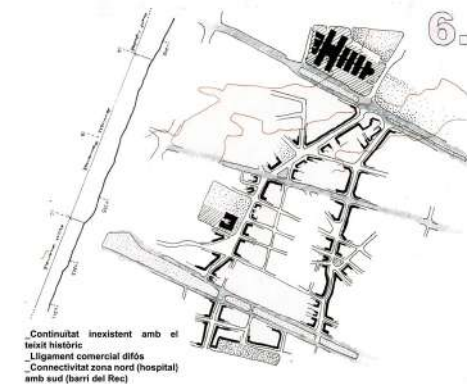
Urban strategy

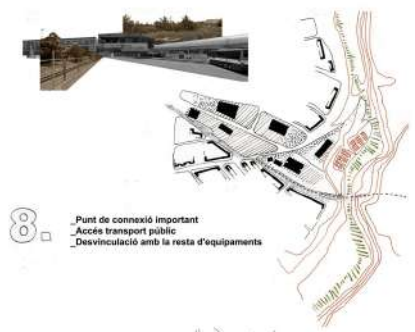
The recent inauguration of the Anella Verda green belt is an opportunity to rethink it as a space of connection between central Igualada and the nuclei on the other side. The strategic proposal identifies up to ten points where urban continuity is more fragile, coinciding also with areas where commercial activities are less present. There are three key layers to understand these areas: the road network, land uses, and topography. In each of them, the deficiencies are described in order to focus on the detailed urban project.

Anna Clivillé + Sara Murphy
Taller M. Ruisánchez

Potencial espai verd però no urbanitzat
Compressió de l'estructura de l'anella
Obstacles i desdibuix de la ruta

8. Punt de connexió important
Accés transport públic
Desvinculació amb la resta d'equipaments

9.

Única connexió existent a través del tren
Concentració activitat desassociada
Barreres topogràfica anella verda

10.

Espais verds no potencials
Equipaments esportius sense unitat
Eixos longitudinals sense continuïtat transversal

Projecte urbà

La riera de l'Espelt (àmbits 1, 2 i 3) genera un dels talls més pronunciats en la continuïtat d'Igualada cap a ponent. Però també és un espai de gran valor natural i d'una forta identitat per als barris que hi fan façana (Fàtima, Set Camins, l'Antic Escorxadó) i els equipaments escolars i esportius pròxims. La proposta consisteix a dibuixar un nou itinerari que, tocant a terra o enlairant-se amb un sistema de noves passeres, permeti dotar d'una accessibilitat nova aquests meandres enclotats i el sistema de masos que hi ha.

Urban Project

The Riera de l'Espelt (areas 1, 2, and 3) creates one of the most hard interruptions in the continuity of Igualada towards the west. However, it is also a space of significant natural value and a strong identity for the neighborhoods that are placed near to it (Fàtima, Set Camins, Antic Escorxadó), as well as the nearby educational and sports facilities. The project proposes a new design of a route for pedestrians and bikes. The new path uses footbridges to enhance the connectivity with the surroundings and provides for a new accessibility to the meanders and the group of existing houses.

Anna Clivillé

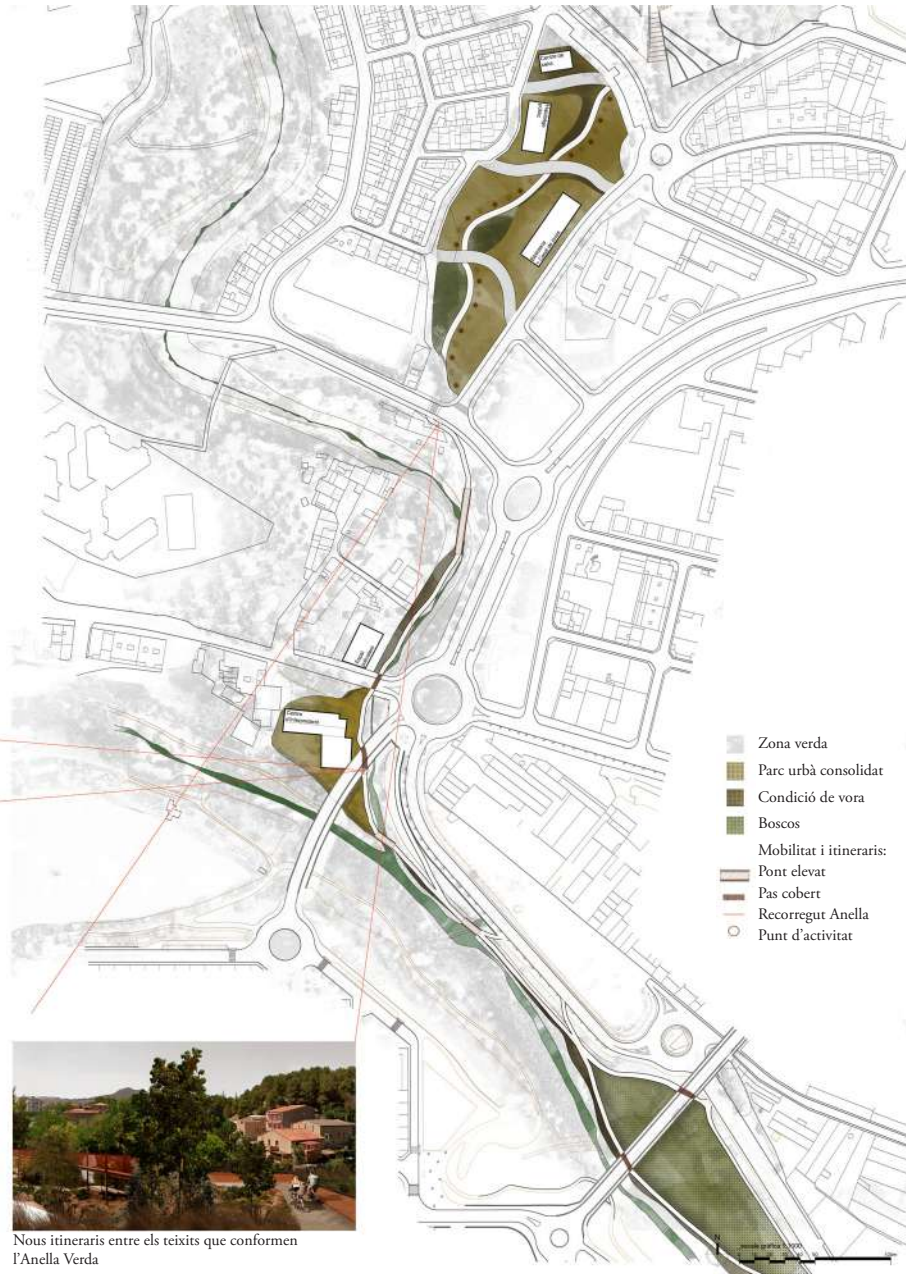
Taller M. Ruisánchez

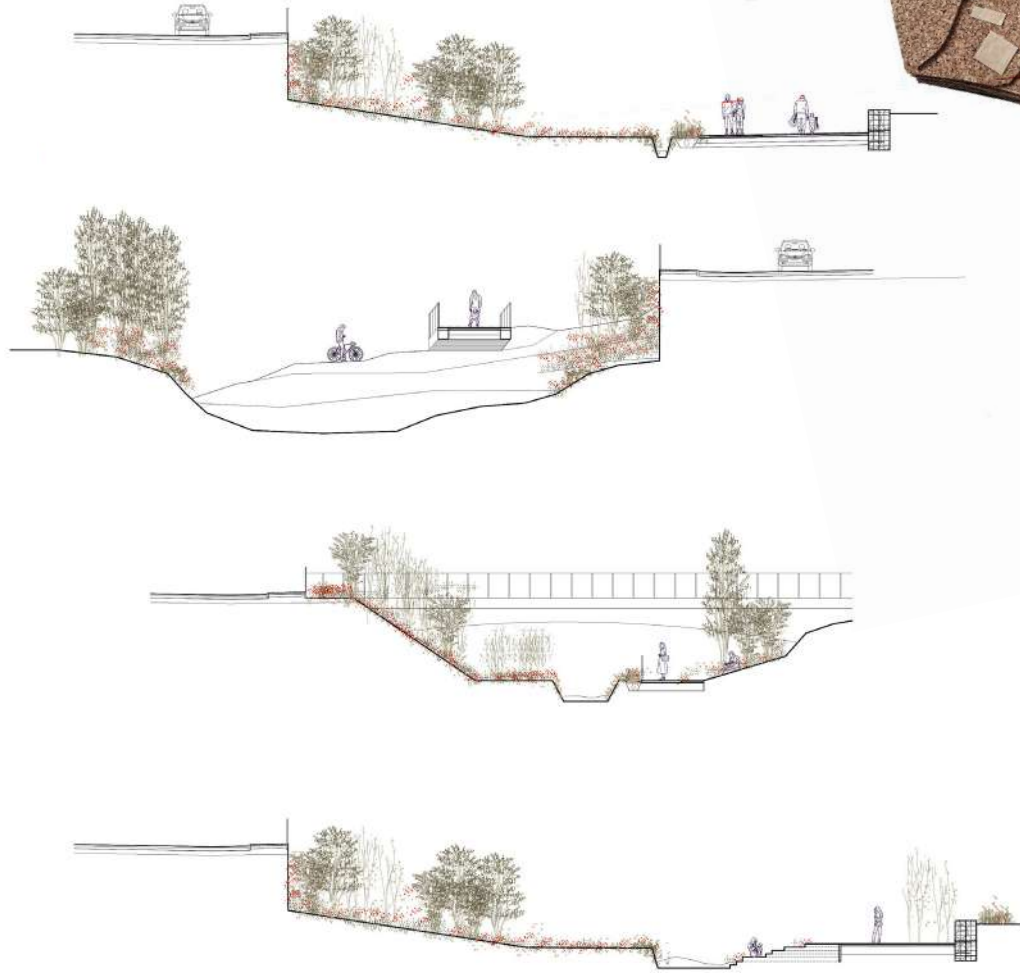
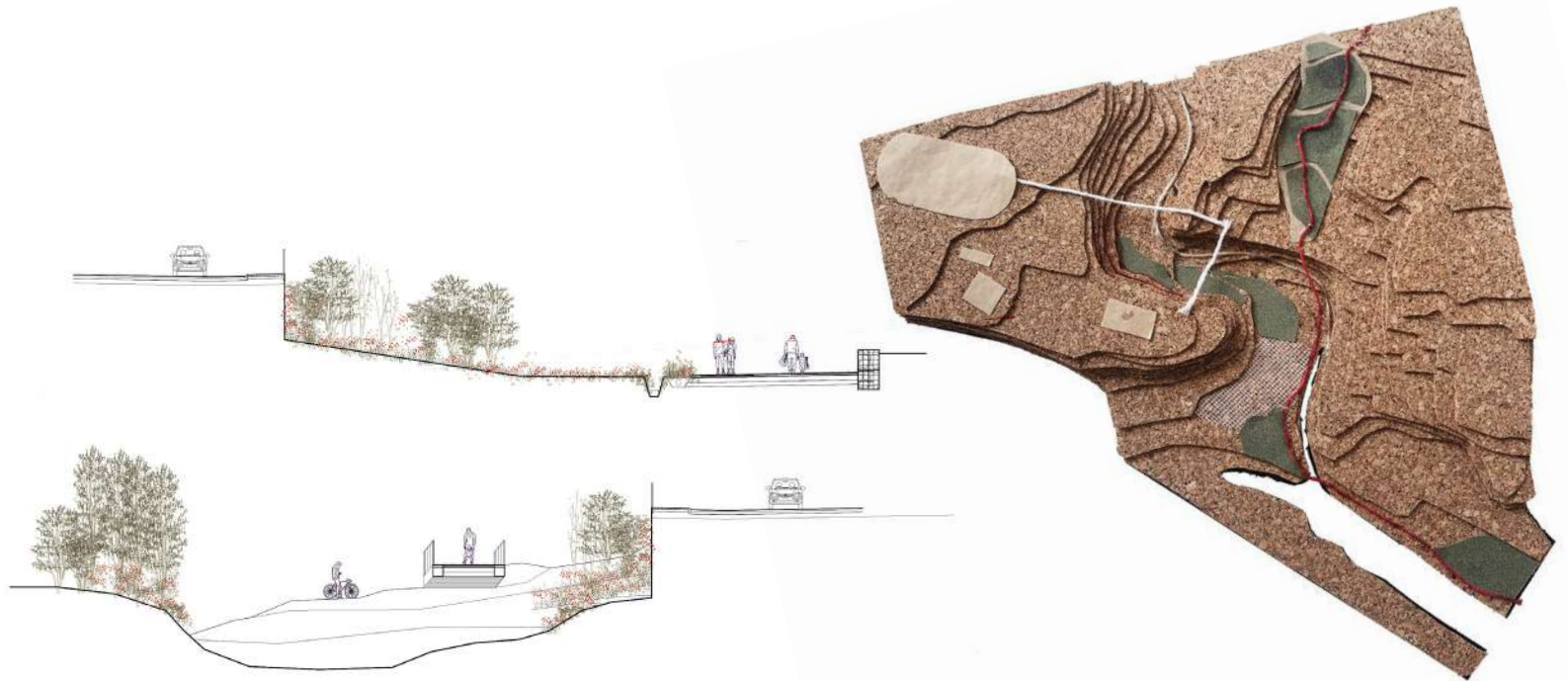
L'espai d'entorn del pont com a oportunitat

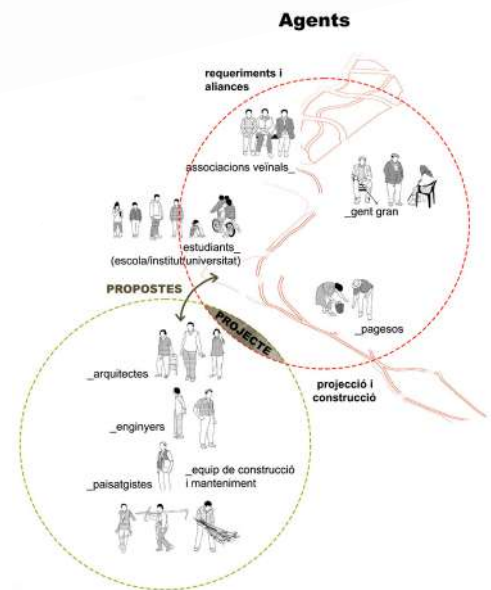
Encaix territorial

Nous itineraris entre els teixits que conformen l'Anella Verda

Seccions transversals

Anella Verda i malla

Green belt and matrix

- Stepping stones
- Zones verdes
- Corbes de nivell
- Riu
- Horts
- Horts urbans
- Connexions pobles
- Connexions entre àmbits
- Equipaments importants

Estratègia urbana

La proposta busca la integració de l'Anella Verda amb l'estructura de parcs interiors preexistents, de manera que es configuri un sistema de parcs estructurants per a la ciutat. Per fer-ho es reconeix el paper baricèntric del Parc Central i es reconverteixen parcel·les no edificades per enllaçar —a manera de *stepping stones*— amb l'Anella Verda i el territori obert. La proposta detecta un conjunt de fins a 10 àmbits d'intervenció diferents. En cadascun s'assenyalen els nous itineraris que cal reforçar, es posen en valor les qualitats de cada espai verd i s'hi localitzen oportunitats per a nous equipaments i usos.

Urban strategy

The proposal aims to integrate the Green Ring with the existing inner park structure, forming a system of structuring parks for the city. To achieve this, the central role of the Central Park is recognized, and undeveloped plots are transformed to connect - in the manner of stepping stones - with the Green Ring and the open territory. The proposal identifies up to 10 different intervention areas. In each of these, new routes to reinforce are highlighted, the qualities of each green space are emphasized, and opportunities for new facilities and uses are located.

Clàudia Cantero + Pablo Gil + Arcen Fomchenko
Taller J. Franquesa

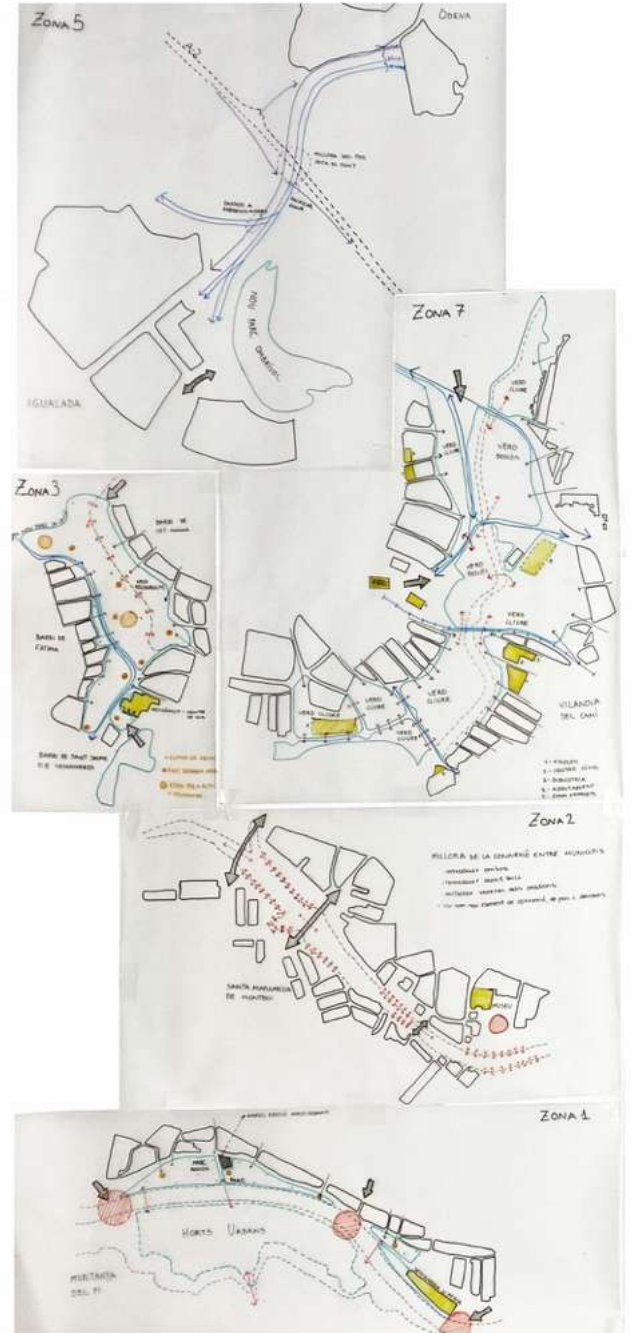
Àmbits d'actuació

Zones verdes

Àmbits d'actuació

Enllaçant amb nous habitatges

Linking the city with housing

	Zona verda
	Camí per a vianants
	Façana industrial
	Barrera topogràfica
	Barrera de trànsit
	Zona inundable
	Solar

Estratègia urbana

L'habitatge és la raó principal de ser de les ciutats. Que no n'hi hagi és sovint també el motiu del seu declivi. Avui en dia, el barri del Rec és un teixit sense cases, com ho són també la resta de polígons industrials d'Igualada. Com s'hi pot incorporar habitatge de manera estratègica per activar-hi teixits obsolets o amb escassa intensitat urbana? L'estratègia proposada consisteix a detectar-hi espais de barrera —gran part dels quals estan vinculats a l'Anella Verda— i incorporar-hi nou teixit d'ús mixt amb habitatge que ajudi a estendre la urbanitat entre peces sense relació. Molts d'aquests àmbits ja han estat detectats en el POUM vigent o apuntats pel POUM 2009 (no aprovat). Finalment, acompanyant l'habitatge, es repensen els enllaços viaris i carrers per fer-los més accessibles.

Urban strategy

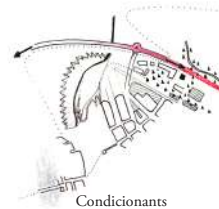
Housing is the essence of cities. And its absence is often the reason for their decline. Nowadays, the Rec neighborhood is a fabric without houses, just like the rest of the industrial areas in Igualada. How can we strategically incorporate housing to activate obsolete or low-density urban areas? The proposed strategy consists of identifying barrier spaces - many of them linked to the Anella Verda green belt - and setting new mixed-use fabric to help extend urbanity between disconnected pieces. Many of these areas have already been identified in the current Urban Development Plan (POUM) or noted in the 2009 POUM (unapproved). Along with the new housing, road links are rethought and new streets are designed to improve accessibility within each area.

Laia García
Taller Á. Clua

1. CONSOLIDAR EL BARRI I LÍMIT D'IGUALADA

POUM 2009 (no aprovat)

Condicionants

Estratègies

2. CREAR UN NEXE PEATONAL I PACIFICAT

POUM 2009 (no aprovat)

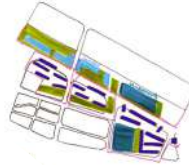

Condicionants

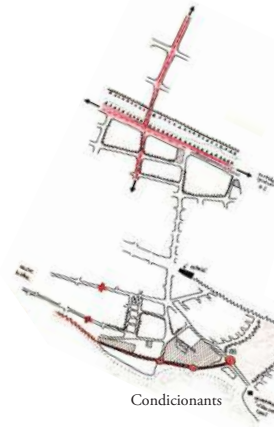

Estratègies

3. OPTIMITZAR ELS MÀRGES DEL PAÏC LINEAL

POUM 2009 (no aprovat)

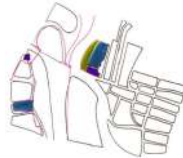

Condicionants

Estratègies

4. TRENCAR LA BARRERA QUE SUPOSA LA INDÚSTRIA

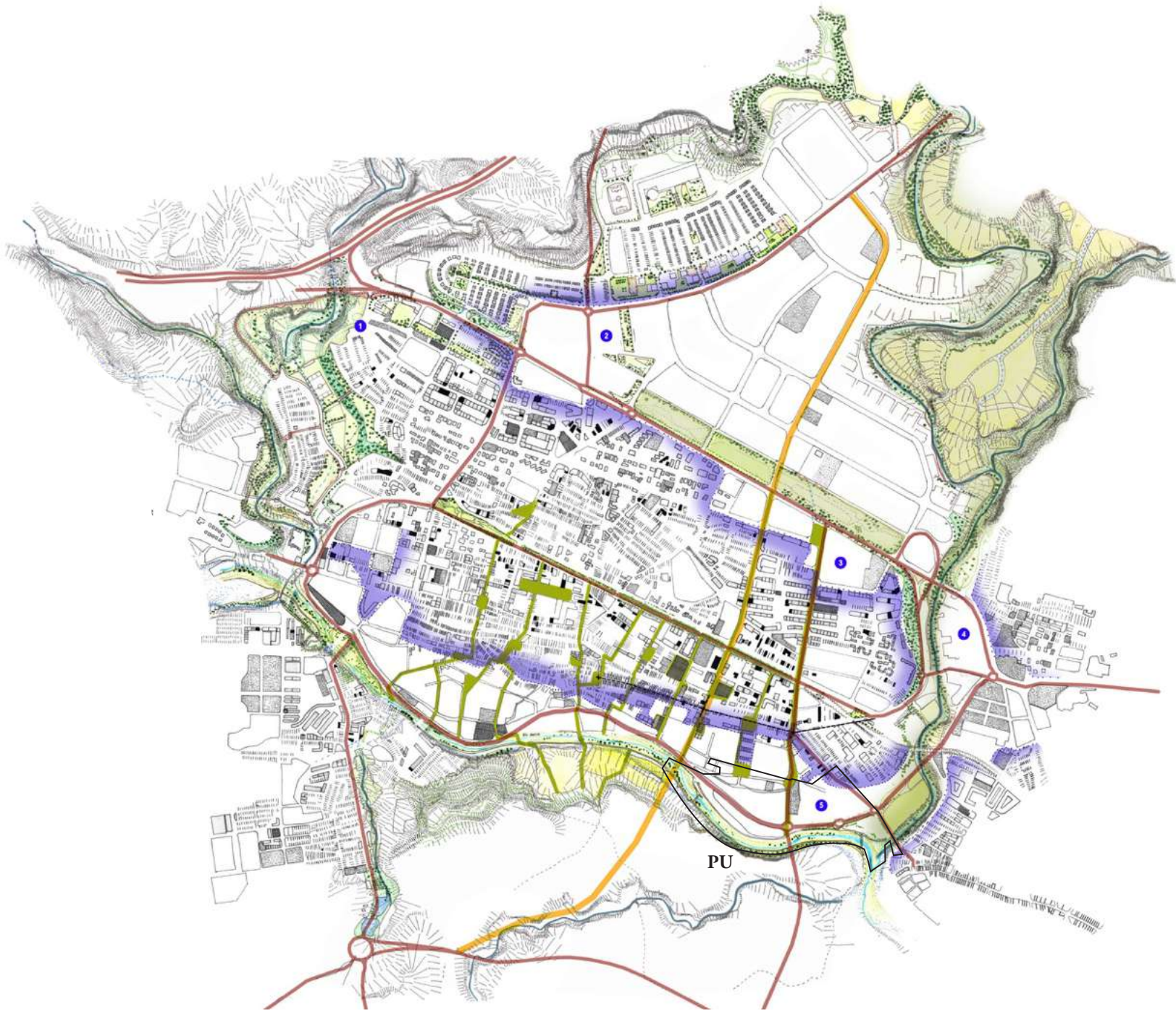
POUM 2009 (no aprovat)

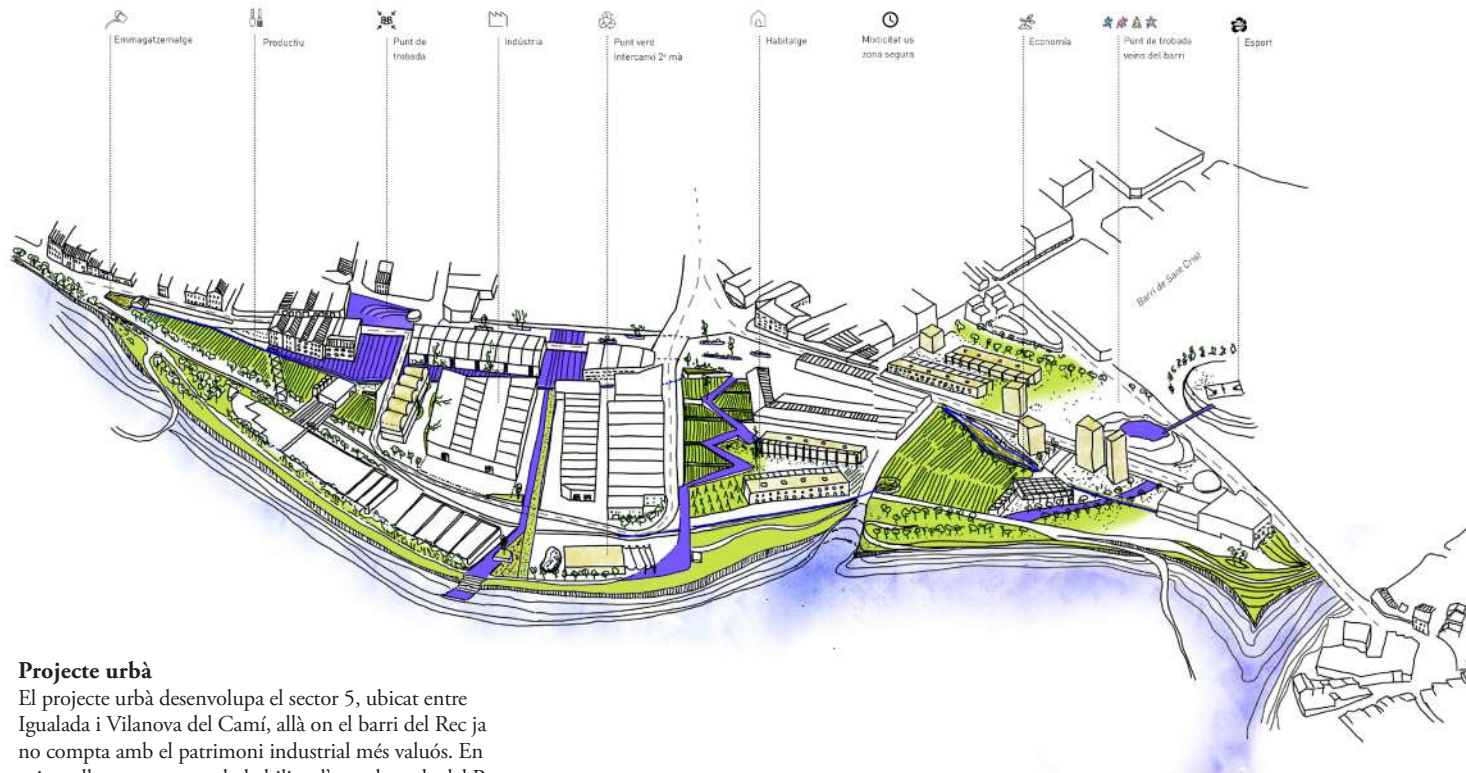
Condicionants

Estratègies

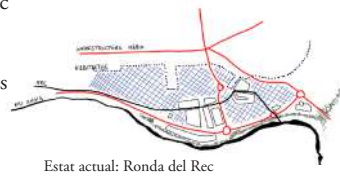

PU

Projecte urbà

El projecte urbà desenvolupa el sector 5, ubicat entre Igualada i Vilanova del Camí, allà on el barri del Rec ja no compta amb el patrimoni industrial més valuós. En primer lloc, es proposa deshabilitar l'actual ronda del Rec per a vehicles, per cedir l'espai al vianant i desmuntar la idea circumval·lar com a figura poc integrada amb l'entorn. En segon lloc, es planteja un sistema de "falques verdes" que estructurin aquest sector, de manera que apropen l'Anella Verda al cor d'Igualada. Les indústries preexistents es mantenen entre aquestes zones verdes, cosa que afavoreix un teixit productiu més integrat en l'entorn.

Estat actual: Ronda del Rec

Connectors de l'Anella Verda

Proposta

Urban project

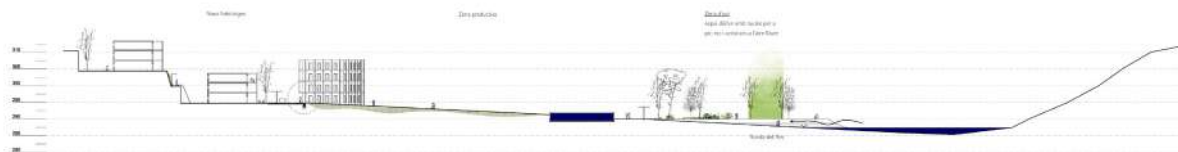
The following urban project develops Sector 5 located between Igualada and Vilanova del Camí. Here Rec neighborhood has very few industrial heritage and large abandoned plots. The project proposes to dismantle the current Ronda del Rec for vehicles, in order to give the space for pedestrians and erase the circumferential figure as it is poorly integrated with the surroundings. Secondly, a system of 'green wedges' is proposed to set a new structure for the area and to bring the Anella Verda closer to the heart of Igualada. The existing active industries are maintained between the green areas, thus enhancing a more integrated productive fabric.

Laia García
Taller Á. Clua

Secció A

Secció B

Planta àmbit de projecte_E 1/1200

Fases d'execució

1. Moviment de terres, urbanització del carrer Moli de l'Abadia i construcció de nous blocs d'habitatges i parc adjacent.

2. Obres de ampliació i millora del Carrer de Gabriel Castellà, places annexes i nova via per garantir l'accés a l'indústria.

3. Desmantellament de la Rondal del Rec, construcció de nous edificis d'habitatges al llarg del Riu Anoya, obres dels passejos verticals i zona de Punt Verd.

4. Rehabilitació d'antigues fàbriques, urbanització del Passeig del Rec i construcció de nou edifici d'habitatges.

Recentrar Igualada

Recentring Igualada

Estratègia urbana

Igualada és una població que té un centre històric amb una gran activitat i que atreu nombrosos moviments d'accés a serveis, equipaments i comerços des dels barris que l'envolten. Aquests itineraris pendulars es produeixen tot creuant l'Anella Verda, una cinta profundament marcada pel canvi de cota topogràfica respecte a la ciutat. Per salvar aquesta distància s'utilitzen ponts i passeres que permeten l'accessibilitat però no proveeixen d'una experiència amable i segura per a vianants i ciclistes.

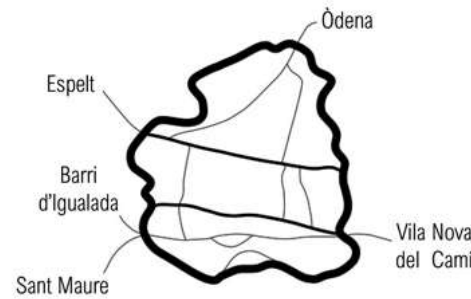
El projecte estratègic planteja reforçar una estructura policèntrica a Igualada, que consolidi els centres que ja existeixen, completi els que encara podrien ser més intensos (incorporant-hi nous usos i horaris, ampliant el rang d'edat i els usuaris) i imagini noves localitzacions de potencials nous centres. Es posa un èmfasi especial a fomentar aquells que estan en relació de proximitat amb l'Anella Verda, que, mitjançant nous camins i programes, esdevé un fil que enllaça tots els centres.

Urban strategy

Igualada is a town with a vibrant historic center. It attracts people for accessing services, facilities, and shops from the surrounding neighborhoods. These commuting routes occur by crossing the Anella Verda green belt, a strip that is deeply marked by the topographical level difference compared to the city. To overcome this distance, bridges and footbridges are used, which provide accessibility but do not offer a pleasant and safe experience for pedestrians and cyclists.

The strategic project proposes to strengthen a polycentric structure in Igualada by consolidating existing centers, enhancing those that could be more vibrant (by incorporating new uses, expanding operating hours, broadening the range of age groups and users), and envisioning potential new center locations. Special emphasis is placed on promoting centers in proximity to the Anella Verda, which, through new paths and programs, becomes a thread that connects all the centers.

Carmen Albertí + Helena Bonet
Taller Á. Clua

- Pont viari
- Pont ferrocarril
- Zones verdes
- Conreus
- Parcs
- Places
- Parcel·les buides
- Edificis "atractors"
- Comerços
- Habitatges
- Sanitari
- Esportiu
- Educatiu
- Seguretat
- Administració i serveis
- Cultura
- Espai verds
- Trams de centralitat
- Eixos
- Direccions
- Centralitat

Projecte urbà

Un dels àmbits clau en la proposta general per a Igualada és el punt d'enllaç entre Sant Maure (Santa Margarida de Montbui) i Igualada. Avui en dia aquesta relació s'estableix únicament a través del Pont Nou de Montbui, que creua el riu Anoya. El projecte de detall consisteix a diversificar la relació entre ambdós teixits mitjançant la creació d'uns nous recorreguts que salven els desnivells a partir d'un sistema de rampes adaptades. En els encreuaments d'aquests itineraris es produeixen petites places que augmenten de dimensió quan es troben amb l'avinguda d'Àngel Guimerà. Finalment, es consolida aquesta avinguda amb nous habitatges amb espai al darrere per a la producció agrícola.

Urban project

One of the key areas in the strategic vision for Igualada is the connection point between Sant Maure (Santa Margarida de Montbui) and Igualada. Currently, this relationship is established through the Pont Nou de Montbui, which crosses the Anoya River. The project aims to offer new connections between both neighborhoods by creating routes at the level of the riverbanks and a system of ramps connecting with the urban fabric. At the intersections of these paths, small squares are created, which expand in size when they meet Avinguda d'Àngel Guimerà. This avenue is consolidated with new housing units that have space at the back for agricultural production.

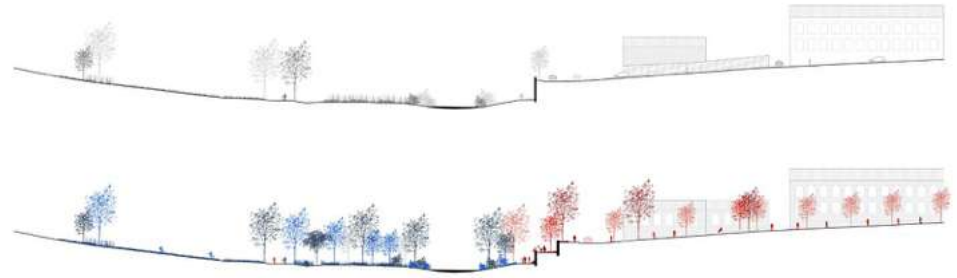
Helena Bonet
Taller Á. Clua

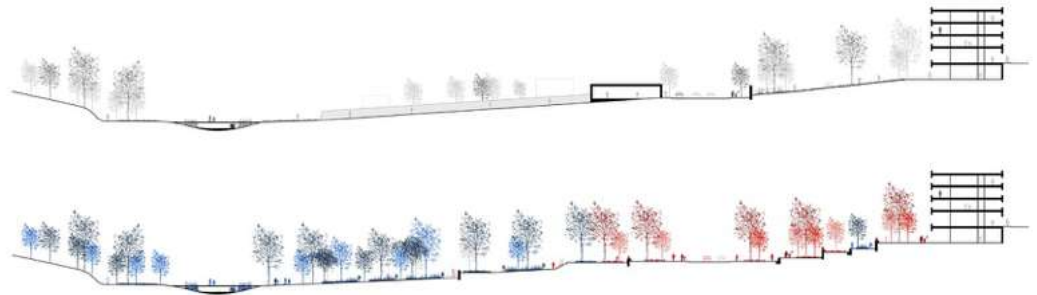

Nuclis, nodes i connectors

Cores, nodes and connectors

Secció fluvial A

Secció fluvial B

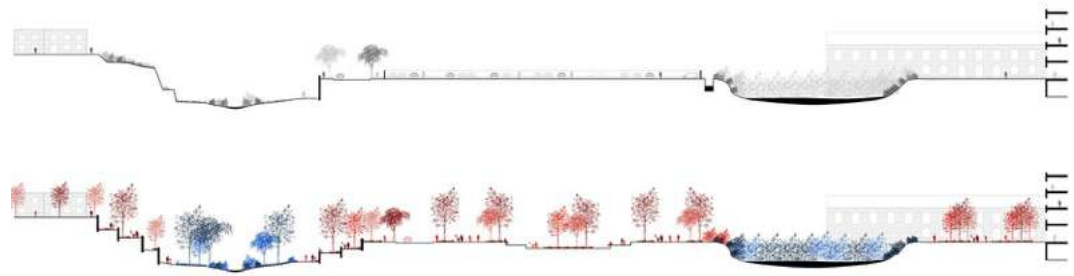
Estratègia urbana

Igualada pot redefinir la seva figura general a partir de la incorporació d'una nova estructura basada en els nuclis, nodes i connectors. Aquesta estratègia es basa en les intervencions d'acupuntura urbana i delimitació de projectes urbans específics. D'aquesta manera és possible reforçar o refundar noves centralitats, ajustar les relacions de límit amb l'Anella Verda i proveir d'una nova estructura de carrers nord-sud que ajudin a recosir la relació més fràgil d'Igualada a causa de la topografia existent. Es delimiten dos projectes urbans: l'entorn del Mercat de la Masuca i el barri del Rec.

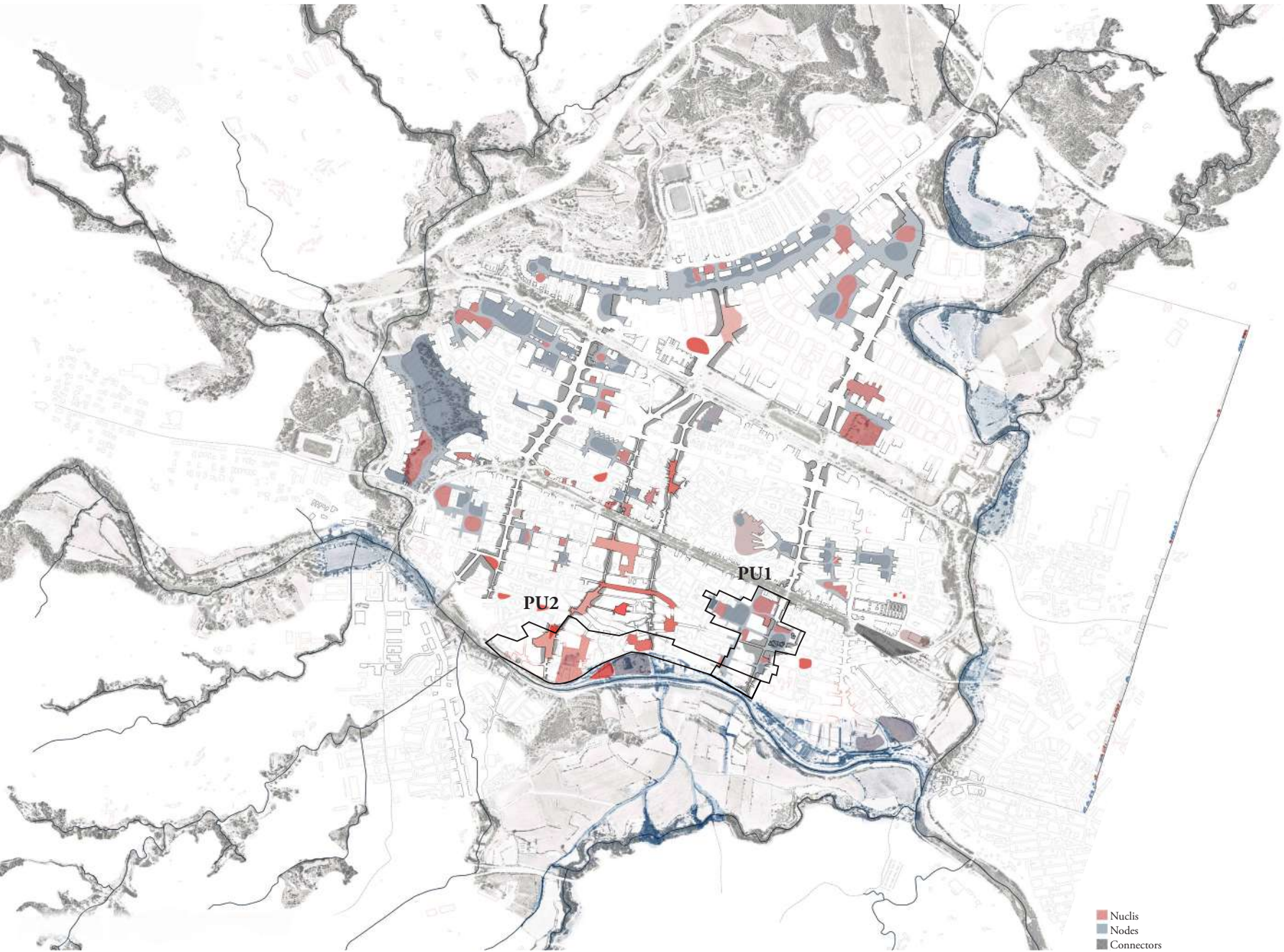
Urban strategy

Igualada can redefine its overall figure through the incorporation of a new structure based on nuclei, nodes, and connectors. This strategy is based on interventions of urban acupuncture and the delineation of specific urban projects. In this way, it is possible to reinforce or establish new centralities, adjust the boundary relationships with the Green Belt, and provide a new north-south street structure that helps mend Igualada's more fragile relationship due to the existing topography. Two urban projects are defined: the surroundings of the Masuca Market and the Rec neighborhood.

Andreu Badia + Jordi Rosa
Taller S. Jornet

Secció fluvial C

- Nuclis
- Nodes
- Connectors

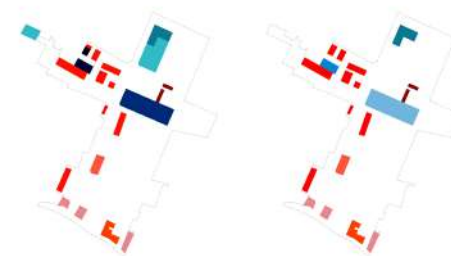
Preexistències

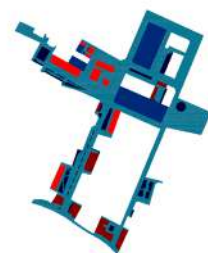
APARCAMENTS D'EMERGÈNCIA
PARCEL·LES OBSOLETES
EDIFICIS EN DESÚS

Usos

- BIBLIOTECA
- ESPORT
- ESCOLA
- ACCÉS PER
- FALCES
- HOTEL
- INVESTIGACIONS
- MERCAT
- SALA D'EXPOSICIONS
- GIMNASI
- COMERC
- CONDOMINI
- COLUMS
- RESIDENCIAL
- OPORTUNES

Paràmetres urbanístics

SÒL: 57.406 m² = 5'74 ha (100%)

SISTEMA: 50.559 m² = 5'06 ha (88'07%)

VALIANTAT (ESPAI) (URE)

RESIDENCIAL	37.842 m ² = 4'278 ha	(65'14%)
EQUIPAMENTS	8.348 m ² = 0'948 ha	(14'21%)
VEÏD (ORDENAMT)	4.369 m ² = 0'496 ha	(7'92%)

ZONA: 6.847 m² = 0'68 ha (11'93%)

RESIDENCIAL	3.920 m ² = 0'44 ha	(57'12%)
ECONOMIC	2.927 m ² = 0'33 ha	(42'78%)

SOSTRE: 59.698'69 m²

EQUIPAMENTS	12.930'55 m ²
RESIDENCIAL	12.412'29 m ²
ECONOMIC	18.456'07 m ²

PI + 0

PI + 1	PI + 2	PI + 3	PI + 4	PI + 5	PI + 6	PI + 7	PI + 8
--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

EDIFICABILITAT : 0'73 m²/m²

EDIFICABILITAT BRUTA (ZONAL)

44.388'44 (77'44%) 57.406'00 (100%)

Projecte urbà 1

Un nou centre podria consolidar-se aprofitant l'actual zona d'aparcament i parcel·les en desús al voltant del Mercat de la Masuca, entre els carrers del Cardenal Vives i de Santa Joaquina de Vedruna. Es proposa construir-hi nous equipaments, edificis residencials, i reestructurar-ne l'espai públic amb la intenció de potenciar la vida activa d'aquest estratègic enclavament d'Igualada. L'espai s'imagina com una nova porta a la ciutat, ja que està directament vinculat a la Ronda Sud C-37, recentment inaugurada i que suposarà un enllaç clau en la millora de l'accessibilitat al Rec i als teixits adjacents.

Urban project 1

A new center could be consolidated by taking advantage of the current parking area and unused plots around the Masuca Market, between Cardenal Vives Street and Santa Joaquina de Vedruna Street. The proposal includes the construction of new facilities, residential buildings, and the restructuring of public space with the intention of enhancing the active life of this strategic enclave in Igualada. The space is envisioned as a new gateway to the city, as it is directly linked to the recently inaugurated South Ring Road C-37, which will be a key link in improving accessibility to the Rec neighborhood and adjacent areas.

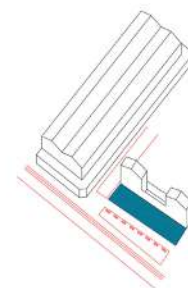
Jordi Rosa García
Taller S. Jornet

Fases del projecte

Fase 1 - Delimitació
Reformulació de l'espai lliure, alliberant zones d'aparcament i reapropiant-se'n amb actuacions d'urbanisme tàctic.

Fase 2 - Edificació
Construcció de nous equipaments i habitatges amb la intenció de potenciar la vida activa del nou nucli central d'Igualada. Rehabilitació de les antigues fàbriques i adoberies per tal de reactivar l'economia al centre històric i així mantenir el patrimoni industrial d'Igualada en aquest sector.

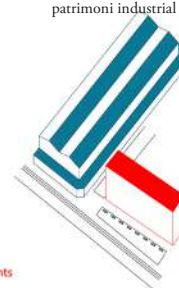
Fase 3 - Urbanització
Urbanitzar de forma definitiva l'espai públic delimitat amb l'urbanisme tàctic.

Preexistències

Delimitació de parcel·la de nova construcció.

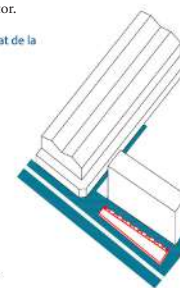
Delimitació dels diferents usos de l'espai lliure

Rehabilitació del Mercat de la Masuca

Construcció de nou edifici residencial

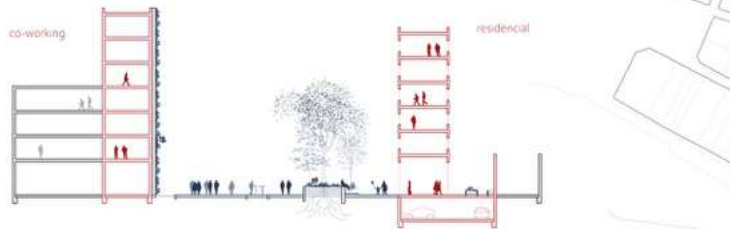
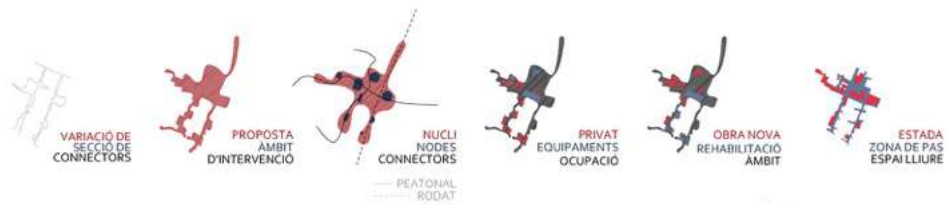
Urbanisme tàctic de la Fase 01

Edificació consolidada

Aixecament del mobiliari urbà

Pavimentació de l'espai lliure

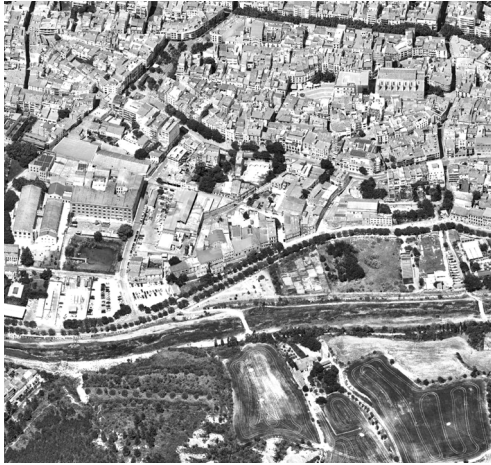

SECCIONS

NOVA PORTA DIGUALADA

ZONA SISTEMA EXISTENT

PLANTA

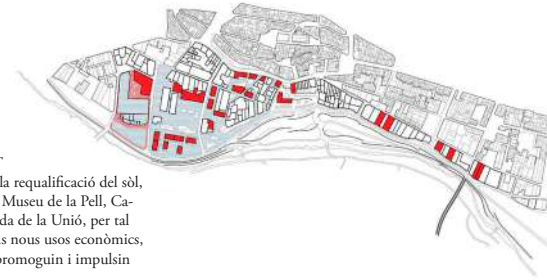
Projecte urbà 2

Aquest projecte urbà desenvolupa la transformació del barri del Rec en quatre fases. A la primera fase es proposa modificar-ne el planejament establert per poder-hi incorporar nous usos d'activitats, equipaments i habitatge. A la segona cal intervenir en la rehabilitació dels edificis en mal estat. A la fase 3 es proposa un redisseny de l'espai lliure del barri i convertir la ribera del riu en un espai de transició que respecti l'espai inundable i faciliti la relació gradual amb l'Anella Verda i els espais agrícoles. Finalment, la darrera fase consolida el projecte amb noves arquitectures de nova planta o recuperació del patrimoni que cal conservar.

Urban project 2

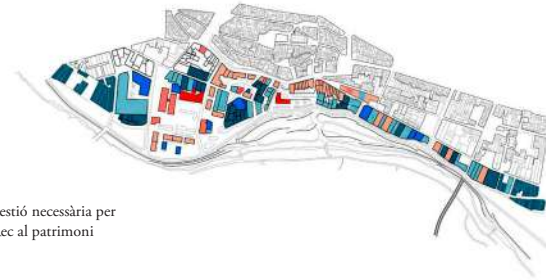
This urban project develops the transformation of the Rec neighborhood in four phases. In the first phase, it is proposed to modify the established planning to incorporate new uses for activities, facilities, and housing. In the second phase, intervention is necessary for the rehabilitation of buildings in poor condition. In phase 3, a redesign of the open space in the neighborhood is proposed, converting the riverbank into a transitional space that respects the floodable area and facilitates a gradual relationship with the Anella Verda green belt and agricultural spaces. Finally, the last phase consolidates the project with new architectures of modern construction or the preservation of heritage buildings.

Andreu Badia Mata
Taller S. Jornet

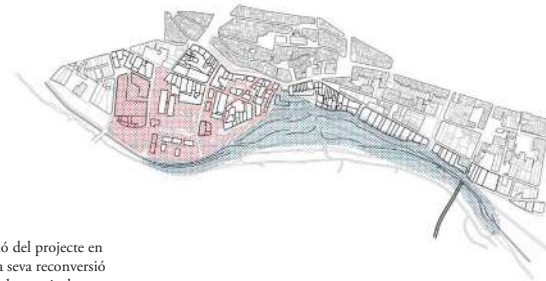
FASE 1 - PLANEJAMENT

El primer pas consisteix en la requalificació del sòl, especialment de la zona del Museu de la Pell, Carrer de Sant Faust i la Baixada de la Unió, per tal de poder dotar al barri d'uns nous usos econòmics, culturals i d'habitatge que promoguin i impulsin la resta del projecte.

FASE 2 - GESTIÓ

La segona fase consisteix en la gestió necessària per assignar nous usos al barri del Rec al patrimoni industrial del barri del Rec.

FASE 3 - URBANITZACIÓ

La tercera fase és la urbanització del projecte en l'àmbit pròxim al riu Anoia i la seva reconversió i reprogramació en zones agrícoles semiurbanes, reconexió i recuperació de l'entorn fluvial i amb l'Anella Verda. Aquesta fase pot ser anticipada amb urbanisme tàctic a les fases anteriors del projecte.

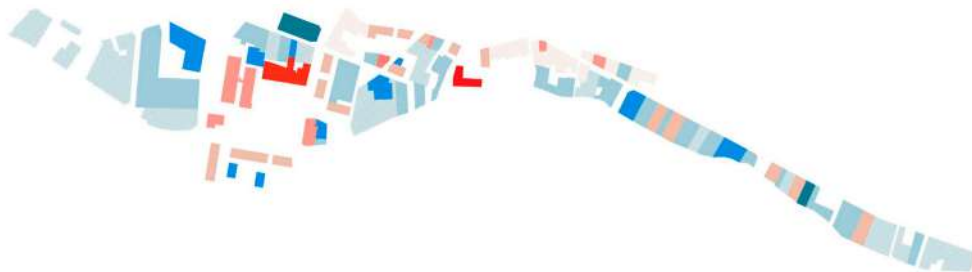

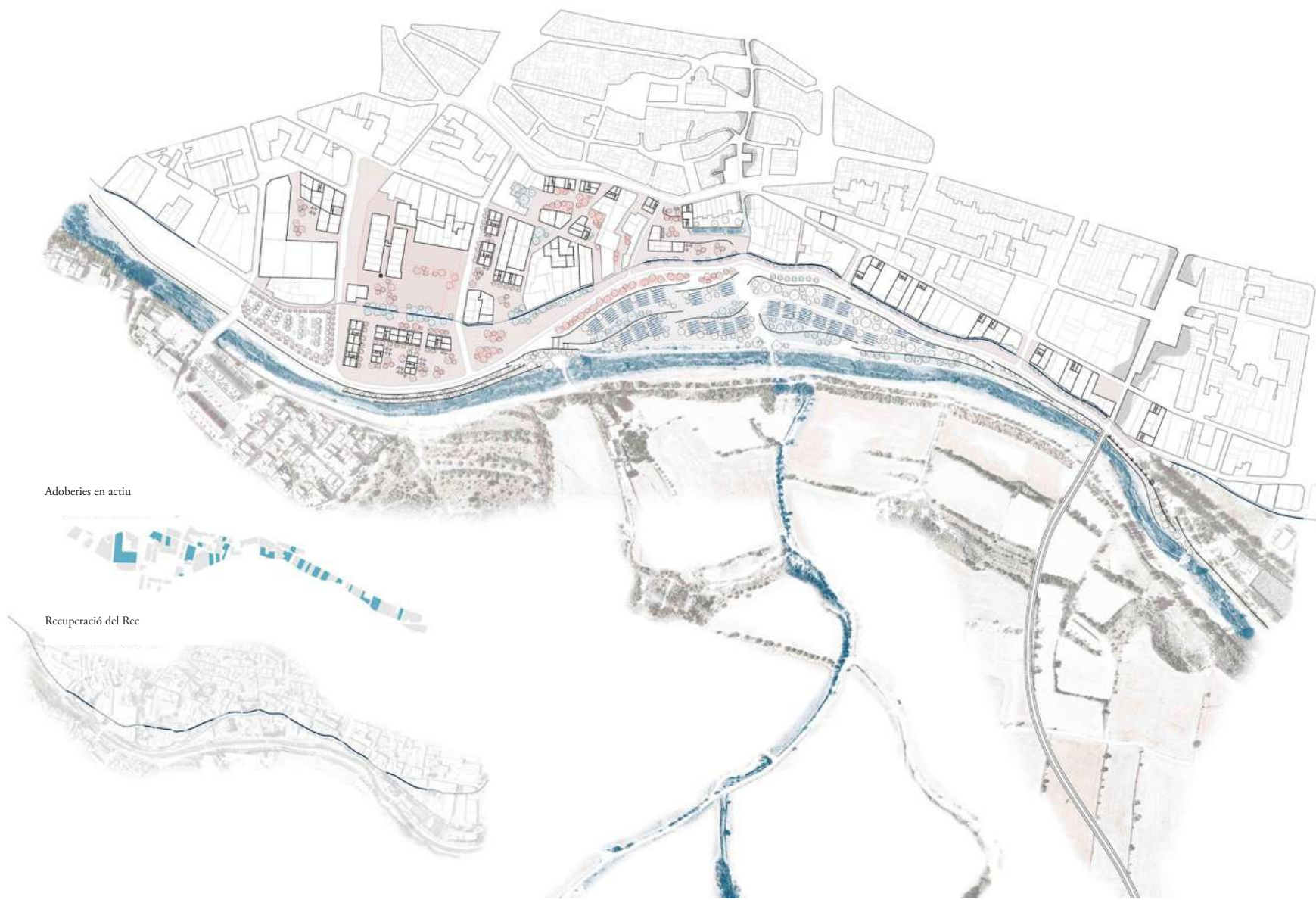
FASE 4 - EDIFICACIÓ

L'última fase consisteix en l'edificació i rehabilitació dels edificis nous o recuperats que se'ls hi assigna una nova funció i ús.

Diagrama d'usos

MUC BIMBENIC

Urbanitzament

CLASSIFICACIÓ DEL SÒL

vermell Línia del sòl urbanitzat **S01**

roig Línia del sòl no urbanitzat **S02**

negre Línia de qualificació ambiental **S03**

verd Línia per urbanització no definida **S04**

S05 Sòl urbà consolidat

S06 Sòl urbà no consolidat

S07 Sòl urbanització industrial

S08 Sòl urbanització no definida

S09 Sòl no urbanitzat

SECTORS DE PLANEJAMENT

vermell Línia de sector de desenvolupament

verd Línia de sector protegit

QUALIFICACIONS

S01 Sòl urbà consolidat

S02 Sòl urbà no consolidat

S03 Sòl urbanització industrial

S04 Sòl urbanització no definida

S05 Sòl urbà consolidat

S06 Sòl urbà no consolidat

S07 Sòl urbanització industrial

S08 Sòl urbanització no definida

S09 Sòl no urbanitzat

QUALIFICACIONS

S01 Sòl urbà consolidat

S02 Sòl urbà no consolidat

S03 Sòl urbanització industrial

S04 Sòl urbanització no definida

S05 Sòl urbà consolidat

S06 Sòl urbà no consolidat

S07 Sòl urbanització industrial

S08 Sòl urbanització no definida

S09 Sòl no urbanitzat

Planejament vigent

Proposta Modificació del planejament

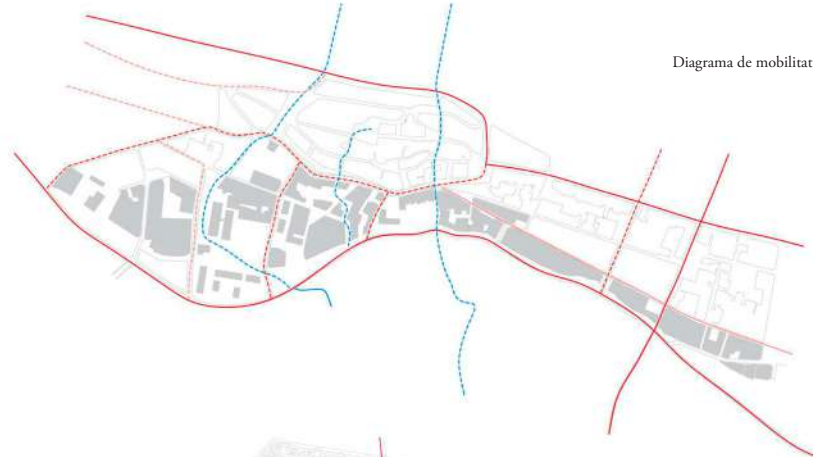
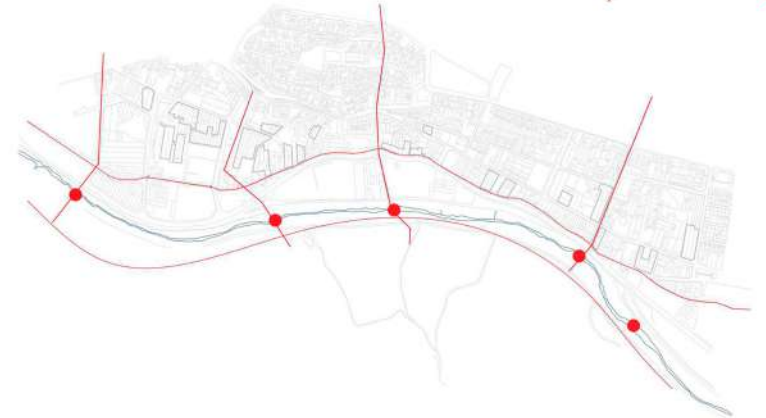
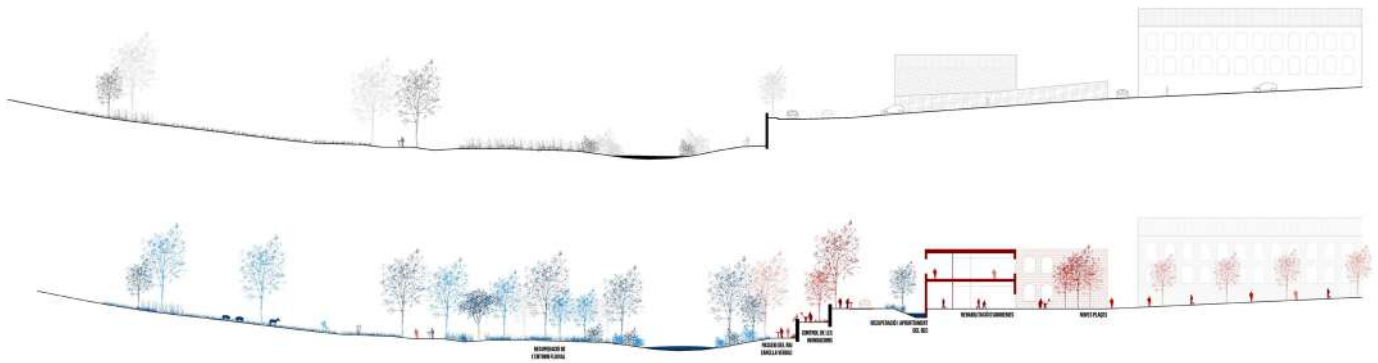

Diagrama de mobilitat

Les portes de Igualada

De límit a oportunitat

From edge to opportunity

Estratègia urbana

Actualment, Igualada no només té límits exteriors, sinó que amb el pas del temps també hi han aparegut barreres interiors que marquen diferències molt clares entre els barris. L'objectiu de la proposta és actuar en punts concrets de l'àmbit d'Igualada per difuminar-ne les barreres i establir certes connexions i mixticitat d'usos als límits actuals. L'actuació ve marcada per 3 maneres d'actuar diferents: la primera són els eixos, que busquen relacionar punts d'interès de la perifèria actual amb la població, com és el cas del cementiri; la segona és a partir de grans àrees de transformació, i la tercera és mitjançant la definició de nodes puntuals que puguin esdevenir nous centres de la ciutat en posicions excèntriques però de bona accessibilitat.

Urban strategy

Currently, Igualada not only has external boundaries but over time, internal barriers have emerged, marking clear differences between neighborhoods. The objective of the proposal is to intervene in specific points within the area of Igualada to blur these barriers and establish connections and mixed land uses at the current limits. The intervention is guided by three different approaches: the first involves axes that seek to connect points of interest in the current periphery with the population, such as the Cemetery; the second approach is based on large areas of transformation; and the third approach involves defining punctual nodes that could become new centers of the city in eccentric yet easily accessible positions.

Nerea Teijeiro + Marta Martín
Taller J. Franquesa

REconstruir el REC

El límit del REC, l'entorn com a industrial d'Igualada se veu una etapa de transformació, en la que els actuals usos urbanitzats de la zona s'aposen per reconstruir l'actual industrial en habitatge. La nostra proposta parteix d'aquesta premissa, però incorpora un nou concepte a planta baixa més a l'altura de les grans parcel·les del riu que actualment es troben desolades per fer un mercat d'habitatges. La barreja de usos que s'adoptaran al riu i arriben als carrers del davant per unió directa amb els carrers per al peatge i el cementiri amb objectiu d'aportar més vida i connectar amb la població i el centre.

Exemple de mercat d'habitatges d'Igualada, Espanya

Exemple de mercat d'habitatges d'Igualada, Espanya

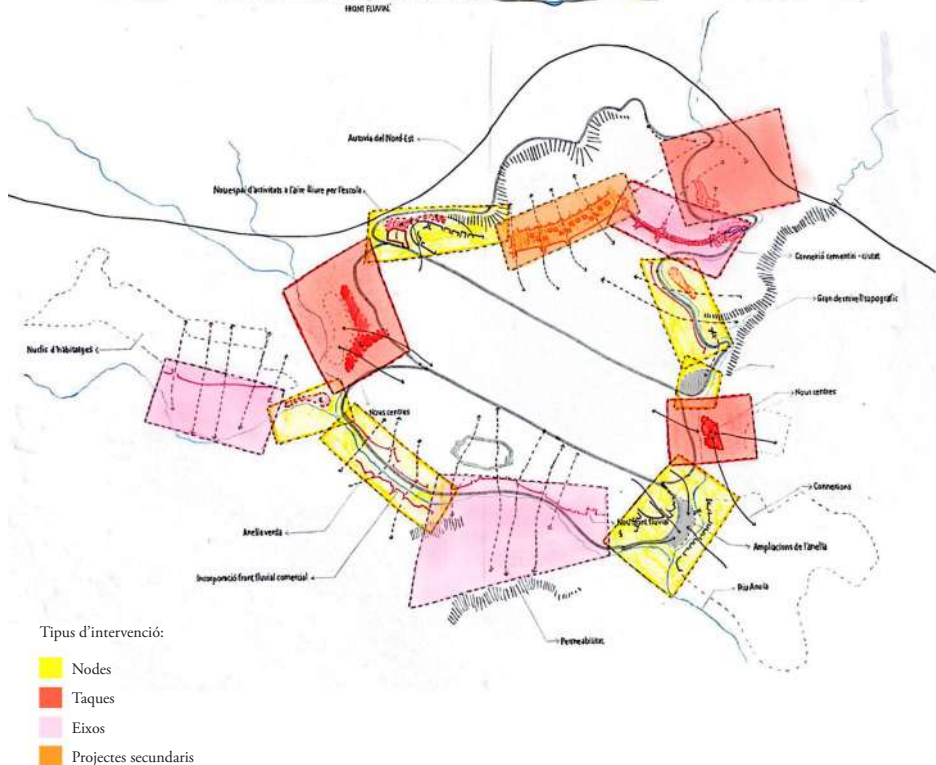
noves maneres de connectar

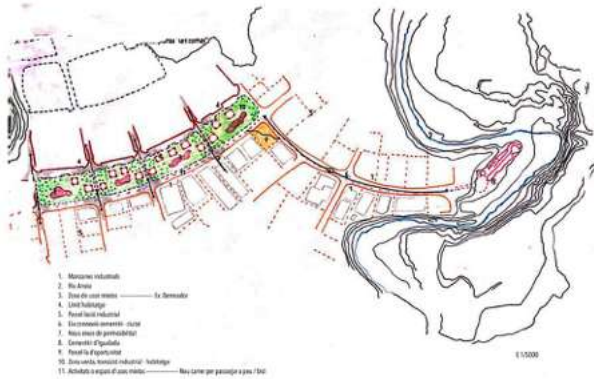
En aquest punt, trobarem més amb nosaltres, però l'objectiu principal de connectar el cementiri amb la ciutat. La idea de fer a la part del cementiri habitatges, una altra de planta baixa que relacionarà amb la població i una sèrie d'intervencions que serviran tant per la gent que viu als habitatges, tant per la gent que treballa a la ciutat.

Per una altra banda, el riu es hauria d'estar previst amb un carril bici i una zona per poder anar a peu, ampla i segura per a tots.

Ciutat de sustentabilitat de Lubitz, Polònia

Witaparcours, l'activitat per a tots

El límit industrial actual de manera molt abstracta, i apostant que l'activitat verda recorre tot aquest front, hem apostat per crear una sèrie d'elements que representen un recorregut d'activitats diverses que han de tenir l'objectiu de ser a l'altura de les activitats que es fan a l'entorn del riu. D'aquesta manera més punt avança a la zona i fementem la vista de dos punts d'interès cultural que es veuen a la vora del riu.

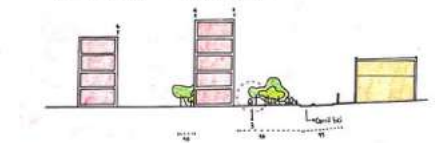
Witaparcours, 2010

L'ANOMIA: ES SEVES VESSANTS

TORÇOF: TA

Cruïlla Verda

El punt d'interès principal de una ciutat amb un nucli central, respectant l'estructura i una sèrie d'elements que van des d'un centre de la fàbrica a altres elements. A més de projectar nous edificis al parc de la fàbrica, que s'ajuda de un gran punt de partida, per aquest motiu, proposem la recuperació d'elements existents que ofereixen funcions contemporànies i responen a la vegada d'espais nous que responen a les necessitats d'una ciutat.

Cruïlla Verda, 2010

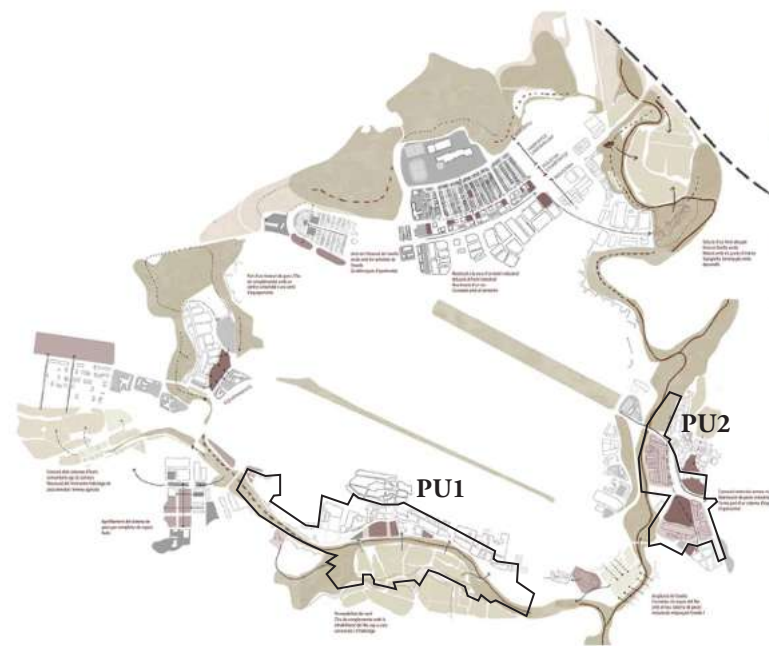
GRANS INFRAESTRUCTURES

PLATAFORMES

EXOSIS

Rehabilitar la vora

Entre dos conjunts municipalitzats en tota el conjunt de la zona a rehabilitar, generalment és un conjunt de cases, que ofereix la possibilitat de transformar-se en un centre urbà. Per la possibilitat que té de ser a l'altura de les activitats que es fan a l'entorn del riu, d'aquesta manera més punt avança a la zona i fementem la vista de dos punts d'interès cultural que es veuen a la vora del riu.

Rehabilitar la vora, 2010

Rehabilitar la vora, 2010

PLANEJAMENT URSB

El planejament urbà d'igualtat se centra principalment a restablir l'activitat del REC i dels dos eixos principals que responen les plataformes, d'aquesta manera més punt avança a la zona i fementem la vista de dos punts d'interès cultural que es veuen a la vora del riu.

E 145000

DIAGRAMES D'ESTRATÈGIES

NOUOS, ESTOS I LAURE D'ESTRATÈGIA

Límits a resoldre a la ciutat

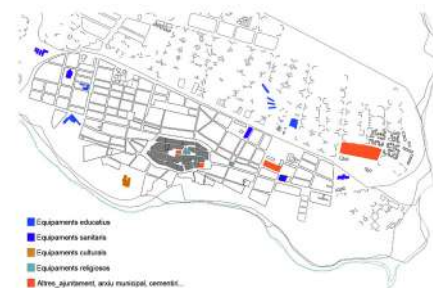
E 1/30000

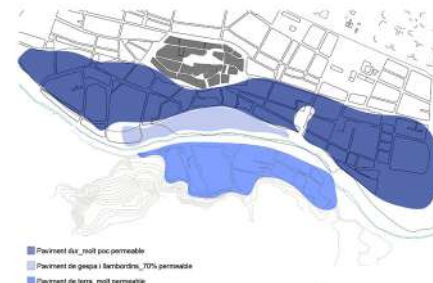
Planejament vigent

Indústries en funcionament i en desús

Equipaments actuals

Permeabilitat del sòl

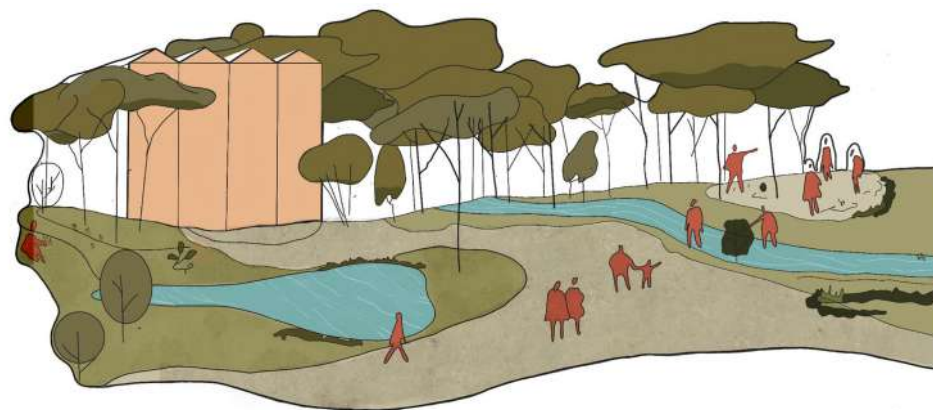
Projecte urbà 1

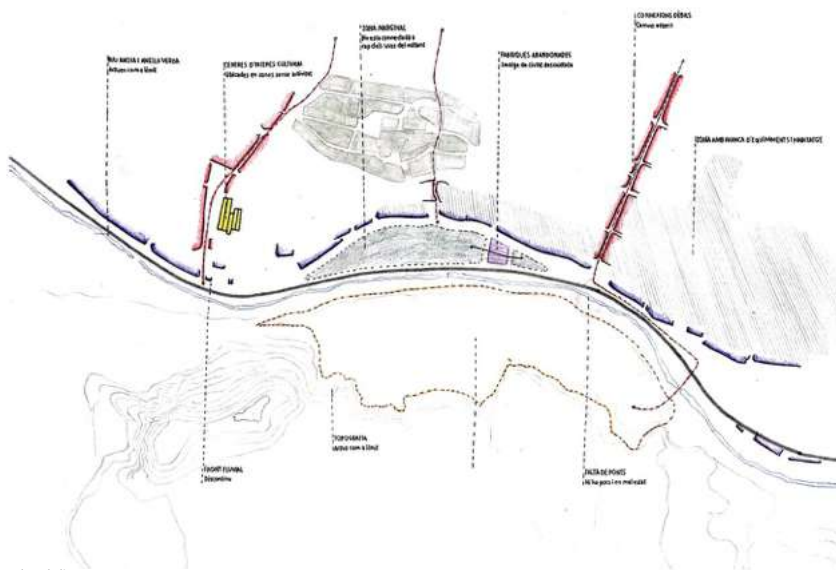
El futur del barri del Rec pot comportar repensar-lo des de la riba del riu Anoia. La proposta s'estructura en tres fases. La primera inclou la transformació del teixit industrial amb nous habitatges i plantes baixes comercials, de manera que s'hi preservin tants edificis industrials com es pugui i s'hi obrin nous espais públics. A partir de les plusvàlues generades es procedirà a la regeneració de l'espai a ambdues vores del riu, mitjançant la conversió dels horts en hortes urbanes comunitàries i la provisió de nous punts d'enllaç amb l'Anella Verda. Finalment, en la tercera fase, s'hi construiran nous equipaments cívics per dotar de serveis el nou barri.

Projecte urbà 1

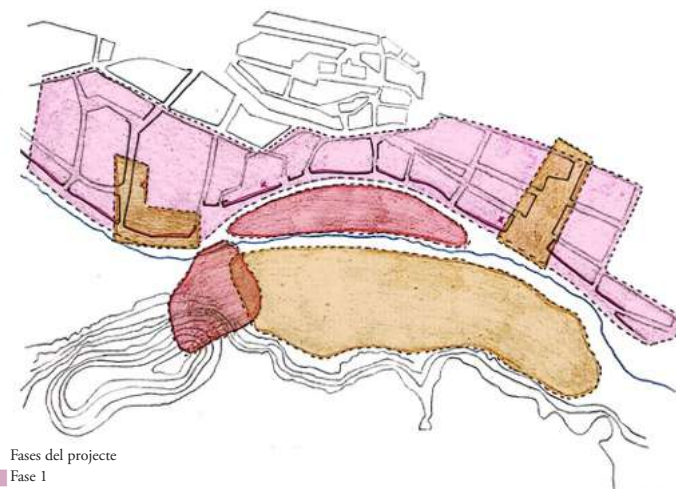
The future of the Rec neighborhood could involve rethinking it from the bank of the Anoia River. The proposal is structured in three phases. The first includes the transformation of the industrial fabric with new housing and ground-floor commercial spaces, preserving as many industrial buildings as possible and opening new public spaces. From the generated profits, the area by the river will be regenerated by converting the plots into community urban gardens and providing new connections with the Green Ring (Anella Verda). Finally, in the third phase, new civic facilities will be built to provide services to the new neighborhood.

Nerea Teijeiro
Taller J. Franquesa

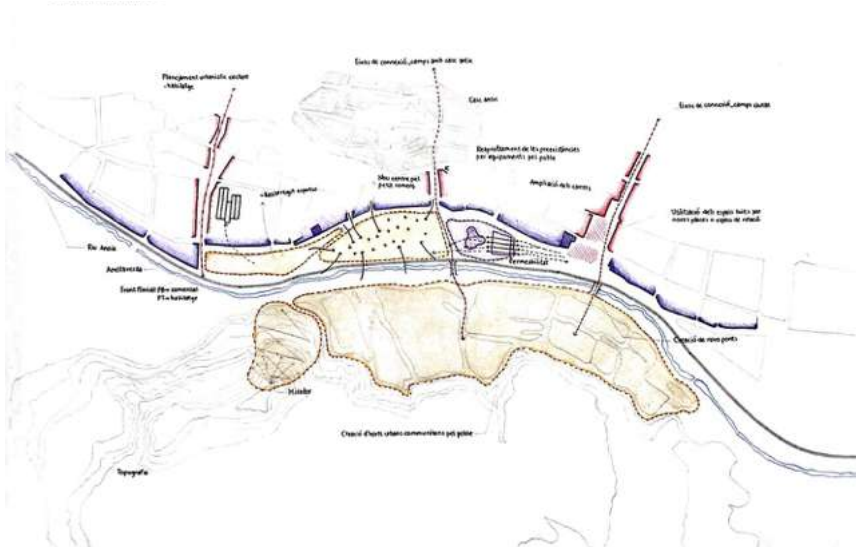

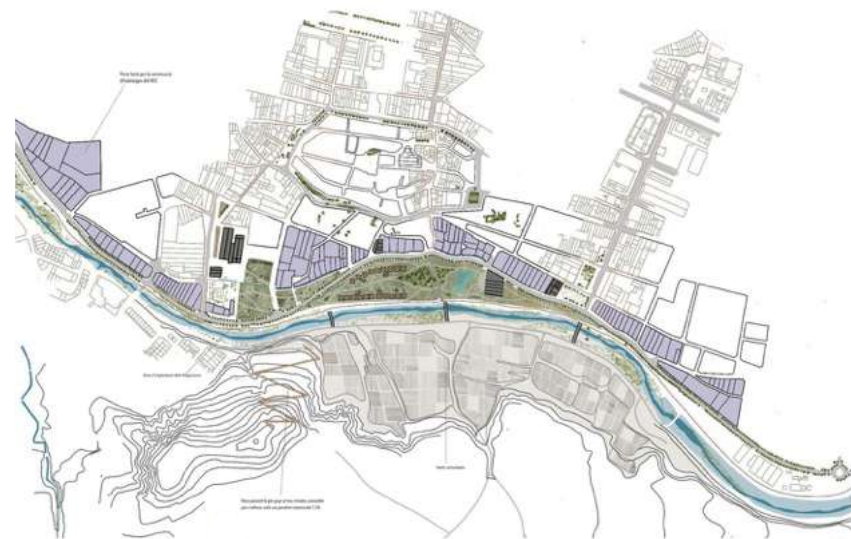
Plànol d'oportunitats

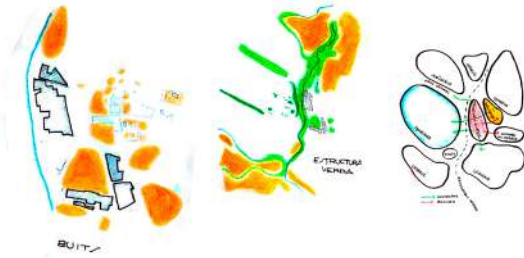
Fases del projecte
 Fase 1
 Fase 2
 Fase 3

Plànol d'estratègies

Proposta definitiva

Diagrames

Projecte urbà 2

La proposta vol donar nova vida al teixit industrial existent a l'Anella Verda, a tocar de la N-II, que enllaça Vilanova del Camí i Igualada. Com es poden convertir aquestes edificacions en una infraestructura social que la comunitat pugui rehabilitar?

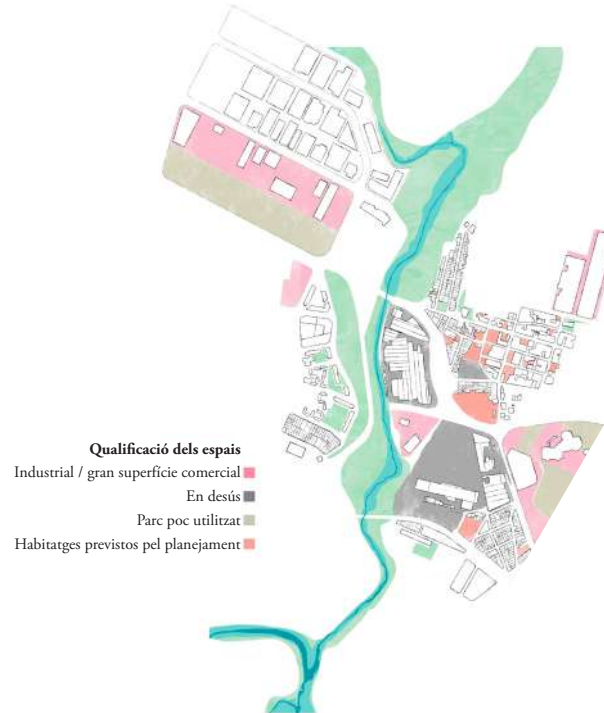
El projecte es planteja en diverses fases: (1) Creació del procés participatiu per definir necessitats i iniciatives mitjançant el codisseny, debats in situ, propostes, taula municipal i negociació. (2) Projecte de reparcel·lació, gestió de l'aigua per als horts, nova urbanització (nous carrers, pacificar els existents, rehabilitar l'espai públic) i nova edificació (obra nova o reforma). (3) Habitar els buits mitjançant l'apropiació per part dels col·lectius involucrats en el procés.

Urban project 2

The proposal aims to breathe new life into the existing industrial fabric in the Anella Verda green belt, adjacent to the N-II road that connects Vilanova del Camí and Igualada. How can these buildings be transformed into a social infrastructure for the community?

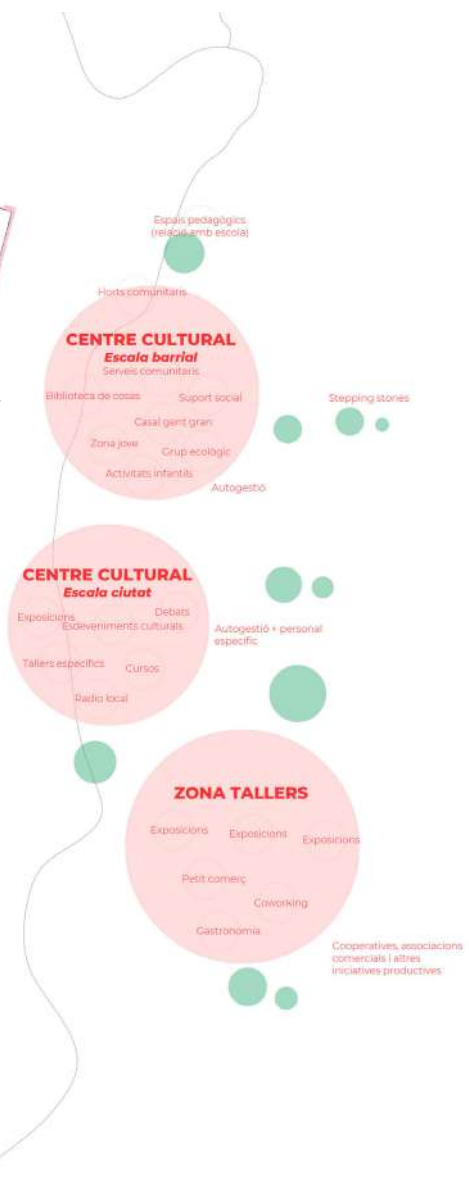
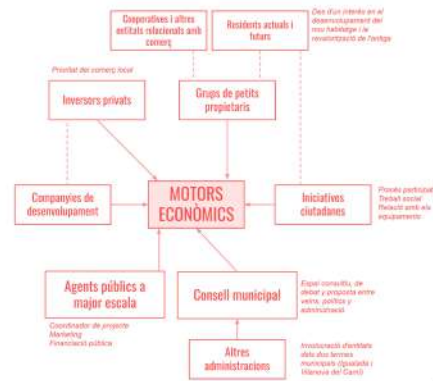
The project is conceived in several phases: (1) Creation of a participatory process to define needs and initiatives through co-design, on-site debates, proposals, municipal discussions, and negotiations. (2) Land readjustment project, water management for gardens, new urbanization (new streets, improvement of existing ones, rehabilitation of public spaces), and new building construction (new construction or renovation). (3) Inhabiting the vacant spaces through appropriation by the collectives involved in the process.

Marta Martín
Taller J. Franquesa

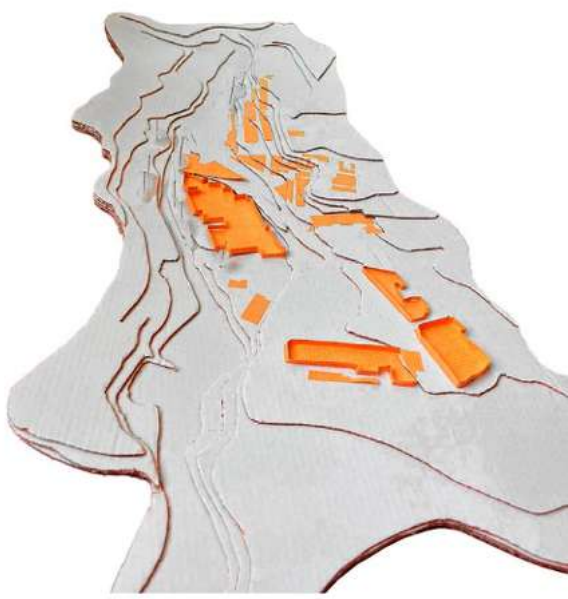
Qualificació dels espais
 Industrial / gran superfície comercial ■
 En desús ■
 Parc poc utilitzat ■
 Habitatges previstos pel planejament ■

En la fase 1 es defineixen els **Motors econòmics del projecte**
 Quins agents intervenen i com

Horts comunitaris associats al centre cultural i espais d'aprenentatge

Centre cultural: punts de trobada als buits

Resolució de la vinya d'un tèxtil industrial amb un espai verd

Únion de l'itinerari de l'Espai amb les activitats de treball

Resolució d'uns terrenys agrícoles abandonats amb nous usos comunitaris

Intervenció en el sistema de parcs per crear connectivitat i garantir

Intervenció en el buit que hi ha entre Igualada i Sabadell

Connexió entre dos termes municipals

Implantació de l'entorn

Connexió entre intervencions

Trasllat de l'ús de veïdors i habitatge amb rehabilitació del barri

Trasllat de l'ús d'un límit abrupte i recuperació de la relació entre parcs i entorn

Situació a la constel·lació de projectes de l'exercici Verdejant els límits
 E 1/20000
 L'intervenció treballa amb el potencial que genera la seva situació entre dos termes (dos termes municipals, dues tipologies de ciutat diferents) i l'influència de l'anella vertebrada amb sistema natural i itinerari

Proposta d'infraestructura
 E 1/2000
 ● Buits per habitat

Accions sobre l'Anella Verda

Accions for the Anella Verda

Estratègia urbana

L'Anella Verda no és només un itinerari continu per a vianants i ciclistes, sinó també un espai de vora complex i divers. La proposta es basa en el reconeixement de sis espais d'oportunitat per integrar millor la ciutat d'Igualada al territori que l'envolta, àmbits on rieres (torrent de l'Espelt, riu Anoia i riera d'Òdena), el mosaic agroforestal i els teixits perifèrics entren en joc.

Per a cada espai es proposa una acció principal:

(1) reconnectar amb la cota baixa de la riera, (2) humanitzar el barri del Rec, (3) reprogramar l'altra ribera del riu Anoia, (4) millorar les connexions entre Igualada i Vilanova del Camí, (5) activar nous usos a les vores del Polígon Industrial de Les Comes i (6) introduir nous programes més enllà del Complex Esportiu Les Comes.

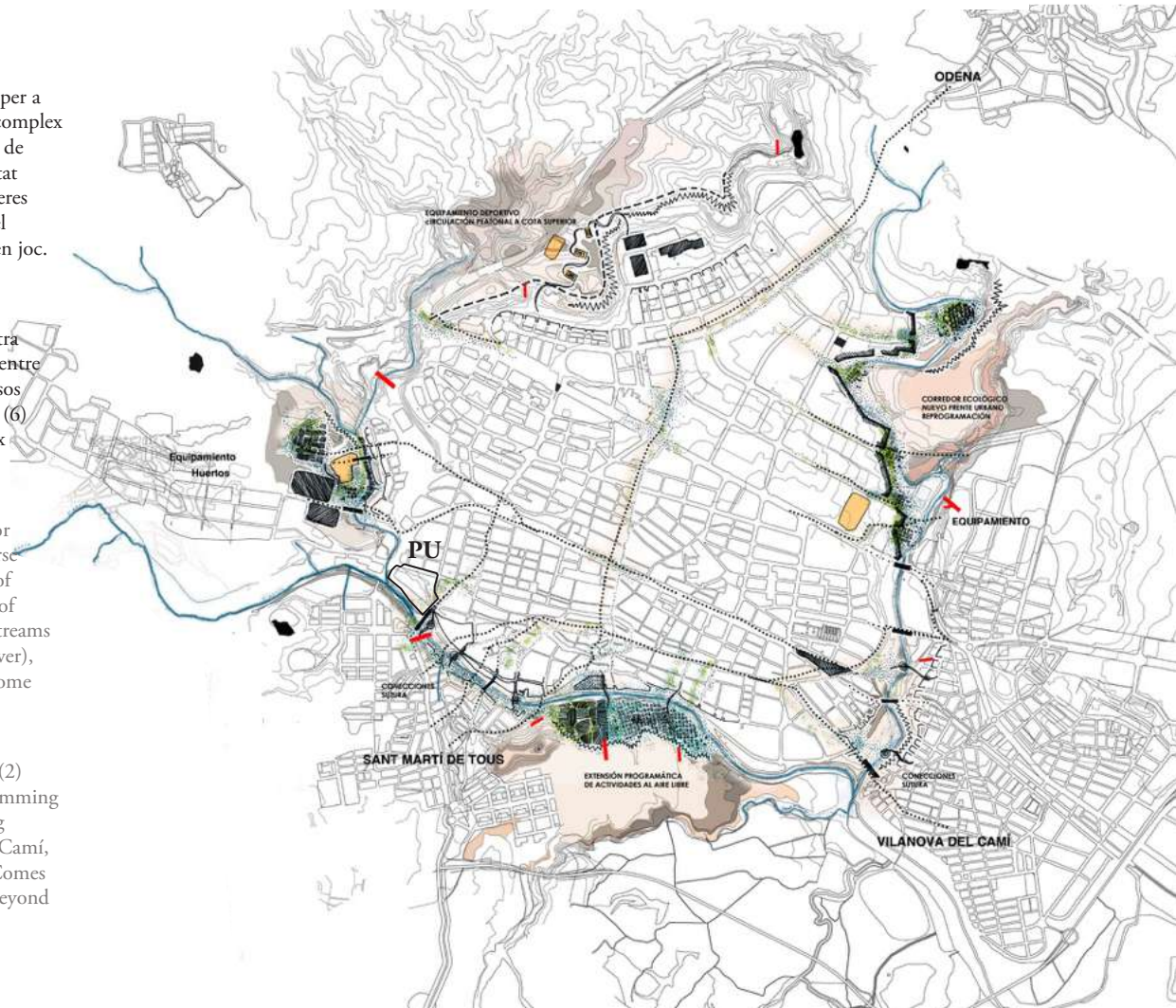
Urban strategy

The Green Ring is not just a continuous route for pedestrians and cyclists, but a complex and diverse space. The proposal is based on the recognition of six opportunity areas to better integrate the city of Igualada with the surrounding territory, where streams (Torrent de l'Espelt, Anoia River, and Òdena River), the agroforestry mosaic, and peripheral fabrics come into play.

For each area, a main action is proposed: (1) reconnecting with the lower level of the stream, (2) humanizing the Rec neighborhood, (3) reprogramming the other bank of the Anoia River, (4) improving connections between Igualada and Vilanova del Camí, (5) activating new uses on the edges of the Les Comes Industrial Park, (6) introducing new programs beyond the Les Comes sports complex.

Aniol Sancho + Ximena Suárez

Taller J. Franquesa

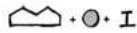

LECTURAS

BORDE. Características internas

- 1 - Vivienda informal agrupada
Parcelas pequeñas
Huertos urbanos privados
- 2 - Industria patrimonial
Mayor Alhara Estética
Materialidad: Ladrillo
Parcelario Orgánico
- 3 - Industria patrimonial
Vivienda
Huertos
Materialidad: Ladrillo
- 4 - Vivienda informal agrupada
Parcelas Pequeñas
- 5 - Perfil industrial de grandes luces
Parcelario generoso
Materialidad: Hormigón y metal
- 6 - Vivienda unifamiliar aislada
Equipamientos deportivos
Entorno recreativo

TOPOGRAFÍA. Características generales

- 7 - Banera topográfica, que da como resultado una serie de colas superiores desconectadas con los equipamientos deportivos.
- 8 - Los trazados del agua que genera una sección deprimida en la zona central.
- 9 - Una pendiente pronunciada que da como resultado una zona muy plana cerca del Río Anela.

RÍERAS. Características generales

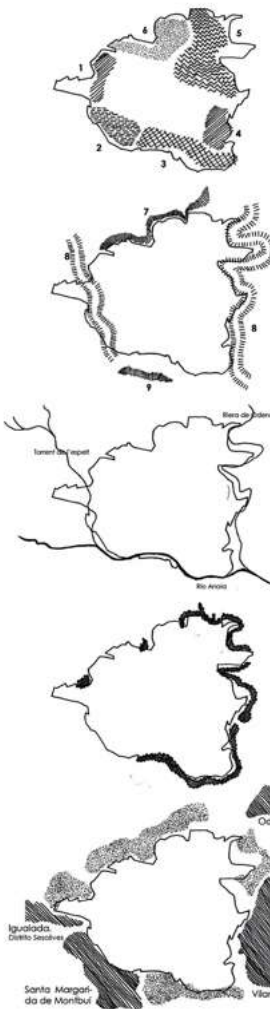
- Torrent de l'Espell** Es colindante con el distrito de sesivieres creando una banera topográfica con el barrio de Folina.
- Río Anela** Genera un límite con la zona Sur de Igualada y con un mayor caudal la sección del río aumenta.
- Riera de Odena** La vía verde se va adaptando al trazado sinuoso de la riera, pero su topografía genera conexiones complicadas con Igualada o Vilanova del Camí.

VERDES. Características generales

La gran mayoría de zonas arboladas se concentran en las zonas próximas a los cauces de los ríos y rieras, aun que también podemos ver grandes zonas verdes en las colas superiores del tramo norte de la vía verde.

BORDE. Características EXTERNAS

Observando los límites exteriores de la vía verde podemos diferenciar dos ambientes muy diferenciados, por una parte, todas aquellas zonas urbanas próximas a Igualada, y por otra toda una serie de espacios libres que no reciben ningún tipo de programa.

- SECTOR 1**
- Falta de conexión peatonal. Se le da la espalda a la naturaleza. La zona del río y la vía verde es prácticamente inaccesible desde este sector. No hay conexión con la vía verde.
- SECTOR 2**
- Poco contacto accesible a la zona natural. Mucho a inadecuada conexión con la vía verde. Carencia de programas. Grandes superficies homogéneas en desuso. Grandes desniveles que dificultan la circulación peatonal.
- SECTOR 3**
- Límite muy marcado. Gran contraste entre zonas natural y urbanizada (límite muy marcado). No relación urbano-rural.
- SECTOR 4**
- Falta de conexión entre municipios debido al condicionamiento topográfico. Carencia de espacios de apropiación ciudadana.
- SECTOR 5**
- Sector industrial descontextualizado. Fuerte zonificación. Carencia de espacios de apropiación ciudadana. Poco vínculo con el espacio natural. No conexión con vía verde.
- SECTOR 6**
- Gran presencia de equipamientos deportivos. Baja densidad. Vivienda unifamiliar tipo casa jardín. Elíptica.

Consolidació del teixit urbà:

Es proposen diferents tipus d'habitatges per a potenciar l'ús de l'espai i la mixtura social. Aquests habitatges poden ser de caràcter social, habitatges lligats a l'ús dels equipaments amb lloguers baixos per a les persones que treballen en el centre de recerca, habitatges productius dotats d'espais per a la convivència per a la producció, etc.

Equipaments:

D'una banda, es proposen nous equipaments amb programes destinats a la recerca i capacitat en la utilització de noves tecnologies per al procés productiu de cultiu i alimentació. D'altra banda, es suggereix la reprogramació dels edificis catalogats existents, la funció dels quals seria la d'albergar les qüestions pràctiques i d'experimentació dels processos de recerca.

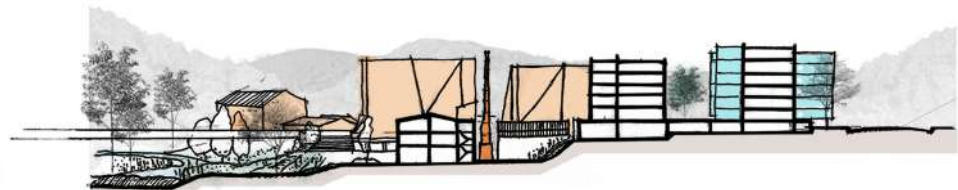
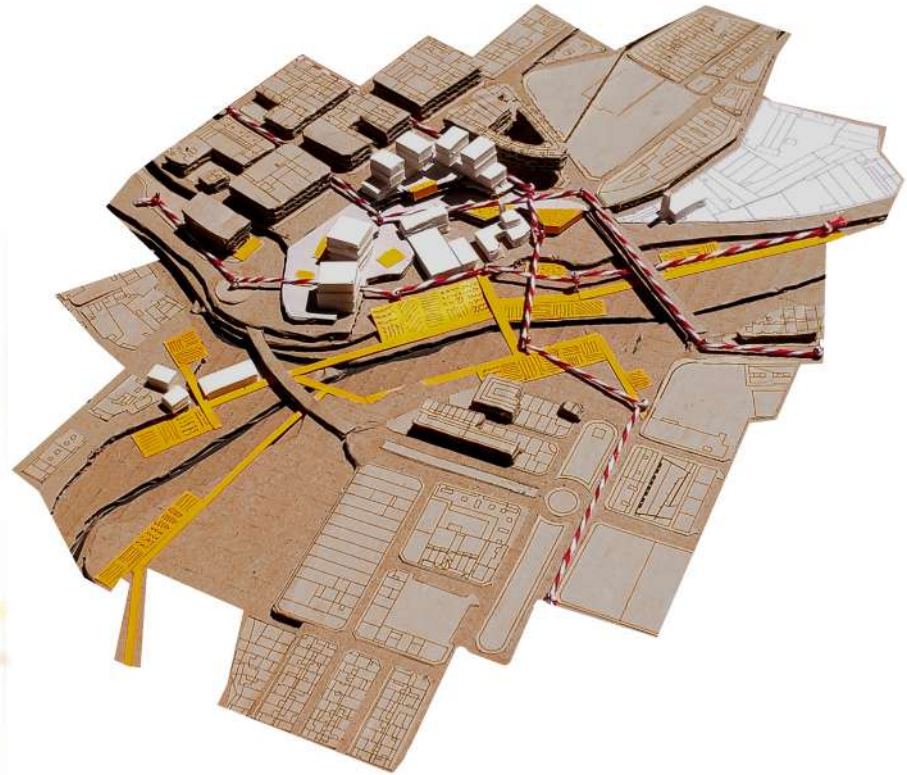
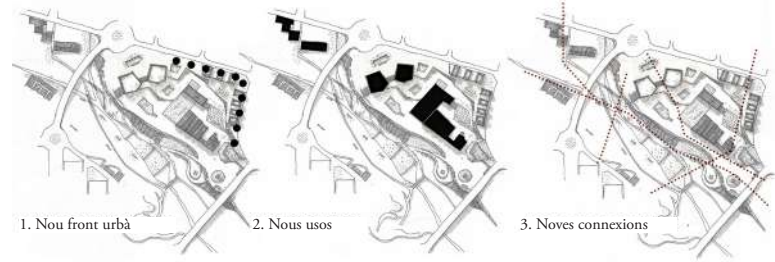
Nou paisatge productiu:

Recuperació de vegetació del riu Anoia. Es potencia el sector agrícola, la producció veïnal i espais per al procés participatiu de la ciutadania, mitjançant l'increment de superfícies de sòl permeable per a la plantació de vegetació productiva.

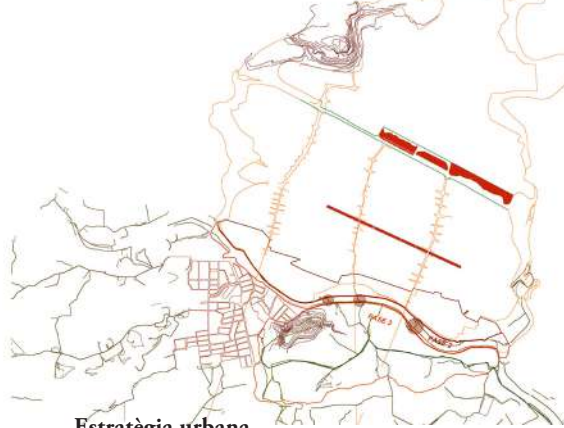
Fluxos:

Es genera un nou traçat viari, prioritant la mobilitat per als vianants, mitjançant recorregut en diferents altures i dotant-ho d'una identitat natural mitjançant la incorporació de vegetació i de recursos naturals, vinculat a l'espai natural obert del riu de la via verda.

El barri del Rec, un barri d'enllaç

The Rec district, a linking neighbourhood

Estratègia urbana

El barri del Rec és avui una zona poc intensa. Només algunes indústries més o menys vinculades al sector de la pell i el tèxtil, així com esdeveniments puntuals com el festival Rec.0, utilitzen aquest espai. Com es pot allargar la urbanització del centre d'Igualada cap al Rec? La proposta treballa en tres línies estratègiques:

1. Regenerar el teixit industrial obsolet amb nous programes; 2. Potenciar tres carrers estructurants que connecten amb la Igualada alta però que no arriben bé fins al riu Anoià (avinguda Balmes, carrer d'Òdena i carrer Lleida / Santa Joaquina Vedruna); 3. Activar la ribera dreta del riu Anoià per convertir el Rec no només en un espai de destinació, sinó també en teixit de pas.

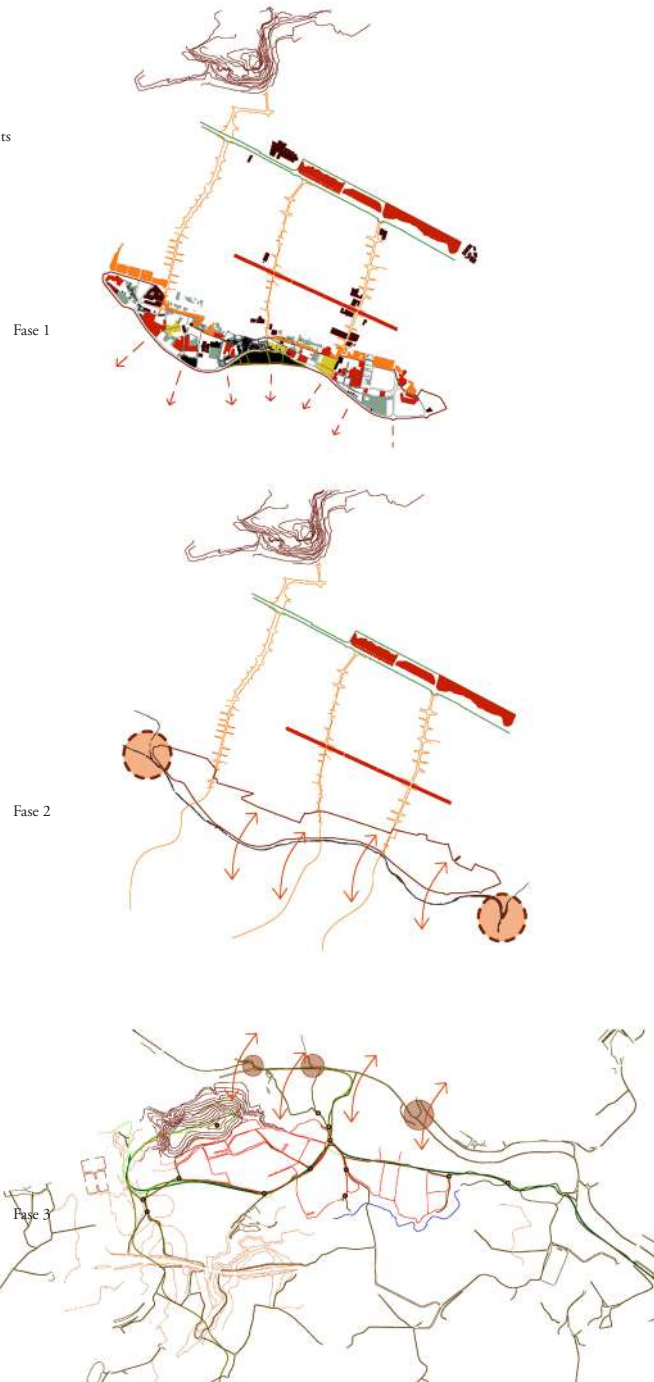
Urban strategy

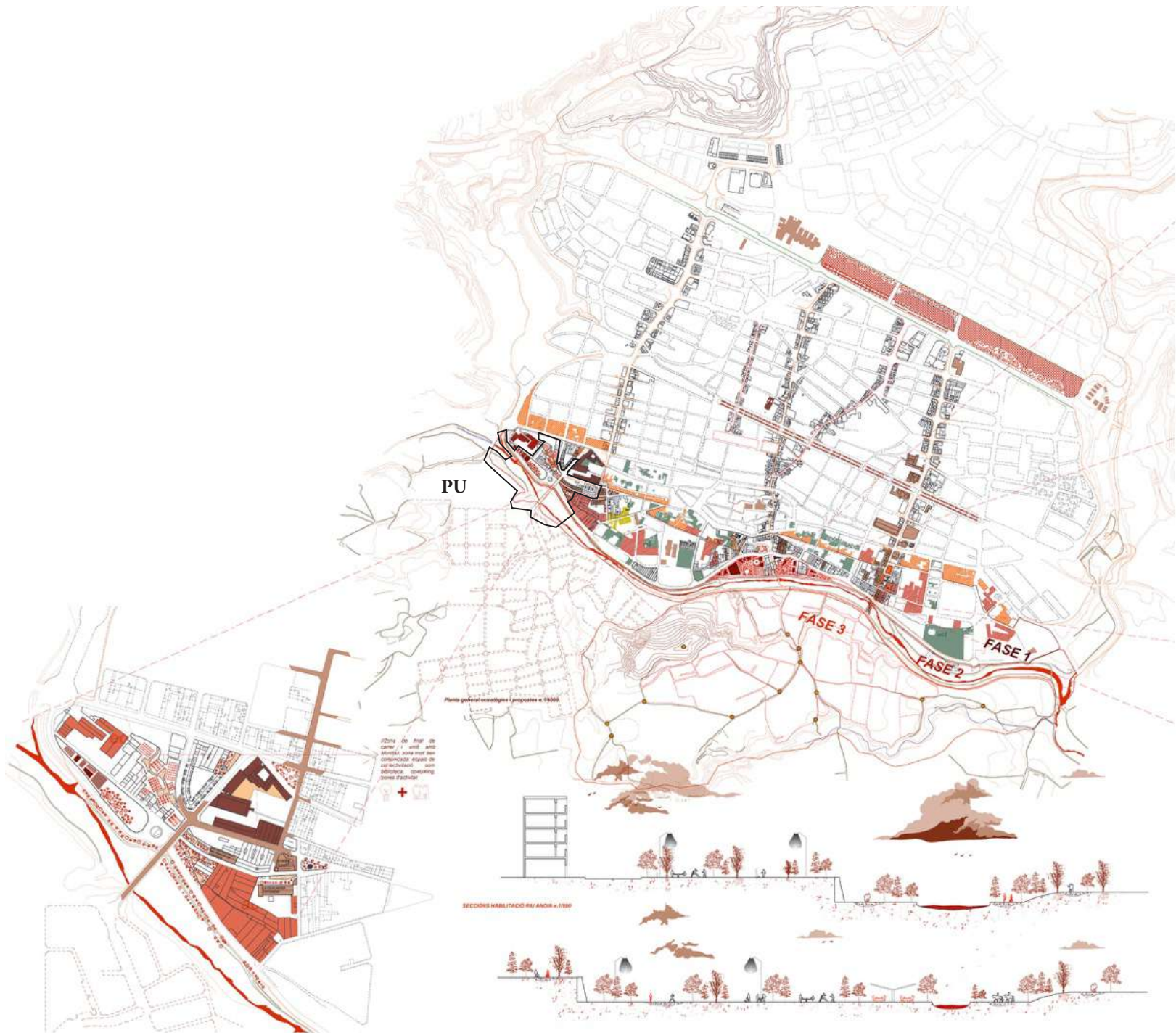
The Rec neighborhood is currently an unused area. Only a few industries, more or less related to the leather and textile sector, as well as occasional events like the Rec.0 festival, are using this space. How can we extend the urbanity from the center of Igualada towards the Rec? The proposal works along three strategic lines: 1. Regeneration of the obsolete industrial fabric with new programs; 2. Enhancing three structuring streets that connect to the upper part of Igualada but do not reach the Anoià River smoothly (Avinguda Balmes, Carrer d'Òdena, and Carrer Lleida/Santa Joaquina Vedruna); 3. Activating the right bank of the Anoià River to transform the Rec not only as a destination space but also as a crossing urban tissue.

Arnau Cuadras + Albert Arumí
Taller R. De Paauw

- Residències voltants
- Zones verdes
- Equipaments
- Patrimoni
- Adoberies actives

Esquema de la proposta

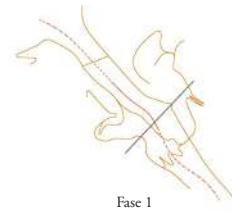
Projecte urbà

El projecte desenvolupa la transformació urbanística de l'illa entre l'avinguda d'Àngel Guimerà, la carretera de Valls i els dos ponts que connecten amb Sant Maure. Es tracta d'un espai en pendent cap al riu Anoya, fet que genera importants desnivells als caps d'ambdós ponts. El projecte es desenvolupa en 3 fases: 1. Reconeixement i recosits dels itineraris urbans; 2. Modificació del planejament vigent per permetre nous usos no exclusivament industrials i nous espais oberts; 3. Construcció de noves arquitectures que, aprofitant una part del patrimoni industrial, incorporin equipaments i activitats terciàries. Reconversió de l'aparcament a Sant Maure en equipament.

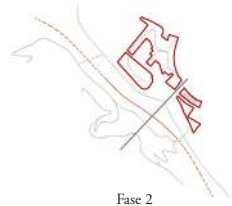
Urban project

The project develops the urban transformation of the block between Àngel Guimerà Avenue, the Valls Road, and the two bridges that connect to Sant Maure. It is a sloping area towards the Anoya River, which creates significant level differences at the ends of both bridges. The project is thought in 3 phases: 1. Recognition and reconnection of urban routes; 2. Modification of current planning to allow new uses not exclusively industrial and new open spaces; 3. Construction of new architectures that, taking advantage of part of the industrial heritage, incorporate facilities and tertiary activities. Conversion of the parking plot at Sant Maure into a public facility.

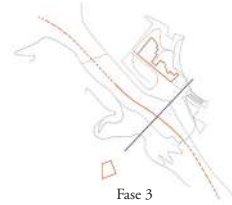
Arnau Cuadras
Taller R. De Paauw

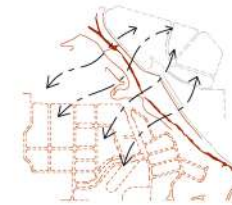
Fase 1

Fase 2

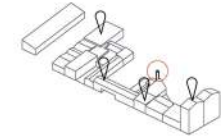

Fase 3

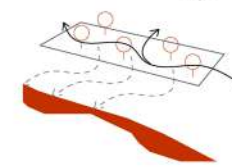

Accions

1.- Connexió d'Igualada amb Santa Margarida de Montbui des del Rec a través de camins i implementació de zones verdes i programa

2. Rehabilitació d'edificis patrimonials i reconversió d'us en Sector terciari, activitat i equipaments

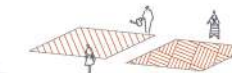
3. Implementació de zones verdes amb l'aplicació de paviment drenant i el posterior aprofitament d'aigua

4. Pas cap a Montbui a 2 altures: pont (bicis cotxes i vianants) i sota el pont (vianants i bicis)

5. Accessibilitat en tot moment de pas en el recorregut

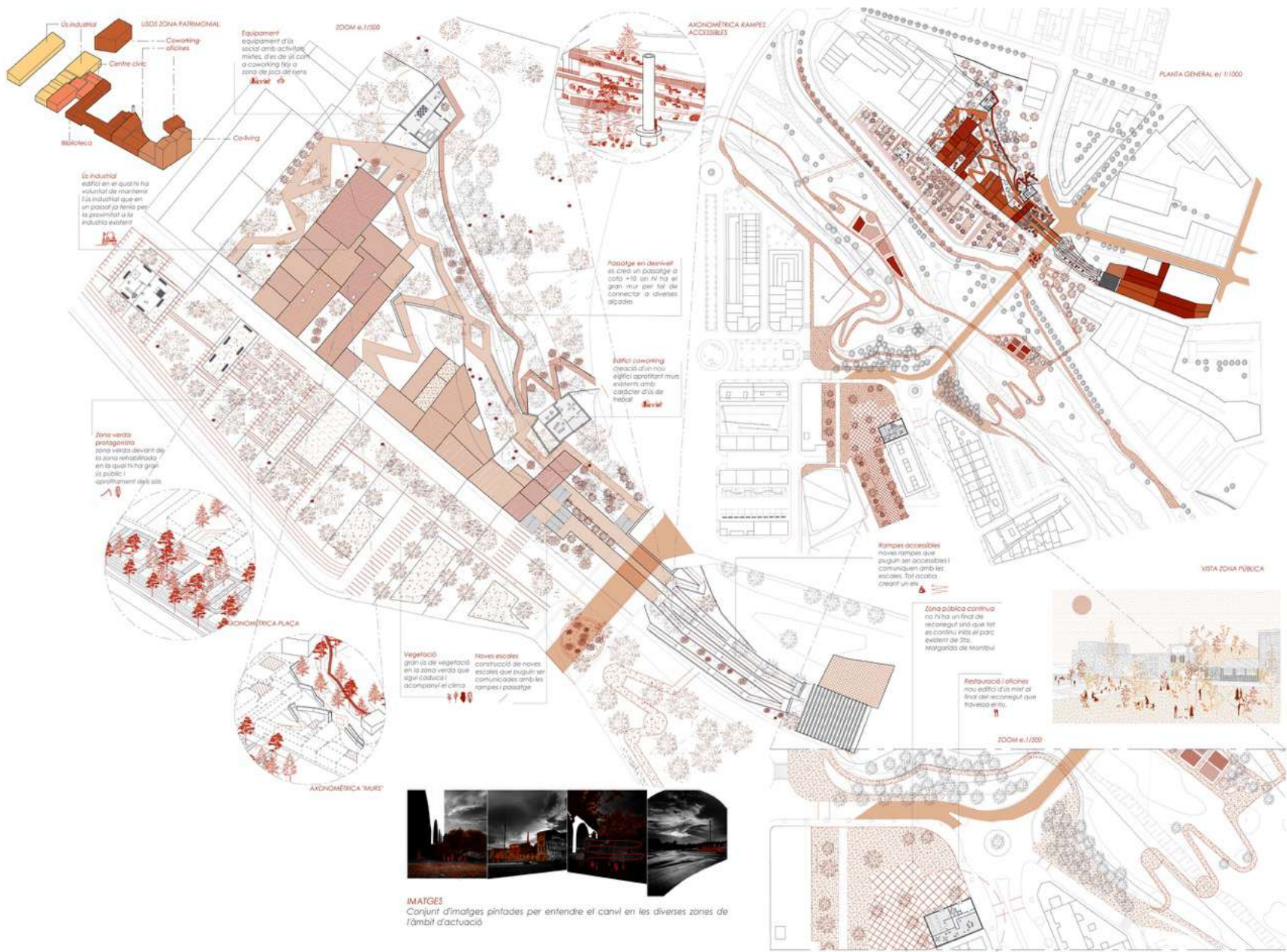
6. Implementació d'hortos urbans en zones properes al riu per a la comunitat

7. Creació de zones de comunitat a prop del riu i zones verdes

8. Modificació en el Planejament Industrial-Equipaments Industrial-Zona verda Protecció-Zona verda

Tres enllaços al marge de la ciutat

Three links at the city edge

Estratègia urbana

A la conca d'Òdena hi ha una voluntat política d'establir un sistema urbà per compartir serveis, esforços i despeses. És pertinent, per tant, imaginar espais on cal una millor relació d'Igualada amb el territori immediat. Per fer-ho s'hi detecten tres zones que avui són barreres físiques marcades pel riu, vies de tren, autopista i desnivell topogràfic.

1. Pont Gran. Connectar Sant Maure amb el Rec per un nou pont. Aquesta zona té potencial per convertir-se en una nova "centralitat", per reequilibrar els buits, ja que al barri del Rec hi falta espai lliure.

2. Roca de Pedrassa. Aquesta zona enllaça Igualada amb Òdena a partir d'una traça històrica en què avui una autopista fa difícil la continuïtat per als vianants.

3. Barri de Montserrat. El soterrament de l'estació del tren és imminent, el qual crearà una gran plaça, que té potencial per esdevenir la porta d'entrada-sortida d'Igualada. Podria l'antic pont de tren servir per als vianants? Les vores cap a la riera d'Òdena no estan prou definides, són darreres urbans. Encara hi ha molt d'espai lliure per col·locar-hi arquitectures que ajudin a definir la façana fluvial.

Urban strategy

In the Conca d'Òdena, there is a political will to establish an urban system to share services and expenses. Thus, it is reasonable to imagine spaces where a better relationship between Igualada and the surrounding territory. To do so, three areas are identified, areas that are currently marked by physical barriers such as the river, train tracks, highways, and topography.

1. Pont Gran: Connecting Sant Maure with El Rec through a new bridge. This area has the potential to become a new "central hub" and to provide the Rec neighborhood with more open space.

2. Roca de Pedrassa: This area links Igualada with Òdena based on a historical layout that is currently made difficult for pedestrians due to a highway.

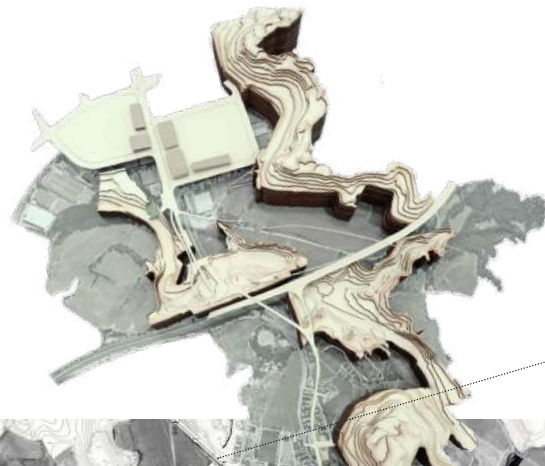
3. Barri Montserrat: The undergrounding of the train station is imminent, creating a large square. This has the potential to become the main entrance point of Igualada. Could the old train bridge be used by pedestrians? The edges towards the Riera d'Òdena are not well defined: they are urban backgrounds. There is still plenty of open space to place architectures that might help defining the riverside facade.

Pere Antón Parellada + Sergio García
Taller Á. Giménez

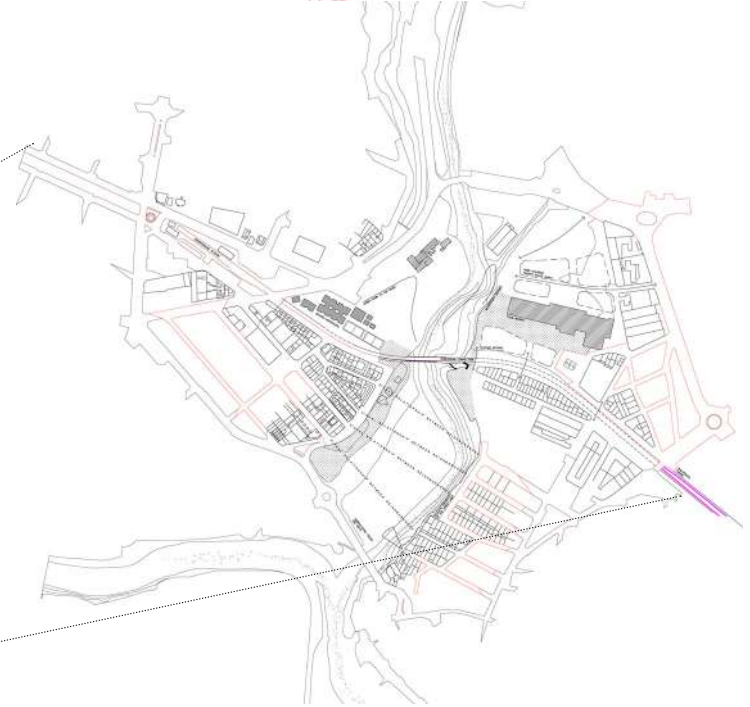

1. Pont Gran. Enllaçar Sant Maure amb el Rec

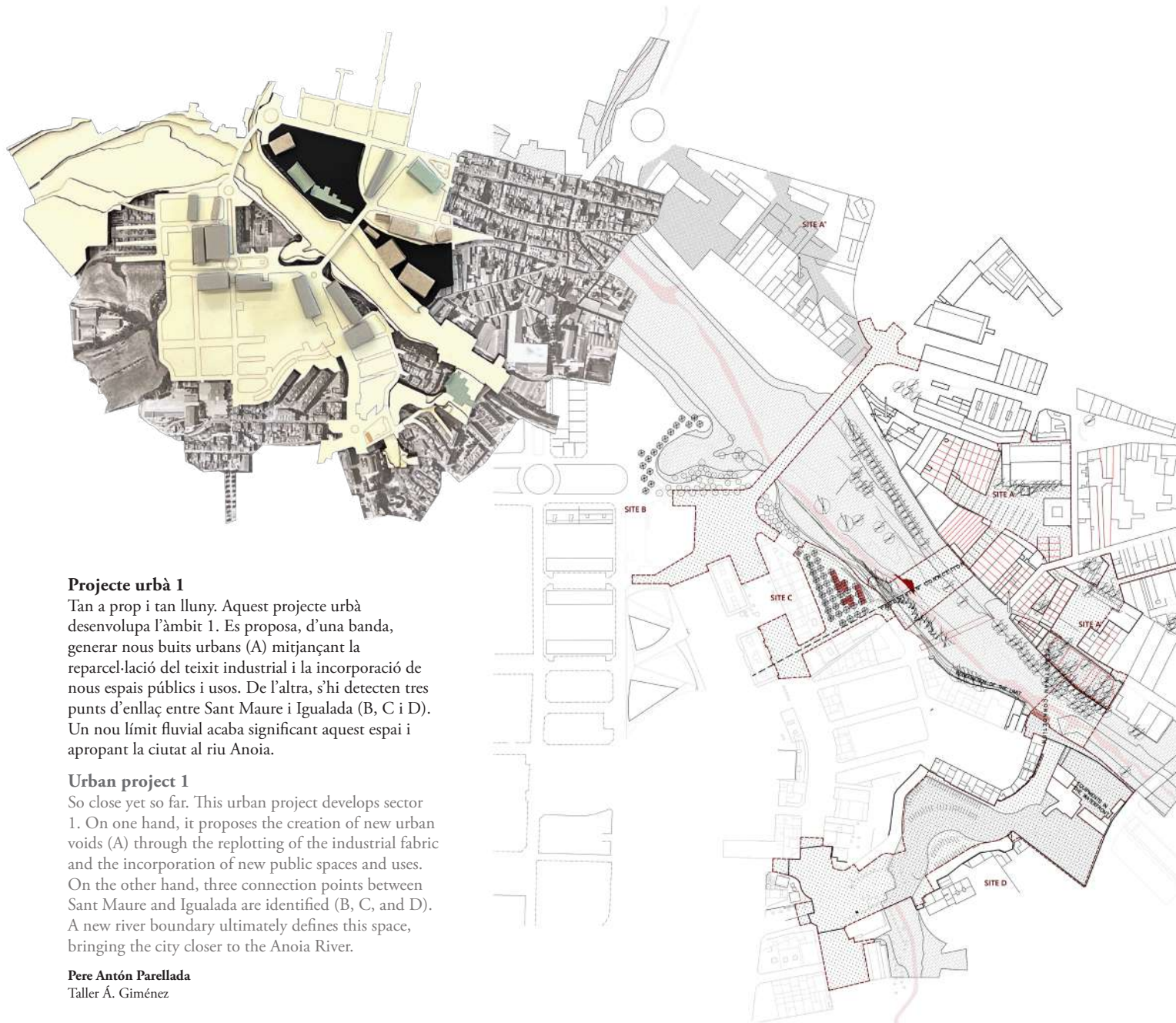

2. Roca de Pedrassa. Entre Igualada i Òdena

3. Barri de Montserrat. Definir els futurs límits

Projecte urbà 1

Tan a prop i tan lluny. Aquest projecte urbà desenvolupa l'àmbit 1. Es proposa, d'una banda, generar nous buits urbans (A) mitjançant la reparcel·lació del teixit industrial i la incorporació de nous espais públics i usos. De l'altra, s'hi detecten tres punts d'enllaç entre Sant Maure i Igualada (B, C i D). Un nou límit fluvial acaba significat aquest espai i apropant la ciutat al riu Anoià.

Urban project 1

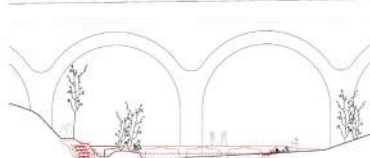
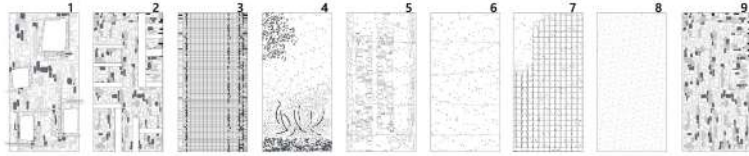
So close yet so far. This urban project develops sector 1. On one hand, it proposes the creation of new urban voids (A) through the replotting of the industrial fabric and the incorporation of new public spaces and uses. On the other hand, three connection points between Sant Maure and Igualada are identified (B, C, and D). A new river boundary ultimately defines this space, bringing the city closer to the Anoaia River.

Pere Antón Parellada
Taller Á. Giménez

Paving with the rune

From the demolitions in phase 0, materials can be reused to pave draining soils, both for their material characteristics (their porosity) and geometrical characteristics (open joint paving).

standard parking space

Riverbed cross section_e 1-250

- 1 Open Joint_Stone+Bricks
- 2 Open Joint_Stone+timber
- 3 Porous + Open Joint_ Bricks
- 4 Porous_Soil + Vegetación
- 5 Porous_Soil+stone
- 6 Porous_compacted soil+gravel
- 7 Impermeable_Not transitable_roof tiles
- 8 Porous_porous concrete (tennis court equipment)

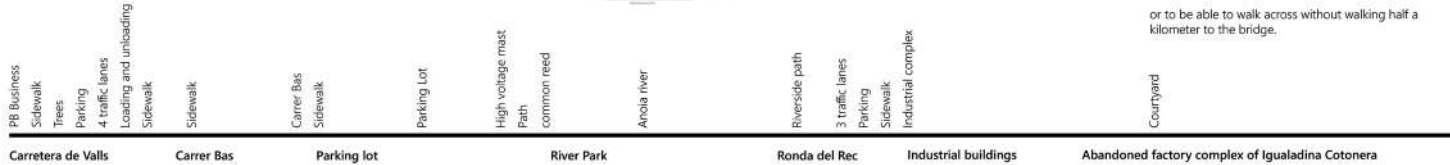
e 1-80

Section proposed in phase 1 for Pont Gran de Montbui e 1-250

Building a real sequence between municipalities e1-500

Carretera de Valls Carrer Bas Parking lot River Park Ronda del Rec Industrial buildings Abandoned factory complex of Igualadina Cotonera

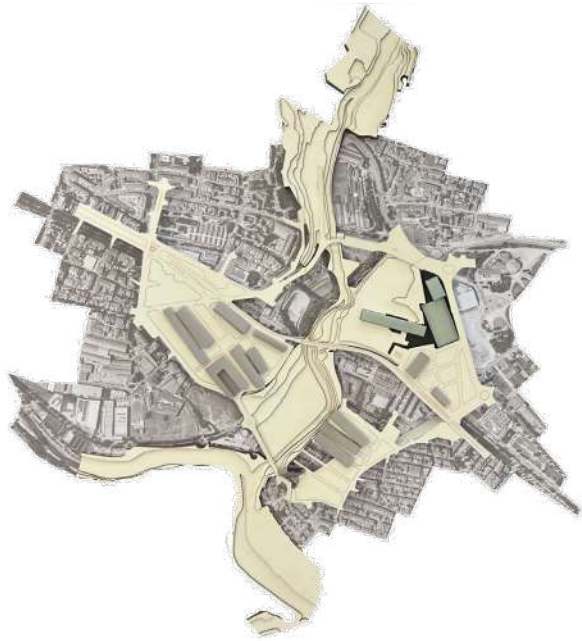
Rambla de Valls Carrer Bas Parking lot+River Plaza River Park Ronda del Rec Industrial buildings New urban patio Mixed use housing-workshop

General urban scheme
The southern ring road could connect in the city at carrer de la merce.

e 1-5000

or to be able to walk across without walking half a kilometer to the bridge.

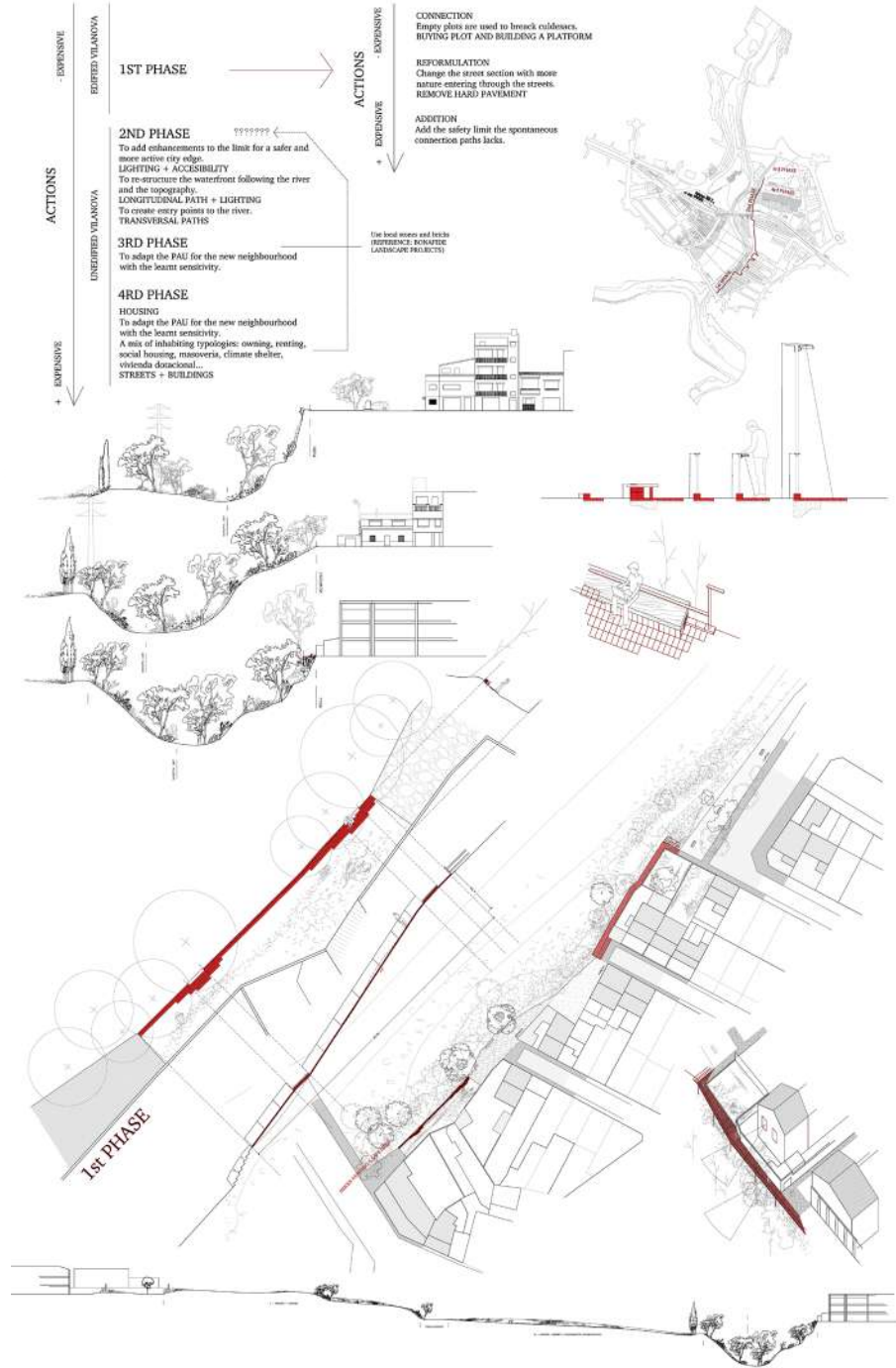
Projecte urbà 2

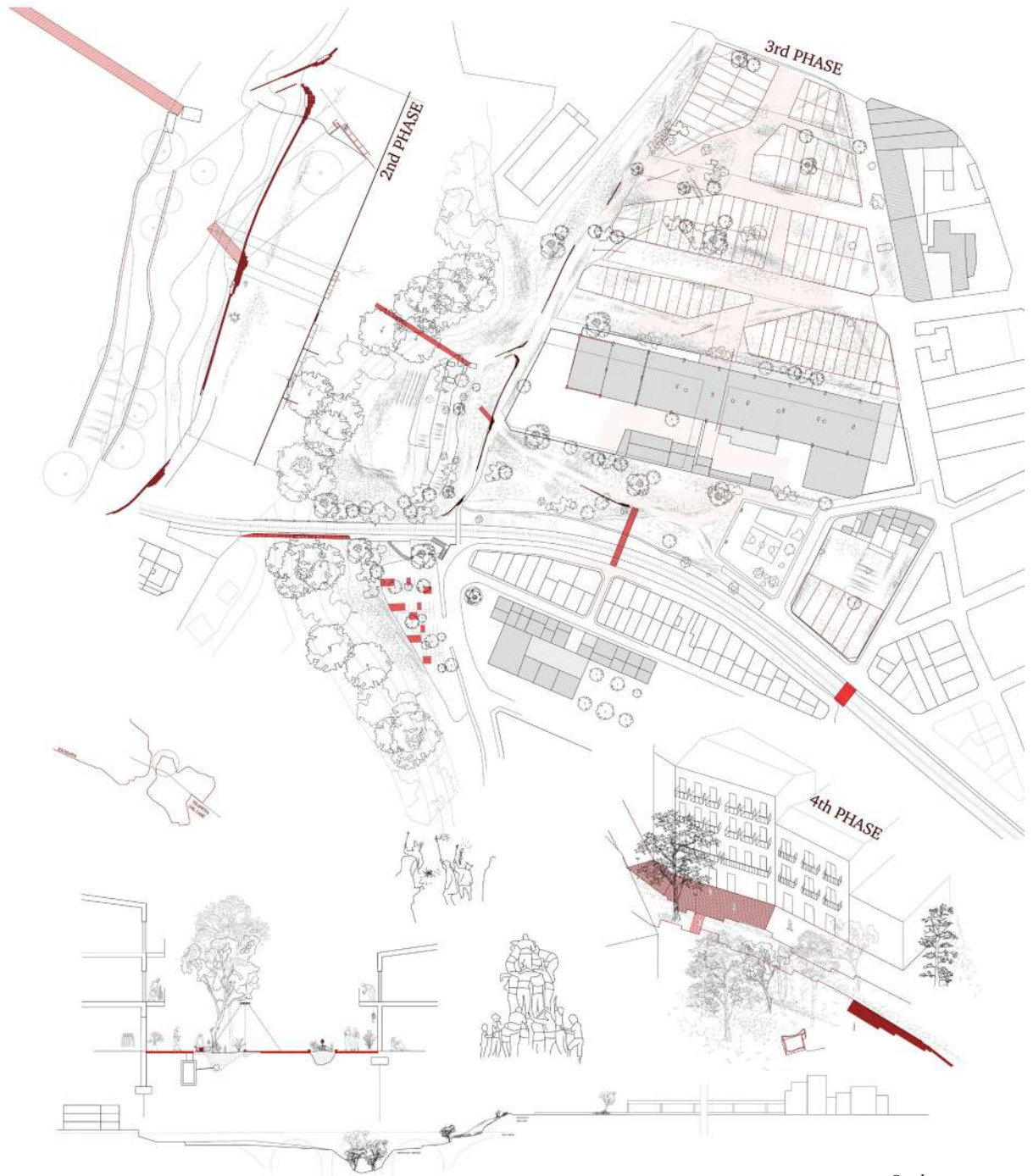
Sovint l'estructura urbana ja existeix, però cal adaptar-la. Per això, aquest projecte urbà situat a l'àmbit 3 proposa accions per reenforçar la possible relació de Sant Nicolau (Vilanova del Camí) amb la riera d'Òdena. A la 1a i 2a fases es proposa redissenyar els límits del teixit amb intervencions en la urbanització. En les fases 3 i 4 es reconsidera el PMU Sant Nicolau per incorporar-hi l'actual patrimoni industrial i propiciar la generació d'un nou barri d'ús mixt i més integrat amb l'entorn.

Urban project 2

Often the urban structure already exists, but it needs adaptation. Therefore, this urban project located in the area 3 proposes actions to refocus the possible relationship of Sant Nicolau (Vilanova del Camí) with the Òdena stream. In the 1st and 2nd phases, it is proposed to redesign the boundaries of the fabric with interventions in the urbanization. In phase 3 and 4, the Sant Nicolau Urban Master Plan is reconsidered to incorporate the current industrial heritage and promote the generation of a new mixed-use neighborhood more integrated with the environment.

Sergio García
Taller Á. Giménez

Superposició de projectes per
l'Anella Verda d'Igualada.

Overlapping of proposals for the
Green Belt of Igualada

Estudiantat Urbanística 6-M ETSAB-UPC

Igualada a contrallum

Igualada in backlight

Álex Giménez

Dr. Architecte i Professor UPC-ETSAB

No és fàcil fer sortir de l'oblit els qui van enronquir-se i esllomar-se formiguejant desficiosos entre boscos hostils de ferros i corretges, enmig del gran soroll i, tanmateix, la gesta d'ells, i no pas dels altres, configura aquest sòlid passat de sang calenta que em manté en un estat constant d'alerta contra la defallença o la cobdícia.

Miquel Martí i Pol, fragment del poemari *La fàbrica*, 1970-1971.

Urbanística VI és una assignatura del grau en Estudis d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Catalunya - BarcelonaTech. El curs, semestral, conclou l'aprenentatge sobre la ciutat i l'ordenació del territori, tot dotant d'instruments analítics i projectuals els futurs professionals per al coneixement, la transformació i la millora del nostre entorn físic. Aquest instrumental, sigui en l'àmbit pràctic, teòric o polític, es pot resumir en una idea mínima, troncal, ben bé un axioma: "La ciutat no és un full en blanc" (Parcerisa i Rubert, 2000).

Igualada no és un full en blanc. No és pas un llenç verge que aguaita les alegres creacions dels arquitectes. *Aqua lata* no vol dir *tabula rasa*. Tampoc no és fruit de la casualitat que la darrera promoció d'urbanisme de la Politècnica conclogui la seva etapa formativa en aquesta ciutat i hi vessi el coneixement acumulat durant els anys de carrera. Els objectes d'estudi al Departament d'Urbanisme de l'Escola s'escullen amb cura, tant pel seu potencial pedagògic com per la vigència i l'interès de les qüestions que plantegen. Igualada és una realitat polièdrica i contrastada que convé observar amb atenció per identificar-hi matisos i valors, oportunitats i reptes.

Urban Design VI is a subject in the degree in Architecture Studies at the Universitat Politècnica de Catalunya - BarcelonaTech. The semester-long course comes at the end of students' learning about the city and territorial planning. It provides analytical and project tools for future professionals to understand, transform and improve our physical environment. This toolkit, whether in practical, theoretical or political contexts, can be summarized in a fundamental idea, a core axiom: "The city is not a blank canvas" (Parcerisa and Rubert, 2000).

Igualada is not a blank canvas. It is not a blank canvas eagerly awaiting the joyful creations of architects. *Aqua lata* does not mean *tabula rasa*. It is no coincidence that the latest class of urbanism students from the Politècnica are completing their training stage in this city, pouring into it the knowledge accumulated during years of study. The subjects that are studied at the School in the Department of Urbanism are chosen carefully for their pedagogical potential and for the relevance and interest of the issues they raise. Igualada is a multifaceted, contrasting reality that deserves careful observation to identify nuances and values, opportunities and challenges. We highlight

four aspects that have high local potential and can serve as useful reflections for more general contexts: landscape, housing, industry and mobility.

Landscape

When the dissipating fog spreads, the Òdena basin offers, in the immediate surroundings of Igualada, a rugged landscape of white marl eroded by the streams that flow into the Anoia river (Solé i Sabarís, Lluís. *Geografia de Catalunya*, Aedos, 1958). The diversity of the flora is notable. The total number of plants listed in the catalogues of Bausili and Costa Arriba is 2,414. This is a significant number of species compared to the 1,020 plants in the Vic plain, for example. The vegetation includes arbour layers of a wide variety of forms: shrubs, ground cover and climbers. Here and there, cultivable plains appear, bordered by rocky slopes and rows of trees that accompany the gullies. This is a relevant relief, marked by wind, streams and river fords; fords that allow the movement of people and goods across the territory, the fords of Igualada.

Marina Lillo and Laia Oriol focus on rediscovering the traces of water and fords, based on which they design a series of reservoirs to help establish new ecosystem services in the Anella Verda green belt.

Laia Tuset and Marc Vendrell propose a river park along the Rec, with an agricultural layout supported by the pre-existing fabric. They envisage a redefinition of the Anella Verda green belt as a (self-) productive food park and a recreational facility for citizens.

Anna Salvador's and Francisco Garcia's projects use land and plantations in an exercise of double containment, which is formal and material, and improves the city's relationship with its agricultural and natural landscapes. These are projects with a simple design and accessibility, which are economical and

En destacarem quatre que tenen un alt potencial local i que també poden esdevenir reflexions útils per a contextos més generals: el paisatge, l'habitatge, la indústria i la mobilitat.

Paisatge

Quan la boira gebradora escampa, la conca d'Òdena ofereix en els entorns immediats d'Igualada un paisatge esberlat de margues blavenques aixaragallades pels torrents i rierols que vessen a l'Anoia (Solé i Sabarís, Lluís. *Geografia de Catalunya*, Aedos, 1958). La diversitat de la flora aqualatense crida l'atenció. El total de plantes enumerades als catàlegs de Bausili i de Costa Arriba a 2.414, un nombre notable d'espècies si es compara amb les 1.020 de la plana de Vic, per exemple. La vegetació s'expressa en estrats arboris de una gran diversitat de ports: arbustives, entapissants i trepadores. Aquí i allà apareixen planes cultivables, limitades per costes rocoses i les línies d'arbres que acompanyen les barracades. És un relleu rellevant, de saber-ne el vent i el torrent. I del torrent, saber-ne el gual. Guals que donen pas al moviment de persones i mercaderies pel territori. Els guals d'Igualada.

Marina Lillo i Laia Oriol se centren a redescobrir les traces de l'aigua i dels guals, des d'on projecten una sèrie de basses de laminació que ajudin a constituir nous serveis ecosistèmics a l'Anella Verda.

Laia Tuset i Marc Vendrell ens proposen un parc fluvial del Rec, amb un parcel·lari agrícola que té com a suport el teixit preexistent, en què imaginem una redefinició de l'Anella Verda com a parc (auto) productiu d'aliments i com a equipament lúdic per a la ciutadania.

Els projectes d'Anna Salvador i Francisco Garcia fan servir terra i plantació en un exercici de doble contenció, formal i material, que aconsegueix millorar la relació de la ciutat amb els seus paisatges

agrícoles i naturals. Projectes de traçat i accessibilitat de gran senzillesa, economia i potencial de rèplica. Si cal invertir recursos, públics o privats, de manera eficient, Anna i Francisco tenen algunes idees.

Anna Clivillé i Sarah Murphy demostren, en la seva lectura i comprensió del territori, una qualitat analítica infreqüent: identifiquen amb la mateixa passió i precisió allò que és bo i allò que no ho és. Saben trobar els llocs i moments en què la ciutat grinyola. Però també són capaces de treure partit de valors desatesos, bellesa ordinàries, paisatges inèdits d'Igualada. Resolen els primers, revelen els segons. Fan poesia del paisatge i ens recorden que, en urbanisme, l'estètica és quasi sempre la traducció literal d'una ètica.

Atenció al que presenten i representen Clàudia Cantero, Pablo Gil i Arcen Fomchenk. I al que no. El seu treball analític revela un coneixement profund de les causes i conseqüències que donen forma a la ciutat dispersa. Les seves propostes responen a una visió realista d'una realitat pertinaç. Pertinent? En diuen stepping stones (utilitzant el llenguatge de Richard T. T. Forman a *Landscape Ecology Principles in Landscape Architecture and Land-use Planning* (Nova York: Island Press, 1996), però val la pena no passar-hi de puntetes.

Habitatge

Hi ha una imatge mediàtica molt prevalent en el món cinematogràfic, a Hollywood i a Netflix, que identifica la riquesa i la virtut amb els barris jardí, els suburbia. La felicitat dels anuncis es produeix en la casa unifamiliar aïllada, amb una cinta d'asfalt que hi arriba, amb quatre cotxes, quatre per quatre, per família, que irradien estiu i hivern per cinc façanes, gespa regada amb aigua de boca i piscina. Un somni que, si el somia tothom, podria fer acabar el planeta aviat.

have potential for replication. If public and private resources need efficient investment, Anna and Francisco have some ideas on how to achieve this.

Anna Clivillé and Sarah Murphy demonstrate an uncommon analytical quality in their interpretation and understanding of the territory: they identify with equal passion and precision what is good and what is not. They can find the places and moments when the city creaks. But they are also capable of leveraging the overlooked values, ordinary beauty and unprecedented landscapes of Igualada. They solve the former and reveal the latter. They make poetry of the landscape and remind us that, in urban planning, aesthetics are almost always the literal translation of an ethic.

Note what Claudia Cantero, Pablo Gil and Arcen Fomchenk present and represent, and what they do not. Their analytic work reveals a deep understanding of the causes and consequences that shape the dispersed city. Their proposals respond to a realistic vision of a persistent reality. Is it relevant? They call their proposals stepping stones (using the language of Richard T. T. Forman in *Landscape Ecology Principles in Landscape Architecture and Land-use Planning* [New York: Island Press, 1996]). However, they should not be tiptoed around.

Housing

There is a prevalent media image in the cinematic world, in Hollywood and on Netflix, that identifies wealth and virtue with garden neighbourhoods and the suburbs. The happiness shown in advertisements occurs in detached single-family houses, with asphalt ribbons leading up to them, four cars and four bedrooms per family, with sun entering summer and winter from five façades, lawns irrigated with drinking water and a pool. This is a dream that would soon lead to the end of the planet if everyone dreamt it.

Fortunately, due to the dimensional conditions of its municipal area and its orographic physiognomy, the city of Igualada has been less prone to extensive growth than many other Catalan and European cities. It is a city of relative density. It is a privilege to work on a city built with compactness from the party wall, the *paries communis*, that shapes a neighbourhood, with the use of routes and serendipity, energy saving and sharing of a culture of proximity, a city made for collective life. Having small, contiguous plots has other advantages, including local commerce, local food, street-level tertiary services, efficiency in facilities and public transportation, income diversity in the area and social cohesion.

Igualada has been daring, almost reckless and definitely avant-garde in formulating its contemporary necropolis: the renowned cemetery of Carme Pinós and Enric Miralles. Cemeteries, the cities of the dead, usually replicate forms of growth in the city of the living. Graves might be regarded as houses in backlight. There are classical mausoleums and miniature versions of gardening utopias. Niches, in rationalistic blocks, mimic the housing estates of urban peripheries in the twentieth century. Jewish, Protestant and Gypsy cemeteries are on the margins, outside the city, behind the main burial grounds. The people of the past in Igualada rest together among shrubs and blue marl of indescribable forms, which remind us, more than anywhere else, that the future is a certainty – we will die – laden with uncertainties. What city will we leave for the future generations? Hopefully, one in which young people can become independent and the elderly can age with dignity. To achieve this, increases and improvements in public housing are indispensable. Compared to the rest of Europe, which has ratios of 15–60% of subsidised housing, Catalan cities barely reach 2%. They are said to be wealthy cities. Montevideo, in Uruguay, has 5% of cooperative housing. Igualada's densities

Afortunadament, la ciutat d'Igualada, per les condicions dimensionals del seu terme municipal i la seva fesomia orogràfica, ha estat menys procliu al creixement en extensió que moltes altres ciutats catalanes i europees. Es tracta d'una urbs de relativa densitat. I és un privilegi treballar sobre una ciutat que es construeix des de la compacitat, des de la paret mitgera, el *paries communis*, que confirma el veïnatge, aprofita els recorreguts i la serendipitat, estalvia energia i comparteix cultura de proximitat, una ciutat feta per a la vida col·lectiva. Fer unes parcel·les petites i enganxades aporta altres avantatges: comerç local, alimentació de proximitat, terciari a peu de carrer, eficiència dels equipaments i transports públics, diversitat de rendes en contrada i cohesió social.

Igualada ha estat arriscada, quasi temerària, definitivament capdavantera en la formulació de la seva necròpoli contemporània, el conegut cementiri de Carme Pinós i Enric Miralles. Els cementiris, la ciutat dels morts, acostumen a reproduir les formes de creixement de la ciutat dels vius. Les tombes són cases a contraclaror. Els panteons clàssics, versions en miniatura de les utopies jardineres. Els nínxols, en bloc racionalista, copien els polígons d'habitatge de les perifèries urbanes del segle XX. Cementiris jueus, protestants i gitanos, es col·loquen al marge, a fora de la ciutat, al dors de les sepultures principals. Igualadines i igualadins del passat descansen en canvi plegats entre arbustives i margues blaves de formes indescriptibles, cosa que ens recorda, aquí més que enlloc, que el futur és una certesa —morirem— carregada d'incògnites. Quina ciutat deixarem a les generacions futures? Esperem que una en què la joventut pugui emancipar-se i les persones grans puguin envellir amb dignitat. A aquest efecte, l'increment i la millora del parc públic d'habitatge és imprescindible. En comparació amb la resta d'Europa, que presenta ràtios del 15-60 % d'habi-

tatge protegit, les ciutats catalanes a penes voregen el 2 %. Es diu que són ciutats riques. Montevideo, a l'Uruguai, té un 5 % d'habitatge cooperatiu. Les densitats d'Igualada ens parlen de fraternité. Però si tot l'habitatge funciona en règim de mercat lliure, acabarem potser amb massa lliberté i poca égalité. Per això alguns estudiants avançats hi han treballat amb decisió.

Helena Bonet i Carmen Alberti presenten textos, fotos i dibuixos engrescadors, gairebé contestataris, respecte a la pregunta original del curs. Elles plantegen que potser Igualada no necessita repensar-se com a anelles concèntriques, sinó que els problemes de la ciutat els tenim a dintre, de dins a fora: accessibilitat universal, coherència urbana, habitatge i noves dotacions en les situacions de vora.

Andreu Badia i Jordi Rosa centren la seva proposta al voltant del mercat de la Masuca i l'antiga indústria del Rec, i ofereixen una baula: habitatge i dotació. Reprenen el debat del POUM de 2009 amb una actitud potser més integradora. La seva ordenació ofereix un contrast cívic a la inserció, potser rotunda, d'un nou accés viari a la ronda Sud C-37. Les seves idees manifesten una atenció a qüestions globals pertinents, a reptes universals de la ciutat occidental: dret a l'habitatge, mobilitats sota sospita, indústria en perill d'extinció. No s'aturen en la diagnosi crítica, ens ofereixen compromís i capacitat de resposta des de les eines de l'urbanisme local. Vigència i viabilitat.

Indústria

Ciutat de connexió, nus, hub que dirien les modernes, entre una Catalunya profunda, productiva, agrícola, ramadera i industrial, pelletera, adusta i muntanyenca, quasi euskalduna, rigorosa de clima i teler, esquena musculada d'un país d'anar per feina... i les Tarracos, Bàrcinos i Empòrions, costaneres, temperades, mercantils, de comerç i

speak of fraternity. However, if all housing functions in a free market system, we might end up with too much liberty and too little equality. That is why some advanced students have worked decisively on this subject.

Helena Bonet and Carmen Alberti present compelling texts, photos and almost confrontational drawings regarding the original question of the course. They suggest that perhaps Igualada does not need to reconsider itself as concentric rings. Instead, the city's problems are within, from the inside out: universal accessibility, urban coherence, housing and new facilities in edge situations.

Andreu Badia and Jordi Rosa focus their proposal on the Masuca market and the old Rec industry and offer a link between housing and facilities. They reopen the debate sparked by the 2009 Municipal Urban Master Plan, with a possibly more integrative attitude. Their planning offers a civic contrast to the insertion, which is perhaps strong, of a new access road to the South C-37 ring. Their ideas show attention to relevant global issues, to the universal challenges of the Western city: the right to housing, suspicious mobility and industry in danger of extinction. They do not stop at critical diagnosis but offer commitment and responsiveness using the tools of local urbanism, relevance and viability.

Industry

A city of connection, a hub, as modern people would say, between deep, productive, agricultural, livestock farming and industrial Catalonia, fur producing, austere and mountainous, almost Basque, rigorous in climate and cloth, the muscular backbone of a working country, and the Tarracos, Bàrcinos and Empòrions, coastal, temperate, mercantile, places of trade and hustle, gentle towns of amphora and coastal navigation, of oils and fermented products, of mussel, fish and coves, more for show than actual

work. Too often, we forget that before culture there is agriculture. In strong economies, before billing there must be manufacturing.

Igualada is a world leader in respect for and recognition and recovery of its industrial heritage, as explained throughout this document. La Cotonera, the Escorxador, Cal Boyer and Can Granotes are associated with Martí i Pol's factory, quoted at the top of this text, and describe a shared, dynamic and innovative past. This is a legacy that is evolving today towards a future full of glimmers. The challenges include the threat of relocation, modest dimensions, 3,315 workers, an atomised economy, short production chains, scarce research, contemporary wrapping of low architectural quality, and at times discontinuous, neglected urbanisation. The ability to respond to the systoles and diastoles of this manic-depressive system we call global capitalism from the local sphere may seem limited but is not negligible.

Starting with issues that can be of local interest, the approaches of Ximena Suárez, with Aniol Sancho in the strategic part of the proposal take advantage of opportunities in peripheral positions with mixed programmes that integrate industry, housing, facilities and gardens. Gardens are also the design argument of Marc Vendrell, who imagines them with generous, productive dimensions next to the river. Also notable in this recognition of the Anella Verda green belt, not so much as a closed system or an attempt at a peripheral route but as a string of opportunities for activity and radial connections of the basin, is the work on the edges of Marta Martín with Nerea Teijeiro. They identify and rediscover sports, healthcare and industrial areas and the potential of a large productive element between Vilanova del Camí and Igualada, next to the National II road, where they envision clean manufacturing coexisting with housing and collective services, and a railway

xerrameca, viles molles d'àmfora i cabotatge, d'olis i ferments, de musclo, de peix i de cove, poc de fer i molt de fer veure. Massa sovint oblidem que abans de la cultura hi ha l'agricultura. Que, en les economies fortes, abans de passar factura cal tenir manufactura.

Igualada és pionera de rang mundial en el respecte, el reconeixement i la recuperació del patrimoni industrial, com s'ha explicat al llarg del present document. La Cotonera, l'Escorxador, Cal Boyer, Can Granotes, remetent a la fàbrica de Martí i Pol que encapçala aquest text i descriu un passat compartit, dinàmic i innovador. Una herència que evoluciona avui cap a un futur ple de besllums. Entre els desafiaments, l'amenaça de la deslocalització, una dimensió modesta, 3.315 treballadors, economia atomitzada, cadenes de producció curtes, investigació exigua, envolupants contemporànies de baixa qualitat arquitectònica i una urbanització a voltes discontinua, descuidada. La capacitat de contestar a les sistoles i diàstoles d'aquest sistema maniacodepressiu global que en diem capitalisme des de l'àmbit local pot semblar limitada però no és desestimable.

Començant per qüestions que poden ser d'interès local, les aproximacions de Ximena Suárez, amb Aniol Sancho en la part estratègica, aprofiten oportunitats en posicions perifèriques amb programes mixtos que integren indústria, habitatge, equipament i horts. Els horts són també l'argument projectual de Marc Vendrell, que els imagina amb dimensions generoses i productives vora el riu. També és destacable, en aquest sentit de reconeixement de l'Anella Verda, no tant com un sistema tancat o una voluntat de recorregut perifèric com de rosari d'oportunitats per a l'activitat i les connexions radials de la conca, la tasca de Marta Martín amb Nerea Teijeiro, a les vores. Identifiquen i redescobreixen recintes esportius, hospitalaris i

industrials i el potencial d'una gran peça productiva entre Vilanova del Camí i Igualada, al costat de la nacional II, on imaginem manufactura neta en convivència amb habitatge i serveis col·lectius. I una derivada de la línia fèrria cap al polígon industrial del nord per a les mercaderies.

Finalment, destaca en el conjunt del curs el treball d'Arnau Cuadras, veí d'Igualada, amb Albert Arumí en la part estratègica. La seva experiència directa, pròxima, crítica i tanmateix sedimentada, ha ofert un coneixement de primera mà de la ciutat en les discussions. En el component propositiu del seu treball interpel·la el planejament actual a l'entorn del barri del Rec, en què introdueix programes mixtos, claus superposades que sumen habitatge, equipament i terciari, que formen un nou tram de façana fluvial. Un diàleg actual, arriscat i arrelat que reforça continuïtats i contigüitats. El seu treball ens recorda que la Igualada del futur ja existeix: és aquesta.

Mobilitat

En les converses a classe s'ha observat alguna contradicció entre el discurs administratiu —un pla d'Òdena integrat malgrat les diferències de signe polític dels municipis— i la preformalització d'una corona o circumval·lació urbanística. Remeten a aquella paradoxa fundacional de la ciutat romana: fortalesa o mercat. Protegir-se o obrir-se al món. L'accessibilitat universal ha volgut impregnar la producció acadèmica d'aquest curs i aposta per obrir, connectar, enllaçar, des de la tradició antiga dels pelegrins del camí de Sant Jaume fins als visitants de l'arquitectura contemporània. Les rutes transversals i els trajectes més interns i locals poden acostar-se avui als objectius de desenvolupament sostenible i els acords de París. Una Igualada més dinàmica, més igualitària i més sostenible. I també una conca d'Òdena més connectada.

branch on the northern industrial estate for logistics of goods.

Finally, outstanding in the course as a whole is the work of Arnau Cuadras, a resident of Igualada, with Albert Arumí in the strategic part. His direct, close, critical yet rooted experience offered first-hand knowledge of the city in discussions. In the propositional component of his work, he challenged the current planning for the Rec district, introducing mixed programmes, overlaying keys that combine housing, facilities and tertiary, forming a new section of a riverfront. A current, risky, rooted dialogue that reinforces continuities and contiguities. His work reminds us that the Igualada of the future already exists: it is this.

Mobility

In class discussions, some contradictions were observed between administrative discourse —an integrated Òdena plan despite the political differences of the municipalities— and the preliminary formalisation of an urban ring road. They refer to the foundational paradox of the Roman city, as fortress or market: to protect itself or open up to the world. Universal accessibility has sought to imbue the academic production of this course and advocates for opening, connecting and linking: from the ancient tradition of pilgrims on the Way of St. James to visitors of contemporary architecture. Transversal routes and more internal and local paths can now approach the Sustainable Development Goals and the Paris Agreement for a more dynamic, egalitarian and sustainable Igualada, and a more connected Òdena basin.

Pere Anton Parellada's and Sergio Garcia's proposals rely on an analytical task guided by care and precision. Rosaries of minimal, immediate interventions, which are more practical and affordable than plausible, and link centres and peripheries. Their urban pragmatism tactics can deceive. It was Parellada who

kindled the key question asked of Mayor Castells at the end of his opening presentation in the School's auditorium: What is Igualada's main challenge today? The Mayor's immediate, emphatic, unequivocal response was the train. The most casual expense, the most inconsequential action, the least determined stroke in each drawing that Garcia, Parellada, and most students and professors of this course have attempted puts the Igualada train in the hypothalamus: the only thing greener than a party wall is a railway.

If Igualada's lights brighten its streets, houses, facilities, industries, public spaces and nature, the city still harbours darkness and shadows that slow the progress of Igualada's residents in terms of mobility. Igualada is highly walkable and, with the evolution of electric engines, increasingly bikeable and skateable. These new modes of transport are perfect allies for the railway, which undoubtedly – and this must be fully agreed with the mayor – represents the city's greatest challenge. Rail transport is unbeatable in capacity, safety, speed and environmental impact. The train is the future. The improvement of service, speed and frequency is an urgent necessity for the suburban rail service in general and the Igualada line in particular. It is a challenge for the country and the city.

Perhaps Igualada is attractive due to its virtues but captivates with its challenges.

Les propostes de Pere Anton Parellada i Sergio Garcia recolzen en una tasca analítica guiada per la cura i la precisió. Rosaris d'intervencions mínimes, immediates, més que versemblants, pràctiques i barates, que enllacen centres i perifèries. Les seves tàctiques de pragmatisme urbà poden enganyar. Va ser Parellada qui va atiar la pregunta clau a l'alcalde Castells al final de la seva exposició inaugural a la sala d'actes de l'Escola: Quin és el principal repte d'Igualada avui? La resposta, immediata, taxativa, inequívoca de l'alcalde: el tren. La despesa més casual, l'acció més intranscendent, el tret menys decidit de cada dibuix que Garcia, Parellada i la majoria d'estudiants i professors d'aquest curs han assajat porta el tren d'Igualada a l'hipotèlem: l'única cosa més verda que una paret mitgera és un rail.

Si les llums d'Igualada amaren els seus carrers, cases, equipaments, indústries, espais públics i naturals, la ciutat conserva foscors, ombres que alenteixen el progrés d'igualadins i igualadines quant a mobilitat. Igualada és molt caminable i, amb l'evolució dels motors elèctrics, cada dia més ciclable i patinable. Aquests nous modes de transport són aliats perfectes del ferrocarril, que, sens dubte —i en això s'ha de coincidir plenament amb l'alcalde—, representa el repte més gran de la ciutat. El rail és imbatible per capacitat, seguretat, velocitat i impacte ambiental. El tren és el futur. La millora del servei, de la velocitat i les freqüències, una necessitat clamorosa de Rodalies en general i de la línia d'Igualada en particular. Un repte de país i de ciutat.

Perquè pot ser que Igualada atregui per les seves virtuts, però enamora amb els seus reptes.

Aquest llibre recull una selecció dels treballs realitzats al curs d'Urbanística VI-M a la ETSAB al quadrimestre de primavera 2023.

This book contains a selection of the projects carried out as a part of Urban Design VI-M course at the ETSAB in the spring semester 2023.

Profes. Robert De Paauw, Jordi Franquesa, Àlex Giménez,
Sebastià Jornet, Manolo Ruisánchez, Álvaro Clua (coord.)

Pablo Acebes Cebrián, Melany Solange Acuña Chura, Carmen Albertí Pons, Joan Altet Pujol, Emma Amengual Alberti, Luis Antonio Andaluz Burgos, Albert Arumí Masramon, Andreu Badia Mata, Alba Bardi Agüero, Sandra Barea Costa, Laura Barrera Marimón, Duccio Bartolacci, Camilla Bazzani, Jacob Bjernebye, Helena Bonet Muñoz, Aina Brasil Salvá, Laura Brugué I Sidera, Laura Bruned Paco, Clara Calvera Casademunt, Clàudia Cantero Miquel, Neus Cardona Cardona, Ander Carrera Rodríguez, Martina Cases Pellisé, Mireia Català Frigola, Mireia Cervera Pérez, Wenhua Chen, Esteve Clarà Cornella, Anna Clivillé Cabré, Maria Collell Seguí, Àlex Coromina Baqué, Arnau Cuadras Sánchez, Alvaro De Castro Iglesias, Paula De Miguel Carrasco, Laura De Paiva Rodas Baspino Arias, Ainoa Diaz Cruz, Ana Xiao Díaz Dossi, Andrea Díaz Navarro, Nerea Domingo Puente, Bruno Domínguez Almansa, Teodora Dumitrasc, Abdeljalil El Bahja González, Nazarena Etchegaray Vilches, Mar Fayas Prohens, Sergi Fernández Herrera, Arcen Fomchenko Pasternak, Laia García Palau, Francisco García Sánchez, Sergio Garcia Silva, Marion Gaspar Rengel, Pablo Gil Repiso, Isabel Gismero Torta, Adrià Gómez Gil, Gerard Gomila Nadal, Catalina Gomis Manresa, Helena Guijosa Agudo, Arnau Hugué Alcaide, Estela Juan Colomar, Albert Juanola Prat, Natàlia Juarez Esteban, Fredrik Karlsson, Ana Lafita Ruiz-gollury, Marina Lillo García, María Magdalena Llaneras Gayà, Antonio Jigme Llena Escobedo, àngela Llinares Torres, Ivet Llobera Ylla, María Alejandra Loayza Loayza, Miquel López Piqué, Inés López Rodríguez, Xavier Luquin Lleixà, Jynwell Cyndra Maloles Flores, Zacarías Martí Ferrater, Marta Martín Hernandez, Lucia Martínez Lopez, Andrea Masgoret Rodríguez, Carla Mene Bruned, Joaquim Mercader Rufí, Montse Miranda Vallmajó, Eloi Molas Roca, Oriol Mozas López De Haro, Sara Murphy Colomé, Anna Navarro Valldeoriola, Antoni Nicolau Pascual, Arnau Nolla Lorán, Albert Obradors Baro, Didac Oliva Vilar, Laia Oriol Sàbat, Paula Pagès Bassi, Pere Antón Parellada Ballber, Elsa Parellada Genova, Arnau Jaume Parés Aubia, Mireia Parramon Verdú, Maria Piedrafita Carreño, Alex Prats Corbalán, Rebeca Ramos Martínez, Marta Raso Espadale, Miquel Ripoll Tristante, Marina Roca Silva, Ainhoa Rodríguez Gonzalvo, Maria Roig Rallo, Jordi Rosa García, Aitana Rosero Moral, Paula Rotter Ballester, Gemma Ruiz Puig, Maria Esperança Salas Ripoll, Elena Salom Ferrer, Sandra Salvador Fortuny, Anna Salvador Nomen, Aniol Sancho Subiranas, Júlia Santín Miracle, Sandra Segarra Ventura, Silvia Sierra Maestro, Maria Yara Soler De Grandes, Ximena Suarez Del Longo, Nerea Teijeiro Yerga, Mercè Tolós Esquerrà, Mariola Trias Bot, Blanca Trias De Bes Sanchez, Juan Tudela Berges, Laia Tuset Monegal, Sara Vázquez ávalos, Marc Vendrell Puig, Martí Vera Marsal, Zhouneng Zhang i Rongjia Zhu.

Agraïments:

A l'arquitecte Pere Puig, per la seva introducció inspirada a la ciutat d'Igualada en l'entrevista realitzada el 13 de febrer de 2023, amb motiu de la preparació del curs.

A Marc Castells, Alcalde d'Igualada, i Carlota Carner, Regidora d'Urbanisme, Governació i Talent de l'Ajuntament d'Igualada. A Olga Solé, cap de Gabinet de l'Alcaldia d'Igualada.

Una de les respostes de les ciutats davant les urgències mediambientals, socials, alimentàries i econòmiques consisteix a repensar la vinculació que tenen amb el territori on estan situades. És prioritari retrobar-se amb el suport geogràfic i les seves dinàmiques ecosistèmiques. És necessari establir noves sinergies entre la ciutat i el que l'envolta i la sosté, entre la figura i el fons.

Aquest llibre presenta respostes possibles a aquests reptes a partir del desenvolupament de projectes per millorar la relació entre la ciutat d'Igualada i la nova Anella Verda que l'envolta. Els projectes han estat realitzats en el curs d'Urbanística 6(M)-2023, a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (Universitat Politècnica de Catalunya), amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Igualada.

One of the responses of cities to environmental, social, food, and economic emergencies is to rethink their connection with the territory where they are located. It is of great importance to reconnect with the geographical support and its ecosystem dynamics. It is necessary to establish new synergies between the city and its surroundings, between the figure and the background.

This book presents possible responses to these challenges through the development of ideas to improve the relationship between the city of Igualada and the new Green Belt that surrounds it. The projects have been carried out in the course of Urban Design 6(M)-2023 at the Barcelona School of Architecture (Universitat Politècnica de Catalunya), with the collaboration of the Ajuntament d'Igualada city council.

ETSAB · Tallers d'Urbanística - Urban Design Studios 6-M 2023

Robert De Pauw

Jordi Franquesa

Álex Giménez

Sebastià Jornet

Manuel Ruisánchez

Álvaro Clua (coord.)

ETSAB

Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona

